మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ప్రధమాశ్వాసము భాగము

ధర్మరాజు భీష్మునితో ఇలా అన్నాడు. పితామహా! మీరు నాకు ఎన్నో ధర్మములు ఉపదేశించారు. కాని నా మనస్సుకు కొంచెంకూడా శాంతి కలగలేదు. పట్టుబట్టి ఎంతోమంది బంధువులను యుద్ధంలో చంపాను. నిన్ను అతి దారుణంగా శరతల్పగతుని చేయించాను. ఇంతచేసిన నాకు మనశ్శాంతి ఎలా కలుగుతుంది. పితామహా! నేను సుయోధనుని ఎన్నోవిధాలుగా బతిమాలాను. ఉన్న రాజ్యము చెరి సగం పంచుకొని పాలించుకుందాము అని. కాని సుయోధనుడు ససేమిరా వినలేదు. నేను మాత్రం ఏం చేసాను. పోనీలే చిన్నవాడు, అతనినే రాజ్యం అనుభవించనిద్దాం, అని అనుకున్నానా! లేదు. కోపంతో రగిలిపోయాను. పట్టుదలకు పోయి యుద్ధం చేసాను. ఫలితం-- సర్వనాశనం అయింది. ఈ నాడు పశ్చాత్తాప పడి ఏం ప్రయోజనం. ఏడవడం తప్ప. ఇంత చేసిన నాకు మనశ్శాంతి ఎలా కలుగుతుంది పితామహా! అని బాధపడ్డాడు ధర్మనందనుడు.

ఽనాయనా ధర్మరాజా! చింతించకుము. అంతా విధిలిఖితము. దానిని ఎవరూ తప్పించలేరు. మనం మానవులము. దేనికీ కర్తలం కాము. మన చేతిలో ఏమీ లేదు. దీనికి ఒక కథ చెబుతాను విను. ఒక ఊరిలో గౌతమి అనే బ్రాహ్మణ వనిత ఉండేది. అమెకు ఒక కొడుకు ఉన్నాడు. ఒకరోజు ఆ కుర్రవాడిని ఒక పాము కరిచింది. అతడు చనిపోయాడు. 'ఆ చనిపోయిన కొడుకు కోసం ఆమె దుఃఖిస్తూ ఉంది. ఇంతలో ఒక బోయవాడు అమ్మా! నా మాటవిను. జనులను బాధించే జంతువులను చంపడం మానవధర్మము. దాని వలన పాపం రాదు. అని అన్నాడు ఆ బోయవాడు. తాను బంధించిన వాడు తనకు శత్రువైనా, వాడిని చంపడం ధర్మవిరద్ధం కదా! అన్నది ఆమె. ఽఅమ్మా! ఈ పామును చంపి ఈ పాము మిగిలిన జనములను కరిచి చంపకుండా చెయ్యడం ధర్మం కాదా! అమ్మా! వృత్రాసురుని దేవేంద్రుడు చంపలేదా! మహా శివుడు దక్షయజ్ఞం ధ్వంసం చెయ్యలేదా! అవన్నీ ధర్మములు అయినప్పుడు ఇది మాత్రం ఎందుకు ధర్మం కాదు? కాబట్టి ఈ పామును చంపడానికి అంగీకరించు. అని పలికాడు ఆ బోయవాడు. వీళ్ల సంభాషణ అంతా మౌనంగా వింటున్న ఆ పాము ఆ బోయవానితో ఇలా అన్నది.

ఽఅన్నా! ఇందులో నా తప్పు ఏమీ లేదు. మృత్యుదేవత నన్ను ఆదేశించింది. నేను ఆ బాలుని కరిచాను. అతను చనిపోయాడు. నాకు ఆ కుర్రవాడి మీద కోపం కానీ ద్వేషం కానీ లేదు. అని పలికింది ఆ పాము. మరీ మంచిది. నీవు మృత్యుదేవత చేతిలో సాధనముగా ఉన్నావు. కాబట్టి నిన్ను చంపక తప్పదు. అని అన్నాడు బోయవాడు. ఽఅయ్యా! కుమ్మరివాడు కుండ చెయ్యడానికి సారె (కుండలు చెయ్యడానికి ఉపయోగించే చక్రం) తిప్పుతాడు. విధి వశాత్తు కుండ పగిలితే, సారె తిప్పిన కుమ్మరిదా తప్పు. తిరిగిన సారెదా తప్పు. అయినా నాకు ఇతరులను చంపే శక్తి ఎక్కడిది. నేను నరుల కంట పడితే నన్నే చంపేస్తారు కదా అన్నది పాము. ఽ బాగా చెప్పావు సర్పమా! ఎవడైనా మరొకడి

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ప్రథమాశ్వాసము భాగము

మీద బాణం వేస్తే, ఎదుటి వాడు, వేసిన వాడిది తప్పా, బాణం తప్పా అని ఆలోచిస్తూ ఊరుకుంటాడా! వేగంగా వస్తున్న ఆ బాణాన్ని మధ్యలోనే మరొక బాణంతో విరగ్గొడతాడు కదా! అది పాపం కాదు కదా! అయినా ఎవరో పంపించారని వచ్చి ఈ బాలుని కరిచి చంపుతావా! నిన్ను నరికినా పాపం లేదు. నిన్నే కాదు. మృత్యుదేవత చేతిలో సాధనాలైన మీ పాముల నన్నింటినీ చంపాలి. అని అన్నాడు బోయవాడు. ఆ మాటలకు పాము నవ్వి ఇలా అంది. "అన్నా! యజ్ఞములు యాగములు, యజమాని ఆజ్ఞ మేరకు పురోహితులు చేయిస్తారు. కాని యజ్ఞఫలితం యజమానికి చెందుతుంది. కాబట్టి ఈ బాలుని చంపిన పాపం మృత్యుదేవతది కానీ నాది కాదు. అని అన్నది.

ఇంతలో మృత్యుదేవత అక్కడికి వచ్చింది. ఆ పామును చూచి ఓ సర్పరాజమా! నీవు ఏ పాపమూ చెయ్యలేదు. నేను నీ కు చెప్పినట్టే యముడు నాకు చెప్పాడు. యముని ఆజ్ఞ నేను పాటించాను. నా ఆజ్ఞ నువ్వు పాటించావు. ఇందులో నీ తప్పు, నా తప్పు ఏముంది. మనం ఇద్దరం ఈ బాలుని చావుకు కారణం కాదు. పైగా సూర్యుడు, చంద్రుడు, అగ్ని, ఆకాశము, జలము, గాలి ఈ ప్రకృతి అన్నీ ఆ యముని చేతిలో ఉన్నాయి. ఆయనే ఇవన్నీ చేస్తున్నాడు. కాబట్టి ఇందులో నీ తప్పు ఏమీ లేదు. అలాగే యముడు చెప్పినట్టు చేసాను కాబట్టి ఇందులో నా తప్పూ లేదు. అని పలికింది మృత్యుదేవత. "అదికాదు. నువ్వు చెప్పినట్టు నేను చేస్తే అదేదో నా తప్పు అన్నట్టు నన్ను

చంపుతాను అంటున్నారు. అందుకే నీవు పంపావని చెప్పాను. అంతే. అయినా ఇది యముని తప్పా లేక నీ తప్పా అని చెప్పడానికి నేను ఎవరిని. నాకు అంత శక్తి ఎక్కడిది. అని పలికింది పాము. తరువాత బోయవాడిని చూచి అన్నా! మృత్యుదేవత మాటలు విన్నావు. కదా! కాని నువ్వు నాదే తప్పు అంటున్నావు. ఈ తప్పు నాకు అంటగట్టడం ధర్మమా! నన్ను విడిచి పెట్టు.. అంది దీనంగా పాము. దానికి బోయవాడు నవ్వాడు. కానీవూ ఆ మృత్యువూ ఇద్దరూ పాపాత్ములు. మనుషుల ప్రాణాలు తీసేవాళ్లు. మీరు ఏం చెప్పినా నా మనసు మారదు. అలా అని నేను మీకు భయపడను. అని అన్నాడు ఆ బోయవాడు. ఇంతలో యమధర్మరాజు అక్కడకు వచ్చావు. మీకు కలిగిన ధర్మసందేహమును పోగొట్టడానికి వచ్చాను. అసలు విషయం ఏమిటంటే ఈ కుర్రాడి చావుకు నేను గానీ, ఈ మృత్యు దేవత గానీ, పాము గానీ కారణం కాదు. ఇతడు చేసుకున్న కర్మల ఫలితమే ఇతని మృత్యువుకు కారణము. ఎందుకంటే, ఒక మనిషికి వాడు చేసుకున్న కర్మల ఫలితంగానే పుట్టుక, చావు, సుఖము, దుఃఖము కలుగుతూ ఉంటాయి. వాటిని ఎవరూ తప్పించలేరు. కర్మఫలం అనుభవించకుండా తప్పించుకోడం ఆ పరమశివునికైనా సాధ్యంకాదు. ఇంక ఈ కుర్రవాడెంత. కాబట్టి ఈ బాలుని మరణం గురించి ఎవరి మీదా నిందలు వెయ్యకండి. అని అన్నాడు యమధర్మరాజు.

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ప్రథమాశ్వాసము భాగము

తాను చెప్పిన మాటలే యమధర్మరాజు చెప్పడం విని ఆ బ్రాహ్మణ వనిత ఇలా అంది. అన్నా! ఇది నా కర్మఫలం. నాకు పుత్రశోకం కలిగే రాత ఉంది. అందుకే అనుభవిస్తున్నాను. దీనికి ఎవరినీ నిందించి ప్రయోజనం లేదు. కాబట్టి ఆ పామును వదిలిపెట్టు అంది.

ఇందరి మాటలు విన్న కిరాతుడికి జ్ఞానోదయం అయింది. వాడు పామును విడిచిపెట్టాడు. కాబట్టి ధర్మనందనా! యుద్ధంలో నీ బంధువులు చనిపోవడానికి నీవు కారణం కాదు. వారి వారి కర్మఫలాలను బట్టి వారు మరణించారు. దానికి నీవు దుఃఖించడం వృధా! అని చెప్పాడు భీష్ముడు. “పితామహా! మానవుడు ఈ సంసార బంధాలలో ఉండి కూడా మృ త్యుభయమును పోగొట్టు కోగలడా! తెలియ చెయ్యండి. అని అడిగాడు. “ధర్మనందనా! ధర్మం తప్పని వాడికి, ధర్మం పట్ల స్థిరమైన బుద్ధి కలవాడికి ఏదీ అసాధ్యం కాదు. ఈ సందర్భంలో నీకు ఒక కధ చెబుతాను విను. పూర్వము మనువంశంలో దుర్యోధనుడు అనే రాజు ఉండేవాడు. అతనిని చూ చి నర్మదా నది మోహించింది. నర్మదా నది మానవ రూపం ధరించి అతనిని పెళ్లిచేసుకుంది. వారికి ఒక కుమార్తె కలిగింది. ఆమె చాలా అందంగా ఉంటుంది. తల్లిదండ్రులు ఆమెకు సుదర్శన అనే పేరుపెట్టి అల్లారు ముద్దుగా పెంచుకున్నారు. ఆమె తండ్రి నిత్యాగ్నిహోత్రుడు. అందుకని తనకు అగ్ని గృ హంలో అగ్నిహోత్రము ఏర్పాట్లు కూతురిని చూడమన్నాడు. ఆమె కూడా అగ్ని కార్యములో తండ్రి సాయం చేస్తూ ఉంది. ప్రతిరోజూ తన దగ్గరే తిరుగుతున్న ఆమెను, ఆమె అందాన్ని చూచి అగ్నిదేవుడు ఆమె ప్రేమలో పడ్డాడు.

ఒకరోజు అగ్ని దేవుడు ఆమెతో ఇలా అన్నాడు. “ఓ లలనా! నిన్నూ, నీ అందాన్నీ చూచి నేను నీ మోహంలో పడ్డాను. నేను నిన్ను పెండ్లి చేసుకుంటాను. అని అన్నాడు.

దానికి ఆమె దేవా! నేను కన్యను. అస్వంత్రను. నా వివాహ విషయం నా తల్లితండ్రులను అడగండి. అని చెప్పింది. సరే అన్నాడు అగ్నిదేవుడు. ఇంతలో దుర్యోధనుడు ఒక యాగం చేయ తలపెట్టాడు. ఆ యాగంలో బ్రాహ్మణులకు దానాలు ఇస్తున్నాడు. అప్పుడు అగ్నిదేవుడు కూడా బ్రాహ్మణ వేషంలో వచ్చి కూర్చున్నాడు. దుర్యోధనుడు దానం ఇవ్వబోగా నాకు నీ కుమార్తెను దానంగా ఇవ్వు. అని అడిగాడు అగ్నిదేవుడు. దుర్యోధనుడు ఇలా అనుకున్నాడు. “అయ్యో! ఇదేమిటి. ఇతడు బ్రాహ్మణుడు. పైగా నిరుపేద.

ఇతనికి నా కూతురిని ఎలా ఇవ్వను. అని చింతించాడు. బ్రాహ్మణోత్తమా! నీకు నా కుమార్తెను దానంగా ఇవ్వలేను. అని చెప్పాడు. అగ్నిదేవునికి కోపం వచ్చింది. యాగ సమయంలో తాను నిస్తేజు డయ్యాడు. (అంటే యాగ కుండంలోఅగ్ని వెలగలేదు. ఆరిపోయింది.) యాణీకులు పురోహితులు ఎన్ని మంత్రాలు చదివినా అగ్నిని ఆవాహన చేసినా అగ్ని వెలగలేదు. ఇంతలో అగ్నిదేవుడు వచ్చి ఋత్విక్కులకు తన మనసులో కోరిక తెలియచేసాడు. వారు పోయి ఆ విషయం రాజుకు చెప్పారు. అయ్యో! అగ్ని దేవుడు ఈవిషయం నాతోనే చెప్పవచ్చుకదా! అని అనుకున్నాడు. తన కుమార్తెను అగ్ని దేవునికి ఇచ్చి వైభవంగా పెళ్లిచేసాడు. తరువాత

అమరనథ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ప్రధమాశ్వాసము భాగము

దుర్యోధనుడు యజ్ఞం పూర్తిచేసాడు. అగ్నిదేవునికి, సుదర్శనకు ఒక కుమారుడు కలిగాడు. వాడి పేరు సుదర్శనుడు. అతడు కూడా సుగుణ సంపన్నుడు. ధర్మపరుడు.

సుదర్శనుడు పెద్దవాడై తాతగారి రాజ్యమునకు రాజై రాజ్యభారం వహించాడు. ధర్మంగా రాజ్యపాలన చేస్తున్నాడు. సుదర్శనునకు వివాహం అయింది. అతనికి ఒక కుమారుడు కలిగాడు. వాడి పేరు ఓఘవంతుడు. అతడికి ఓఘరథుడు అనే కొడుకు, ఓఘవతి అనే కుమార్తె జన్మించారు. ఓఘవతి పెళ్లీడు కొచ్చింది. ఆమెకు తగిన వరుడి కోసం వెదుకు తున్నారు. కాని ఆమెను తాతగారైన సుదర్శనునకు ఇచ్చి పెళ్లి చేసారు. (ఈరోజుల్లో కూడా తాతా మనవరాళ్ల పెళ్లిళ్లు అక్కడక్కడా కొన్ని తెగలలో చూస్తుంటాము. ఆ రోజుల్లో ఆ ఆచారం ఉండి ఉంటుంది.)

| సుదర్శనుడు ఓఘవతిని వివాహం చేసుకున్న తరువాత నేను గృహస్థ ధర్మమును పాటిస్తూ మృత్యువును జయిస్తాను. అని ప్రతిజ్ఞ చేసాడు. తరువాత అతడు కురుక్షేత్రమునకు పోయి అక్కడ ఒక పర్ణశాలలో భార్య ఓఘవతితో సహా గృహస్థాశ్రమము గడుపుతున్నాడు. ఒకరోజు సుదర్శనుడు భార్య ఓఘవతితో ఇలా అన్నాడు. భార్యామణీ! నాకు అతిధి పూజలు అంటే ఎంతో ఇష్టం. అందువలన నేను ఇంట్లో ఉన్నా లేకపోయిన నీవు మాత్రం మన ఇంటికి వచ్చిన అతిధులను తగురీతిగా సత్కరించాలి. ఎందుకంటే అతిధులు ఎవరి ఇంట్లో అయితే తమ కోర్కెలు తీర్చుకుంటారో, ఆ గృహస్థులు కృతార్థులవుతారు. మన ఇంటికి వచ్చిన అతిధి ఏ కోరిక కోరినా అతని కోరిక నీవు సంకోచించకుండా తీర్చాలి. పతి చెప్పిన మాటలు ఆచరించడం పతివ్రతల ధర్మం కదా! అని అన్నాడు సుదర్శనుడు. భర్త మాటలను అతని భార్య ఓఘవతి అంగీకరించింది. సుదర్శనుడు సమిధల కోసం అడవిలోకి వెళ్లాడు. ఇంతలో ఒక అతిధి పర్ణశాలకు వచ్చాడు.

ఓఘవతి అతనికి అతిధి స త్కారాలు చేసింది. కాని ఆ అతిథి ఆమెను కామ వాంఛతో చూచాడు. = ఓ లలనామణీ! నా మనసు నీ మీద మరులుగొని ఉన్నది. నా కామ వాంఛలు తీర్చవా! అయినా అతిథి కోర్కెలు తీర్చడం గృహస్థుల ధర్మం కదా. నీకు తెలియనిది ఏమున్నది. అయినా నీ భర్త నీకు చెప్పలేదా! అని అన్నాడు. ౯మహానుభావా! తమరు వేరే కోరిక ఏదైనా కోరండి. నేను తీరుస్తాను. అని వినయంగా చెప్పింది. ఓ లతాంగీ! నాకు నీ పొందు తప్ప వేరే ఏమీ అక్కరలేదు. అని అన్నాడు. ఓఘవతికి తన భర్త మాటలు గుర్తుకు వచ్చాయి. భర్త మాట ప్రకారం అతని కామ కోరికలు తీరిస్తే తన శీలం పోతుంది. తీర్చక పోతే భర్త మాటను ఎదిరించినట్టవుతుంది. కొంచెం సేపు ఆలోచించి తుదకు భర్త మాట ప్రకారం అతిథి కోర్కె తీర్చాలని అనుకుంది. సిగ్గుపడుతూ తన అంగీకారం తెలిపింది. ఆ బ్రాహ్మణ అతిథి ఓఘవతిని లోపలకు తీసుకు వెళ్లే సమయంలో ఆమె భర్త సుదర్శనుడు అక్కడకు వచ్చాడు. బయట నిలబడి తన భార్య ఓఘవతిని పిలిచాడు. ఆ

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ప్రథమాశ్వాసము భాగము

సమయంలో అతిథి ఆమెను మాట్లాడవద్దని కట్టడి చేసాడు. ఆ బ్రాహ్మణ అతిథి శాపం పెడతాడన్న భయంతో ఓఘవతి భర్త పిలుస్తున్నా మాట్లాడలేదు. ఎంత పిలిచినా తన భార్య పలకనందుకు సుదర్శనుడు పర్ణశాల లోపలకు తొంగి చూచాడు. లోపల భార్య కనపడలేదు. భార్యను ప్రేమతో పిలిచాడు.

ఇంతలో ఆ వచ్చిన బ్రాహ్మణ అతిథి ఓ యజమానీ! నీ భార్య నాకు ఆతిథ్యము ఇచ్చుచున్నది. నీకు గృహధర్మములు అతిథి సత్కారముల గురించి తెలియును కదా! కోపించకుము. అని లోపల నుండి పలికాడు. అప్పుడు సుదర్శనుడు లోపల నున్న అతిథితో మహాభాగా! నీకు ఆతిథ్యము ఇచ్చుచున్నందు వలన నా జన్మ చరితార్థమైనది. ఏ ఇంట్లో అతిథి పూజ సక్రమంగా జరుగుతుందో ఆ ఇల్లు పవిత్రము అవుతుందని పెద్దలు అంటారు కదా. కాబట్టి అతిథి పూజ అయేంత వరకు నేను బయటనే ఉంటాను. అని అన్నాడు సుదర్శనుడు. ఇంకా ఇలా అన్నాడు. ఓ అతిథీ! నా మనస్సు, నా వాక్కు ఒకటే. దీనికి సాక్షులుగా ఈ భూమీ, అగ్ని, జలము, ఆకాశము, వాయువు, సూర్యుడు, చంద్రుడు ఉన్నారు.. అని అన్నాడు. అప్పుడు ఆకాశవాణి ఇతడు ధన్యుడు. ఎల్లరూ సంభావించ తగినవాడు. అని పలికింది. అప్పుడు లోపల ఉన్న అతిథి అద్భుతమైన తేజంతో సాక్షాత్కరించాడు. ఽసుదర్శనా! నేను ధర్మదేవతను. నీ చిత్తము ఎలాంటిదో తెలుసుకోడానికి వచ్చాను. అనఘా! నీవు నిశ్చలమైన వ్రతము కలవాడవు. నీవు ఎప్పుడు ధర్మం తప్పుతావో అప్పుడు నిన్ను చంపాలని మృత్యువు నీ వెంటనే పొంచి ఉంది. కాని నువ్వే మృత్యువును జయించావు. అంతకు ముందే నువ్వు నీలో ఉన్న కామ, క్రోధ, లోభ, మోహ,మద, మాత్సర్యములను, అహంకారమును జయించావు. నీ భార్యకూడా మహా పతివ్రత. నీవు ఈ శరీరంతోనే ఊర్ధ్వలోకములకు వెళ్ళగలిగే అర్హత సంపాదించుకున్నావు. నీకు ఎప్పుడు ఈ శరీరంతో సహా ఊర్ధ్వలోకములకు వెళ్ళవలెనని తలంపు పుడుతుందో అప్పుడు నీవు నీ భార్యసమేతంగా రావచ్చు.

నీవు చేసిన తపస్సులో సగ భాగం తపః ఫలము చేత నీ భార్య ఓఘవతి పుణ్యనదియై ఈ భూలోకంలో ప్రవహిస్తూ ఈ జనులను పావనం చేస్తుంది. మిగిలిన సగభాగం తపః ఫలంతో నీ సేవ చేసుకుంటూ ఉంటుంది. నేను అతిథిగా రావడం, నీ భార్యను కోరడం అన్నీ నీ కీర్తి అందరికీ తెలియ చెయ్యడానికి నేను కల్పించాను. అంతేగాని నీ భార్య శీలమునకు ఎలాంటి హానీ జరగలేదు. ఇది యదార్ధము. అని ధర్మదేవత పలికి అంతర్ధానం అయింది. ఓ ధర్మనందనా! ఇదీ ఓఘవతీ నది కథ. ఈ కధా సారాంశం ఏమిటంటే గృ హస్థునకు అతిధి పూజ కన్నా పరమ ధర్మము వేరొకటి లేదు. అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు చెప్పాడు. =పితామహా! నాదొక సందేహం. బ్రాహ్మణులు కాక ఇతర జాతుల వారికి, వారు చేసే గుణ కర్మల వలన బ్రాహ్మణత్వము సిద్ధిస్తుందా!? అని అడిగాడు. ఽధర్మనందనా! బ్రాహ్మణత్వము పొందడం చాలా దుర్లభము. ఎన్నో జన్మలు ఎత్తితే గానీ ఉన్నతమైన బ్రాహ్మణత్వము సిద్ధించదు. ఈ విషయం గురించి నీకు ఒక ఇతిహాసము

అమరనాధ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ప్రధమాశ్వాసము భాగము

(జరిగిన కధ చెబుతాను విను. పూర్వము మతంగుడు అనే విప్రకుమారుడు ఉండేవాడు. తండ్రి అతనిని ఒక యజ్ఞానికి వెళ్లమన్నాడు. మతంగుడు ఆ యజ్ఞానికి వెళ్తున్నాడు. దారిలో ఆ విప్రకుమారుడు ఒక గాడిద పిల్లను కర్రతో గట్టిగా కొట్టాడు. ఆ గాడిద పిల్ల ఏడుస్తూ తన తల్లి దగ్గరకు పోయి జరిగిన సంగతి చెప్పింది. అప్పుడు ఆ గాడిద అమ్మా! వీడు ఛండాలుడు, క్రూరుడు. అందుకనే అలా నిన్ను కొట్టాడు. అని పలికింది.

గాడిద భాష తెలిసిన ఆ విప్రకుమారుడు గాడిద మాటలు విన్నాడు.. = గాడిద మామూలుగా తిట్టలేదు. ఇందులో ఏదో అంతరార్ధము ఉంది. లేకపోతే నన్ను ఛండాలుడు అని ఎందుకంటుంది! అని అనుకున్నాడు. వెంటనే ఆ విప్రకుమారుడు ఆ గాడిద దగ్గరకు పోయి తన జన్మ రహస్యము చెప్పమని అడిగాడు. విప్రకుమారా! నీ తల్లి కామముతో ఒక క్షురకునితో సంగమించి నీకు జన్మనిచ్చింది. కనుక నీవు బ్రాహ్మణుడివి కావు. అని చెప్పింది. అతడికి యజ్ఞమునకు పోవుటకు మనస్కరించలేదు. వెనక్కుతిరిగి ఇంటికి వెళ్లాడు. జరిగిన విషయం తన తండ్రికి చెప్పాడు. ౯ తండ్రీ! నేను శూద్రునకు, బ్రాహ్మణ స్త్రీకి పుట్టాను. కాబట్టి నేను బ్రాహ్మణుడను కాను. ఆ గార్ధభము ఏదో శాపంతో అలా పుట్టి ఉంటుంది. లేకపోతే నా జన్మవృత్తాంతము దానికి ఎలా తెలుస్తుంది. తండ్రీ! నేను తపస్సు చేసి బ్రాహ్మణత్వము సంపాదిస్తాను. అని చెప్పి మతంగుడు తపస్సు చెయ్యడానికి అడవులకు వెళ్లిపోయాడు. కొన్ని సంవత్సరములు ఘోర తపస్సు చేసాడు. ఇంద్రుడు ప్రత్యక్షం అయ్యాడు. =కుమారా! నీవు ఎందుకు తపస్సు చేస్తున్నావు. నీ కోరిక ఏమిటి! అని అడిగాడు. ౯ మహేంద్రా! నాకు బ్రాహ్మణత్వము ప్రసాదించండి. అని అడిగాడు. ౯కుమారా! బ్రాహ్మణత్వము మహత్తరమైనది. ఇతర జాతులవారికి అది సంక్రమించదు. కాబట్టి వేరే ఏదైనా వరం కోరుకో! అని అన్నాడు.

౯అయ్యా! నా కోరిక తీర్చడం మీ వల్ల కాదు కానీ, నేను నా తపస్సు కొనసాగిస్తాను. మీరు వెళ్లండి. అని అన్నాడు. ఇంద్రుడు వెళ్లిపోయాడు. మతంగుడు తన తపస్సు కొనసాగించాడు. ఒంటికాలి మీద నూరేళ్లు తపస్సు చేసాడు. మరలా ఇంద్రుడు ప్రత్యక్షం అయ్యాడు. ౯కుమారా! నీ పట్టు విడవకున్నావు కదా! శూద్రుడు తపస్సు చేస్తే చస్తాడు. జాగ్రత్త! నీకు ఈ తపస్సు తగదు. అని బెదిరించాడు. ఇంకా ఇంద్రుడు ఇలా అన్నాడు. అసలు బ్రాహ్మణత్వము ఎలా సిద్ధిస్తుందో తెలుసా నీకు! ఇప్పుడు నువ్వు చేసిన తపస్సు కన్నా పది రెట్లు తపస్సు చేస్తేగానీ ఒక ఛండాలుడు శూద్రుడు కాడు. దానికన్నా నూరురెట్లు తపస్సు చేస్తే గానీ ఒక శూద్రుడు వైశ్యుడు కాలేడు. దాని కన్నా వెయ్యి రెట్లు తపస్సు చేస్తే గానీ ఒక వైశ్యుడు క్షత్రియుడు కాలేడు. దాని కన్నా పదివేల రెట్లు తపస్సు చేస్తే గానీ ఒక క్షత్రియుడు దుర్మార్గుడైన బ్రాహ్మణుడు కాలేడు (అంటే కనీసం బ్రాహ్మణ జన్మ ఎత్తలేడుఅని భావన). దాని కన్నా లక్షరెట్లు తపస్సు చేస్తేగానీ ఒక దుర్మార్గు డైన బ్రాహ్మణుడు, ఇంద్రియములను, మనస్సును జయించి, సత్యము అహింసలను పాటించి, మాత్సర్యము విడిచిపెట్టి, ఒక సద్బ్రాహ్మణుడు అవుతాడు. అలాంటి సత్బ్రహ్మణత్వమును ఊరికే నూరు

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ప్రధమాశ్వాసము భాగము

సంవత్సరాలు తపస్సు చేస్తేనే వస్తుందా చెప్పు! ఒక వేళ బ్రాహ్మణ జన్మ వచ్చినా దానిని నిలబెట్టుకోవడం కష్టం కదా! ఒక్కొక్క జీవుడు అనేక జన్మముల తరువాత బ్రాహ్మణుడిగా జన్మ ఎత్తుతాడు. కానీ, అతడు, దానిని నిలబెట్టుకోలేడు. ధన వాంఛ తోనూ, కామ వాంఛల తోనూ, విషయముల మీద ఆసక్తితోనూ, సదాచారములను వదిలిపెట్టి, చెడ్డవారై పోతారు. మరలా బ్రాహ్మణజన్మ రావడానికి ఎన్నో వేల ఏండ్లు పడుతుంది. అటువంటి మహత్తరమైన బ్రాహ్మణత్వమునకు నీవు ఎందుకు ఆశపడతావు. నీ వినాశము కొని తెచ్చుకుంటావు. కాబట్టి ఈ తపస్సు చాలించి నీ కిష్టం వచ్చిన వరం కోరుకో ఇస్తాను. అని అన్నాడు ఇంద్రుడు. మాతంగుడు ఏమీ మాట్లాడలేదు. ఈ మొండి వాడితో ఎందుకని ఇంద్రుడు వెళ్లిపోయాడు. మాతంగుడు మరలా తపస్సు చెయ్యడం ప్రారంబించాడు. కాలి బొటన వేలి మీద నిలబడి శరీరం అస్థిపంజరం అయేంతవరకూ తపస్సు చేసాడు. అతని శరీరం అంతా శిధిలమయి పోగా అతను నేల మీద పడిపోబోతుండగా మరలా ఇంద్రుడు వచ్చి పట్టుకున్నాడు. ఏమిటయ్యా ఇది! నీకు ఇదివరకే చెప్పాను కదా! ఈ బ్రాహ్మణత్వము అనగా ఒక పెద్దపులి లాంటిది. నిన్నే మింగుతుంది. దానితో నీకు ఎందుకు చెప్పు! చక్కగా ఏవైనా వరాలు కోరుకో ఇస్తాను. అని అన్నాడు. మాతంగుడు సరే అన్నాడు. ఇంద్రుడు సంతోషించాడు. నీవు చంద్ర దేవుడు అనే పేరుతో అందమైన స్త్రీల పూజలు అందుకుంటావు. నీ కామ పరమైన కోర్కెలు తీర్చుకుంటావు. నీకు ఇష్టం వచ్చిన రూపంలో ఆకాశంలో ఎగిరే పక్షి మాదిరి నీ ఇష్టం వచ్చినట్టు విచ్చలవిడిగా నీ కోరికలు తీర్చుకుంటావు. అని వరాలు ప్రసాదించాడు ఇంద్రుడు. ఆసమయంలో ధర్మరాజు కు ఒక సందేహం కలిగింది. పితామ హా! ఇంద్రుడు చెప్పినట్టు బ్రాహ్మణత్వము పొందడం అంత దుర్లభము అయితే మరి క్షత్రియుడైన విశ్వామిత్రుడు బ్రాహ్మణుడు ఎలా అయ్యాడు. వివరించండి. అని అడిగాడు.

 ౯ధర్మనందనా! జాహ్నవీ దేవి (గంగా దేవి) కి తండ్రి అయిన జహ్నుడు అనేవాని వంశంలో గాధి అనే క్షత్రియుడు జన్మించాడు. ఆ గాధి కూతురు సత్యవతి. భృగు వంశంలో జన్మించిన ఋచీకుడు అనే ముని సత్యవతిని తనకు ఇచ్చి వివాహము చెయ్యమని గాధిని అడిగాడు. గాధి అందుకు ఇష్టపడలేదు. తన కూతురికి కట్నం కింద ఒక చెవి తెల్లగా ఉన్న వేయి గుర్రములను ఇస్తే తన కూతురు సత్యవతిని ఇస్తానని మెలిక పెట్టాడు. ఎలాగైనా అటువంటి గుర్రములను తెచ్చి ఇచ్చి సత్యవతిని వివాహం చేసుకుంటాను అని చెప్పి రోషంతో ఋచీకుడు వెళ్లాడు. ఋచీకుడు వరుణుడి దగ్గరకు వెళ్లాడు. తనకు వేయి ఒక చెవి తెల్లగా ఉన్న గుర్రములను ఇమ్మని అడిగాడు. వరుణుడు ఇవ్వడానికి ఒప్పుకున్నాడు. ౯ఈ మాత్రందానికి నాదాకా రావాలా! నీవు కోరుకుంటే అలాంటి గుర్రాలు నీ ఎదుట నిలబడతాయి. అని అన్నాడు వరుణుడు. వెంటనే ఋచీకుడు గంగానది ఒడ్డుకు పోయి పద్మాసనం వేసుకొని కూర్చుని కళ్లు మూసుకొని తనకు వేయి ఒక చెవి తెల్లగా ఉన్న గుర్రములు కావాలి అని గాఢంగా కోరుకున్నాడు. ఆశ్చర్యంగా అప్పటికప్పుడు అలాంటి వేయి గుర్రాలు అతని కళ్లముందు

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ప్రథమాశ్వాసము భాగము

నిలబడ్డాయి. అప్పటి నుండి ఆ ప్రదేశము అశ్వతీర్థము అని ప్రసిద్ధికెక్కింది. ఋచీకుడు ఆ గుర్రాలను తెచ్చి గాధికి ఇచ్చాడు. చేసేది లేక గాధి తన కూతురు సత్యవతిని ఋచీకునకు ఇచ్చి పెళ్లిచేసాడు.ఋచీకుడు సత్యవతి గృహస్థాశ్రమం స్వీకరించారు. కాపురం చేస్తున్నారు. వారికి సంతానం కావాలని కోరిక కలిగింది. సత్యవతీ! మనకు సంతానం
కలగడానికి యజ్ఞములో ఇచ్చే చరువు (హవిస్సు) సంపాదిస్తాను.- అని అన్నాడు ఋచీకుడు. ఇంతలో సత్యవతి తల్లి కూడా తనకూ సంతానం కావాలని, తనకూ ఒక చరువు కావాలని అల్లుడిని కోరింది. అదే ప్రకారము ఋచీకుడు రెండు చరువులు సంపాదించాడు. వాటిలో తన తపశ్శక్తిని నింపాడు. ఒక చరువులో ఉన్న యజ్ఞశేషము తింటే ఉజ్వలంగా ప్రకాశించే బ్రాహ్మణుడు పుడతాడు అనీ, మరొక చరువులో ఉన్న యజ్ఞశేషము భుజిస్తే రాజస భావము అధికంగా కల వాడు పుడతాడనీ చెప్పాడు. రెండు చరువులను భార్యకు ఇచ్చి, వాటి ప్రభావముల గురించి చెప్పి, ఇలా అన్నాడు. సత్యవతీ! ఇందులో రాజస ప్రధానము క్షాత్రప్రధానము అయిన చరువును నీ తల్లికి ఇవ్వు. సాత్త్విక ప్రధానము బ్రాహ్మణత్వము అధికంగా కలిగిన చరువు నీవు తీసుకో. తరువాత ఋతు కాలంలో నీవు మేడి చెట్టును, నీ తల్లి రావి చెట్టును కౌగలించుకోండి. మీకుసంతాన ప్రాప్తి కలుగుతుంది. అని చెప్పాడు. కాని విధి విధానము వేరుగా ఉంది. తల్లి కూతుళ్లు ఆ చరువులలోని యజ్ఞశేషము భుజించే వేళలో విధివశాత్తు ఆ చరువులు తారుమారయ్యాయి. అదే విధంగావారు కౌగలించుకున్న చెట్లు కూడా తారుమారు అయ్యాయి. తత్ఫలితంగా వారు ధరించిన గర్భాలు కూడా తారుమారయ్యాయి. ఇది తన దివ్యదృష్టి తో గ్రహించాడు ఋచీకుడు. తన భార్య సత్యవతితో ఇలా అన్నాడు. -సత్యవతీ! మీ చరువులు, చెట్లు తారుమారయ్యాయి. తత్ఫలితంగా నీ గర్భంలో సద్బ్రాహ్మణుడి బదులు దుర్మార్గుడైన క్షత్రియుడు పెరుగుతున్నాడు. అని చెప్పాడు. ఆ మాటలు విని సత్యవతి తల్లడిల్లిపోయింది. నాథా! నీవు సబ్రాహ్మణుడవు. తపస్సంపన్నుడవు. నీకు పుట్టే కుమారుడు తన బ్రాహ్మణత్వము కోల్పోతే ఆ అపకీర్తి నీకు కాదా. కాబట్టి
నీ మహిమ చేత ఈ అవాంతరము నివారించు. అని
వేడుకొంది. దానికి ఋచీకుడు సమ్మతించాడు. ఈ ప్రభావము ఒక జన్మకాలము పొడిగిస్తాను. ఇప్పుడు నీకు ఒక సబ్రాహ్మణుడు పుడతాడు. అతని కుమారుడు మాత్రం క్షత్రియాంశతో జన్మిస్తాడు. అని వరం ఇచ్చాడు. ఆ వరం మేరకు సత్యవతికి జమదగ్ని మహర్షి కుమారుడుగా జన్మించాడు. కాని అతని కుమారుడు పరశురాముడు క్షాత్ర ధర్మంతో జన్మించాడు. క్షత్రియవంశాన్ని నిర్మూలించాడు. సత్యవతి తల్లి అనగా గాధి భార్యకు విశ్వామిత్రుడు కుమారుడుగా జన్మించాడు. విశ్వామిత్రుడు రాజైకూడా అతనిలో 'బ్రాహ్మణత్వము స్ఫురించింది. అతడు తపస్సు చేసాడు. కాని పరశురాముడు బ్రాహ్మణుడిగా జన్మించినా క్షత్రియత్వము అతనిలో గాఢంగా నాటుకుంది. అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు వివరించాడు.

= పితామహా! ఈ సందర్భంగా నాకు మరొక కథ

అమరనాథ అమర

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ప్రధమాశ్వాసము భాగము

స్ఫురణకు వచ్చింది. పూర్వము వీతహవ్యుడు అనే క్షత్రియుడు బ్రాహ్మణత్వము పొందాడు అని విన్నాము. ఆ వివరము తెలియచెయ్యండి.. అని అడిగాడు. ¢ధర్మనందనా! మనువు పరంపరలో శర్యాతి వంశం ఒకటి. ఆ వంశంలో హైహయుడు అనే క్షత్రియుడు జన్మించాడు. అతడు వత్స దేశమునకు రాజు. హైహయునకు వీతహవ్యుడు అనే పేరుకూడా ఉంది. ఆ రాజుకు పది మంది భార్యలు. వారి ద్వారా ఆ రాజుకు నూరుమంది వీరులు, బలాఢ్యులు అయిన పుత్రులు కలిగారు. ఆ హైహయుని కుమారులు కాశీ రాజైన హర్యశ్వుని మీదికి యుద్ధానికి పోయి అతనిని ఓడించారు. అతని తరువాత అతని కుమారుడు సుదేవుడు రాజయ్యాడు. హైహయుని కుమారులు మరలా సుదేవుని మీదికి దండెత్తి అతనిని కూడా చంపారు. ఆ తరువాత సుదేవుని కుమారుడు దివోదాసు రాజయ్యాడు. హైహయకుమారుడు మరలా దివోదాసును యుద్ధానికి పిలిచి అతనిని ఓడించారు. అయితే అతడు భయంతో పారిపోయి భరద్వాజమహర్షి ని శరణుజొచ్చాడు. తన తాత గారిని తన తండ్రిని హైహయులు చంపిన విషయము భరద్వాజునికి చెప్పాడు. భయపడకుము. నీకు ఒక పుత్రుని ప్రసాదిస్తాను. అతడు నీ శత్రువులను చంపుతాడు. అని అన్నాడు భరద్వాజుడు. భరద్వాజుడు దివోదాసు చేత పుత్రకామేష్టి యాగం చేయించాడు. ఆ యాగ ఫలంగా అతనికి ఒక పుత్రుడు కలిగాడు. అతడు 13 ఏళ్ల వయసు వాడయ్యాడు. వాడి పేరు ప్రత్యర్ధనుడు. భరద్వాజ మహర్షి అనుగ్రహంతో ప్రత్యర్ధనుడు వేదములు, ధనుర్వేదము అభ్యసించాడు. దివోదాసు అతనిని యువరాజుగా అభిషేకించాడు. వెంటనే ప్రత్యర్ధనుడు, తండ్రి అనుమతి తీసుకొని, హైహయుని కుమారుల మీదికి దండెత్తి, వారి నందరినీ అవలీలగా హతమార్చాడు. తరువాత ప్రత్యర్ధనుడు హైహయుని మీదికి దూకాడు. హైహయుడు పారిపోయి భృగుమహర్షి శరణుజొచ్చాడు. భృగు మహర్షి హైహయుని ఆశ్రమం లోపల దాచి పెట్టాడు. అతనిని తరుముకుంటూ ప్రత్యర్ధనుడు కూడా భృగుమహర్షి ఆశ్రమానికి వచ్చాడు. భృగుమహర్షికి నమస్కరించాడు. ¢నీవు ఇక్కడకు వచ్చిన పని ఏమి? అని అడిగాడు భృగుమహర్షి. ప్రత్యర్ధనుడు భృగు మహర్షికి జరిగినది అంతా అనగా హైహయుని కుమారులు తన వంశం వారిని చంపడం గురించి చెప్పాడు. తాను ఇప్పుడు హైహయుని చంపడానికి వచ్చాను అని చెప్పాడు.

ప్రత్యర్ధనా! ఇక్కడా రాజవంశము వారు ఎవరూ లేరు. ఇక్కడ ఉన్న వారంతా బ్రాహ్మణులైన నా శిష్యులే. అని అన్నాడు భృగువు. ఆ మాటలు విని ప్రత్యర్ధనుడు నవ్వాడు. మహర్షీ! నేను వచ్చిన పని నెరవేరినది. నేను కృతార్ధుడను అయ్యాను. హైహయుని క్షత్రియుడు కాదు అన్నారు. అతనిని క్షత్రియ కులం నుండి వెలి వేసారు. అదేనాకు కావలసినది. అయినా నీ పలుకులలో అసత్యం ఉండదు కదా. నా మీద కూడా కరుణ చూపండి. అని భృగుమహర్షికి నమస్కరించి వెళ్లిపోయాడు ప్రత్యర్ధనుడు. అప్పటి నుండి హైహయుడు బ్రాహ్మణత్వము స్వీకరించాడు. గొప్ప తపస్సు చేసాడు. కృత్సమదుడు అనే కుమారుని కన్నాడు. అతని వంశంలో సుతేజసుడు, వర్చసుడు, విహవ్యుడు, సత్యుడు,సంతుడు,

మహా భారతము
అనుశాసనిక పర్వము
ప్రధమాశ్వాసము భాగము

శ్రవసుడు, దమసుడు, ప్రకాశుడు, వాగీంద్రుడు, ప్రమతి, రురుడు, సముదుడు, శునకుడు, శౌనకుడు అనే బ్రాహ్మణులు జన్మించారు. ఈ ప్రకారం హైహయుడు అనే వీతహవ్యుడు ఒక బ్రాహ్మణ వంశమునకు కర్త అయ్యాడు. : . అని చెప్పాడు భీష్ముడు. ౯పితామహా! దైవము, పురుష ప్రయత్నము ఈ రెంటిలో ఏది గొప్పది. వివరించండి. అని అడిగాడు.
-ధర్మనందనా! పూర్వము ఇదే ప్రశ్నను వశిష్ఠుడు బ్రహ్మను అడిగాడు. అప్పుడు బ్రహ్మదేవుడు చెప్పిన విషయములు నీకు చెబుతాను విను. క్షేత్రము, మానవ ప్రయత్నము, విత్తనము. వేరు వేరుగా ఉన్నాయి. ఇవి మూడు కలిస్తే గానీ ఒక మొక్క మొలకెత్తదు.

క్షేత్రములో అనగా భూమిలో విత్తనములు వేస్తే మొలకలు వస్తాయి. ఆ విత్తనములు భూమిలో వెయ్యడానికి పురుష ప్రయత్నము కావాలి. కేవలము భూమి, విత్తనములు ఉన్నంత మాత్రాన మొలకలు రావు కదా. కాబట్టి పురుష ప్రయత్నము అవసరము. అన్నీ దైవమే చేస్తాడు అని ఊరికే కూర్చుంటే ఫలితం లేదు. కాబట్టి పురుష ప్రయత్నం అవసరం. పురుష ప్రయత్నం ఉంటేనే దైవ బలం కూడా తోడుగా ఉంటుంది. ఇందులో ఇంకొక విషయం కూడా ఉంది. కేవలం పురుష ప్రయత్నం వల్ల ఫలితం దక్కదు. దానికి దైవ సహాయం కూడా తోడవ్వాలి. విత్తనం వెయ్యకుండా మొక్క రాదు కదా! మనం మేలు చేస్తే మనకు మేలు కలుగుతుంది. మనం కీడు చేస్తే మనకూ కీడు కలుగుతుంది. కాబట్టి మనం చేసే పనులు ఒకరికి మేలు చేసేవి గా ఉండాలి. అప్పుడు ఆ పనులకు దైవ బలం కూడా తోడవుతుంది. ఉదాహరణకు నిప్పు రవ్వ చిన్నది అయినా బాగా గాలి వీస్తే అది పెద్దది అయి మంటగా మారుతుంది. అలాగే మనం చేసే మంచి పని చిన్నది అయినా దానికి ఎక్కువగా దైవబలం తోడవుతుంది. మనం నేతితో దీపం పెడతాము. కాని దీపంలో నెయ్యి తగ్గిపోతే దీపం కొడి గట్టి ఆరిపోతుంది. అలాగే మనం చేసే పనులలో పవిత్రత లోపిస్తే ఆ పనులకు దైవబలం తోడుగా ఉండదు. అవి సఫలం కావు. పరశురాముడు, భృగువు, బలిచక్రవర్తి గొప్పవాళ్లే. కానీ, వారు చేసే పనులలో పవిత్రత లోపించింది. అందుకే వారికి దైవము సానుకూలంగా లేడు. కాబట్టి మనం చేసే కర్మలకు దైవానుకూలము ముఖ్యము. ఏ పని చేయడాని కైనా పురుష ప్రయత్నము, దైవ బలము ముఖ్యము. రెండూ సమానమే. ఎక్కువ తక్కువలు లేవు. అని భీష్ముడు ధర్మరాజుతో చెప్పాడు.

౯పితామహా! మంచి పనులు చెయ్యాలి అన్నారు కదా. మరి ఆ మంచి పనులకు ఎలాంటి ఫలితం కలుగుతుంది. అని అడిగాడు. = ధర్మనందనా ! ఒక్కొక్క పనికి ప్రత్యేకమైన ఫలితాలు కలుగుతాయి. ఆకలితో ఉన్న బాటసారికి అన్నం పెడితే వచ్చే ఫలం అంతా ఇంతా అని చెప్పనలవి కాదు. అలాగే రోజూ అగ్నిని ఉపాసించి నందువలన మనం చేసే పనులన్నీ చక్కని ఫలితాలను ఇస్తాయి. మనం మంచి వస్తువులు ఇతరులకు దానంగా ఇస్తే, మనకు అవసరమయినప్పుడు ఆ వస్తువులు అయాచితంగా మనకు లభిస్తాయి. మనం మౌనం పాటిస్తే మన జ్ఞానము వృద్ధి చెందుతుంది.

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ప్రథమాశ్వాసము భాగము

తపస్సుకు అధిక భోగములు చేకూరుతాయి. అహింసా వ్రతము ఆచరిస్తే రూపము, బలము, ఐశ్వర్యము చేకూరుతాయి. ఉపవాసం చేస్తే మనస్సు నిర్మలంగా ఉంటుంది. కేవలం ఫలములు, నీరూ త్రాగి జీవిస్తే అతనికి రాజ్యప్రాప్తి కలుగుతుంది. వేదము చదివితే సుఖాలు కలుగుతాయి. వేదార్థమును గ్రహిస్తే పరలోకంలో సుఖం అనుభవించవచ్చు. ఇంక సత్యవ్రతము పాటిస్తే మోక్షప్రాప్తి కలుగుతుంది.

ధర్మ నందనా! మంచి పనులు చేస్తే మంచి ఫలితములు, చెడు పనులు చేస్తే చెడ్డ ఫలితములు ఇస్తాయి. ఏ విత్తనం వేస్తే అదే చెట్టు మొలుస్తుంది కదా! మానవుడికి ముసలి తనం వచ్చి వెంట్రుకలు ఊడినా, పళ్లు ఊడిపోయినా, చెవులు వినపడకున్నా, కళ్లు కనపడకున్నా, అతని మనసులోని కోరికలు మాత్రం చావవు. ప్రాణాలు పోయినా కోరికలు మాత్రం మనిషిని విడిచిపెట్టవు. ఇది మామూలు మనుషులకే కాదు, బాగా చదువుకున్న పండితులు కూడా ఈ కోరికలకు బానిసలే. ఈ కోరికలు విడిచి పెడదామన్న ఆలోచన కూడా మనసులోకి ప్రవేశించనివ్వరు. బయట ప్రపంచంలో విహరించే వాళ్లకు పుణ్య కర్మలు సుఖాన్ని, పాప కర్మలు దుఃఖాన్ని కలుగ జేస్తాయి. కాని బయట ప్రపంచం మీద ఆసక్తి లేని వారికి వారు చేసే పనులు ఏ ఫలితాలను ఇవ్వవు. అని భీష్ముడు ధర్మరాజుతో చెప్పాడు. పితామహా! నాకు ఒక చిన్న సందేహము. తమ తమ యజమానుల ఎడల, అతని దయాదాక్షిణ్యముల మీద బతికే సేవకుడు, ఎలా నడుచుకోవాలి తెలియచెయ్యండి. అని అడిగాడు. ధర్మనందనా! కాశీ పట్టణంలో ఒక వేటగాడు ఉన్నాడు. వాడు ఒకరోజు అడవిలోకి వేటకు వెళ్లాడు. వాడు ఒక లేడిని చూచాడు. తన వద్దనున్న విషము పూసిన బాణమును ఆ లేడి మీద వేసాడు. కాని ఆ బాణము గురి తప్పి ఒక చెట్టును తాకింది. ఆ చెట్లు నిండి పూలు పండ్లు విరగ కాసి ఉన్నాయి. ఆ బాణము విషపూరితమైనందున, ఆ చెట్టు నిలువునా మాడిపోయింది. ఆ చెట్టు మీద ఒక చిలుక నివసిస్తూ ఉంది. ఆ చెట్టు మాడి పోయినా, ఇన్నాళ్లూ ఆ చెట్టు తనకు నివాసం ఇచ్చింది కాబట్టి ఆ చిలుక ఆ మాడిపోయిన చెట్టును విడిచి పెట్టకుండా ఆ చెట్టు మీదనే నివాసం ఉంటూ ఉంది. ఎండ వచ్చినా, గాలి వచ్చినా, వర్షం వచ్చినా, ఆ చెట్టును మాత్రం వదిలిపెట్టలేదు. ఆ చిలుక గురించి ఇంద్రుడికి తెలిసింది. ఇంద్రుడు మామూలు మనిషి రూపంలో ఆ చిలుక దగ్గరకు వచ్చాడు. ఓ చిలుకా! ఈ చెట్టు మాడిపోయింది కదా. అదీ కాకుండా ఈ అడవిలో ఫలములు పుష్పములతో కూడిన చెట్లు ఎన్నో ఉండగా, ఈ ఎండి మాడిపోయిన చెట్టును పట్టుకొని ఎందుకు వేలాడుతున్నావు. అని అడిగాడు.

అదేమిటి మహేంద్రా! చెట్టు ఫలపుష్పములతో నిండుగా ఉన్నప్పుడు ఆ చెట్టును అంటిపెట్టుకొని ఉండటం, ఆ చెట్టు ఎండి పోగానే దానిని విడిచి పెట్టడం కృతఘ్నత అనిపించుకుంటుంది కదా! అని అన్నది ఆ చిలుక. మహేంద్రుడు కంగు తిన్నాడు. తాను మారు వేషంలో వస్తే ఈ చిలుక నన్ను ఇంద్రా! అంటుందేమిటి అని అనుకున్నాడు. ఓహో ఈ చిలుక ఇది వరకు తాను చేసిన పుణ్యము వలన నన్ను గుర్తు పట్టగలిగినది అని సమాధాన పడ్డాడు. "సరేలే గానీ నేను వచ్చాను కదా! ఏదైనా వరము

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ప్రథమాశ్వాసము భాగము

కోరుకో ఇస్తాను. అని అన్నాడు మహేంద్రుడు. ఈ చెట్టు ఫలపుష్పములతో తన పూర్వ వైభవముతో అలరారేట్టు చెయ్యి. అని కోరింది ఆ చిలుక. ఆ వెంటనే ఇంద్రుడు ఆ చెట్టు మీద అమృతము చల్లాడు. ఆ ఎండిపోయిన చెట్టు ఇదివరకటి కంటే ఫలపుష్పములతో ఎక్కువగా శోభిల్లింది. కాబట్టి ఓ ధర్మనందనా! ఆ చిలుక చూడు. తనకోసం ఏ వరం కోరుకోకుండా ఇన్నాళ్ళు తనకు ఆశ్రయం ఇచ్చిన చెట్టు శ్రేయస్సు కోరింది. అలాగే భృత్యులు ఎల్లప్పుడూ తన యజమాని మేలు కోరుతుంటారు. అని చెప్పాడు భీష్ముడు. £పితామహా! అది సరే! మరి యజమానులు కూడా తన భృత్యులను సముచితంగా ఆదరించాలి కదా! అది ఎలాగా! అని అడిగాడు. = ధర్మనందనా! వేదములు చదువుతూ, తపస్సు చేస్తూ, అందరికీ ధర్మములను బోధిస్తూ ఇహపరలోకములలో నూ మానవులకు సుఖమును కలుగ చేయు బ్రాహ్మణుడు సర్వత్రా పూజ్యులు. భార్యకు భర్త ఎలా పూజనీయుడో అలాగే రాజునకు బ్రాహ్మణుడు పూజనీయుడు. బ్రాహ్మణుడు చెప్పు ప్రతి మాటా పవిత్రమైనది. సద్బ్రాహ్మణులు సాక్షాత్తూ ఇంద్రుని కైనా తమను సంతోష పెడితే సుఖమును, తమకు కష్టం కలిగిస్తే దుఃఖమును కలిగించ సమర్థులు. రాజైనవాడు విప్రుని తన కుమారుని వలె ఆదరించాలి. గురువు వలె గౌరవించాలి. అగ్ని దేవుని మాదిరి పూజించాలి. దీనికి సంబంధించిన వేద వాక్కులను చెపుతాను శ్రద్ధగా విను. ఎవరైనా బ్రాహ్మణ జాతిని పరాభవిస్తే, వాడు చేసిన పుణ్యములు అన్నీ నశిస్తాయి అని ఋగ్వేదము చెబుతూ ఉంది. జపము, హోమములు, మొదలగునవి బ్రాహ్మణుల ఆధ్వర్యములోనే చేయాలని యజుర్వేదము చెబుతూ ఉంది. ఒకనెల పాటు బ్రాహ్మణులను అర్చించిన సకల పాపములు సమసి పోతాయని సామవేదము చెబుతూ ఉంది. బ్రాహ్మణులను ఆదరించక పోవడం కన్నా వేరే కీడు ప్రపంచంలో లేదు అని అధర్వణ వేదము చెబుతూ ఉంది. పూర్వము మద్రదేశాధి పతి శల్యుడు కూడా వ్యాసుని పరమ శ్రేష్టమైన ధర్మము ఏది? దేనిని తెలుసుకుంటే అది అన్ని జ్ఞానముల కంటే ఎక్కువ? అని అడిగాడు. యజ్ఞమూర్తి (అన్ని యజ్ఞములు తానే అయిన వాడు), యజ్ఞకర్త ృమూర్తి (అన్ని యజ్ఞములకు కర్త), యజ్ఞకలన మూర్తి (అన్ని యజ్ఞములలోనూ తానే ఉండేవాడు), యజ్ఞఫల మూర్తి (అన్ని యజ్ఞములకు ఫలములను ప్రసాదించే వాడు) అయిన విష్ణు మూర్తిని తెలుసుకోడమే జ్ఞానముల కంటే ఉత్తమమైన జ్ఞానము. ఆ విష్ణు మూర్తే ఈ శ్రీకృష్ణుడు. ఓ శల్య మహారాజా! ఒకప్పుడు కొంత మంది బ్రాహ్మణులు శ్రీ కృష్ణుని చూచి కృష్ణుడు వింటూ ఉండగా ఇలా అన్నారు. ఈ బాలుడు యాదవుడైన వసుదేవునకు, కంసుడి చెల్లెలు అయిన దేవకీదేవికి కలిగిన కుమారుడు. ఇతనిని యజ్ఞపురుషుడు అని పూజించడానికి కారణమేమి?F అని నన్ను అడిగారు. ఆ మాటలు విన్న కృష్ణుడు నన్ను చూచి దీనికి నీవు తగిన సమాధానము ఇమ్ము అని అన్నాడు. నేను కృష్ణునకు నమస్కరించి ఇలా అన్నాను. £ శ్రీ కృష్ణుడే వేదమయుడు, వేదములకు అర్థము, వేదములు తెలిసిన వాడికి ఇష్టుడు, శ్రీ కృష్ణుడే సాక్షాత్తు విష్ణువు అని తెలుసుకోవడమే ఉత్తమ బ్రాహ్మణత్వమునకు ఫలము. అని చెప్పాను. నా మాటలు విన్న ఆ బ్రాహ్మణులే శ్రీకృష్ణతత్త్వము పూర్తి గా తెలుసు కున్నారు. అని చెప్పి వ్యాసుడు మద్రరాజు మనసులో ఉన్న సందేహ మును

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ప్రథమాశ్వాసము భాగము

పోగొట్టాడు. ధర్మనందనా! నీకు కృష్ణతత్త్వము గురించి తెలుసు అని నాకు తెలుసు. అయినా నీ యొక్క ప్రజ్ఞను ఒక సారి జ్ఞాపకం చేద్దామని చెప్పాను.” అని అన్నాడు భీష్ముడు. “పితామహా! గరుత్మంతుడు మహానుభావుడు అని వింటూ ఉంటాను. ఆ గరుత్మంతుని గురించి వినవలెనని ఉన్నది. చెప్పండి.. అని అడిగాడు. “ధర్మనందనా! కశ్యపునకు ఇద్దరు భార్యలు. వారి పేర్లు వినత, కద్రువ. కశ్యపుడు తన భార్యలను చూచి వారికి ఎటువంటి సంతానము కావాలి అని అడిగాడు. కద్రువ తనకు వేయిమంది పుత్రులు కావాలని అడిగింది. వినత మాత్రం తనకు ఇద్దరు పుత్రులు కావాలని అడిగింది. కశ్యపుడు అలాగే అని వారు కోరినట్టు వరం ప్రసాదించాడు.

కాల క్రమేణా కద్రువకు వేయి అండములు (గుడ్లు), కద్రువకు రెండు అండములు జన్మించాయి. కద్రువ, వినత ఆ అండములను చల్లటి కుండలలో పెట్టి కాపాడుతున్నారు. అలా 1500 ఏండ్లు గడిచిపోయాయి. ముందుగా కద్రువ కు పుట్టిన అండములు పగిలాయి. వాటిలోనుండి అధిక బలము, తేజస్సు కలిగిన సర్పరాజులు పుట్టారు. కాని వినత కు కలిగిన గుడ్లు పగల లేదు. తనకు కలిగిన సంతానమును చూచి సంతోషిస్తున్న కద్రువను చూచి వినతకు అసూయ కలిగింది. ఆ మత్సరము తట్టుకోలేక తొందర పాటుతో, తనకు కలిగిన అండములలో ఒకదానిని బలవంతంగా పగులగొట్టింది. అందులో నుండి ఒక పక్షి ఆకారము పుట్టింది. అతని పేరు అరుణుడు. కాని ఆ పక్షి శరీరంలో పైభాగము మాత్రమే తయారయింది. సగం శరీరంతో పుట్టిన కుమారుని చూచి వినత ఏడ్చింది. నీకు అప్పుడు ఆ సగం పక్షి ఇలా అన్నది. అమ్మా! నీవు తొందరపడి గుడ్డు పగుల గొట్టకుండా ఉంటే అత్యధిక బల సంపన్నులమైన ఇద్దరము కుమారులుగా పుట్టి ఉండేవాళ్లము. కాని నాకు ఆభాగ్యం లేకుండా చేసావు. నీ సవతి మత్సరమునకు, చాపల్యమునకు తగిన ఫలం అనుభవించు. నీవు నీ సవతి అయిన కద్రువకు దాసివై. ఉండు అని శాపం పెట్టాడు. అసలే సగం శరీరంతో పుట్టిన కొడుకు, పైగా సవతికి దాస్యం చెయ్యమని శాపము. వినత తల్లడిల్లిపోయింది. వలా వలా ఏడ్చింది. వినతకు పుట్టిన కొడుకు జాలి పడ్డాడు. “అమ్మా! ఏడవకు. ఇది విధి కృతము. నీవు ఏమి చేయలేవు. అనుభవించాలి. అమ్మా! దయచేసి ఆ రెండో గుడ్డును మాత్రం తొందరపడి పగుల గొట్టకు. ఇంకా అయిదు వందల ఏండ్ల తరువాత నాకు ఒక తమ్ముడు జన్మిస్తాడు. అతడు మహా బలవంతుడు, పరాక్రమ వంతుడు.

అతడే నీ దాస్యమును పోగొడతాడు. అని పలికాడు.

తన పెద్ద కుమారుడు వికలాంగుడు అయినందుకు, చేసిన తొందరపాటు పనికి శాపగ్రస్తురాలయి నందుకు చింతిస్తూ, అయిదు వందల సంవత్సరాలు రెండవ అండమును జాగ్రత్తగా కాపాడింది వినత. ఐదు వందల సంవత్సరాలు పూర్తి కాగానే ఆ గుడ్డు తనంతట తానే పగిలింది. అందులో నుంచి పెద్ద మెడతో, ధృఢమైన శరీరంతో, ప్రకాశవంతమైన ముఖంతో, ఎర్రటి కళ్లతో, పెద్దతలతో, అందమైన శక్తి వంతమైన రెక్కలతో, అప్పుడే ఉదయిస్తున్న సూర్యుడి మాదిరి సుపర్ణుడు (గరుత్మంతుడు) పుట్టాడు. సుపర్ణుడు పుట్టిన

అమరనధ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ప్రథమాశ్వాసము భాగము

తరువాత, వినత పెద్ద కుమారుడు అరుణుడు చాలా సంతోషించాడు. అమ్మా ఇంక నాకు సెలవు ఇప్పించు అని తల్లి దగ్గర సెలవు తీసుకొని సూర్యభగవానుని సేవించడానికి ఆకాశ మార్గాన ఎగిరి పోయాడు. (అతడే సూర్యుని రథ సారథి అరుణుడు. అనూరుడు అని కూడా అంటారు. అనూరుడు అంటే తొడలు లేని వాడు అని అర్ధం. మనం సూర్యోదయాన్ని అరుణోదయం అంటాము. ఎందుకంటే సూర్యుని రథం వచ్చేటప్పుడు మనకు ముందుగా కనపడేవాడు రథమును తోలే సారథి. అనగా అరుణుడు. అందుకని అరుణోదయం అని అంటారేమో!). గరుత్మంతుడు ఒక క్షణం ఇంట్లో ఉండేవాడు కాదు. ఆహారం వెదుక్కుంటూ అంతటా తిరుగుతూ ఉండేవాడు. అతనిని చూసి సిద్ధులు, సాధ్యులు, మొదలగు దేవతా గణములు, గరుడుని తాతగారు బ్రహ్మ అతనిని ముద్దు చేస్తూ ఉండేవాళ్లు.

రెండవ అండము పగిలి గరుత్మంతుడు బయటకు రాక ముందు ఒక సంఘటన జరిగింది. అప్పటికి వినత తన పెద్ద కుమారుడు ఇచ్చిన శాపము మరిచిపోయింది. వసంత ఋతువు కాలం వచ్చింది. లోకమంతా ఆహ్లాద కర వాతావరణం వెల్లివిరిసింది. వినత, కద్రువ ఇద్దరూ విహారానికి సముద్ర తీరానికి వచ్చారు. ఆ ఇద్దరికీ దూరంగా ఒక పాల నురగ లాగా మెరిసి పోతున్న తెల్లని గుర్రం ఒకటి కనపడింది. అది ఇంద్రుడి గుర్రము. పేరు ఉచ్చైశ్రవము. (ఈ ఉచ్చైశ్రవము పాలసముద్రాన్ని దేవతలు రాక్షసులు అమృతం కోసరం మంధర పర్వతంతో చిలుకుతుంటే పుట్టింది. అందుకే అంత తెల్లగా ఉంది.). ఆ గుర్రమును చూచి వినత ౬ఆహా! కద్రువా! ఆ గుర్రము ఎంత తెల్లగా అందముగా ఉంది.. అని అంది. తన సవతి మాటను తిప్పి కొట్టాలనే నెపంతో కద్రువ వినతా! ఆ గుర్రము తెల్లగా లేదు. దాని తోక మాత్రము నల్లగా ఉంది. అని అంది. వినత వింతగా కద్రువ వంక చూసింది. అదేమిటి కద్రువా! నువ్వు పరిహాసానికి అంటున్నావా! తెల్లగా ఉన్న గుర్రము తోక నల్లగా ఉంది అంటున్నావేమిటి? అంది వినత. కద్రువకు పట్టుదల పెరిగింది. అవును ఆ గుర్రము తోక నల్లగానే ఉంది?? అంది కద్రువ. వినతకు కూడా పట్టుదల పెరిగింది. కాదు ఆ గుర్రము తెల్లగా ఉంది. అని అన్నది. ఏమిటి పందెం? అని అన్నది కద్రువ. నీ ఇష్టం. నేను ఏ పందెమునకైనా సిద్ధమే? అన్నది వినత. అప్పుడు కద్రువ ఇలా అంది. ఈ పందెంలో నేను గెలిస్తే అంటే ఆ గుర్రము తోక నల్లగా ఉంది అని ఋజువు అయితే, నువ్వు నాకు దాస్యము చెయ్యాలి. ఆ గుర్రము తోక తెల్లగా ఉండి నువ్వు గెలిస్తే, నేను నీకు చేస్తాను. అంది కద్రువ. దాస్యము వినతకు కుమారుడు అరుణుడు ఇచ్చిన శాపం పనిచెయ్యసాగింది. వివేకం నశించింది. కద్రువ వేసిన పందానికి ఒప్పుకుంది. ఇప్పుడు పొద్దు పోయింది. మన భర్తకు సాయంకాల సంధ్యకు వేళ అయినది. మనము ఇప్పుడు ఇంటికిపోయి రేపు పగలు వచ్చి ఆ గుర్రము తోక తెల్లగా ఉన్నదీ నల్లగా ఉన్నదీ తేల్చుకుందాము అని అన్నది కద్రువ. వినత, కద్రువ ఇద్దరూ తమ తమ గృహములకు వెళ్లారు. నిజానికి ఆ గుర్రపు తోక తెల్లగానే ఉందని కద్రువకు తెలుసు. ఏదో ఒక కుతంత్రము పన్ని పందెము గెలవాలని నిశ్చయించుకుంది.

అమరనథ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ప్రధమాశ్వాసము భాగము

ఆ రాత్రి తన కుమారులనందరినీ పిలిచింది. =కుమారులారా! ఈ రోజు నేను, వినత ఒక పందెము వేసుకున్నాము. ఉచ్ఛైశ్రవము తోక తెల్లగా ఉంది అని వినతా, నల్లగా ఉంది అని నేను పందెము వేసుకున్నాము. ఓడి పోయిన వారు గెలిచిన వారికి దాస్యము చెయ్యాలని పందెము. నిజానికి ఆ గుర్రము తోక తెల్లగా ఉంది. మీరు ఎలాగైనా ఆ గుర్రము తోక నల్లగా ఉంది అని భ్రమించజేయాలి. అని అన్నది. వాసుకి మొదలగు వారు అమ్మా అది అధర్మము. ఆ పని మేము చెయ్యలేము. అదీ కాకుండా మాకు నీవు ఎంతో వినత కూడా అంతే. ఆమె కూడా మాకు మాతృసమానురాలు. తల్లికి ద్రోహం చేస్తే పాపం వస్తుంది. మమ్మల్ని ఈ పాపం చెయ్యమనడం నీకు ధర్మమా! అని అన్నారు. కద్రువ తన పట్టుదల వదల లేదు. ఎలాగైనా మీరు ఆ గుర్రము తోక నల్లగా చెయ్యాలి.. అని చెప్పింది. మేము ఈ దేశము విడిచి పోతాము గాని ఆ పని మాత్రము చెయ్యము. మమ్ములను బలవంత పెట్టకు. అని అన్నారు వాసుకి మొదలగు వారు. కద్రువ కోపంతో ఊగి పోయింది. అయితే వినండి. అర్జునుడి మనుమడు జనమేజయుడు తన తండ్రిని చంపాడనే కోపంతో తక్షకుడిని అంతమొందించాలని సర్పయాగం చేస్తాడు. ఆ యాగాగ్నిలో పడి మీరంతా భస్మము అవుతారు. ఇదే నా శాపము. అని పలికింది కద్రువ. .. .ఆ తల్లి ఇచ్చిన శాపానికి వాసుకి మున్నగు వారు గడా గడా వణకి పోయారు.

అందులో కొంతమంది పాములు అమ్మా అమ్మా మేమున్నామమ్మా ... గుర్రము తోక నల్లగా చేస్తామమ్మా అన్నారు. వెంటనే వారంతా పోయి ఆ గుర్రము తోకకు వెంట్రుకల మాదిరి చుట్టుకున్నారు. (కొన్ని పాములు నల్లగా ఉంటాయి కదా. అవి చుట్టుకోగానే గుర్రము తోక నల్లగా కనపడింది). మరునాడు పందెం ప్రకారము వినత, కద్రువ సముద్ర తీరానికి వెళ్లారు.

గరుడుడు ఆశ్చర్యపోయాడు. మహర్షీ! నా తల్లికి దాస్యమా? ఎలా జరిగింది. నా తల్లి ఎందుకు దాస్యం చేస్తూ ఉంది. అని అడిగాడు. నారదుడు జరిగినది అంతా వివరంగా చెప్పాడు. గరుడుడు కోపంతో ఊగిపోయాడు. తన తల్లి మోసపోయింది అని గ్రహించాడు. ఆహా బాగుంది. అక్కగారు దాస్యం చెయ్యమని పందెం వెయ్యడం. చెల్లెలుగారు దాస్యం చెయ్యడం. నా తల్లి దాసిగా బతుకుతూ ఉంది.ఽ అని అనుకున్నాడు. మారు మాటాడకుండా ఇంటికిపోయి తల్లికి నమస్కరించాడు. వెంటనే కద్రువ దగ్గరకుపోయాడు. అమ్మా! నీ చెల్లెలు దాసిగా బతుకుతుంటే నీకు అది గొప్పగా ఉందా! నీ చెల్లిని దాస్యవిముక్తను చెయ్యి. నీ గౌరవం నిలబెట్టుకో! అమ్మా! నీకు వేయి మంది పుత్రులు ఉన్నారు. నేను కూడా నీకు పుత్రసమాను డనే కదా! అమ్మా నా మొహం చూచి అయిన దయతో నా తల్లిని వదిలి పెట్టు. జరిగింది ధర్మమో అధర్మమో ఇప్పుడు చర్చ అనవసరం. నా తల్లి కి ఈ దాస్యం పురాకృత కర్మ ఫలమని అనుకుంటాను. ఇప్పుడు నా తల్లిని విడిచిపెడితే నేను సంతోషిస్తాను.ఽ అని అన్నాడు గరుత్మంతుడు. ఆ మాటలకు కద్రువ ఇలా బదులు చెప్పింది. నాయనా! నీవు చాలా బలవంతుడవు. నేర్పరివి. కాబట్టి నీవు వృధా మాటలు ఎందుకు మాట్లాడుతావు. చేతనయితే

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ప్రధమాశ్వాసము భాగము

నీ శక్తి చేతల్లో చూపించు. నీవు నీ తల్లి మంచి కోరెదవేని, నీ తల్లికి దాస్యవిముక్తి నీకు ఇష్టం అయితే వెంటనే నీవు పోయి స్వర్గంలో ఉన్న అమృతభాండమును తెచ్చి నాకు ఇవ్వు. వెంటనే నేను నీ దాస్యము నుండి విముక్తురాలిని చేస్తాను. నీకు సంతోషం కలిగిస్తాను. అని చెప్పింది కద్రువ.

తల్లిని ఆ మాటలకు గరుడుడు అమ్మా! ఇప్పుడే పోతున్నాను. అమృత భాండం గరుడుడు ఆశ్చర్యపోయాడు. మహర్షి! నా తల్లికి దాస్యమా? ఎలా జరిగింది. నా తల్లి ఎందుకు దాస్యం చేస్తూ ఉంది. అని అడిగాడు. నారదుడు జరిగినది అంతా వివరంగా చెప్పాడు. గరుడుడు కోపంతో ఊగిపోయాడు. తన తల్లి మోసపోయింది అని గ్రహించాడు. ఆహా బాగుంది. అక్కగారు దాస్యం చెయ్యమని పందెం వెయ్యడం. చెల్లెలుగారు దాస్యం చెయ్యడం. నా తల్లి దాసిగా బతుకుతూ ఉంది.్ అని అనుకున్నాడు. మారు మాటాడకుండా ఇంటికిపోయి తల్లికి నమస్కరించాడు. వెంటనే కద్రువ దగ్గరకుపోయాడు. అమ్మా! నీ చెల్లెలు దాసిగా బతుకుతుంటే నీకు అది గొప్పగా ఉందా! నీ చెల్లిని దాస్యవిముక్తను చెయ్యి. నీ గౌరవం నిలబెట్టుకో! అమ్మా! నీకు వేయి మంది పుత్రులు ఉన్నారు. నేను కూడా నీకు పుత్రసమాను డనే కదా! అమ్మా నా మొహం చూచి అయిన దయతో నా తల్లిని వదిలి పెట్టు. జరిగింది ధర్మమో అధర్మమో ఇప్పుడు చర్చ అనవసరం. నా తల్లి కి ఈ దాస్యం పురాకృత కర్మ ఫలమని అనుకుంటాను. ఇప్పుడు నా తల్లిని విడిచిపెడితే నేను సంతోషిస్తాను.్ అని అన్నాడు గరుత్మంతుడు. ఆ మాటలకు కద్రువ ఇలా బదులు చెప్పింది. నాయనా! నీవు చాలా బలవంతుడవు. నేర్పరివి. కాబట్టి నీవు వృధా మాటలు ఎందుకు మాట్లాడుతావు. చేతనయితే నీ శక్తి చేతల్లో చూపించు. నీవు నీ తల్లి మంచి కోరెదవేని, నీ తల్లికి దాస్యవిముక్తి నీకు ఇష్టం అయితే వెంటనే నీవు పోయి స్వర్గంలో ఉన్న అమృతభాండమును తెచ్చి, నాకు ఇవ్వు. వెంటనే నేను నీ దాస్యము నుండి విముక్తురాలిని చేస్తాను. నీకు సంతోషం కలిగిస్తాను. అని చెప్పింది కద్రువ.

తల్లిని ఆ మాటలకు గరుడుడు అమ్మా! ఇప్పుడే పోతున్నాను. అమృత భాండం తీసుకొని వస్తాను. అని వెంటనే తండ్రి కశ్యపుని దగ్గరకు వెళ్లాడు. తనకూ కద్రువకూ జరిగిన సంభాషణ అంతా వివరించాడు. అమృత భాండము తేవడానికి తండ్రి ఆశీర్వాదము కోరాడు. కశ్యపుడు సంతోషించాడు. కొడుకును దీవించాడు.

నాయనా గరుడా! నీ ఆశయం మంచిదే. కాని ఇంద్రుడు అమృత భాండమును చాలా గుప్తంగా ఉంచాడు. అది ఎక్కడ ఉందో దేవతలకే తెలియదు. నీవు ఎలా తెలుసుకోగలవు. పైగా ఆ అమృత భాండము జలముల మధ్యలో, అగ్ని కీలల మధ్య, సాయుధులు, బలవంతులు, మహా కోపం కలవారు, పెద్ద పెద్ద శరీరములు కలవారు అయిన రాక్షసుల కాపలా లో ఒక ఇనప వలలో నిక్షిప్తము అయి ఉందని విన్నాను. అని అన్నాడు కశ్యపుడు. దానికి గరుడుడు నవ్వాడు. తండ్రీ! పుత్రవాత్సల్యముతో నీవు అలా

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ప్రధమాశ్వాసము భాగము

అనడం లో తప్పులేదు. కాని అసాధారణ బలవంతుడను. ఎన్నో ఉపాయము లను తెలిసిన వాడను. నాకు అసాధ్యం అనేది లేదు. నీకు అనుమానం ఎందుకు. నేను అమృత భాండము తీసుకొని వస్తాను. అని అన్నాడు గరుడుడు. కుమారుని మాటలకు కశ్యపుడు పొంగిపోయాడు. కుమారుని కౌగలించుకొని =పుత్రా! నీ నిశ్చయం అదే అయితే మంచిదే. దారిలో ఒక ఏనుగు, తాబేలు ఉన్నాయి. ఆ రెండు జంతువులను నీకు ఆహారంగా సమకూర్చాను. నీవు వాటిని భక్షించి బాగా బలం పెంచుకో. నీ కార్యము నిర్విఘ్నం గా నెరవేరుతుంది.. అని దీవించాడు కశ్యపుడు.

'తండ్రీ! ఆ ఏనుగు, తాబేలు ఎక్కడ ఉన్నాయి? ఎలా ఉంటాయి? వాటి గురించి వివరించండి. అని అడిగాడు. కశ్యపుడు ఆ ఏనుగు తాబేలు కధను ఇలా చెప్పాడు. కుమారా! తూర్పు సముద్రం దగ్గర ఒక ఎత్తైన పర్వతము ఉంది. పర్వతము పేరు ఉరగము. ఆ పర్వతము దగ్గర ఒక పెద్ద మంచినీటి సరస్సు ఉంది. ఆ సమీపంలో ఒక ఏనుగు నివసిస్తూ ఉంది. ఆ సరస్సులో నీరు తాగడానికి ఏనుగు ప్రతిరోజూ ఆ సరస్సు దగ్గరకు వెళుతూ ఉంటుంది. ఆ సరస్సులో ఒక తాబేలు కూడా నివాసము ఏర్పరచుకుంది. ఆ సరస్సు తనదిగా భావిస్తూ ఉంటుంది. ఏనుగు నీళ్లు తాగడానికి వచ్చినప్పుడు తాబేలు ఆ ఏనుగుతో తగవులాడుతూ ఉంటుంది. ఏనుగు కూడా తాబేలు మీద పగ పెంచుకుంది. ఆ ఏనుగు, తాబేలు పూర్వ జన్మలో మధు, కైటభులు అనే రాక్షసులు. కాల వశమున ఏనుగు తాబేలుగా పుట్టారు. తమ పూర్వ జన్మల గురించి తెలియదు కాబట్టి అవి పోట్లాడుకుంటున్నాయి. వత్సా! ఇంకొక విషయము. ఏనుగు భూమి మీద ఉంటుంది. నీ తాబేలు నీటిలో ఉంటుంది. నీవు రెండింటినీ ఒకేసారి పట్టుకోవాలి. లేకపోతే అవి నీకు చిక్కవు. అని అన్నాడు కశ్యపుడు. అదెలా సాధ్యం? అన్నాడు గరుడుడు. కశ్యపుడు నవ్వి దానికీ ఒక ఉపాయం ఉంది. ఏనుగు నీరు తాగడానికి వచ్చినప్పుడు తాబేలు దానితో పోట్లాడుతుంది. ఆ ఉద్రేకంలో అది నీరు వదిలి బయటకు వస్తుంది. ఆ సమయంలో పొంచి ఉండి రెండింటినీ ఒకేసారి ఆ పట్టుకో. నీవు ఆ రెండింటినీ ఆరగిస్తే నీకు స్వర్గంలో ఉన్న అమృతం తెచ్చే శక్తి లభిస్తుంది.. అని అన్నాడు కశ్యపుడు.

తండ్రికి నమస్కరించి గరుడుడు ఆ గజ కచ్ఛపములు ఉన్న కొలను దగ్గరకు బయలుదేరాడు. గరుడుడు తన శరీరము చిన్నదిగా చేసుకొని చిన్న పక్షిగా మారిపోయాడు. ఆ కొలను దగ్గర పొంచి ఉండి సమయం కోసం ఎదురుచూస్తున్నాడు. ఇంతలో ఏనుగు నీరు తాగడానికి ఆ కొలను దగ్గరకు వచ్చింది. అది పసికట్టిన తాబేలు ఆ కొలనుకు అడ్డంగా నిలబడి ఈ కొలనులో నీరు తాగడానికి వీలు లేదు.ౖ అని అరిచింది. ఏనుగు తన ముందుకాళ్లతో ఆ తాబేలును నేలకేసి అదిమింది. తాబేలు తన సగం శరీరాన్ని నీటిలోకి జార్చింది. తన వాడి గోళ్లతో ఏనుగు కాళ్లను పట్టి పీకింది. ఏనుగు కూడా తక్కువ తినలేదు. తన తొండంతో తాబేలును బాదింది. ఏనుగుకూ తాబేలుకూ ఇలా యుద్ధం సాగుతూ ఉంది. తాబేలుకు కోపం ఎక్కువ అయింది. దీని పని ఇట్టా కాదని తాబేలు నీటినుండి వెలుపలికి వచ్చింది. తటాలున

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ప్రధమాశ్వాసము భాగము

ఏనుగు రెండు కాళ్లను పట్టుకుంది. ఇదే అదను అని గరుడుడు తన శరీరం పెంచి ఒక కాలితో ఏనుగును, మరొక కాలితో తాబేలును పట్టుకొని ఆకాశంలోకి ఎగిరాడు. అనుకోని ఈ సంఘటనకు ఏనుగు తాబేలు స్పృహ తప్పాయి. గరుడుడు వాటిని సునాయాసంగా మోసుకుంటూ ఎగురుతూ దారిలో ఒక పెద్ద వృక్షమును చూచాడు. ఆ చెట్టు కొమ్మ ఐదు యోజనముల దూరము విస్తరించి ఉంది. ఆ చెట్టుకొమ్మ మీద కూర్చుని వాటి రెండింటినీ తీరిగ్గా తిందామని అనుకున్నాడు. ఆ చెట్టు కొమ్మ మీద వాలాడు. గరుడుని బరువు, ఏనుగు బరువు, తాబేలు బరువు -- ఈ మూటి బరువు తట్టుకోలేక 5 యోజనములు విస్తరించి ఉన్న అంత పెద్ద చెట్టుకొమ్మ కూడా పెళా పెళా మంటూ విరిగి పోయింది. ఆ చెట్టు కొమ్మకు వేలాడుతూ వాలఖిల్యులు అనే మహా మునులు తపస్సు చేసుకుంటున్నారు. వారిని చూచాడు గరుడుడు. అంతే. విరిగి పోతున్న ఆ చెట్టు కొమ్మను కింద పడకుండా తన ముక్కుతో పట్టుకున్నాడు. మరలా పైకి ఎగిరాడు. ఆ చెట్టు కొమ్మను, ఏనుగును, తాబేలునూ మోసుకుంటూ ఎగురుతున్నాడు. ఇది చూచి ఆ చెట్టు కొమ్మకు వేలాడుతున్న మునులు ఆశ్చర్యపోయారు. కశ్యప పుత్రుడు గరుడునిగా భావించారు. లేకపోతే ఇతరులకు ఇంతటి బలము సాహసము ఎక్కడి నుండి వస్తాయి అని అనుకున్నారు. గరుడుడు మెల్లగా కిందిగా ఎగురుతున్నాడు. నేల బారుగా ఎగురుతుంటే ఆ మునులు క్షేమంగా కిందికి దిగారు. గరుడుని ఆశీర్వ దించి తమ దారిన వెళ్లిపోయారు. ఇప్పుడు గరుడునికి ఆ కొమ్మను ఎక్కడ వదలాలా అని ఒక సమస్య అయింది. ఎక్కడో ఒక చోట వదిలితే అది జనపదాల మీద పడి జనం చచ్చిపోతారు. ఎలా అని ఆలోచిస్తున్న సమయంలో ఆకాశం నుండి ఒక వాక్కు వినిపించింది. “గరుడా! నీవు ఆ కొమ్మను అనునిత్యము దురాచారాలతో కలుషితమైన కుళింద దేశములో ఆ కొమ్మను వదులు. అని వినపడింది. ఆ వెంటనే గరుడుడు కుళింద దేశమునకు ఎగిరిపోయాడు. అక్కడ ఆ కొమ్మను విడిచిపెట్టాడు. ఆ కొమ్మ తాకిడికి ఆ దేశంలో ఉన్న పాపాత్ములైన జనం మరణించారు. లోక కల్యాణము జరిగింది.

తరువాత గరుడుడు గజ కచ్ఛపములతో ఒక పర్వత శిఖరము మీద చదునైన ప్రదేశముమీద ఆగాడు. ఆ గజ కచ్ఛపములను తనివితీరా ఆరగించాడు. తండ్రి వశిష్ఠుడు చెప్పినట్టు గరుడినికి కొండంత బలం వచ్చింది. వేగంగా అమృతం కొరకు అమరావతి వైపు సాగిపోయాడు. అమృతం ఉన్న చోటుకు చేరుకున్నాడు. అమృత భాండము చుట్టు అగ్ని కీలలు ఆకాశానికి ఎగుస్తున్నాయి. ఆ మంటలలోకి దూకితే తన రెక్కలు కాలిపోతాయి అని అనుకున్నాడు గరుడుడు. వెంటనే తాతగారైన బ్రహ్మదేవుని వద్దకు పోయాడు. తాతగారూ! మా అమ్మ, ఆమె అక్క వేసుకున్న పందెం వలన అకారణంగా మా అమ్మకు దాస్యము చేసే దుస్థితి కలిగింది. మా తల్లి దాస్యవిముక్తికి నాకు అమృత భాండం కావాలి. దాని కోసం వచ్చాను. అమృత భాండం చుట్టు అగ్నికీలలు ఎగిసిపడుతున్నాయి. నాకు తగిన దారి చూపండి. అని అడిగాడు గరుడుడు. “ నాయనా గరుడా! అగ్ని ఆరిపోయే ఉపాయం చెబుతాను. నీవు

అమరనథ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ప్రధమాశ్వాసము భాగము

వెన్నను సేకరించి తీసుకొని వచ్చి అగ్ని లో వేసిన, అగ్ని కీలలు మందగిస్తాయి. అప్పుడు నీవు అమృత భాండం తీసుకొన వచ్చును అని చెప్పాడు. వెంటనే గరుడుడు ఆవులు ఉన్న ప్రదేశములకు పోయి కొండంత వెన్న సేకరించి తెచ్చి అగ్నిలో పడవేసాడు. అగ్ని ఆరిపోయింది. అప్పుడు చుట్టు ఉన్న రాక్షసులను చంపాడు. నీటిని బయటకు తోడేసాడు. అమృత భాండము వద్దకు చేరుకున్నాడు. అమృత భాండమును తీసుకొని ఆకాశ మార్గాన ఎగిరిపోతున్నాడు.

చావగా మిగిలిన రాక్షసులు పోయి ఈ విషయం దేవేంద్రునికి మనవి చేసారు. వెంటనే దేవేంద్రుడు తన దేవసేనలతో వచ్చి గరుడునితో యుద్ధం చేసాడు. గరుత్మంతుడు దేవసేనలను తన కాలి గోళ్లతో, ముక్కుతో, రెక్కలతో చెల్లాచెదరు చేసాడు. అప్పుడు ఇంద్రుడు తన వజ్రాయుధమును గరుడుని మీద ప్రయోగించాడు. ఆ వజ్రాయుధము గరుడుని మీదికి దూసుకొని వస్తూ ఉంది. గరుడుని పరాక్రమమును చూచి ఆ వజ్రాయుధము వెనక్కు తిరిగి దేవేంద్రుని వద్దకు చేరుకుంది. దేవేంద్రుడు ఓటమిని అంగీకరించి అమరావతికి తిరిగి వెళ్లాడు. గరుడుడు అమృత భాండంతో కద్రువ దగ్గరకు వచ్చాడు. అమ్మా! నేను అమృత భాండం తెచ్చాను. నా తల్లిని దాస్యం నుంచి విడిపించు. అని అడిగాడు. అమృత భాండము తెచ్చాడు అన్న ఆనందంలో కద్రువ అలాగే నీ తల్లి దాస్య విముక్త అయినది. అని అందరిముందరా ప్రకటించింది. వినత తన కుమారుడు గరుడుని వద్దకు వచ్చింది. తల్లిని తీసుకొని గరుడుడు వెళ్లాపోబోయాడు. ౯ నాయనా గరుడా! మరి అమృత భాండము నాకు ఇవ్వు. అని అడిగింది కద్రువ. rఅమ్మా! నీవు ఏమి చెప్పావు. అమృత భాండము తెస్తే మా అమ్మను దాస్య విముక్తను చేస్తాను అన్నావు. నేను అమృత భాండము తెచ్చాను. నీవు నా తల్లిని అందరి ముందు దాస్యవిముక్తను చేసావు. అయి పోయింది. నేను నీకు అమృత భాండము ఇస్తాను అని చెప్పలేదుగా! అన్నాడు మోసానికి మోసం చెల్లు అన్నట్టు.

వెంటనే తల్లిని, అమృత భాండమును తీసుకొని ముందు తన ఇంటికి వెళ్లాడు. తల్లిని ఇంటికి చేర్చి గరుడుడు అమరావతికి వెళ్లాడు. దేవ లోకములో అందరి ముందు అమృత భాండమును దేవేంద్రునకు సమర్పించాడు. అక్కడ సమావేశమైన దిక్పాలకులు, దేవతలు, మునుల సమక్షంలో ఇలా అన్నాడు. ౯మహానుభావులారా! నా తల్లిని కద్రువ మోసపూరితంగా తన దాసిని చేసుకొన్నది. నా తల్లిని దాస్యవిముక్తను చేయుటకు నేను మీ వద్దనుండి అమృ త భాండము అపహరించాను. నా తల్లిని దాస్య విముక్తను చేసాను. మరలా మీ అమృత భాండము మీకు అప్పగిస్తున్నాను. నన్ను మన్నించి నన్ను మీ మిత్రునిగా ఆదరించండి. అని వేడుకొన్నాడు. వారు అందరూ గరుడిని మన్నించారు. గరుడుని కోపం పెల్లుబికింది. దేవేంద్రా! దేవతలారా! మునులారా! నా తల్లి దాస్యమునకు కారకులైన సర్పములు ఈ రోజు నుండి నాకు ఆహారము అవుతాయి. అనుదినమూ నే వాటిని నేను నా కాలి గోళ్లతోనూ, ముక్కుతోనూ చించి చెండాడుతాను. దీనికి మీరందరూ సాక్షులు. అని ప్రతిజ్ఞ చేసాడు. గరుడుడు చేసిన ప్రతిజ్ఞకు దేవతలందరూ అతనిని అభినందించారు. దేవతలు, మునులు కలిసి గరుడునికి ఏదైనా వరం

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ప్రథమాశ్వాసము భాగము

ప్రసాదించవలసినదిగా దేవేంద్రుని వేడుకున్నారు. దేవతలారా! మహర్షులారా! గరుడునికి నేను వరములు ఇచ్చేంత వాడినా! ఇతడు సాక్షాత్తు విష్ణ్వంశ సంభూతుడు. రాబోవు కాలములో లోక కల్యాణార్ధము యాదవ వంశములో శ్రీ కృష్ణునిగా అవతరించి, దుష్ట శిక్షణ, శిష్ట రక్షణ చేస్తాడు. అని అన్నాడు దేవేంద్రుడు. ధర్మనందనా! నీ పక్కన నిలబడి ఉన్న శ్రీకృష్ణుడు సాక్షాత్తు గరుత్మంతుని అవతారము.ఽ అని భీష్ముడు గరుత్మంతుని కధ వినిపించాడు.
అనుశాసనిక పర్వములో తదుపరి చేర్చబడినది అంటే ప్రక్షిప్తము అని అనుకొనవలసి ఉంటుంది. నిర్ణయం విజ్ఞులకే వదిలివేస్తున్నాను.). పితామహా! నా మదిలో ఇంకొక సందేహము మెదులుచున్నది. ఎవరైనా బ్రాహ్మణులకు ఏదైనా ఇస్తానని చెప్పి, ఇవ్వకుండా ఎగవేసిన, వాని గతి ఏమి వివరించండి. అని అడిగాడు. ఽధర్మనందనా! నీకు ఒక కథ చెబుతాను. ఆ కధ నీవు అడిగిన ప్రశ్నకు సమాధానం ఇస్తుంది. ఒక అడవిలో ఒక నక్క, కోతి స్నేహంగా ఉన్నాయి. ఒక రోజు కోతి నక్కతో ఇలా అంది. మిత్రమా! నీవు పూర్వ జన్మలో ఏమి పాపం చేసావో గానీ, ఈ జన్మలో నీకు చచ్చిన పోయిన శవాలు ఆహారంగా ఏర్పడ్డాయి. అని అన్నది.
అప్పుడు ఆ నక్కకు పూర్వ జన్మ స్మృతి కలిగింది. ఓ మిత్రమా! నేను గతజన్మలో ఒక బ్రాహ్మణునికి కొంత ధనము ఇస్తాను అని చెప్పి ఇవ్వకుండా ఎగవేసాను. అందుకని నాకు ఈ జన్మలో ఈ విధంగా చచ్చిపోయిన కళేబరములు ఆహారంగా నిర్దేశించబడ్డాయి. అని అన్నాడు. "అని కాబట్టి ధర్మనందనా! బ్రాహ్మణునికి ఏదైనా ఇస్తాను అని చెప్పి ఇవ్వకుండా ఎగవేసిన వాడికి అటువంటి జన్మ లభిస్తుంది.ఽ అని అన్నాడు. = పితామహా! తక్కువ కులము లో పుట్టినా కూడా గొప్ప గుణములు, మంచి ప్రవర్తన ఉన్న వానికి మంత్ర విద్య తంత్ర విద్య బోధించడం ధర్మవిరుద్ధమా! అని అడిగాడు ధర్మరాజు.

ఽధర్మనందనా! ఈ సందర్భంలో నీకు ఒక కథ చెబుతాను. అదే నీ ప్రశ్నకు సమాధానం అవుతుంది. పూర్వము హిమాచలము మీద అనేక మంది బ్రాహ్మణులు తపస్సు చేసుకుంటున్నారు. వారి వద్దకు ఒక ధర్మ నిష్ఠా గరిష్టుడు, మంచి గుణగణములు, గొప్ప ప్రవర్తన కల వాడు అయిన శూద్రుడు వచ్చి "అయ్యా! మీరందరూ తపస్సు చేస్తున్నారు కదా. నాకు కూడా తపస్సు ఎలా చెయ్యాలో ఉపదేశించండి.. అని అడిగాడు. దానికి ఆ బ్రాహ్మణులు ఓ ధర్మాత్మా! నీవు శూద్రుడవు. నీకు వైదిక విద్య ఉపదేశించడం తగదు. నీవు మాకు శుశ్రూషలు చేయుటకు తగినవాడవు. అని అన్నారు. ఆ శూద్రుడు కూడా అలాగే అని అక్కడే ఒక చిన్న పర్ణశాల వేసుకొని ఆ విప్రులకు సేవ చేస్తున్నాడు. కాని ఆ విప్రులు చేస్తున్న కార్యములు చూస్తూ తాను కూడా అతిధి పూజలు, దేవ, పితృపూజలు తనకు తోచిన రీతిలో చేస్తున్నాడు. ఒక రోజు అక్కడ తపస్సు చేసుకుంటున్న విప్రులకు గురువుగారు అతని ఆశ్రమమునకు వెళ్లాడు. అతడు చేస్తున్న అతిథి పూజలు, దేవ పితృ కార్యములు చూచి సంతోషించాడు. అతడు చేస్తున్న పూజలలో లోపముల కాబట్టి ధర్మనందనా! వైదిక విద్యను, మంత్ర తంత్రములను, బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్యులకూ, అదీ

అమరనద్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ప్రధమాశ్వాసము భాగము

ఆ విద్యలు నేర్చుకొనుటకు అర్హత కలిగిన వారికి మాత్రమే ఉపదేశించాలి. అని భీష్ముడు ధర్మరాజుతో చెప్పాడు. పితామహా! ఈ లోకంలో ఎంతో మంది జనులు ఉన్నారు కదా! లక్ష్మీదేవి వారిలో ఎవరి దగ్గర నివసిస్తుంది.? అని అడిగాడు.

- ధర్మనందనా! ఒక సారి రుక్మిణీదేవి లక్ష్మీదేవిని ఇలాంటి ప్రశ్న వేసింది. అప్పుడు లక్ష్మీదేవి రుక్మిణికి చెప్పిన సమాధానమే నేను నీకు చెబుతాను. నిత్యము సత్యము పలికేవారు, శుచిగా శుభ్రంగా ఉండేవారు, గురువుల ఎడల భక్తి శ్రద్ధలు కలవారు, ఎల్లప్పుడూ అప్రమత్తంగా, జాగ్రత్తగా ఉండేవారు, ప్రతి కార్యమును దక్షతతో దీక్షతో చేసేవారు, మనసులో ఎలాంటి మలినము లేని వారు, ఎల్లప్పుడూ మంచి పనులు చేసేవారు, విజ్ఞాన వంతులు, తపస్సు చేసుకొనేవాళ్లు, తనకు ఉన్నంతలో ఇతరులకు దానం చేసేవాళ్లు, బ్రహ్మచర్యము పాటించేవాళ్లు (అంటే పెళ్లి చేసుకోకూడదని కాదు. వివాహము చేసుకున్న భార్యను తప్ప పరస్త్రీలను కన్నెత్తి చూడని వారు బ్రహ్మచారులు), ఇంద్రియములను నిగ్రహించినవారు, వీరంతా నాకు ప్రేమపాత్రులు. నేను ఎల్లప్పుడూ వారి దగ్గరే ఉంటాను. ఇంక, క్రూరాత్ములు, నాస్తికులు, చేసిన మేలు మరచిపోయే కృతఘ్నులు, చెడ్డబుద్ధి కలవారు, వీరి దగ్గర అసలు ఉండను. ఇంక స్త్రీల విషయానికి వస్తే, ఎవరి ఎంగిలి తినని వారు, ఇల్లు వాకిలి శుభ్రంగా ఉంచుకొనే వారు, ఇంటిలో పాత్రలను శుభ్రంగా ఉంచుకొనే వారు, వీరి యందు నేను నివసిస్తాను.

కాబట్టి ధర్మనందనా! వైదిక విద్యను, మంత్ర తంత్రములను, బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్యులకూ, అదీ ఆ విద్యలు నేర్చుకొనుటకు అర్హత కలిగిన వారికి మాత్రమే ఉపదేశించాలి. అని భీష్ముడు ధర్మరాజుతో చెప్పాడు. పితామహా! ఈ లోకంలో ఎంతో మంది జనులు ఉన్నారు కదా! లక్ష్మీదేవి వారిలో ఎవరి దగ్గర నివసిస్తుంది.? అని అడిగాడు. - ధర్మనందనా! ఒక సారి రుక్మిణీదేవి లక్ష్మీదేవిని ఇలాంటి ప్రశ్న వేసింది. అప్పుడు లక్ష్మీదేవి రుక్మిణికి చెప్పిన సమాధానమే నేను నీకు చెబుతాను. నిత్యము సత్యము పలికేవారు, శుచిగా శుభ్రంగా ఉండేవారు, గురువుల ఎడల భక్తి శ్రద్ధలు కలవారు, ఎల్లప్పుడూ అప్రమత్తంగా, జాగ్రత్తగా ఉండేవారు, ప్రతి కార్యమును దక్షతతో దీక్షతో చేసేవారు, మనసులో ఎలాంటి మలినము లేని వారు, ఎల్లప్పుడూ మంచి పనులు చేసేవారు, విజ్ఞాన వంతులు, తపస్సు చేసుకొనేవాళ్లు, తనకు ఉన్నంతలో ఇతరులకు దానం చేసేవాళ్లు, బ్రహ్మచర్యము పాటించేవాళ్లు (అంటే పెళ్లి చేసుకోకూడదని కాదు. వివాహము చేసుకున్న భార్యను తప్ప పరస్త్రీలను కన్నెత్తి చూడని వారు బ్రహ్మచారులు), ఇంద్రియములను నిగ్రహించినవారు, వీరంతా నాకు ప్రేమపాత్రులు. నేను ఎల్లప్పుడూ వారి దగ్గరే ఉంటాను. ఇంక, క్రూరాత్ములు, నాస్తికులు, చేసిన మేలు మరచిపోయే కృతఘ్నులు, చెడ్డబుద్ధి కలవారు, వీరి దగ్గర అసలు ఉండను. ఇంక స్త్రీల విషయానికి వస్తే, ఎవరి ఎంగిలి తినని వారు, ఇల్లు వాకిలి శుభ్రంగా ఉంచుకొనే వారు, ఇంటిలో పాత్రలను శుభ్రంగా ఉంచుకొనే వారు, వీరి యందు నేను నివసిస్తాను.

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ప్రధమాశ్వాసము భాగము

ఇంక ఎల్లప్పుడూ భర్తకు ఎదురు చెప్పేవారు, ఎల్లప్పుడూ ఒకరిని నిందించేవారు, భర్త కు తెలియకుండా పరపురుషుల ఇళ్లకు వెళ్లేవారు, ఎప్పుడూ నిద్రపోయేవాళ్లు, ఇలాంటి స్త్రీల వద్ద నిలువను. ఇంకా నేను తామర పుష్పముల యందు, పూల తోటలలోనూ, ఫలవృ క్షముల యందు నివసిస్తాను. అని లక్ష్మీదేవి రుక్మిణికి చెప్పింది.౯ అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు చెప్పాడు.
= పితామహా! ఒక ఇబ్బంది కరమైన ప్రశ్న అడుగుతాను. పురుషులు స్త్రీలతో సంగమించేటప్పుడు, రతిలో సుఖము ఎవరికి ఎక్కువగా ఉంటుంది. పురుషులకా లేక స్త్రీలకా.... అని అడిగాడు. (నిజంగా ఈ ప్రశ్న అసంబద్ధము. ఎందుకంటే భీష్ముడు బ్రహ్మచారి. స్త్రీ సంగమము ఎరుగడు. అతడు ఈ ప్రశ్నకు ఎలా సమాధానము చెప్పగలడు. దానికి కూడా భీష్ముడు ఒక కధ చెప్పి తప్పించుకున్నాడు.) ధర్మనందనా! పూర్వము భంగాస్వనుడు అనే రాజు కు పిల్లలు లేరు. మామూలుగా యజ్ఞం చెయ్యాలంటే ఇంద్రుడి అనుమతి ఉండాలి. ఈ రాజు ఇంద్రుడి అనుమతి లేకుండా యజ్ఞం చేసాడు. తత్ఫలితంగా అతనికి నూర్గురు కుమారులు కలిగారు. మహా సంతోషంతో ఉన్నాడు ఆ రాజు. కాని, తన అనుమతి లేకుండా యజ్ఞము చేసినందుకు ఇంద్రుడు అతని మీద కక్ష కట్టాడు.
ఒకరోజు భంగాస్వనుడు వేటకు పోయాడు. ఇదే సమయమని ఇంద్రుడు అతనికి దారి తప్పేట్టు చేసాడు. రాజు ఎక్కిన గుర్రము అతనిని ఎటో లాక్కుని పోయింది. ఇంతలో అతనికి దాహం వేసింది. దగ్గరలో ఒక మంచినీటి ఆ కొలను కనిపించింది. రాజు గుర్రం దిగి ఆ కొలనులో నీరు తాగాడు. అంతే.... స్త్రీగా మారిపోయాడు. రాజు ఆశ్చర్యపోయాడు. అయాచితంగా లభించిన స్త్రీత్వానికి చింతించాడు. ఈ వేషంతో గుర్రం ఎక్కి ఎలా రాజధానికి పోగలను. పురజనులు నన్ను చూచి ఏమనుకుంటారు? నా భార్యలు, కుమారులు, ఏమనుకుంటారు. అని చెప్పి ఈ అడవిలోనే ఉండలేను కదా! మరి రాజభవనానికి వెళ్లక తప్పదు కదా! అని చింతించి ఎలాగో ఒకలాగ రాజధానికి వెళ్లాడు. మంత్రులను పిలిచి జరిగిన విషయం చెప్పాడు. పెద్దకొడుకును రాజ్యాభిషిక్తుని చేసాడు. తపస్సు చేసుకోడానికి అడవులకు వెళ్లాడు. అక్కడ ఉన్న మునులతో నివసిస్తున్నాడు. వారిలో ఉన్న ఒక ముని ఆడవేషంలో ఉన్న రాజును చూచి మోహించాడు. పెళ్లి చేసుకున్నాడు. ఆ మునికి, ఆడవేషంలో ఉన్న రాజుకు అత్యంత బలసంపన్నులైన నూర్గురు కుమారులు కలిగారు. ఆడ వేషంలో ఉన్న రాజు తన కు ముని వలన పుట్టిన నూర్గురు పుత్రులను తీసుకొని, తన అసలు కుమారుల వద్దకు వెళ్ళాడు. తాను తపస్సుకు పోవడం అక్కడ ఒక ముని తనను పెళ్లాడటం తనకు నూర్గురు బలాఢ్యులైన కుమారులు కలగటం అన్నీ వారికి చెప్పాడు. పుత్రులారా! నేను మగవాడిగా ఉన్నప్పుడు మీరు నాకు జన్మించారు. నేను స్త్రీగా ఉన్నప్పుడు వీరు నాకు కుమారులుగా జన్మించారు. కాబట్టి మీరు అందరూ అన్నదమ్ములు. మీరందరూ ఈ రాజ్యాన్ని పంచుకొని పరిపాలించండి. అని అన్నాడు. దానికి వారు సమ్మతించారు. రెండు వందల మంది రాజకుమారులు రాజ్యమును పంచుకొని సుఖంగా రాజ్యపాలన చేయసాగారు. రాజ్యాన్ని విస్తరింపచేసారు.

అమరనథ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ప్రధమాశ్వాసము భాగము

ఇదంతా చూచి దేవేంద్రునికి కోపం వచ్చింది. నేను ఈ రాజుకు కీడు చేద్దామని సంకల్పిస్తే వీడికి అంతా మేలే జరుగుతోంది. అని చింతించాడు. వీళ్ళ మధ్య ఎలా గైనా తగవులు పెట్టాలి అనుకొని ఒక బ్రాహ్మణ రూపంలో రాజుకు మగవాడిగా ఉన్నప్పుడు పుట్టిన పుత్రుల వద్దకు వచ్చాడు. రాజకుమారులారా! ఏంటయ్యా మీ వెర్రి! ఎవరినో తీసుకువచ్చి మీ తమ్ముళ్ళు అని చెప్పగానే మీరు నమ్మడమేనా! అసలు వాళ్ల తండ్రి ఎవరో మీకు తెలుసా? ఎవడికో పుట్టిన వాళ్లు మీకు తమ్ముళ్లు ఏమిటి చోద్యం కాకపోతేనూ. అని వాళ్ల మధ్య కలతలు రేపాడు. అదే ప్రకారము రాజు స్త్రీగా ఉన్నప్పుడు పుట్టిన పిల్లలకు కూడా లేని పోని మాటలు చెప్పి ద్వేషము రగిల్చాడు. అన్నదమ్ములు బద్ధశత్రువులు అయ్యారు. ఒకరితో ఒకరు యుద్ధం చేసుకున్నారు. అందరూ చచ్చారు. చని పోయిన తన కుమారులను చూచి స్త్రీ రూపంలో ఉన్న రాజు గుండెలు బాదుకుంటూ ఏడుస్తున్నాడు.

ఇదంతా చాటునుండి చూస్తున్న ఇంద్రుడు అక్కడకు వచ్చాడు. ‌ఏంటమ్మా! నువ్వు ఎవరు నీవు? ఏంజరిగింది? ఎందుకు ఏడుస్తున్నావు? అని ఏమీ ఎరగ నట్టు జాలిగా అడిగాడు. ఆ స్త్రీ కూడా తానుయజ్ఞం చెయ్యడం, పిల్లలు పుట్టడం, వేటకు పోవడం, స్త్రీగామారిపోవడం, పెళ్లిచేసుకొని పిల్లలు కనడం, ఇప్పుడు ఇద్దరూ కొట్టుకొని చావడం అంతా పూసగుచ్చినట్టు చెప్పింది. ఇదంతా విన్న ఇంద్రుడు తన నిజరూపంతో సాక్షాత్కరించాడు. రాజా!

నేను ఇంద్రుడను. నువ్వు పుత్రుల కోసం యజ్ఞం చేసేటప్పుడు నా కు ఇష్టం లేకుండా చేసావు. అందుకని నీకు ఇన్ని కష్టాలు కల్పించాను అని అన్నాడు. ఓ ఇంద్రా! ఏదో పొరపాటున తెలియక అలా చేసాను. అయినా నీవు దేవతలకు అధిపతివే. పగ తీర్చుకోడానికి నీకు నేను తగిన వాడినా! కాబట్టి నన్ను దయతో రక్షించు. అని వేడుకున్నాడు. = ఓ రాజా! నీవు పోగొట్టు కున్న కుమారులలో కొంతమందిని మాత్రం బతికిస్తాను. నీకు రాజుగా ఉన్నప్పుడు పుట్టిన పుత్రులు కావాలా! లేక నీవు స్త్రీగా మారిన తరువాత పుట్టిన పుత్రులుకావాలా? అని అడిగాడు. రాజు సిగ్గు పడుతూ నాకు స్త్రీగా ఉన్నప్పుడు పుట్టిన పుత్రులనే బతికించు. అని అడిగింది. అదేమిటి. వారు కూడా నీ పుత్రులు కదా! అని అన్నాడు. ‌వారు కూడా నా పుత్రులే! కాని వారికి నేను తండ్రిని. వీరికి నేను తల్లిని. తల్లి ప్రేమ గొప్పది కదా!? అన్నాడు.

నీ ‌రాజా! నీ సత్యనిష్టకు సంతోషించాను. నీ కుమారులు అందరినీ బతికించాను. అని అన్నాడు దేవేంద్రుడు. రాజా! నీకు ఇంకొక వరకు కూడా ఇస్తాను. నీవుపోగొట్టు కున్న పురుషత్వమును మరలా నీకు వచ్చేట్టు చేస్తాను. అని అన్నాడు దేవేంద్రుడు. ‌మహేంద్రా! వద్దు. నీవు నా కుమారుల నందరినీ బతికించావు అదే చాలు. నేను స్త్రీగానే ఉండదలిచాను. అని అన్నాడు. అదేమిటి మహారాజా! నీవు పురుషుడవు కదా! స్త్రీగానే ఉంటాను అనడానికి కారణమేమి? అని అడిగాడు. దానికి స్త్రీగా ఉన్న రాజు సిగ్గు పడుతూ ఇలా అన్నాడు. మహేంద్రా! నీవు పురుషుడవు, నీకు తెలియదు. రతిక్రీడలలో పురుషునికన్నా ఎక్కువగా స్త్రీ

అమరనాధ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ప్రథమాశ్వాసము భాగము

యే ఆనందం, సుఖం పొందుతుంది. నేను ఆ ఆనందం వదులుకోదల్చుకోలేదు. అందుకని నేను స్త్రీగానే ఉంటాను. అని అన్నాడు. దేవేంద్రుడు నవ్వి అట్లే అగు గాక అని వరం ఇచ్చాడు. కాబట్టి ధర్మనందనా! నీవు అడిగిన ప్రశ్నకు సమాధానము లభించినది కదా! అని అన్నాడు. పితామహా! తమరు అంపశయ్య మీద ఉండి కూడా నేను అడిగే ప్రశ్నలకు ఓపిగ్గా సమాధానాలు చెప్పారు. నేను ఎన్నో ధర్మసూక్ష్మములు తమ ముఖతా విన్నాను. కాని అవి ఏవీ జననము, మరణము వీని వలన వచ్చే దుఃఖములను తొలగిస్తాయా! ఎన్నో జన్మలలో ఎంతోమంది తల్లి తండ్రులకు పుడుతూ, మరలా చస్తూ ఈ సంసార చక్రంలో ఇంక తిరగలేను. పితామహా! గర్భ వాసమునకు, నరకమునకు బేధము ఉందా చెప్పండి. ఈ చరాచర జగత్తు అస్థిరము. అందుకనే నేను ఈ జగత్తును విషము మాదిరి చూస్తాను. నాకు ఈ రాజ్యము వద్దు, ఈ సంసారమూ వద్దు. మోక్ష కారకమైన వైష్ణవ ధర్మమును ఉపదేశించండి. ఎందుకంటే వైష్ణన ధర్మము ఈ యుగంలో కనిపించడం లేదు అని వ్యాసభగవానుడు చెప్పాడు. అందుకని నిన్ను అడుగుతున్నాను. నాకు వైష్ణవ ధర్మము గురించి తెలియజేయండి. అని అడిగాడు.

εధర్మనందనా! ఏమిటీ వెర్రి! 18 రోజులుయుద్ధము చేసి, శత్రువుల నందరినీ చంపి, రాజ్యము కైవసము చేసుకొని, రాజ్యసుఖములు అనుభవించ వలసినదిపోయి, ఈ మాదిరి విరాగిగా మాట్లాడటం నీకే చెల్లింది. లేని యడల యౌవనంలో ఉన్న క్షత్రియులకు ఈ మాదిరి మాట్లాడటం చెల్లుతుందా! నీవు మిథిలా నగరాధి పతి అయిన జనకుని మాదిరి మాట్లాడుచున్నావు. నిర్వాణము (మోక్షము) అనునది శాశ్వతసుఖాన్ని ఇస్తుంది. దానిని ఇలా ఉంటుంది అని చెప్పడానికి వీలు లేదు. జీవునికి అతీతంగా ఉంటుంది. ప్రకృ తులు ఎన్నో ఉన్నాయి కాని అకృతి ఒకటే. అదే అన్నిటికి మొదలు. ఆ అకృతి ఎన్నో జీవాత్మలుగా రూపాంతరం చెందినా, ఎటువంటి వికారముపొందదు. తన స్వస్వరూపమును మరిచిపోదు. సంసారము అనే మార్గము చాలా సుగమంగా ఉన్నట్టు అనిపిస్తుంది. మోక్ష మార్గము కామ కోరికలతో కప్పబడి ఉంటుంది. కాబట్టి కామమును క్రోధమును విడిచి పెట్టి సత్త్వగుణ ప్రధానంగా జీవనం గడపాలి. దానినే వైష్ణన ధర్మము అంటారు. నీవు ఈ ధర్మాన్ని పాటించు. సంసార భయమును విడిచిపెట్టు. మోక్ష మార్గం వైపు పయనించు.E అని అన్నాడు భీష్ముడు.

εపితామహా! తత్త్వములు, అధ్యాత్మములు, అధిభూతములు,అధి దైవములు, అను వాటికి కర్త, భర్త, హర్త అవుతూ, సకల భూతములకు ఆధారభూత మైన ఆ పరమాత్మను గురించి తెలుపండి. అని అడిగాడు. ε ఓ ధర్మనందనా! సనకుడు, సనందనుడు, సనత్కుమారుడు, సనత్సుజాతుడు, ఈ నలుగురూ బ్రహ్మ మానస పుత్రులు. వీరుగాక వశిష్ఠుడు, శంకరుడు కూడా బ్రహ్మ మానస పుత్రులు. వీరు కాకుండా బ్రహ్మకు మరీచి, భృగుడు, అంగిరసుడు, అత్రి, పులస్త్యుడు, పులహుడు, క్రతువు అనే ఆర్గురు కుమారులు ఉన్నారు. అందులో సనత్సుజాతుడు బొటన వేలి ప్రమాణంలో ఉంటాడు. అగ్ని మాదిరి మండుతుంటాడు. ఒకచోట ఉండడు. ఎల్లప్పుడూ లోకాలన్నింటిలోనూ తిరుగుతూ ఉంటాడు. ఒక రోజు సనత్సుజాతునకు నారదుడు

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ప్రథమాశ్వాసము భాగము

మేరు పర్వతము మీద కన్పించాడు. ఇద్దరూ మాట్లాడుకుంటున్నారు. ఆమాటల్లో నీవు అడిగినట్టు నారదుడు సనత్సుజాతుడిని అడిగాడు. ఆయన చెప్పిన సమాధానము నేను నీకు చెబుతాను. విష్ణు మూర్తికి పదివేల యుగములు రాత్రి, పదివేల యుగములు పగలు. మొత్తం 20 వేల యుగములు ఒక రోజు. విష్ణువు తన స్వస్వరూపంలో ఉండటాన్ని అవ్యక్తము అని అంటారు. (అంటే విష్ణువు సర్వాంతర్యామి. అవ్యక్తుడు. అతనికి రూపము లేదు). ఆ విష్ణువు రాత్రి నిద్రపోతాడు. పొద్దుటే లేచి సృష్టి మొదలు పెడతాడు. ఎలాగంటే తాను జలములలో ఉంటాడు కాబట్టి తన వీర్యాన్ని జలములో విడిచి పెడతాడు. అది ఒక పెద్ద అండముగా ఉంటుంది.

తరువాత విష్ణువు బ్రహ్మను సృష్టించాడు. తదుపరి సృష్టి కి ఆయనను కర్తగా నియమించాడు. బ్రహ్మను అహంకారము (నేను నాది అనే తత్త్వము) ఆవహించింది. తరువాత మనసు, ఇంద్రియములు, బుద్ధి, పంచభూతములు ఆవిర్భవించాయి. ఆ పంచభూతములైన ఆకాశము, గాలి, అగ్ని, జలము, భూమి ఐదింటికి గుణములుగా వరుసగా, శబ్దము, స్పర్శ, రూపము, రసము, గంధము ఆవిర్భవించాయి. తరువాత దేవతలు, మునులు, రాక్షసులు, గంధర్వులు, కిన్నరులు, నరులు, జంతువులు, మొదలగు జీవజాతులు ఆవిర్భవించాయి. వీటన్నింటినీ అహంకారము ఆవహించింది. ఇవి అన్నీ అవ్యక్తమయిన సంసారసాగరంలో పుడుతూ చస్తూ మరలా పుడుతూ జనన మరణ చక్రంలో తిరుగుతూ ఉంటాయి. ఈ సృష్టి స్థితి లయములకు కారకుడైన విష్ణువు జీవరాసులకు శుభములు అశుభములు కల్పిస్తూ ఉంటాడు. ఈ సంసార చక్రాన్ని తిప్పుతూ వినోదిస్తూ ఉంటాడు. పైన చెప్పిన పంచ భూతములు ఐదు, వాటిగుణములు ఐదు, పది ఇంద్రియములు, మహత్తత్త్వము, అహంకారము, మనస్సు, బుద్ధి, ఇవి 24 తత్త్వములు. ఇంక అధ్యాత్మము మొదలగు వాటి గురించి వివరిస్తాను. చెవి అధ్యాత్మము అయితే శబ్దము అధిభూతము. దిక్కులు అధిదైవములు. చర్మము అధ్మాత్మము అయితే సంస్పర్శ అధిభూతము, గాలి దానికి అధిదైవతము. కళ్ల అధ్యాత్మము అయితే రూపము అధిభూతము, సూర్యుడు అధిదైవతము. నాలుక అధ్యాత్మము అయితే రసము అధిభూతము, నీరు అధిదైవతము. ముక్కు అధ్యాత్మము అయితే వాసన అధిభూతము, భూమి అధిదైవతము. దీనినంతా బుద్ధి ఇంద్రియ ప్రపంచము అంటారు. పాదములు, విసర్జకావయవము, జననేంద్రియము, చేతులు, నోరు, కర్మేంద్రియములు అనునవి అధ్యాత్మకములు. పైనచెప్పిన వాటికి వరుసగా నడక, విసర్జనము, ఆనందము, పని, మాట, అధిభూతములు. వాటికి వరుసగా విష్ణువు, సూర్యుడు, బ్రహ్మ, ఇంద్రుడు, అగ్ని, అధిదైవతములు..

అహంకారము, మనసు, బుద్ధి అధ్యాత్మకములు. వీటికి అభిమానము, సంకల్పము, నిశ్చయము అధిదైవములు. వాటికి మేధస్సు, చంద్రుడు, బ్రహ్మ అధిదైవములు. ఇది వేద ప్రమాణము. ఇవన్నీ కూడా విష్ణువు నుండి పుట్టి, లయం అవుతుంటాయి. ఇంక అవ్యక్తము అంటే మూల ప్రకృతి. అందులో పురుష చైతన్యము చేరితే ఆ ప్రకృతి చేతనమవుతుంది. అప్పుడు ఈ ప్రపంచం అంతా వైభవంతో నడుస్తుంది. ఈ సృష్టి కంతా విష్ణుడు ఆధారము. పరమ శివుని అనుమతితో బ్రహ్మ జనన మరణములు నిర్వహిస్తూ

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ప్రథమాశ్వాసము భాగము

ఉంటాడు. అని సనత్సుజాతుడు నారదుడికి చెప్పాడు అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు చెప్పాడు. ధర్మరాజుతో భీష్ముడు ఇంకా ఇలా అన్నాడు. ధర్మజా! ఈ సృష్టికంతకూ మూలము 25వ తత్త్వము అయిన పరమాత్మ. వేద వేదాంత పురాణ వేద్యుడైన ఆ పురుషుడు ఎల్లప్పుడూ వెలుగుతూ ఉంటాడు. అతడే కాలాంతకుడైన అచ్యుతుడు, అనంతుడు, యోగి జనముల హృదయములలో నివసించేవాడు, విష్ణువు, అద్వయుడు, అసంగుడు. అతడే పరమాత్మ. అని పలికాడు. భీష్ముడు. ఆ మాటలు విన్న ధర్మజుడు ఇలా అన్నాడు. పితామహా! మహాను భావులు అగ్నులను తమయందు సమాహితం చేసుకుంటారు కదా! అటువంటి వారు ఆ పరమాత్మను ఎట్టివానిగా భావిస్తారు. నాకు తెలియ చేయండి. అని అడిగాడు. ౬ధర్మనందనా! క్షీర సాగర మధన సమయంలో అమృతం పుట్టింది. దాని కోసరం దేవతలు దానవులు యుద్ధం చేసుకున్నారు. అందులో దేవతలకు ఓటమి కలిగింది. వారు బ్రహ్మదేవుని ఆశ్రయించారు. అప్పుడు ఆకాశంలో నుండి నేను మిమ్మల్ని గెలిపించడానికి వస్తున్నాను. అనే మాటలు వినిపించాయి. ఇంతలో విష్ణుమూర్తి గరుత్మంతుని ఎక్కి, చక్రము, గద ధరించి, అసురుల మీదికి యుద్ధానికి వెడలాడు. అసురులను యుద్ధంలో ఓడించాడు. వెంటనే విష్ణువు అంతర్ధానము అయ్యాడు. ఇదంతా చూచిన దేవతలు ఆశ్చర్యంలో మునిగిపోయారు. ఈ మహాత్ముడెవరు? అని బ్రహ్మ దేవుని అడిగారు. అప్పుడు బ్రహ్మదేవుడు దేవతలతో ఇలా అన్నాడు.

' ౬ఆయన విష్ణుమూర్తి. వైకుంఠములో ఉంటాడు. ఆ విష్ణువు ఇలా ఉంటాడు అని నాకు కూడా తెలియదు. మీకు తెలుపడానికి నాకు శక్తి లేదు. కాని విష్ణువు ఇలా ఉంటాడు అని చెప్పడానికి ఒక కథ చెబుతాను వినండి. అని బ్రహ్మ దేవతలకు ఒక కథ చెప్పాడు. ఆ కథను భీష్ముడు ధర్మరాజుకు చెప్పాడు. హిమాలయ పర్వతముల మీద మునులు, సిద్ధులు, కూర్చుని మాట్లాడుకుంటున్నారు. అప్పుడు గరుడుడు అక్కడకు వచ్చాడు. ఆ మునులకు, సిద్ధులకు నమస్కరించాడు. వారు అతనిని సుఖాసీనుని చేసారు. ౬గరుడా! నిన్ను ఒక విషయం అడగాలని ఉంది.. అని అన్నారు. ౬ధన్యుడను. అలాగే అడగండి. నాకు తెలిసినంతవరకూ చెబుతాను. అని అన్నాడు గరుడుడు.

౬గరుడా! నీవు విష్ణువుకు ప్రియభక్తుడవు. విష్ణుదేవుడు కూడా భక్తులకు ప్రియుడు. నీవు ఎల్లప్పుడు విష్ణువు దగ్గరే ఉంటావు కదా! దయచేసి మాకు విష్ణు తత్త్వమును ఎరింగింపవా! అని అడిగారు. మహానుభావులారా! ఈ మూడు లోకములను విష్ణు మూర్తి రక్షిస్తున్నాడు అని మాత్రం నాకు తెలుసు. అంత మాత్రాన అన్ని నాకు తెలుసు అని చెప్పడం కష్టం కదా! మీకూ నాకే కాదు, విష్ణు తత్త్వము గురించి ఎవ్వరికీ తెలియదు. ఆయన కథలు మాత్రం వింటూ ఉంటాను. ఆ కథలను కావాలంటే చెప్పగలను. నేను దేవేంద్రుని జయించి అమృత భాండమును తీసుకొని పోతుంటే ౬గరుడా! నీ పరాక్రమానికి మెచ్చాను. ఏదన్నా వరం కోరుకో! అనే మాటలు ఆకాశం నుండి వినిపించాయి. అయ్యా! మీరు ఎవరో తెలియదు. వరాలు ఇస్తానంటున్నారు.

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ప్రధమాశ్వాసము భాగము

దయచేసి మీరు ఎవ్వరో తెలిపి వరాలు ప్రసాదించండి. అని అన్నాను. నా మాటలకు బదులుగా ఒక నవ్వు వినిపించింది. తరువాత ఈ మాటలు వినపడ్డాయి. ‘కాలక్రమేణా నేను ఎవరో నీకే తెలుస్తుంది. నీవు నాకు వాహనముగా ఉండు. నీకు వ్యాధులు, మరణము లేవు. నీవు అసురులను జయిస్తావు. అని ఒక కాంతి మూర్తి నా ఎదుట నిలిచి చెప్పాడు. నేను ఆ కాంతి స్వరూపునికి చేతులెత్తి నమస్కరించాను. "మహాత్మా! నేనునీకు వాహనమవుతాను. నీవు ఎక్కిన రథమునకు ధ్వజముగా ఉండవలెనని నా కోరిక. నాకు ఆ వరము ప్రసాదించండి. అని అడిగాను.

అట్లే అగుగాక అని ఆ కాంతి స్వరూపుడు చెప్పి తిరోహితు డయ్యాడు. (అదే గరుడ ధ్వజము. గరుత్మంతుడు ఉన్న జండా). ఆ మాటలకు నాకు సంతోషము ఆశ్చర్యము ఒకేసారి కలిగాయి. నేను వెంటనే పోయి నా తండ్రి కశ్యపునికి ఈ విషయం తెలిపాను. కుమారా! ఆ మహాత్ముడు ఎవరో కాదు. నారాయణుడు. నీ మీద ఉన్న దయతో నీతో మాట్లాడాడు. నేను నారాయణుని చూడడానికి ఎంతో తపస్సు చేసాను. యోగ సమాధిలో ఉన్నాను. నారాయణుని తెలుసుకోడానికి ఆయనను ఆరాధించాను. కాని నాకు అనేక శరీరములతో ఉన్న తన విశ్వరూపమును చూపించాడు. =కశ్యపా! నీలో ఇంకా కోరికలు చావలేదు. మనసులో కోరికలు పెట్టుకొని నన్ను చూడ్డం నీకు తరమా! నిస్సంగుడవై నప్పుడు (అంటే కోరికలను విడిచి పెట్టి నపుడు, మనసులో ఎటువంటి కోరికలు లేకుండా నిర్మలంగా ఉన్నపుడు) నీవు నన్ను దర్శించెదవు. అని నాతో అన్నాడు. అటువంటి విశ్వరూపునికి సేవలు చేసే భాగ్యం నీకు కలిగింది. నీవు అదృష్టవంతుడవు. నీ జన్మ ధన్యమయినది. నీవు వెంటనే బదరికాశ్రమమునకు పోయి అక్కడ లోకమంతా పూజించే ఆ దివ్యమూర్తిని సేవింపుము.‘ అని అన్నాడు. నేను వెంటనే బదరికాశ్రమమునకు వెళ్లాను. అక్కడ నారాయణుడు, అచ్యుతుడు, పుండరీకాక్షుడు, గోవిందుడు, లోకజనకుడు అనిపిలువబడే ఒక దివ్యమూర్తి కనబడ్డాడు. అతనికి భక్తితో మొక్కాను. ఆ పీతాంబర ధారి అష్టభుజములతో, శంఖ, చక్ర, గదా,శార్ఙ్గములు ధరించి ఉన్నాడు. ఆ నారాయణుడు నన్నుచూచి వచ్చావా. మంచి పని చేసావు. నా వెంటరా! అంటూ ఉత్తర దిక్కుగా వెళ్లాడు. నేను కూడా ఆయనను అనుసరించాను. ఎన్నోయోజనములు అలా ప్రయాణం చేసాము.

అక్కడ ఏ విధమైన ఇంధనము లేకుండా మండుతున్న అగ్నిని చూచాను. నా కన్నా ముందుపోతున్న నారాయణుడు ఆ అగ్నిలో ప్రవేశించాడు. నేనూ ఆయనను అనుసరించాను. అక్కడ పార్వతీ సమేతంగా మహాశివుడు తపస్సు చేస్తున్నాడు. నారాయణుడు ఇంకా ముందుకుపోతున్నాడు. నేను ఆయనను అనుసరించాను. ఆక్కడ అంధకారం అలుముకుంది. ఏమీ కనిపించడం లేదు. =ఈ దిక్కుకు రా! అని శబ్దం వినిపించింది. నేను దిక్కుతోచక ఆ దిక్కుకు వెళ్లాను. అక్కడ వెలుగు కనిపించింది. క్రమక్రమంగా చీకట్లు అంతరించాయి. ప్రకాశ వంతమైన వెలుగు కనిపించింది.

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ప్రధమాశ్వాసము భాగము

అక్కడ సూర్యుడు పట్టపగలు మాదిరి ప్రకాశ వంతంగా వెలుగుతున్నాడు. కమ్మని సంగీతం వినిపిస్తూ ఉంది. తామర కొలనులు ఉన్నాయి. అందమైన మగవారినీ, ఆడవారినీ చూచాను. వారంతా ఆ నారాయణ మూర్తిని పూజిస్తూ ఉండగా ఆయన అలా వెళుతూ ఉన్నాడు. నేను కూడా ఆయనను అనుసరించాను. కాని ఆ తీక్షణమైన వెలుగును తట్టుకోలేక పోయాను. ౯స్వామీ! అని అరిచాను. ఆ స్వామి నా వంక వాత్సల్యంతో చూచి వినతా కుమారా! నిన్ను నేను మరిచిపోతానా! భయం లేదు. నా వెంటరా! అన్నాడు. ౯నీవు నన్ను చూడలేదని బాధ పడకు. కేవలం మమతలు, అహంకారము, మనసులోకి రానీయకుండా, ఏకాగ్రత, నిశ్చలమైన మనస్సుతో ఉన్న వాళ్లు మాత్రమే నన్ను చూడగలరు. నీకు నా మీద ఉన్న భక్తి, నిష్ఠ వలన, కేవలం నా స్థూల రూపం మాత్రమే చూడగలుగుతున్నావు. అని స్వామి అన్నాడు. అప్పటికి అక్కడ ఉన్న అమిత మైన వేడి, తేజస్సు చల్లారింది. తరువాత నేను స్వామిని కొంతదూరం అనుసరించాను. తరువాత నారాయణుడు ఆకాశానికి ఎగిరాడు. నేనూ ఆయన వెంట ఆకాశంలోకి ఎగిరాను. కాని అక్కడ స్వామి కనపడలేదు. అంతర్థానం అయ్యాడు. కాని ఇటురా! అని ఒక మాట వినిపించింది. నేను అటుగా వెళ్లాను. అక్కడ ఒక తామరపూల కొలను ఉంది. అందులో తెల్లటి హంసలు విహరిస్తున్నాయి. అక్కడ నారాయణుడు స్నానం చేస్తున్నాడు. నేను స్వామీ అంటూ ఆయన దగ్గరకు పోబోయాను. కాని స్వామి కనపడలేదు. కాని అక్కడ కొన్ని వందల అగ్నులు వెలుగుతున్నాయి. వేదఘోషలు వినిపిస్తున్నాయి. ఆ సమయంలో కొన్ని వందల గరుడ పక్షులు నా మీదికి ఎగురుకుంటూ వచ్చాయి. నేను భయభ్రాంతుడ నయ్యాను. అచ్యుతా! శివా!సమస్రాక్ష! వేదమయా! అనాది నిధనా! త్రిభువనైక నాధా! త్రినయనా! గోవిందా! పద్మనాభా! హరా! కృపావిధేయా! అని పెద్దగా ఆ స్వామిని స్తోత్రం చేసాను. అప్పుడు ఆ స్వామి నా ఎదుట ప్రత్యక్షం అయ్యాడు. వినతా పుత్రా! భయపడకుము.౯ అని బుజం తట్టాడు. నాకు భయం కొద్దిగా తగ్గింది. నేను కొద్ది కొద్దిగా కళ్లుతెరిచాను. ఆశ్చర్యపోయాను. నేను బదరికాశ్రమంలో ఉన్నాను. అంటే ఇదంతా విష్ణుమాయ అన్న మాట. నా శరీరం పులకించి పోయింది. నా ఎదుట నారాయణుడు ఎనిమిది భుజములతో సాక్షాత్కరించాడు. నేను ఆ స్వామి ముందు మోకరిల్లి = మహానుభావా! నేను తమరి పాద సేవకుడను అయితే, నీ దయకు పాత్రుడ నయితే, నేను వినడానికి అర్హుడను అయితే, నీ మహిమ నాకు తెలిసేటట్టు చెప్పు. అని అడిగాను.

౯వినతా సుతా! దేవతలు గానీ, గంధర్వులుగానీ, దనుజులుగానీ, ఇప్పటి వరకు నా నిజస్వరూపమును ఎరుగరు. అఖిల భూతములు నా యందు పుడతాయి. పెరుగుతాయి. నశించిపోతాయి. అఖిల భూతములు నాలో ఉంటాయి. అలాగే నేనూ వాటి లో ఉంటాను. నన్ను తెలుసుకొనడానికి జీవాత్మను పరమాత్మ వంక మళ్లించాలి. కామములను, అహంకారమును, జడత్వమును, కోపమును వదిలిపెట్టాలి. అపరిగ్రహము పాటించాలి(ఒకరి దగ్గర నుండి తీసుకొనడం మానాలి). అహింసను

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము
అనుశాసనిక పర్వము
ప్రథమాశ్వాసము భాగము

అవలంబించాలి. మనస్సు నిర్మలంగా ఉంచుకోవాలి. నిత్యతృప్తుడుగా ఉండాలి. (దొరికినదానితో తృప్తి పడాలి). శాంత చిత్తుడై ఉండాలి. అలాంటి వారికి నేను దర్శనం ఇస్తాను. సాంఖ్యయోగము అభ్యసించినప్పటికినీ, బాహ్య ప్రపంచంతో సంబంధాలు తెంచుకోలేని వారికి, నిశ్చయాత్మకబుద్ధి లేని వారికి నేను కనిపించను. అధిక మోహములో పడి కొట్టుకుంటూ, పూజలు, వ్రతములు, ఉపవాసములు ఆడంబరంగా చేసేవారికి నేను కనిపించను. ఏకాంతిక ధ్యానపరులకు నన్ను ఎరుగుట సాధ్యము. రజస్సు తమోగుణములకు లోను కాకుండా, కేవలం సత్వగుణ సంపన్నులకు నేను దర్శనం ఇస్తాను. నేను వాసుదేవ, సంకర్షణ, ప్రద్యుమ్న, అనిరుద్ధ అనే పేర్లతో నాలుగు విధములుగా విభజింప బడి ప్రాణుల యందు ఆత్మ, బుద్ధి, అహంకారము, మనస్సు అనే నాలుగు విధములుగా ప్రవర్తిస్తూ ఉంటాను. ఇదే నా స్థూల రూపము. నీవు కూడా నా మనసు తెలుసు కొని, నాయందు భక్తితో, నన్నే ఎల్లప్పుడూ ధ్యానిస్తూ నా స్వస్వరూపమును తెలుసుకో. అని నారాయణుడు తెలియ చేసాడు.

నాకు నారాయణుడు తెలియజేసిన విషయములు మీకు చెప్పాను. అని అన్నాడు సుపర్ణుడు (గరుత్మంతుడు). ఆ మాటలు విన్న సిద్ధులు ఆనందతో పరవశులయ్యారు. మహానుభావా! నీవలన విష్ణు తత్త్వము గురించి విన్నాము. మా జన్మ ధన్యమయింది. ఈ కథ అత్యంత పుణ్యదాయకము. ఆయురారోగ్య ఐశ్వర్యములను ప్రసాదిస్తుంది. దీనిని భక్తితో వింటే బ్రాహ్మణునకు వేద విద్య అలవడుతుంది. క్షత్రియులకు సర్వత్రా విజయం లభిస్తుంది. వైశ్యులకు ధనలాభం కలుగుతుంది. శూద్రులకు అన్ని రకములైన సుఖములు కలుగుతాయి. సర్వజనులకు ఇహ, పర లోకములు సిద్ధిస్తాయి. అనిపొగిడారు. ధర్మనందనా! ఈ వృత్తాంతము పూర్వము బ్రహ్మదేవుడు వసువులకు చెప్పాడు. వసువులు మా అమ్మ గంగాదేవికి చెబుతుంటే నేను విన్నాను. నీకు చెప్పాను. (భీష్ముని పుట్టుక సందర్భంగా మనము అష్టవసువుల గురించి చదువుకున్నాము. అందులో ఏడుగురు వసువులను గంగాదేవి పుట్టగానే గంగకు అర్పించింది. ఎనిమిదవ వాడు శాపవశాత్తు చాలాకాలం ఈ భూమి మీద ఉన్నాడు. భీష్ముడిగా ప్రసిద్ధికెక్కాడు. చివరకు స్వచ్ఛంద మరణం పొందాడు.) ధర్మనందనా! మనస్సుతో చేసే వివిధములైన సంకల్పములను వదిలిపెట్టి, ఆత్మలో అగ్నిని ప్రతిష్ఠించుకొని, బాహ్య ప్రపంచముతో సంబంధములను తెంచుకొని అంతర్ముఖుడై విష్ణువును ధ్యానించు వారికి మోక్షము అనాయాసంగా లభిస్తుంది.ఀ అని భీష్ముడు ధర్మరాజుతో చెప్పినట్టు వైశంపాయనుడు జనమేజయ మహారాజుకు వివరించాడు.

మహాభారతము

అనుశాసనిక పర్వము - ప్రథమాధ్యాయము సంపూర్ణము.

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్.

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము.

వైశంపాయనుడు జనమేజయునకు చెప్పిన మహా భారత కధను నైమిశారణ్యంలో సత్రయాగ సందర్భంలో సూతుడు శౌనకాది మహామునులకు ఇలా చెప్పసాగాడు. భీష్ముడు చెప్పిన విష్ణుతత్త్వమును విని తరించిన ధర్మరాజు పితామహు నితో ఇలా అన్నాడు. "పితామహా! వివాహ సమయంలో కన్యాదానం చెయ్యడానికి ఎలాంటి వరుడు కావాలి." వివరించండి అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! ఈ సందర్భంలో ఒక ఇతిహాసము చెపుతాను. ఆలకించు. అష్టావక్రుడు అనే ముని కుమారుడు ఉండేవాడు. అతడు వదాన్యుని కుమార్తె సుప్రభ అను కన్యను వివాహ మాడాలని అనుకున్నాడు. తన కోరికను వదాన్యునికి తెలిపాడు. వదాన్యుడు దానికి అంగీకరించాడు, కానీ ఉత్తర దిక్కుగా వెళ్లమన్నాడు. ఎందుకు అని అడిగాడు అష్టావక్రుడు. "కుమారా! ఉత్తర దిక్కున, కుబేరుని నగరం దాటిన తరువాత, హిమాలయ పర్వతములు ఉన్నవి. అక్కడ శివుని గూర్చి పార్వతి తపస్సు చేసిన ప్రదేశము చాలా పవిత్రమైనది. అక్కడ పార్వతీ పరమేశ్వరులు విహరిస్తుం టారు. ఆ ప్రదేశము దాటి పోతే ఒక నీప వనము కనిపిస్తుంది. అక్కడ ప్రౌఢ వయసులో ఉన్న పవిత్రురాలైన ఒక స్త్రీ ఉంది. నీవు ఆ వనితను కలిసి రా. అప్పుడు నీకు నా కూతురుని ఇచ్చి పెళ్లి చేస్తాను." అని అన్నాడు వదాన్యుడు. .అలాగే అని అష్టావక్రుడు ఉత్తరదిశగా ప్రయాణం అయ్యాడు. ముందు కుబేరుని నగరం చేరుకున్నాడు. అక్కడు కుబేరుని ఆతిథ్యం స్వీకరించాడు. కుబేరుడు ఏర్పాటు చేసిన అందమైన స్త్రీల నృత్య విన్యాసాలు అతనిని ఆకర్షించ లేదు. తరువాత హిమాలయ పర్వతముల వద్దకు వెళ్లాడు. శివుడు విహరించిన స్థలమును దర్శించాడు. తరువాత వదాన్యుడు చెప్పిన కడిమి వనమునకు వెళ్లాడు. అక్కడ ఎన్నో బంగారు మేడలను చూచాడు. తాను వచ్చినట్టు లోపలకు వర్తమానం పంపించాడు. ఇంతలో అందమైన కన్యలు అతనికి ఎదురుగా వచ్చారు. అష్టావక్రునికి స్వాగతం పలికారు. లోపలకు తీసుకొని వెళ్లారు. అక్కడ అష్టా వక్రుడు ఒక ప్రౌఢను చూచాడు. ఆమె ఇతనిని తీసుకొని వెళ్లి తన పక్కన కూర్చోపెట్టుకుంది. అతనికి ఎన్నో సత్కారాలు చేసింది. ఇంతలో రాత్రి అయింది. చలిగా ఉండటం వలన ఆమె కూడా అతని పక్కనే పడుకుంది. రాత్రి వేళ ఆ ప్రౌఢ అతనిని కౌగలించుకోడానికి ప్రయత్నించింది. కాని అతని శరీరం కట్టెలాగా తగిలింది. అతనిలో ఏ విధమైన స్పందన లేదు. అప్పుడు అతనితో ఇలా అంది.

: "ఆర్యా! మీరు పురుషులు. పురుషులు భోగముల యందు ఆసక్తి కలవారు కదా. మరి ఇలా ఉన్నారేమిటి? నాకు ఉన్న సంపదలు అన్ని మీకు ఇస్తాను. నన్ను భార్యగా స్వీకరించండి. నేను మీ సేవ చేసుకుంటాను." అని పలికింది. ఆ మాటలకు అష్టావక్రుడు ఇలా అన్నాడు. "అమ్మా! ఇతరుల భార్యలతో సంగమము దూషింపతగినది. బ్రాహ్మణుడు శూద్రస్త్రీతో సంగమించడం అధిక మైన దోషము. బ్రాహ్మణ స్త్రీ అయినచో మహా పాతకము. అదియును కాక నాకు ఇంకా వివాహము కాలేదు. నేను ఒక కన్యను వివాహమాడగోరుచున్నాను." అని అన్నాడు. "ఆర్యా! నేను నీ అందానికి వశురాలను అయ్యాను. నిన్ను కామించాను. కామానురక్తులు వావి వరసలు, వంశహాని జరిగినా లెక్క

చెయ్యరు. కాబట్టి నన్ను వివాహమాడు." అని బలవంతం చేసింది. "అమ్మా! ఏమిటి నువ్వు ఇలా మాట్లాడుతున్నావు. అసలు ఇలాంటి మాటలు కూడా ఉంటాయా! నీ కామ వాంఛలు మానుకో. నేను వెళ్లాలి." అని పలికాడు. అప్పుడు ఆ ప్రౌఢస్త్రీ చిరునవ్వు నవ్వింది. "పోదువుకానిలే ఉండు" అని అతనిని ఆపింది. "నువ్వు నన్ను తాకకుండా ఉంటే ఉంటాను." అని అన్నాడు అష్టావక్రుడు. తనలో నీ ఇలా అనుకున్నాడు. "ఈమె ఎవరో శాపగ్రస్తురాలు. ఇలా ప్రవర్తిస్తూ ఉంది. అందుకనే ఈమె విషయం నాకు అర్థం కావడం లేదు." అని మనసులో అనుకున్నాడు.

ఇంతలో తెల్లవారింది. కాలకృత్యములు తీర్చుకున్నాడు. ఆమె అతనికి స్నానమునకు ఏర్పాట్లు చేసింది. స్నానం చేయించింది. అతనికి మృష్టాన్నములు ఆరగింప చేసింది. "ఆర్యా! కాసేపు విశ్రమించండి." అన్ని శయ్యను ఏర్పాటు చేసింది. కాని అష్టావక్రుడు ఒప్పుకోలేదు. "మహాభాగా! నేనూ కన్యనే. తగిన వరుడు దొరకక ఇంత వయసు వచ్చినా కన్యగానే మిగిలిపోయాను. నా అదృష్టం కొద్దీ మీరు కనిపించారు. నన్ను వివాహమాడండి." అని కోరింది. దానికి అష్టావక్రుడు ఇలా అన్నాడు. "అమ్మా! బాల్యములో తండ్రి, వివాహము అయిన తరువాత భర్త, వార్ధక్యములో కొడుకు స్త్రీకి సంరక్షకులు. కాబట్టి స్త్రీ స్వతంత్ర కాదు. కాబట్టి నీవు స్వతంత్రించి వివాహము చేసుకొన డానికి వీలు లేదు. ఒక వేళ నీవు నన్ను కోరినా నేను అంగీకరించను. అది సరే ఇంతకూ నీవు ఎవరు! నన్ను ఇలా ఎందుకు పరీక్షిస్తున్నావు. నన్ను తొందరగా పంపించు. నేను వెళ్లాలి." అని అన్నాడు అష్టావక్రుడు. అప్పుడు ఆమె నవ్వుతూ ఇలా అంది. "మహాభాగా! నిన్ను పరీక్షించమని వదాన్యుడు నాకు చెప్పి నిన్ను ఇక్కడికి పంపాడు. నేను నీ నిష్ఠకు మెచ్చు కున్నాను. కాబట్టి వదాన్యుడు కూడా నిన్ను అంగీకరిస్తాడు. నీకు తన కుమార్తె సుప్రభను ఇచ్చి వివాహం చేస్తాడు." అని పలికింది. అష్టావక్రుడు ఆమెకు నమస్కరించి తిరిగి తన గ్రామానికి వెళ్లాడు. వదాన్యుడు తన కుమార్తె సుప్రభను అష్టావక్రునికి ఇచ్చి వివాహం చేసాడు. ధర్మనందనా! కాబట్టి వరుని గుణగణములను విచారించి మరీ వివాహం చెయ్యాలి." అని పలికాడు భీష్ముడు. ఇంతలో ధర్మరాజుకు మరొక సందేహము కలిగింది. "పితామహా! బ్రాహ్మణుడైన మునీశ్వరునికి శూద్రస్త్రీవలన సంతానం కలిగితే, అతడు బ్రహ్మర్షి ఎలా అవుతాడు." వివరించండి అని అడిగాడు. ధర్మనందనా! నీకు వివాహ విధిని గురించి చెబుతాను. బ్రాహ్మణుడు తన కులములో కన్యను, తక్కిన మూడు కులములలో కన్యలను వివాహం చేసుకొన వచ్చును. క్షత్రియుడు తన కులములో కన్యను, తక్కిన రెండు కులములలో (వైశ్య, శూద్ర)కన్యలను వివాహం చేసుకొనవచ్చును. వైశ్యుడు తన కులములో కన్యను, శూద్ర కన్యను మాత్రం వివాహము చేసుకొన వచ్చును.

శూద్రుడు తన కులములో కన్యను మాత్రమే వివాహము చేసుకొనుటకు అర్హుడు. ఇది వివాహ పద్ధతి. అంతేగాని ఎవరైనా తన కులము కన్నా పైకులములో కన్యలను వివాహమాడిన, వర్ణ సంకరం కలుగుతుంది. తల్లి ఏ కులమునకు చెందినది అయినా, సంతానమునకు తండ్రి కులమే వర్తిస్తుంది. ఇది సకల జనులకు ఆమోదయోగ్యమైన పద్ధతి. విశేషంగా చెప్పాలంటే తపోనిష్ఠాగరిష్ఠులైన మునులకు

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము.

తక్కువ కులము స్త్రీలతో సంతానం కలిగినా, వారు బ్రాహ్మణులే అవుతారు. అలాగే క్షత్రియులకు కూడా వైశ్య శూద్రుల స్త్రీల వలన కలిగిన సంతానము క్షత్రియులే అవుతారు. అంతదాకా ఎందుకు పశువులకు, పక్షులకు కూడా బ్రాహ్మణుల వలన పుట్టిన వారు బ్రాహ్మణులే అవుతారు కదా! నీవు వినలేదా! కాబట్టి బ్రాహ్మణు లకు, క్షత్రియులకు క్షేత్రము కంటే బీజమే ప్రధానము. వశిష్టుడు, ఋష్య శృంగుడు, అగస్త్యుడు,వ్యాసుడు, మందపాలుని కుమారులు, ద్రోణుడు, కృపాచార్యుడు, పుట్టిన విధము నీకు తెలుసు కదా! మరి వారందరికీ తండ్రి కులమే సంక్రమించింది కదా! ఈ విషయంలో మనువు చెప్పిన వాక్యములు చెబుతాను. విను. నదుల యొక్క, సిద్ధుల యొక్క, మునుల యొక్క పుట్టుకల గురించి చర్చించడం మంచిది కాదు. ఎందుకంటే మహాత్ములు వారి జన్మలతో గాక వారి గుణగుణములతో ప్రశిద్ధి పొందుతారు." అని పలికాడు భీష్ముడు. "పితామహా! విప్రుడు దానము పుచ్చుకొనుటకు అర్హుడు కావడం అతడు చేయు వృత్తి వలన నిర్ణయింపబడుతుందా! లేక అతను సన్యాసి అవడం వలన నిర్ణయింప బడుతుందా? తెలుపండి." అని అడిగాడు ధర్మజుడు. ధర్మజా! మంచి బ్రాహ్మణుడు అతను ఆచరించు మంచి పనుల వలన దానమునకు అర్హుడుగా నిర్ణయింపబడుతాడు. అతడు సన్యాసియా, సంసారియా అనునది ముఖ్యము కాదు." అని అన్నాడు భీష్ముడు.

"పితామహా! పుర జనులు బ్రాహ్మణుల కు శ్రద్ధతో ఇచ్చు అన్ని దానములు పాపము కలిగించవు అని అనుకుంటాను. నిజమేనా!" అని అడిగాడు ధర్మరాజు. 'ధర్మనందనా! శ్రద్ధతో ఇచ్చు దానములు పాపమును పోగొడతాయి గాని పాపమును కలిగించవు. కాని ఎవరైతే పైకి ధర్మములు పలుకుతూ లోలోపల అధర్మవర్తనుడవుతాడో, వాడు దానము పుచ్చుకొనుటకు పనికిరాడు. ఈ విషయంలో ఒక సారి భూదేవికి, కశ్యపునకు, అగ్నికి, మార్కండేయునకు ఒక చర్చ జరిగింది. దాని గురించి చెబుతాను విను. ఎంత ఉన్నత కులములో జన్మించినా, వేదములు, శాస్త్రములు, పురాణములు చదివినా, శీలము, సత్ప్రవర్తన లేకపోతే అతనికి ఉత్తమ గతులు లభించవు. ఎంతో విద్య నేర్చుకొని, అనేక సన్మానములు పొందిన వాడు, ఎదుటి వారి విద్యను చులకన చేసి మాట్లాడితే అతనికి బ్రహ్మ హత్యాపాతకము చుట్టుకుంటుంది. వేయి యజ్ఞములు చేసిన ఫలము, సత్యవాక్పరిపాలన వలన కలుగు ఫలము త్రాసులో పెట్టి తూచిన, వేయి యజ్ఞముల ఫలము, సత్యవాక్పరిపాలన ఫలములో సగం కూడా తూగదు.. దర్మనందనా! ఇంకా చెబుతాను విను. మద్యము తాగడం. మాంసము తినడం మాని వేస్తే, అది జీవితాంతము బ్రహ్మచర్యము పాటించడం కన్నా. గొప్పది. అలాగే, ఈ లోకంలో సంచరిస్తూ ఇంద్రియములను నిగ్రహించుకొని శాంతంగా బతకడాన్నే శౌచము అని అంటారు." అని అన్నాడు భీష్ముడు. "పితామహా! ధర్మము, అర్ధము, కామము, మోక్షము పురుషార్ధములు అంటారు కదా! మరి వాటిని ఎప్పుడు ఆచరించాలి? తెలపండి." అని అడిగాడు.

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము.

"ధర్మనందనా! మనిషికి అర్థము (ధనము) మీద, కామముమీద కోరిక ఉండటం మంచిది కాదు. ఎల్లప్పుడూ ధర్మము ఆచరించడం మీదనే ధ్యాస ఉండవలెను. లేదా అర్థము ధర్మబద్ధంగా చెయ్యాలి.
అయినా అడిగావు కాబట్టి చెబుతాను. ధర్మము పగటిపూట, కామము రాత్రిపూట, అర్థము తెల్లవారు జామున, ఆచరించాలి.
ధర్మనందనా! గురువులను, బ్రాహ్మణులను పూజించడం వలన పుణ్యం వస్తుంది. బ్రాహ్మణులను నిందించడం, వేదాధ్యయనము విడిచిపెట్టడం, అగ్నిని విడిచిపెట్టడం మహా పాపము." అని అన్నాడు భీష్ముడు. ! 'పితామహా! ఇందాక మీరు చెప్పినది అర్ధం కాలేదు. ఇంతకూ దానమునకు అర్హులెవరో వివరంగా తెలపండి." అని అడిగాడు ధర్మరాజు. "ధర్మనందనా! ధర్మపరులు, కోపం లేనివారు, ఎల్లప్పుడూ సత్యము పలికేవారు, ధీరులు, తన పని తాను సక్రమంగా చేసేవారు, ఇంద్రియములను జయించినవారు, సర్వభూతములయందు దయగలవారు, లోభత్వము లేని వారు, శుచిగా ఉన్న వారు, దానము చెయ్యడానికి అర్హులు. వేదాధ్యయనము చేసినవారు, తత్త్వవిదులు అయిన బ్రాహ్మణులు దానము తీసుకొనుటకు తగినవారు. అర్హులు కాని వారికి దానం చెయ్యకూడదు. తాను చేసిన దానము వలన ఒక యోగ్యుడైన బ్రాహ్మణుడు తృప్తి చెందితే, సర్వదేవతలు, మునులు, పితరులు తృప్తి చెందుతారు. కాబట్టి యోగ్యుడైన బ్రాహ్మణునికి దానం ఇవ్వడం మంచిది. ఇంకా ధర్మనందనా! ఉదయం పూట దేవతలను, దేవుళ్లను, మధ్యాహ్నం అతిధులను అంటే మానవులను, సాయంకాలము పితృదేవతలను ఆరాధించాలి. ధర్మనందనా! చాలాకాలము కిందట తయారు చేసిన ఆహారమును, శుభ్రంగా లేని ఆహార పదార్ధములు,
ఒకరు తిని విడిచిన పదార్ధములు మంత్రపూతంగా దేవునికి నివేదన చెయ్యని పదార్ధములు, పురుగులు, వెంట్రుకలు పడిన పదార్థములు, తినడానికి పనికిరావు. దేవ కార్యములకు పితృ కార్యములకు ఆర్జించిన ధనమును చోరులు అపహరించకుండా జాగ్రత్తపెట్టుకోవాలి. మదించిన వాడిని, తెలివిలేని వాడిని, పిచ్చివాడిని, పాపములు చేసేవాడిని, నపుంసకుని, కుష్టురోగులను, పాపాత్ముడైన పురోహితుని, వైద్యము రాని వైద్యుడిని, నియమములు వదిలినవాడిని, అపస్మారకుడిని, రోగగ్రస్థుడిని, క్షయరోగిని, మద్యము విక్రయించువానిని, వేదవిద్యను విక్రయించువానిని, తక్షణం వదిలి పెట్టాలి. ధనము వడ్డికి ఇచ్చి ఆ వడ్డితో జీవించేవారు, అగ్నిహోత్రము చేయని వారు, మనుషులను విక్రయించి జీవించే వారు, దేవ కార్యములకు పితృకార్యములకు తగిన వారు కారు." అని చెప్పాడు భీష్ముడు. " ఓ పితామహా! దేవ కార్యములు, పితృకార్యములు నిర్వహించునపుడు దానములు పుచ్చుకొనుటకు ఎవరు అర్హులు. తెలుపండి." అని అడిగాడు ధర్మరాజు.

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము.

"అతిధులకు భోజనము పెట్టి తృప్తిపరచడానికి డబ్బు కావలసిన వారు, దొంగల వలన సర్వము కోల్పోయిన వారు, వ్రతములు చేయుటకు యాచించే వారు, గురువులను, తల్లి తండ్రులను, భార్యాబిడ్డలను పోషించుకోడానికి ధనములేక ఇబ్బంది పడేవారు, తనకు వచ్చిన వ్యాధిని నయం చేసుకోడానికి డబ్బులేక బాధపడేవారు, దేవ పితృకార్యములలో దానము స్వీకరించుటకు అర్హులు. సత్రములను, మంటపములను, నీడకోసరము వేసిన పందిరులను, నలుగురు కూర్చునే రచ్చబండను కూల్చి ధ్వంసము చేసేవారు; గురువులను నిందించేవారు; వేదములను నిందించేవారు; వేదవిద్యను అమ్ముకొనే వారు; ఇతరులమీద చాడీలు చెప్పేవారు; అనుకున్న ఒప్పందములను ఉల్లంఘించేవారు, ఇతరుల మీద పడి వారి సంపాదన తినేవారు; చేసిన మేలు మరిచేవారు; ఇతరుల భార్యల పొందు కోరువారు; మంత్రశాస్త్రములను నాశనం చేసేవారు; మదంతో విర్రవీగేవారు; అనాధలను, బాలలను, వృద్ధులను, సన్యాసులను మోసం చేసేవారు; అతిధులకు, భార్యాబిడ్డలకు, తన కింద పనిచేసేవారికి పెట్టకుండా తినేవారు; వీరు నరకానికి పోతారు. మారణాయుధాలను, తల వెంట్రుకలను విక్రయించడం, కన్నె పిల్లలను, బ్రాహ్మణులను, గోవులను కత్తులతో నరికి చంపడం, విద్య చెప్పిన గురువును, తనను నమ్మకంగా సేవించే సేవకుడిని విడిచిపెట్టడం, పది మంది నడిచే దారిలో ముళ్లకంపలు వేసి, అడ్డంకులు కల్పించి, ఆదారిని ప్రజలకు ఉప యోగం లేకుండా చెయ్యడం ఇవన్నీ నరకమునకు ద్వారముల వంటివి. ఇంకా, ఏమీ నేరం చెయ్యకుండానే, చెయ్యని నేరం మోపి శిక్షించే రాజు ప్రజా రక్షణే కర్తవ్యంగా గల రాజు --ప్రజా రక్షణ మరిచి ప్రవర్తించడం ఏదైనా వస్తు వు తన వద్ద దాచి పెట్టినపుడు, మరలా అడిగినప్పుడు ఆ వస్తువు తనకు ఇవ్వలేదని బుకాయించే వారు, గోవులను ముక్కుకుట్టి హింసించే వారు, వీరంతా అధోగతి పాలవుతారు.

పది మందికి ఉపయోగించే సత్రములు కట్టించడం, తోటలు వేయించడం, మంచినీటి బావులు తవ్వించడం, భయంతోనో, బాధలతోనూ ఉన్న వారిని కాపాడటం, కన్యాదానము, గోదానము, భూదానము, వాహన దానము పనివారిని దానంగా ఇవ్వడం, ఎవరైనా తనకు కీడు చేస్తే వారిని క్షమించడం, భార్యాబిడ్డలను, చుట్టములను ఆదరించడం, దానధర్మములకు డబ్బు ఖర్చు చేసినా, దానిని ప్రచారం చెయ్యక పోవడం దుర్మార్గులకు దూరంగా ఉండటం స్వర్గ ద్వారములు. పైనియమాలు పాటిస్తే ఎటువంటి వాడికైనా స్వర్గప్రాప్తి కలుగుతుంది." అని భీష్ముడు చెప్పాడు. " పితామహా! కొన్ని పనులను బ్రహ్మహత్యాపాతకములు అని అంటారు కదా. మరి హింస లేకుండా అవి హత్యలు ఎలా అవుతాయి. వివరించండి." అని అడిగాడు ధర్మరాజు. "ధర్మనందనా! ఇదే ప్రశ్నను ఒక నాడు నేను వ్యాసుని అడిగాను. ఆయన నాకు చెప్పిన విషయములు నీకు చెబుతున్నాను. బ్రాహ్మ ణులను, పేదవారిని భోజనమునకు పిలిచి వారికి భోజనం పెట్టక పోవడం, మంచి కులములో పుట్టి వేద విద్యను నేర్చిన బ్రాహ్మణునికి, అతడిని తన వృత్తి చెయ్యకుండా అడ్డగించ డం, నీళ్లు తాగడానికి ఆవులు వస్తే వాటిని నీరు

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము.

తాగ కుండా నిరోధించడం, గుడ్డివారు, చెవిటివారు, కుంటివారికి ఇచ్చిన ధనములను అపహరించడం, వేదములను, శాస్త్రములను నిందిం చడం, ఇవన్నీ బ్రహ్మ హత్యతో సమానములు.
కోపంతో ఊళ్లకు ఊళ్లు తగల బెట్టడం, పండ్లతోటలు నాశనం చెయ్యడం, అబద్ధపు సాక్ష్యాలు చెప్పి, బ్రాహ్మణు లకు ఇతరులకు శోకము కలిగించడం, ఇవి కూడా బ్రహ్మహత్యతో సమాన ములు. రూపము, గుణము, శీలము ఉన్న వరునికి ఇచ్చి వివాహం చెయ్య కుండా, తన ఇష్టం వచ్చినట్టు ఆ కన్యకు సరితూగని వాడికి ఇచ్చి వివాహం చెయ్యడం, బ్రహ్మహత్యాసమానము." అని చెప్పాడు భీష్ముడు. "పితామహా! నాకు పుణ్య తీర్థ విశేషములను తెలియజేయండి."అని అడిగాడు. 'ధర్మనందనా! పూర్వము గౌతముడికి అంగిరసుడు వివరించిన విశేషములను నేను నీకు వివరిస్తాను. చంద్రభాగ, వితస్త నదీతీరాలలో ఏడు దినములు ఉపవాసము చెయ్యాలి. వాడు మునిసమానుడు అవుతాడు. కాశ్మీరదేశంలో పారే నదులలో నీరు తాగితే స్వర్గలోక ప్రాప్తి కలుగుతుంది. అలాగే పుష్కర తీర్థము, ప్రభాస తీర్థము, నైమిశారణ్యము, ఇంద్రమార్గము, దేవిక, స్వర్గబిందువు వీటిలో స్నానం చేస్తే అప్సరసలతో కూడి విమాన యోగం కలుగుతుంది. అలాగే గంధమాధన పర్వతము మీదినుండి ప్రవహించే ఇంద్రతోయ, కరతోయ అనే నదుల తీరాన మూడు రోజులు ఉపవాసము చేసి, ఆ నదులలో స్నానం చేస్తే వారికి అశ్వమేధ యాగము చేసిన ఫలము కలుగు తుంది. కనఖలములోనూ, గంగాద్వారములోనూ, కుశావర్తము లోనూ, బిల్వకము లోనూ, స్నానము చేస్తే పాతకములు తొలగిపోతాయి. కైలాస శిఖరము వద్ద ప్రవహించే గంగానదిలో స్నానం చేస్తే దేవతా దర్శనము కలుగుతుంది. ఒక నెల పాటు ఏమీ ఆహారము తీసుకోకుండా, నిత్యము అగ్నిహోత్రము చేస్తే, అతనికి సకల సిద్ధులు సంప్రాప్తిస్తాయి.
భృగుతుంగము అనే సరస్సులో మూడు రోజులు ఉపవాసం ఉండి స్నానం చేస్తే బ్రహ్మ హత్యాపాతకము తొలగిపోతుంది. సుందరికా సరస్సులో స్నానం చేస్తే మరుజన్మలో అత్యంత సుందరాకారుడుగా పుడతాడు.వైమానికము అనే తీర్థంలో స్నానం చేస్తే స్వర్గలోక ప్రాప్తి కలుగుతుంది. కృత్తిక, అంగారకుల సేవ చేస్తే, పాపములునశించి స్వర్గలోక ప్రప్తి కలుగుతుంది. విపాశా నదిలో మూడు రోజులు స్నానం చేస్తే ఇంక జన్మ ఉండదు. కృత్తికా ఆశ్రమములో స్నానము పితృతర్పణము చేస్తే, వానికి శివసాన్నిధ్యం లభిస్తుంది అని పెద్దలు చెబుతారు. ద్రోణ శర్మ అనే తీర్థమును, శరస్తంబము, దేవదారు వనము సేవించిన వారికి అప్సరసల వంటి భార్యలు దొరుకుతారు. చిత్రకూటము, జనస్థానము సేవించిన రాజ్యసంపదలు కలుగుతాయి. శ్యామాశ్రమములో ఒక నెలపాటు నిరాహారంగా ఉంటే అతనికి అంతర్ధ్యాన ఫలము కలుగుతుంది. కౌశిక వాలము లో మౌనంగా, నిరాహారంగా, 21 దినములు గడిపితే, అతడు ముక్తిని పొందు తాడు. మతంగ వాపిలో ఒక రాత్రి గడిపితే సిద్ధుడు అవుతాడు. నైమిశారణ్య ములో ఒక మాసము నివసించిన పురుషమేధము చేసిన ఫలము పొందుతాడు. అదేమాదిరి ఉత్పలావనములో చేస్తే అశ్వమేధయాగ ఫలము సగభాగము పొందుతాడు.

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము.

గంగాయమునా సంగమములో ఉన్న కాలాంజనము అనే పర్వతము మీద స్నానం చేస్తే విముక్తి మార్గ ము పొందుతాడు. వైవస్వత తీర్థంలో స్నానం చేస్తే అనేక సంపదలు పొందుతాడు. ప్రయాగ క్షేత్రములో మూడుకోట్ల పదివేల పుణ్యతీర్థములు వచ్చి కలుస్తాయి. ఆ ప్రయాగలో మాసము రోజులు గడిపిన అతనికి ముక్తి లభిస్తుంది. గంగా నదిలోనూ బ్రహ్మ కపాలములోనూ ఒక మాసము రోజులు ఉపవాసము ఉంటే చంద్రలోక ప్రాప్తి కలుగుతుంది. అష్టా వక్రము, సమానమే. వీటిని ఆచరించకుండా కేవలం వట్టి నీళ్లలో స్నానాలే చేస్తే శరీరం శుభ్రపడుతుంది కానీ మనసులోని కల్మషములు పోతాయా! ధర్మజా! దొరకని వాటిగురించి తాపత్రయ పడకుండా, దొరికిన వాటి మీద ఎక్కువ మమకారం పెంచుకొనకుండా, ఉన్న వాటితో తృప్తిపడుతూ, కోరికలను జయించిన వాడికి ఏ తీర్థ సేవనమూ అవసరం లేదు. అలాంటి వాళ్లు ఎల్లప్పుడూ పవిత్రంగా ఉంటారు. ధర్మజా! మనుజుడు ఎంతో శ్రమకోర్చి దుర్గమమైన ప్రదేశములలో ఉన్న అన్ని తీర్థములను సేవించనవసరం లేదు. ఆ తీర్థములను మనసులో సేవిస్తే చాలు. అన్ని పాపాలు నశిస్తాయి. ధర్మనందనా! తీర్థ సేవనము గురించి నాకు తెలిసిన విషయములు తెలియజేసాను." అని చెప్పాడు భీష్ముడు. ఇంతలో శరతల్పగతుడైన భీష్ముని చూడటానికి అత్రి, వసిష్ఠుడు, భృ గువు, పులహుడు, పులస్త్యుడు, క్రతువు, అంగిరసుడు, అగస్త్యుడు, కణ్వుడు, గౌతముడు, విశ్వామిత్రుడు, జమదగ్ని, మొదలగు మహామునులు తమ తమ శిష్యులతో సహా అక్కడకు వచ్చారు. వారిని అందరినీ అక్కడ చూచి పాండవులు ఎంతో ఆశ్చర్యపోయారు. పాండవులు వారికి నమస్కరించారు. ఆ మహామునులందరూ భీష్ముని చూచిన తరువాత అంతర్ధానం అయ్యారు. మరలా ధర్మరాజు తన ప్రశ్నలు మొదలెట్టాడు. "తాతగారూ! ఏయే జనపదములు, ఏయే పర్వతములు, ఏయే నదులు పవిత్రమైనవి. మహత్తు కలవి. తెలియజేయండి." అని అడిగాడు. ధర్మనందనా! ఈ విషయం గురించి నీకు నేను ఒక ఇతిహాసము చెబుతాను. ఆలకించు. ఉంఛవృత్తి (బిక్షాటనము, పొలములలో ధాన్యము ఏరుకొని రావడం) తో జీవించే ఒక బ్రాహ్మణుని ఇంటికి ఒక సిద్ధుడు అతిథిగా వచ్చాడు. ఆ బ్రాహ్మణుడు ఆ సిద్ధునికి అతిథి మర్యాదలు చేసాడు. ఆ బ్రాహ్మణుడు కూడా నువ్వు అడిగిన ప్రశ్న ఆ సిద్ధుని అడిగాడు. ఆ సిద్ధుడు ఆ బ్రాహ్మణునికి గంగానదీ మహత్త్యము వివరించాడు. "ఏ యే ప్రాంతములలో గంగానది ప్రవహిస్తుందో, ఆయా ప్రదేశములు పవిత్రములు అవుతాయి. గంగానదిలో భక్తితో స్నానం చేసి పూజిస్తే వారికి యజ్ఞములు, బ్రహ్మచర్యము, తపస్సు, దానములు, ఇవి చేసిన ఫలము చేకూరు తుంది. ఇంతెందుకు గంగాజలము శరీరానికి సోకితే అతడి సకల పాపములు నశిస్తాయి. ఎన్ని పాపములు చేసిన వాడైనా ఒక్కసారి గంగానదిలో స్నానం చేస్తే, అతడి పాపములు నశించి స్వర్గలోక ప్రాప్తి కలుగుతుంది. మనుష్యుని అస్థికలు (ఎముకలు) గంగానదిలో నానుతుంటాయో, అన్ని సంవత్సరములు అతడు స్వర్గలోకంటో ఉంటాడు. గంగానది లేని దేశము, సోమము లేని యజ్ఞము, చంద్రుడులేని రాత్రి, సూర్యుడు లేని పగలు, ఆత్మధర్మములులేని ఆశ్రమము, పూలులేని చెట్టు

అమరనథ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము.

మాదిరి శోభించలేవు. చాంద్రాయణ వ్రతములు నూరు చేసినా గంగాజలము సేవించిన దానితో సమానం కావు. అగ్నిలో పడిన దూది దగ్ధం అయినట్టు, గంగానదిలో స్నానం చేస్తే పాపములు అన్ని నశించిపోతాయి. దేవతలకు అమృతము ఎలాగో మానవులకు గంగాజలము అలాగా. దిక్కులేని వారికి గంగానది పరమ దిక్కు అని మునులు చెబుతారు. గంగానదిలోని ఇసుక తలమీద పెట్టుకొని, గంగానదిలోని మట్టి నుదుట ధరించిన, పాపములు తొలగిపోతాయి. గంగానదిమీదినుండి వచ్చే గాలి తగిలినా చాలు పాపాలునశిస్తాయి. గంగా స్నానం చేస్తే అటు ఏడు తరాలు, ఇటు ఏడు తరాలు పితృదేవతలుతరిస్తారు. అంతెందుకు గంగలో మునుగుతున్నట్టు మనసులో తలంచుకుంటూ ఎక్కడ స్నానం చేసినా, గంగాస్నాన ఫలము కలుగుతుంది. గంగను చూచిన వాడు మనుషుడు. గంగను చూడని వాడు పశువుతో సమానము. గుడ్డివాడి తో సమానము. దేవతలు, ఇంద్రుడు ఎల్లప్పుడూ గంగను కోరుకుంటుంటే ఇంక మనుషుల గురించి చెప్పవలెనా! మరణ సమయంలో గంగానదిని స్మరించిన అతడికి ముక్తికలుగుతుంది. గంగా స్నానము చేసిన వానికి రాజభయము, చోరభయము, పాపభయము, భూతభయము ఉండవు. గంగానది దివినుండి భువికి తరలి వస్తే సాక్షాత్తూ పరమశివుడు తన తలమీద ధరించాడు. ఇంక మానవులు ఎంత? మానవులకు ఇంద్రుడు, గ్రహములకు సూర్యుడు, నక్షత్రములకు చంద్రుడు, ఎలాగో మానవులకు గంగానదీ అలాగ! సగరుని కుమారులు ముని శాపంతో భస్మమైపోగా, వారి భస్మరాసుల మైన గంగానది ప్రవహించి వారిని పునీతులను చేసింది. ఈ గంగానదిని భగీరథుడు సగర పుత్రుల భస్మరాసుల మీద ప్రవహించేట్టుగా భూమి మీదికి తీసుకొని వచ్చాడు. ఈ గంగానది ఆకాశము నుండి చంద్రుని మీదికి, అక్కడి నుండి సూర్యలోకము మీదుగా విష్ణువు వద్దకు, అక్కడినుండి శివుని శిరస్సుమీదకు దిగి అక్కడ నుండి హిమాలయ పర్వతముల మీదుగా భూమి మీదికి ప్రవహించింది. అచంచల మైన భక్తితో ఎవడైతే గంగను పూజిస్తారో, ఆశ్రయిస్తారో వారికి గంగ సకల సంపదలు, ముక్తి ప్రసాదిస్తుంది. గంగా నది గురించి నాకు తెలిసినంతవరకూ చెప్పాను." అని ఆసిద్ధుడు బ్రాహ్మణునికి వివరించాడు. తరువాత ఆ సిద్ధుడు వెళ్లిపోయాడు" అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు చెప్పాడు.

"పితామహా! గంగా మహత్త్యము గురించి చెప్పావు. సర్వజనములతోనూ పూజింపబడే వారు ఎవరు? వివరించండి." అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! ఒకసారి నారదుడు శ్రీ కృష్ణుని వద్దకు వచ్చాడు. శ్రీ కృ ష్ణుడు నారదునికి అతిధి సత్కారములు చేసి ఇలా అడిగాడు. "నారదా! నీవు అత్యంత భక్తితో ఎవరికి మొక్కుతావు?" అని అడిగాడు. "కృష్ణా! వరుణునికి, వాయుదేవునికి, భూమికి, ఆకాశమునకు, అగ్నికి (అంటే పంచభూతములకు), ఈశానుడికి, షణ్ముఖునికి, మహాలక్ష్మికి, విష్ణువుకు, బ్రహ్మదేవునికి, బృహస్పతికి, చంద్రునకు, నీటికి, భూమికి, ఏ జనులు భక్తితో పూజలు చేస్తారో, వారందరికీ నేను భక్తితో మొక్కుతాను. ఇంకా నాకు, వేదాధ్యయనము చేసేవారు, తపోధనులు, దేవతలను పూజించేవారు, భూమిని, ధనమును,

అమరనథ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము.

ధాన్యమును, గోవులను దానము చేసేవారు, అతిథిపూజ చేసేవారు, పితృ తర్పణములు చేసేవారు, భిక్షను స్వీకరించి, శాంత చిత్తముతో జీవనము గడిపేవారు, ఎల్లప్పుడూ సత్యమునే పలికేవారు, వీరందరికీ నేను భక్తితో నమస్కరిస్తాను. ధర్మము, అర్థము, కామము, సమానంగా అనుభవించేవారు, అహంకారము, అధిక మమకారము లేనివారు, మంచి నడవడి కలవారు, లోలత్వము (అన్ని నాకు కావాలి అనే ఆసక్తి) లేని వారు, వీరందరికీ నేను నమస్కరిస్తాను. కృష్ణా! నీవు కూడా నాలాగే వీరందరినీ పూజించు. నీకు శుభం కలుగుతుంది." అని నారదుడు చెప్పాడు.

కాబట్టి ధర్మనందనా! నీవు కూడా నారదుడు చెప్పినట్టు ఆచరించు. నీకు కూడా శుభములు కలుగుతాయి." అని చెప్పాడు పితామహుడైన భీష్ముడు. "పితామహా! రాజ్యము చేసే రాజులకు కర్తవ్యములు అనేకం ఉంటాయి కదా! వాటి అన్నింటి లోనూ ప్రధానమైన కర్తవ్యము ఏది? వివరించండి." అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! ఒక సామ్రాజ్యమునకు పట్టాభిషిక్తుడైన రాజుకు, బ్రాహ్మణ పూజ అన్నిటి కన్నా అధికమైన ప్రథమ కర్తవ్యము. ఏ రాజ్యంలో బ్రాహ్మణులు సుఖ శాంతలతో జీవిస్తారో, అక్కడ అన్ని శుభాలు కలుగుతాయి. బ్రాహ్మణులను అవమానించిన రాజ్యములో అనేక కష్టములు కలుగుతాయి. విప్రులు ఘటనాఘటన సమర్థులు. విప్రులకు అనుకూలంగా ఉన్నవారు రాజ్యాధిపతులు కాగలరు. బ్రాహ్మణుడు కోపిస్తే, ఆ కోపమునకు దేవేంద్రుడు కూడా తట్టుకోలేడు. వారు శాపానుగ్రహ సమర్థులు. పూర్వము ద్రవిడ దేశాధిపతులు బ్రాహ్మణులను అవమానించి శూద్రు లైనారు. కాబట్టి ధర్మనందనా! నీవు కూడా ఎల్లప్పుడు బ్రాహ్మణులను పూజిం పుము. ఎవరైనా సరే, సదాచారము కల బ్రాహ్మణునకు భోజనము పెట్టిన, అతని పితృదేవతలు తరిస్తారు. బ్రాహ్మణుల విషయమై విష్ణుమూర్తికి, భూదేవికి ఒక సంవాదము జరిగింది. ఒక సారి విష్ణువు భూదేవిని చూచి "నీవు లోక మాతవుకదా! నిన్ను ఒక విషయం అడుగుతాను. ఏ పనులు చేస్తే చేసిన పాపములు పోతాయి." అని అడిగాడు. దానికి భూదేవి ఇలా సమాధానము చెప్పింది.

"నాథా! బ్రాహ్మణులను సేవించినా, పూజించినా, విప్రులకు హితము చేసినా, చేసిన పాపములు నశిస్తాయి. అహల్యను కామించి నందుకు దేవేంద్రుని ఒంటి నిండా కన్నులు కలవానిగా శపించినది బ్రాహ్మణుడైన గౌతముడే కదా!" అనిజవాబు చెప్పింది భూదేవి.

కాబట్టి ధర్మనందనా! నీవు కూడా ఏమరక బ్రాహ్మణ పూజ చెయ్యి. ఎందుకుంటే పుట్టుకతోనే బ్రాహ్మణులు పూజనీయులు. మొదట బ్రహ్మ బ్రాహ్మణులను సృష్టించి వారితో ఇలా అన్నాడు. "మీకు ధర్మనిరతి తప్ప వేరే పని లేదు. మీరు ధర్మమును సదా రక్షిస్తూ ఉండాలి. అదే మీ కర్తవ్యము. మీకు సకల శుభములు కలుగుతాయి. బ్రాహ్మణుడు మిగిలిన వర్ణముల వారికి మార్గదర్శకు డుగా ఉండాలి. నిత్యము వేదాధ్యయనము, అగ్నిహోత్రము ఆచరించాలి. క్షత్రియులు మీ మాట ప్రకారము నడుచుకుంటారు. ఎవరైనా అగ్నిని తాకవచ్చును. హిమాలయ పర్వతములను కదిలించవచ్చును. గంగానదిని మూటగా కట్టవచ్చును.

అమరనథ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము.

కాని విప్రులను మాత్రము అవమానించరాదు. విప్రులను కొలవడం కల్పవృక్షమును కొలవడం లాంటిది." అని చెప్పాడు బ్రహ్మ. ధర్మనందనా! ఈ విషయంలో ఇంద్రునికి, శంబరుడు అనే రాక్షసునికి జరిగిన సంవాదమును చెబుతాను విను. శంబరుడు జటాసురునికొడుకు. చాలా ఉన్నత మైన స్థానంలో ఉన్నాడు. ఇంద్రుడు జటాసురుని వద్దకు పోయి "నీకు ఈ ఉన్నత స్థితి ఎలా వచ్చింది?" అని అడిగాడు. దానికి జటాసురుడు ఇలా బదులు చెప్పాడు. "నాకు బ్రాహ్మణుల మీద కోపము, అసూయ లేవు. నేను ఎల్లప్పుడూ బ్రాహ్మణులను రక్షిస్తాను. వారిని ఆరాధిస్తాను. అందుకే నాకు ఆ విభవము కలిగినది. దేవాసుర యుద్ధంలో బ్రాహ్మణుల అనుగ్రహము వలననే కదా దేవతలు గెలుపొందారు. అది చూచి నా జనకుడు చంద్రునితో "ఆహా! విప్రులు మహానుభావులు కదా! అందుకే దేవతలు గెలిచారు." అని చెప్పాడు. అప్పుడు చంద్రుడు నా జనకునితో ఇలా అన్నాడు. "బ్రాహ్మణులు, తపస్సు, వేదాధ్యయనము ఎల్లప్పుడు ఆచరిస్తూ ఉంటారు. ఆ విషయం గురించి చెబుతాను విను. బ్రాహ్మణుడైన వాడు, ఎంత దూరమైనా సరే వెళ్లి గురువులకు శుశ్రూష చేసి విద్యాభ్యాసము చేస్తాడు. తరువాత తపస్సు చేస్తాడు. అది బ్రాహ్మణునికి విధించిన కర్మ. కాబట్టి బ్రాహ్మణుడు అందరిలోకీ అధికుడు. అటువంటి బ్రాహ్మణులను ఆదరించిన శుభములు, అవమానించిన అశుభ ములు కలుగుతాయి అనడంలో సందేహము లేదు" అని చంద్రుడు నా తండ్రికి చెప్పగా నేను విన్నాను. చంద్రుని మాటలు పాటించి నా జనకుడు బ్రాహ్మణులను పూజించాడు. మంచి తేజస్సుతో వెలుగొందాడు. ఆయన మాదిరే నేనూ బ్రాహ్మణులను పూజించి ఇంతటి ఉన్నత స్థితికి చేరుకున్నాను." అని శంబరుడు ఇంద్రునికి చెప్పాడు. కాబట్టి ధర్మనందనా! నీవు కూడా ఎల్లప్పుడూ బ్రాహ్మణులను పూజించి ఆదరింపుము. నీకు సకల శుభములు చేకూరుతాయి." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుతో చెప్పాడు.

"పితామహా! ఎల్లప్పుడూ తన దగ్గరే ఉండేవారు, దూరంనుండి వచ్చిన వారూ--వీరిలో ఉత్తములు ఎవరు. ఎవరిని ఆదరించాలి చెప్పండి." అని అడిగాడు ధర్మరాజు.

"ధర్మనందనా! ఎవరిలో క్రోధము, ఈర్ష్య మొదలగునవి లేవో, అట్టి వారు, స్నేహితులు, బంధువులు, సంబంధులు, ఋత్విజులు, పురోహితులు, వీరందరూ ఆదరింపతగిన వారే! ఇంక దూరంనుండి వచ్చినవారూ, ఇది వరకు తెలియని వారూ అయితే, వారు ఆచారవంతులు, విద్యావంతులు, గౌరవ నీయులు అయితే వారు పూజింప తగిన వారే!" అని చెప్పాడు భీష్ముడు. అప్పుడు ధర్మరాజు ఇలా అడిగాడు. "పితామహా! లోకంలో ఉన్న పాపాలన్నిటికీ స్త్రీలు మూలకారణము అంటారు కదా! అలా ఎందుకు అంటారో తెలపండి." అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! స్త్రీలు నీవు చెప్పినటు వంటి వారే. ఈ సందర్భంలో నీకు నారదునికి పంచచూడ అనే అప్సరసకు, స్త్రీ స్వభావము గురించి జరిగిన సంవాదమును తెలిపెదను. వినుము. ఒకసారి, నారదుడు లోక సంచారము చేస్తూ ఒకచోట పంచచూడ అనే అప్సరసను చూచాడు. " ఓ లలనా! నిన్ను ఒక విషయం అడుగుతాను. చెప్పు." అని అడిగాడు. "మహాత్మా! అడగండి నాకు తెలిసినంతవరకు చెబుతాను." అని బదులుచెప్పింది పంచచూడ. "వనితల స్వభావము ఎలా ఉంటుంది. నాకు తెలిసేట్టు చెప్పు." అని అడిగాడు.

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము.

"అదేమిటి మహా మునీ! నేను వనితను. వనితలు మరొక వనితల చెడ్డ పనుల గురించి ఎలా చెబుతారు అనుకున్నావు." అని బదులు చెప్పింది. "అదేంకాదు. నీవు నిజం చెప్పావు అనుకో. దాని వలన నీకు దోషం రాదు. చెప్పు." అని అడిగాడు నారదుడు. "మహాత్మా! స్త్రీ స్వభావములు మీరు ఎరుగనివా. అయినా అడిగారు కనుక చెబుతాను వినండి. మంచి కులంలో పుట్టి కూడా, మంచి గౌరవ మర్యాదలు కలిగి ఉండి కూడా, ఒకనికి భార్య అయి ఉండి కూడా, స్త్రీ పరాయి పురుషులతో తిరుగుతుంది. దీనికి ఏమనాలి చెప్పండి. ఇదే స్త్రీ స్వభావము. ఇది ఎవరికీ అర్థం కాదు. అయినా స్త్రీలు సర్వ దోషములకు మూలము. ఇంక చెప్పేదేముంది. మగవారి మంచితనమును మగువలు గ్రహించలేరు. పరాయి మగాళ్లను గురించి పొగుడుతూ ఉంటారు. రాజ దండన ఉంటుంది అనే భయం లేకపోతే వనితలను అదుపులో పెట్టడం ఎవరికీ సాధ్యం కాదు. ఎన్ని కట్టెలు వేసినా అగ్నికి తృప్తి లేదు. ఎన్ని నదులు తనలో కలిసినా సముద్రునికి తృప్తిలేదు. ఎంతమంది ప్రాణాలు హరించిన మృత్యుదేవతకు తృప్తి లేదు. అలాగే స్త్రీ కూడా వివాహం చేసుకున్న పురుషునితో తృప్తిపడదు. పరాయి మగాళ్ల కోసం వెంపర్లాడుతుంటుంది." అని చెప్పిన పంచచూడ మాటలు విని నారదుడు తృప్తి చెందాడు. ఇదే నీ ప్రశ్నకు సమాధానము." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు చెప్పాడు. " పితామహా! మరి అలాంటి స్త్రీలను ఎలా కాపాడుకోవాలి తెలపండి." అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! స్త్రీలు అసుర మాయల కంటే మించిన మాయలు కలవారు.

ఈ సందర్భంలో ఒక కథ చెబుతాను విను. మొట్ట మొదట స్త్రీలందరూ ఎలాంటి దోషము లేకుండా, మాయ మర్మములు లేకుండా, మంచి మనస్సుతో

సాధువులుగా ఉండేవాళ్లు. అందుకే వారికి దైవత్వము లభించింది. ఇది చూచి దేవతలు అసూయ పడ్డారు. వారందరూ బ్రహ్మదేవుని దగ్గరకు పోయి ఈ సంగతి చెప్పారు. అప్పుడు బ్రహ్మ స్త్రీలకు మాయ, మర్మములు వారి జాతి లక్షణములుగా కల్పించాడు. పైగా స్త్రీలకు కామము పాళ్లు ఎక్కువగా ఉండేట్టు చేసాడు. దాని ఫలితంగా పురుషులు వారి మాయలలో, చిక్కుకొని వారి కామమునకు బలి అవుతూ ఉండే వాళ్లు. స్త్రీల కోసరం రోషము, కోపము మొదలగు దుర్గుణములకు లోనవుతున్నారు. అందువలన పురుషులలో దైవత్వము నశించింది. ఇది చూచి దేవతలు తృప్తి చెందారు. కాబట్టి స్త్రీలు సహజంగా మాయామర్మములు కలిగిన వారు కావడం వలన, వారి మనసు తెలుసుకోవడం మగవారికి చాలా కష్టం. దీని గురించి నీకు ఒక కథ వివరిస్తాను. పూర్వము దేవశర్మ అనే ముని ఉండేవాడు. అతని భార్య అత్యంత సౌందర్యవతి. దేవశర్మకు ఒక యజ్ఞమునకు పోవలసి వచ్చింది. అతడు తన శిష్యుడు విపులుడిని పిలిచి ఇలా అన్నాడు. "విపులా! నా భార్య అతిలోకసుందరి. ఆమె కోసరం దేవేంద్రుడు పొంచి ఉన్నాడు. నేను ఇంద్రుని ఉపాయములను తిప్పికొడుతూ నా భార్యను రక్షించుకుంటున్నాను. కాని నేను ఇప్పుడు యాగము చేయించడానికి వెళ్లాలి. దేవేంద్రునికి ఇతరుల భార్యలను అనుభవించడం అలవాటు. కాబట్టి నేను ఇంట్లో లేని సమయంలో నీవు నా భార్యకు రక్షణగా ఉండాలి."అని చెప్పాడు. దానికి విపులుడు ఇలా అన్నాడు.

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము.

"గురువుగారూ! మీరుచెప్పినట్టే చేస్తాను. కాని ఇంద్రుడు మాయావి కదా. ఏరూపంలో వస్తాడో. ఏంచేస్తాడో తెలుసుకోడం ఎలాగ?" అని అడిగాడు.

"విపులా! నీవు చెప్పినది నిజమే. దేవేంద్రుడు మాయావి. పక్షుల రూపంలో జంతువుల రూపంలో కూడా రాగలడు కాబట్టి జాగ్రత్తగా ఉండు. దేవేంద్రుడు నా భార్య మీద కన్ను వేసాడు. ఆమె చుట్టు తిరుగుతున్నాడు. అందులో సందేహము లేదు. నేను ఆశ్రమములో లేనని తెలిసి ఇంద్రుడు తప్పకుండా నా భార్య కోసరం వస్తాడు. కాబట్టి నీవు అత్యంత జాగరూకతతో కనిపెట్టి ఉండాలి." అని చెప్పాడు. "అలాగే గురుదేవా! మీరు చెప్పినట్టే చేస్తాను." అని అభయం ఇచ్చాడు విపులుడు. దేవశర్మ నిశ్చింతగా యాగము చేయించడానికి వెళ్లాడు. విపులుడు జాగ్రత్తగా గురు పత్నిని కాపలా కాస్తున్నాడు. ఇంతలో శిష్యునికి ఒక ఉపాయం తట్టింది. "గురు పత్నిని నేను నా యోగ శక్తితో ఆవహించి ఉంటాను. అప్పుడు దేవేంద్రుడు గురుపత్నిని ఏమీ చెయ్యలేడు. నేను యోగశక్తితో ఆవహించిన సంగతి గురువుగారికి తెలిసే అవకాశం లేదు కదా!" అని మనసులో అనుకున్నాడు. ఆకాశంలో గాలి తిరిగినట్టు, ఆమెకు తెలియకుండా శిష్యుని ఆత్మ ఆమెలో ఆవహించింది. శిష్యుని ఆత్మ ఆమెలో ప్రవేశించడం వల్ల ఆమె చైతన్యం జడత్వం పొందింది. ఇంతలో దేవేంద్రుడు అత్యంత సుందరంగా అలంకరించు కొని ఆమె వద్దకు వచ్చాడు. శిష్యుడు నిద్రపోతున్నాడు అనుకున్నాడు. మదనావేశం ఆవేశించి నందువల్ల ఆతని వివేకము నశించింది. పక్కన పడుకొని ఉన్న ముని భార్యను సమీపించాడు ఆమెను నిద్ర లేపాడు.

"లలనా! నీ గురించి నేను ఎంత విరహ బాధను అనుభవిస్తున్నానో నీకు తెలుసుకదా! నేను వచ్చినా పలకవేమి?" అని ఆమెను లేపాడు. కాని ఆమె చైతన్యం కోల్పోయినందున కదలలేదు. పలకలేదు. ఇంద్రునికి సహనం నశించింది. " ఓ లలనామణీ! నేను దేవేంద్రుడను. మదనుడు నా మనస్సును కామంతో దహించి వేస్తున్నాడు. ఇంకా ఆలస్యం ఎందుకు? ఇంకా ఎందుకు సిగ్గు పడతావు. నన్ను నీ దగ్గరకు చేర్చుకో!" అని అన్నాడు. అప్పుడు ఆమె శరీరంలో ఉన్న విపులుడు ఇంద్రుని చూచి, తన యోగమాయతో ఇలా అన్నాడు. "నీవు ఇక్కడకు వచ్చుటకు పని ఏమున్నది?" అని పలికి ఆమెను స్పృహ తప్పేట్టుగా చేసాడు. అది చూచి ఇంద్రుడు భయపడ్డాడు. అప్పుడు విపులుడు ఆమె శరీరమును విడిచి బయటకు వచ్చి తన శరీరంలో ప్రవేశించాడు. అప్పుడు ఇంద్రునితో ఇలా అన్నాడు. " " దేవేంద్రా! ఒక సారి గౌతముని శాపంతో ఒళ్లంతా కళ్లు చేసుకొని ఉన్నావు. మరలా ఇదేమి పని? గౌతముని శాపంతో అయినా నీకు బుద్ధి రాలేదా? దేవేంద్రుడివి అయి ఉండి కూడా ఇంద్రియములను అదుపులో ఉంచుకోలేవా! నీ బుద్ధి కుత్సితమైనది. నీచుడా! ఇలాంటిపాపము ఎందుకు చేస్తున్నావు. ఈ విషయం తెలిస్తే మా గురువుగారి కోపాగ్నికి భస్మం అయి పోతావు జాగ్రత్త!" అని అన్నాడు. దేవేంద్రుడు తన యోగ బలంతో విపులుడి శక్తిని గ్రహించాడు. గడగడా వణికిపోయాడు. అది చూచి విపులుడు ఇలా అన్నాడు. "అసలు నేనే నిన్ను భస్మం చేసి ఉండేవాడిని, కాని మనసు ఒప్పడం లేదు. అందుకని బతికిపోయావు వెళ్లు." అన్నాడు.

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము.

బతుకుజీవుడా అంటూ ఇంద్రుడు పారిపోయాడు. తరువాత విపులుడు గురుపత్నిని నిద్రలేపాడు. గురువుగారు వచ్చిన తరువాత గురువు గారు ఒంటరిగా ఉన్నప్పుడు గురువుగారితో ఇలా అన్నాడు. "గురువుగారూ! మీరు లేనపుడు దేవేంద్రుడు ఇక్కడికి వచ్చాడు. కాని నా యోగబలానికి భయపడ్డాడు. సిగ్గుతో వెళ్లిపోయాడు." అని చెప్పాడు. కాని తాను రుచి శరీరంలో ప్రవేశించడం మాత్రం చెప్పలేదు. ఆ మాటలకు సంతోషించాడు దేవశర్మ. తరువాత ఒకనాడు దేవశర్మ ఆశ్రమం మీదుగా ఆకాశ మార్గంలో ఒక దేవ కాంత పోతూ ఉంటే ఆమె చేతిలోని పూలదండ జారి దేవశర్మ తలమీద పడింది. ఆ పూల దండను దేవశర్మ భార్య తీసుకుంది. ఆసమయంలో వంగదేశాధీశుడు అయిన చిత్రరథుడు అక్కడకు వచ్చాడు. చిత్రరథుడు భార్య, దేవశర్మ భార్య అక్క చెల్లెలు అవుతారు. అందుకని, తన ఇంట్లో జరిగే ఉత్సవమునకు రమ్మని దేవశర్మను, అతని భార్యను పిలిచాడు చిత్రరథుడు. ఆ ఆహ్వానము మేరకు దేవశర్మ, అతని భార్య రుచి వెళ్లారు. వెళ్లేటప్పుడు రుచి ఆకాశం నుండి పడిన దివ్యమైన పూల దండను అలంకరించుకొని వెళ్లింది. దాని పరిమళమునకు, దివ్యత్వమునకు రుచి సోదరి ఆశ్చర్యపోయింది. "సోదరీ ఇటువంటి పూలమాలనూ, ఇటువంటి సౌరభమునూ ఇప్పటి వరకూ నాకు తెలియదు. ఈ పుష్పములు ఎక్కడివి." అని అడిగింది. దానికి రుచి "ఈ పుష్పములు మా ఆశ్రమంలో ఉన్నాయి." అని చెప్పింది. వెంటనే భర్త దగ్గరకు పోయి "నాథా! ఈ పుష్పములు అంటే నా సోదరి సంతోషపడింది. మరి నాకు ఇటువంటి పుష్పములు తెప్పించి పెట్టరా!" అని అడిగింది.

అప్పుడు దేవశర్మ విపులుని పిలిచి "ఆ మాదిరి పుష్పములు కావాలి తీసుకురా!" అని చెప్పాడు. అప్పుడు విపులుడు ఆ పూవులు ఎక్కడ నుంచి వచ్చాయో రుచి నుండి తెలుసుకున్నాడు. తన యోగ మాయతో ఆ పూలు వెతుక్కుంటూ వెళ్లాడు. దైవ వశాత్తు, ఆపూలు దొరికాయి. అవి తీసుకొని వస్తూ ఉండగా ఇద్దరు స్త్రీ పురుషులు వాదులాడుకుంటున్నారు. అప్పుడు స్త్రీ అన్నది. "నాది తప్పయితే పరలోకంలో విపులునికి పట్టిన గతి నాకు పడుతుంది." అని పలికింది. ఇది విన్న విపులుడు ముందుకు సాగిపోయాడు. మరొక చోట ఆరుగురుజూదరులు తగవులాడుకుంటున్నారు. అందులో ఒకడు మిగిలిన వారిని చూచి "నాది తప్పయితే పరలోకంలో విపులుడికి పట్టిన గతి నాకూ పడుతుంది." అని అన్నాడు. ఈ మాటలు విన్న విపులుడు ఆలోచించాడు. "తాను చేసిన తప్పేమిటి?" అని తర్కించుకున్నాడు. "ఒక వేళ గురువు గారు ఇంట్లో లేనపుడు తాను గురుపత్ని రుచి శరీరంలో ప్రవేశించడం గురువుగారికి చెప్పనందుకు పాపం వచ్చిందా!" అని అనుకున్నాడు. వెంటనే వెళ్లి తాను తెచ్చిన దివ్యమైన పూల దండను రుచికి ఇచ్చాడు. ఆమె తన సోదరికి ఇచ్చింది. గురువుగారు సంతోషించారు. ఇలా తరువాత గురువుగారు విపులుడు ఒంటరిగా ఉండగా అతనితో అన్నాడు. "విపులా! నీవు వచ్చు మార్గంలో ఇద్దరు స్త్రీ పురుషులు, ఆరుగురు జూదరుడు కనిపించారు కదా! వీరు నిన్ను నిందించారు కదా! వారు ఎవరో తెలుసుకున్నావా!" అని అడిగాడు. లేదు అని అన్నాడు విపులుడు. "నీవు నా భార్య ను

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము.

రక్షించునపుడు నా భార్య శరీరంలో ప్రవేశించావు. అది పాపమని తలచి వారు అలా అన్నారు. నిజంగా అది పాపమే అయి ఉంటే నేనే నీకు శాపం ఇచ్చి ఉండేవాడిని కదా! అది పాపం కాకపోబట్టే నేను నీకు వరాలు ఇచ్చాను. ఇంతకూ ఆ స్త్రీ పురుషులు పగలు, రాత్రి, ఆ ఆరుగురు జూదరులు ఆరు ఋతువులు." అని అన్నాడు. గురువుగారి ఔదార్యానికి ఆశ్చర్యపోయాడు విపులుడు. ఇంకా గురువు గారు ఇలా అన్నారు. "రాత్రి, పగలు, ఆరు ఋతువులు, మనుష్యులు చేసే మంచి పనులు, చెడ్డ పనులూ గమనిస్తుంటాయి. ఎవరికీ తెలియకుండా మనం తప్పు చేస్తున్నాము అని అనుకోడం మన అజ్ఞానం. ఒక స్త్రీని రక్షించడం చాలా కష్టం. నీవు విజ్ఞతతో నా భార్యను రక్షించి నా గౌరవాన్ని కాపాడావు. అది మంచి పనే కాని చెడ్డ పని కాదు. ఆ విషయం నాకు చెప్పకపోవడం పాపం అసలే కాదు." అని అన్నాడు. "ధర్మనందనా! స్త్రీల గురించి పూర్తిగా చెప్పాను కదా. ధర్మనందనా! స్త్రీలలో చాలా రకాల స్త్రీలు ఉంటారు. అందులో మంచివారు, కులస్త్రీలు చాలామంది ఉంటారు. వారి వలననే కదా ఈ భూమి క్రమం తప్పకుండా పరిభ్రమిస్తూ ఉంది. పాతివ్రత్యము పాటించే స్త్రీ దైవముతో సమానము. మానవునికి ధర్మము, సుఖము, పేరు ప్రతిష్ఠలు, మంచి భార్య వలననే కలుగుతాయి అనడంలో సందేహం లేదు." అని చెప్పాడు భీష్ముడు.

"పితామహా! కన్యావరణము(వరుడు మంచి కన్యకోసం వెదకుట) ఎలా చెయ్యాలి గురించి చెప్పండి." అని అడిగాడు ధర్మరాజు. "ధర్మనందనా! వధువు తండ్రి మంచి కులము, శీలము, విద్య కల వానిని బిలిచి వానికి తన కన్యను నీటితో సహా ఇవ్వాలి. (అంటే కన్యాదానం చెయ్యాలి). ఇది బ్రాహ్మణ వివాహము. ఇంక క్షాత్ర వివాహములో, కన్య పురుషుణ్ణి వరిస్తుంది(దానినే స్వయంవరము అంటారు).పురుషుడు కూడా ఆ కన్య మీద ఆశలు పెంచుకుంటాడు. వారిరువురి మద ప్రేమ అంకురిస్తుంది. దానిని క్షాత్రము అంటారు. కన్య తన చూపులతో, మనస్సుతో తృప్తి పడి, ఆ కన్నె ఎవరిని కోరుకుంటుందో అతనికి ఇచ్చి వివాహం చెయ్యడం గాంధర్వం. ఆ వివాహములో ధనము తీసుకుంటే అది ఆసుర వివాహము అవుతుంది. ఇంక, ఎవరైనా ఒక కన్నె మీద కోరికతో, ఆ కన్నె కు సంబంధించిన వారిని చంపి, ఆ అమ్మాయి దుఃఖిస్తుంటే, ఆమెను క్రూరంగా, బలవంతంగా ఎత్తుకొని వచ్చి వివాహం చేసుకోవడం రాక్షసము అంటారు. ఈ మాదిరి వివాహములు ఐదు రకములు. అందులో మూడురకములు ధర్మసమ్మతములు. అసురము, రాక్షసము ధర్మసమ్మతములు కావు. పైగా దూషింపతగినవి. ఎవరైనా కన్యకు తల్లి, తండ్రి, అన్నదమ్ములు లేని పక్షంలో, ఆ కన్నె వివాహమునకు పనికిరాదు. బ్రాహ్మణుడు బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య కన్యలను వివాహం చేసుకొన వచ్చును. శూద్రకన్యను వివాహమాడరాదు. ఆమె వలన సంతానం కలగడం నిషేధము. అలాగే క్షత్రియుడు, ముందు క్షత్రియ కన్యను వివాహం చేసుకొని తరువాత, వైశ్య కన్యను వివాహమాడ వచ్చును. వైశ్యులు, శూద్రులు తమ తమ కులము వారినే వివాహం చేసుకోవాలి. ఇతర కులముల కన్యలను వివాహమాడరాదు. కాని కొన్ని సందర్భములలో క్షత్రియులు, వైశ్యులు శూద్రకన్యలను వివాహమాడవచ్చును.

అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము.

అని చెప్పాడు భీష్ముడు. "పితామహా! మీరు చెప్పడంలో బ్రాహ్మణుడు, బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్యకన్యలను మాత్రమే వివాహమాడాలని అన్నారు. కాని బ్రాహ్మణుడు శూద్రకన్యలను కూడా వివాహం చేసుకున్నట్టు విన్నాము. అది ఎలా / సంభవించింది." అని అడిగాడు ధర్మరాజు.

"ధర్మనందనా! ఏదైనా విషము పరిస్థితులు సంభవించినప్పుడు కానీ, ప్రేమించి కానీ, ఆ శూద్రకన్యకు ఉన్న ధనము మీద లోభము చేత కానీ, బ్రాహ్మణుడు శూద్రకన్యను వివాహమాడిన సందర్భములు ఉండి ఉండ వచ్చును. కానీ బ్రాహ్మణునికి బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య కన్యల వలన కలిగిన సంతానమును బ్రాహ్మణులుగానే పిలువబడతారు. కానీ శూద్రస్త్రీ యందు కలిగిన సంతానమును బ్రాహ్మణునిగా పరిగణించరు." అని అన్నాడు భీష్ముడు.

"పితామహా! కాని, వారికి ఆస్తిలో హక్కు ఉంటుంది కదా! బ్రాహ్మణుడు నాలుగు వర్ణములలో స్త్రీలను వివాహం చేసుకుంటే వారి వలన కలిగిన సంతానమునకు ఆస్తి పంపకములు ఎలా జరగాలి వివరించండి" అని అడిగాడు ధర్మరాజు.
"ధర్మనందనా! ముందు ఆ బ్రాహ్మణుని ఆస్తిని పదిభాగములు చేస్తారు. అందులో నాలుగు పాళ్లు బ్రాహ్మణ స్త్రీ వలనపుట్టిన కుమారులకు, మూడు భాగములు క్షత్రియ కాంత వలన పుట్టిన కుమారులకు, రెండు పాళ్లు వైశ్య వనిత వలన పుట్టిన కొడుకులకు, మిగిలిన ఒక భాగము శూద్రస్త్రీవలన పుట్టిన సంతానమునకు పంచవలెను. శూద్రస్త్రీవలన పుట్టిన కుమారుడు, తన మీద ప్రేమతో భాగం ఇస్తే తీసుకోవాలి గానీ, ఆస్తిలో వాటా కోసం తండ్రితో, బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ,వైశ్య వనితల వలన కలిగిన పుత్రులతో తగవులాడకూడదు. అదే ప్రకారంగా, బ్రాహ్మణుడైన తండ్రికి, క్షత్రియ, వైశ్య వనితల కు పుట్టిన కుమారులు కూడా శూద్రస్త్రీ వలన పుట్టిన సంతానమునకు ధర్మంగా రావలసిన పదవ భాగము ఇయ్యకుండా ఎగగొట్టడం తగదు." అని చెప్పాడు భీష్ముడు.
" పితామహా! తమరు బ్రాహ్మణుని ఆస్తి పంపకాల గురించి చెప్పారు. మిగిలిన కులాల వారి ఆస్తి పంపకాల గురించి కూడా వివరించండి." అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! క్షత్రియుని ఆస్తిని ఎనిమిదిభాగములుచెయ్యాలి. అందుతో క్షత్రియ కన్యకు పుట్టిన కుమారునికి నాలుగు భాగములు, వైశ్యకన్యకు పుట్టిన సంతానమునకు మూడు భాగములు, శూద్ర వనితకు పుట్టిన సంతానమునకు ఒక్క పాలు ఇవ్వవలెను. ఇంక వైశ్యుని ఆస్తిని ఐదు భాగములు చేసి అందు వైశ్యస్త్రీ ద్వారా పుట్టిన కుమారునికి నాలుగు భాగములు, శూద్రస్త్రీ వలన పుట్టిన కుమారునికి ఒక భాగము ఇవ్వవలెను. ఇక్కడ కూడా శూద్ర వనితకు పుట్టిన కుమారుడు తన భాగము కొరకు తగవులాడకూడదు. ప్రేమగా ఇస్తే తీసుకొనాలి. అలాగే మిగిలిన సంతానము కూడా శూద్రస్త్రీకి పుట్టిన కుమారునికి న్యాయం గా రావలసిన ఒకభాగము అతనికి ఇవ్వాలి. ఎగగొట్టకూడదు. ఇది సాధారణ ధర్మము. ఇంక శూద్రుడు తన జాతివారినే వివాహం చేసుకొనాలి. అతని ఆస్తి అతని కుమారులు సమానంగా పంచుకొనాలి. ఇంక వైదిక కర్మలు కానీ, స్నానము, భోజనములు కానీ, దానికి సంబంధించిన కార్యములు అన్నీ బ్రాహ్మణ వనిత

చెయ్యాలి. ఇతర కులము నుండి వివాహమాడిన భార్యలకు ఆ అధికారము లేదు." అని చెప్పాడు భీష్ముడు.

" పితామహా! కుమారులు బహువిధములుగా ఉంటారని విన్నాను. వారందరూ ఏ యే విధములుగా ఉంటారో వినాలని కుతూహలంగా ఉంది." అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! ఎవరికైనా గానీ, తన కులములో వివాహమాడిన కన్యకు ధర్మబద్ధంగా పుట్టిన సంతానమును ఔరసుడు అని అంటారు. ఇతడే పెద్ద కొడుకు. మిగిలిన అందరి కంటే ఉత్తముడు. ఎవరికైనా కుమారులు లేక పోతే, అతడు తన కుమార్తె కుమారుని అనగా దౌహిత్రుని. తన అల్లుడు, కూతురి సమ్మతితో దత్తత తీసుకొన వచ్చును. అప్పుడు ఆ దౌహిత్రుడు పుత్ర సమానుడు అవుతాడు. ఎవరి కైనా సంతానము లేకపోతే, భర్త భర్త అనుమతితో భార్య మరొక అర్హుడితో సంగమించి సంతానం కంటే. ఆ సంతానము కూడా భర్తకు పుట్టిన సంతానమే అవుతంది. (పాండవులు ఈ విధంగా పుట్టిన వారే!).

ఆ ఎవరైనా తల్లి తండ్రులు ధారా పూర్వకంగా (చేతిలో నీళ్లను వదిలిపెట్టడం ద్వారా) తన కుమారుని మరొకరికి దత్తం చేస్తే, అతని పేరు దత్రిముడు అంటారు. (దత్తకుడు, దత్తుకొడుకు అని కూడా అనవచ్చును). తల్లి తండ్రి లేని అనాధలను దగ్గరకు చేర్చి, ఆత్మసాక్షిగా కుమారునిగా చేసుకొని పెంచుకుంటే, వాడిని కృత్రిముడు అని అంటారు. ఎవరైనా మగాడు పరుని భార్యతో సంగమించి, ఆమె ద్వారా సంతాన మును కంటే, ఆ సంతానము, ఆ భార్య నిజభర్త కు కలిగిన సంతానము మాదిరి పరిగణింపబడుతుంది. వాడిని గూఢజుడు అంటారు. (తండ్రి ఎవరో తెలియని వాడు). ఎవరైనా తల్లి తండ్రులు తమ సంతానమును పెంచలేక గానీ వేరు కారణముల వలన గానీ వదిలి వేస్తే, ఆ సంతానమును వేరు వాళ్లు పెంచుకుంటే వాడిని అపవిద్ధుడు అంటారు.

పెండ్లి కాక ముందు కన్య గర్భము దాల్చి బిడ్డను కంటే, ఆ సంతాన మును కానీనుడు అంటారు. ఆ కన్యకు వివాహము అయిన తరువాత, వివాహమునకు ముందు ఆమెకు పుట్టిన బిడ్డ, ఆమె భర్తకు కూడా కొడుకు అవుతాడు. ఎవరైనా స్త్రీ పెళ్లి నాటికి గర్భం ధరించి ఉంటే, ఆ సంగతి తెలిసిగానీ, తెలియక గానీ, వివాహం చేసుకుంటే. తరువాత పుట్టిన బిడ్డ ఆ వివాహం చేసుకున్న వాడికి కుమారుడు అవుతాడు. అతనిని సహోఢుడు అని అంటారు. భర్తను వదిలిన భార్య, భర్త వదిలిపెట్టిన భార్య, భర్త చనిపోయిన భార్య, గర్భం ధరించి బిడ్డను కంటే ఆ కుమారుడు, ఆమెకు ఎవరైతే గర్భధారణ చేసాడో వాడి కొడుకు అవుతాడు. వాడిని పౌనర్భవుడు అని అంటారు. ఎవరికైనా తల్లి తండ్రులు లేకపోయినా, లేక వాడిని తల్లి తండ్రులు వదిలివేసినా, అలాంటి వాడు తనను తాను వేరు ఎవరి కైనా కుమారుడిగా దత్తత ఇచ్చుకుంటే అతనిని స్వయందత్తుడు అని అంటారు.

ఎవరైనా తల్లి తండ్రులు బిడ్డలను అమ్ముకుంటుంటే, అలాంటి బిడ్డలను వేరు ఎవరైనా కొనుక్కుంటే ఆ సంతానమును క్రీతుడు అని అంటారు. , దర్మరాజా! ఈ పన్నెండు విధములైన

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము.

కుమారులు తగిన వారే. కానీ ఔరసుడే తల్లి తండ్రులకు ఉత్తర క్రియలు నిర్వర్తించడానికి అర్హుడు. అని చెప్పాడు భీష్ముడు. (ఈ విషయములు 5000 ఏండ్ల కిందట రాసినవి. నేడు అక్షరాలా అమలు జరుగుతున్నవి. ఆనాటి వారి ఊహా శక్తి మేధో సంపత్తి అమోఘము. ధర్మ బద్ధంగా గానీ, అధర్మబద్ధంగా గానీ సంతానం కన్నా, ఆ సంతానానికి చట్ట బద్ధత కల్పించారు నాటి ధర్మవేత్తలు. నేడు కూడా ఇల్లెజిటిమేట్ సన్సుకు కూడా (అంటే అక్రమ సంతానానికి కూడా) ఆస్తి హక్కు కల్పించారు. తల్లి తండ్రి అక్రమంగా సంతానం కంటే అది వారి తప్పుగానీ, పుట్టిన సంతానానిదికాదు. ఈ ధర్మసూక్ష్మమును నాడు అమలు చేసారు... నేడు అమలు చేస్తున్నారు). "పితామహా! ఒకరిని ఒకరు చూచుకోవడం ద్వారాగానీ, ఒకరితో ఒకరు కలిసి జీవించడం ద్వారాగానీ పుట్టే స్నేహాలు ఎలా ఉంటాయి. వివరించండి." అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! ఈ సందర్భంలో నీకు చ్యవన నహుష సంవాదము వినిపిస్తాను. శ్రద్ధగా విను.భృగు వంశంలో జన్మించిన వాడు చ్యవనుడు. గొప్ప తపోధనుడు. అతడు గంగాయమునా సంగమ స్థానంలో నీటిలో మునిగి సమాధి స్థితి లో ఉన్నాడు. అప్పుడు ఆ నదులలో ఈదు తున్న చేపలు అతనిని తాకుతూ అతని చుట్టు తిరుగు తున్నాయి. ఆ చేపల స్పర్శకు అతను ఆనందిస్తున్నాడు. ఆ ప్రకారం అతను 12 ఏళ్లు సమాధిస్థితిలో ఉన్నాడు.

ఒకరోజు చేపలు పట్టే జాలరులు అక్కడకు వచ్చారు. వలలు లేసి చేపలు పడుతున్నారు. వారు వేసిన వలలో చేపలతో బాటు చ్యవనుడు కూడా చిక్కుకున్నాడు. అతనిని జాలరులు బయటకు లాగారు. అతడిని చూచి భయపడ్డారు. "మునీంద్రా! మా తప్పు కాయండి. మీరు నీటిలో మునిగి ఉన్నది మాకు తెలియదు. అందువలన ఈ తప్పు జరిగినది. మమ్ములను క్షమించండి." అని ఆ జాలరుడు వేడుకున్నారు. " ఇందులో మీ తప్పు ఏమీ లేదు. నేను నీటి అడుగున ఉన్నాను. ఈ చేపలతో సహజీవనం చేస్తున్నాను. వీటితోకూడా చావడానికి కూడా సిద్ధంగా ఉన్నాను. కాబట్టి నేను చెప్పిన పని చేయండి. ఈ చేపలతో పాటు నన్ను కూడా మీరు తీసుకొని పోయి తగిన వెలకు అమ్ముకోండి." అని అన్నాడు. ఆ మాటలు విన్న ఆ జాలరులు ఇంకా భయపడ్డారు. వెంటనే ఆ దేశమును ఏలే రాజు నహుషుని వద్దకు పోయి జరిగినది అంతా వివరంగా చెప్పారు. అప్పుడు ఆ రాజు నహుషుడు మంత్రులు పురోహితులను వెంటబెట్టుకొని చ్యవనుని వద్దకు వచ్చాడు. చ్యవనునికి సాష్టాంగ దండ ప్రమాణము చేసాడు. "మహానుభావా! ఈ జాలరులు తప్పు చేసారు. తమరు ఆ తప్పుకు ప్రాయశ్చిత్తము తెలపండి." అని ప్రార్ధించాడు.

"మహారాజా! జాలరులకు చేపలు పట్టడం వారి ధర్మం. వారి ధర్మము వారు నెరవేర్చారు. ఇందులో వారి తప్పేముంది. అదియునుకాక, వీరు చాలా కష్టపడి ఈ చేపలను నన్ను వలవేసి పట్టుకున్నారు. వీరికి తగిన వెల ఇచ్చి పంపండి." అని చెప్పాడు చ్యవనుడు. "అమ్మయ్య! మునీంద్రుడు కోపం చెందలేదు." అని అనుకున్నాడు నహుషుడు. వెంటనే తన మంత్రులను పిలిచి ఆ జాలరులకు వేయి మాడలు ఇచ్చి పంపమని ఆజ్ఞాపించాడు. ఆ మాటలు విన్న చ్యవనుడు "నా ఖరీదు వేయి మాడలా మహారాజా! తగిన

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము.

వెల ఇమ్ము." అని అన్నాడు. "సరే ఒక లక్ష మాడలు ఇవ్వండి." అని అన్నాడు. "అదేమిటి మహారాజా! నా విలువ లక్ష మాడలా!" అని అన్నాడు. దానికి నహుషుడు "కోటి మాడలు ఇవ్వండి." అని అన్నాడు. "మహారాజా! కాస్త ఆలోచించి వారికి తగిన వెల ఇవ్వవయ్యా." అన్నాడు చ్యవనుడు. నహుషుడు కూడా పంతానికి పోయాడు. "నా రాజ్యంలో సగభాగం ఈ జాలరులకు ఇవ్వండి." అని ఆజ్ఞాపించాడు. "అలా కాదులే మహారాజా! మరొక మాట చెప్పు" అని అన్నాడు చ్యవనుడు. "అలాగయితే నా పూర్తి రాజ్యము ఇస్తాను." అన్నాడు నహుషుడు. "మహారాజా! అయితే ఒక పనిచెయ్యి. నీవు నీ మంత్రులతో ఆలోచించి తగిన వెల నిర్ణయించు." అని అన్నాడు. నహుషుడు మంత్రులతో "ఉన్నరాజ్యం మొత్తం ఇచ్చాను. ఇంక ఏమి ఉంది నా దగ్గర ఇవ్వడానికి." అని దుఃఖించాడు.

ఆ సమయంలో అక్కడు అవిజాతుడు అనే ముని వచ్చాడు. అక్కడ జరుగుతున్న విషయం పూర్తిగా తెలుసుకున్నాడు. "మహారాజా! మీరు చింత పడకండి. ఇప్పుడే ఈ మునికి తగిన వెల నేను నిర్ణయిస్తాను." అని అన్నాడు. "మునీంద్రా! అదేదో చెప్పి పుణ్యం కట్టుకోండి. మమ్ములను ఈ ఆపద నుండి గట్టెక్కించండి." అని ప్రార్థించారు మహారాజు, మంత్రులు. "మహారాజా! గోవు, బ్రాహ్మణుడు ఒకే కులానికి చెందిన వారు. కాక పోతే బ్రహ్మదేవుడు వారిని రెండు కులాలుగా సృష్టించాడు. గోవు క్షీరములను, తద్వారా యాగమునకు కావలసిన పాలు, పెరుగు నెయ్యి సమకూరుతుంది. ఇంక యాగము చెయ్యడానికి కావలసిన వాడు పురోహితుడు.... బ్రాహ్మణుడు. కాబట్టి ఇరువురు ఒకే కులమునకు చెందినవారు. ఇంక బ్రాహ్మణుడు వేదవేదాంగవిదుడు. అతనికి వెల నిర్ణయించడానికి ఆ ఈశ్వరునికి కూడా తరం కాదు. గోవుకూడా బ్రాహ్మణునికి సమానం కనుక ఈ చ్యవనునికి ప్రత్యామ్నాయంగా గోవును ఇవ్వం సముచితము." అని అన్నాడు. ఆ మాటలతో మహదానందం పొందాడు నహుషుడు. చ్యవనునికి నమస్కరించి "మహానుభావా! నన్ను కరుణించు. నీ వంటి మునిపుంగవుని శరీరమునకు వెల నిర్ణయించే శక్తి ఎవరికైనా ఉందా! కాబట్టి తమరికి వెలగా గోవును ఇస్తాను." అని అన్నాడు.

చ్యవనుడు నవ్వి "నీ నిర్ణయానికి సంతోషించాను. నహుష మహారాజా! గోవు అంటే ఎవరనుకున్నావు? గోవు అంటే అగ్ని; గోవు అంటే అమృతము; యజ్ఞములో గోవు అత్యంత పవిత్రమైన స్థానాన్ని అలంకరిస్తుంది. స్వర్గలోక ప్రాప్తికి నిచ్చెన వంటిది. దేవతలకు కూడా పూజనీయమైనది. కాబట్టి నాకు బదులుగా వారికి గోవును ఇమ్ము." అని పలికాడు చ్యవనుడు. వెంటనే నహుషుడు ఒక గోవును తెప్పించి ఆ జాలరులకు ఇచ్చాడు. ఆజాలరులు ఆ గోవును చ్యవనునికి సమర్పించుకున్నారు.

"ఓ జాలరులారా! మీకూ, ఈ చేపలకు స్వర్గప్రాప్తి కలిగిస్తున్నాను." అని వరం ప్రసాదించాడు చ్యవనుడు. తరువాత చ్యవనుడు, గవిజాతుడు ఇద్దరూ నహుషునికి చెరి ఒక వరం ఇవ్వాలని నిర్ణయించుకున్నారు. నహుషునికి సతతము ధర్మపరత్వము, ఇంద్రునికి దీటైన ఐశ్వర్యము ప్రసాదించారు. నహుషుడు తన రాజధానికి వెళ్లాడు." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు వివరించాడు.

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము.

" పితామహా! ఉత్తమమైన బ్రాహ్మణ వంశంలో క్షత్రియలక్షణములుగల పరశురాముడు జన్మించడం, క్షత్రియ వంశంలో కుశిక వంశంలో, పరమ బ్రాహ్మణుడు జన్మించడం చిత్రవిచిత్రంగా ఉంది. దీని గురించి నీ వలనకొంత విన్నాను. పూర్తి గా వినాలని ఉంది. నాకు తెలియజేయండి." అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! చ్యవనుడు, కుశికుడు వీరిసంవాదము అనే ఇతిహాసము ఉన్నది. దానితో నీ సంశయము తీరగలదు. చ్యవనుడు ఒక బ్రాహ్మణుడు. కుశిక కులము కారణముగా తన వంశమునకు ఆపద వస్తుందని తెలుసు కున్నాడు చ్యవనుడు. ఆ కుశిక కులమునకు నాశనమును కలిగించాలి అని అనుకున్నాడు. వెంటనే కుశిక మహారాజు వద్దకు వెళ్లాడు. కుశిక మహారాజు ఆ మునికి అర్ఘ్యపాద్యాదులు ఇచ్చి సత్కరించాడు. ఆ ముని రాజుతో ఇలా అన్నాడు.

"మహారాజా! నేను ఒక వ్రతము వ్రతము చేయ సంకల్పించాను. నీవు నీ భార్య నాకు సేవ చెయ్యాలని నా కోరిక." అని అన్నాడు. దానికి ఆ మహారాజు సంతోషంగా ఒప్పుకున్నాడు. ఆ రాజు చ్యవనునికి ఒక నివాసము ఏర్పాటు చేసాడు. స్నానమునకు భోజనమునకు అన్ని ఏర్పాట్లు చేసాడు.

"మునీంద్రా! మీరు ఇక్కడ ఉండండి. మీకు సకల సౌకర్యములు ఉంటాయి. మేము మీకు ఏమి సేవలు చెయ్యాలో చెప్పండి." అని వినయంగా అడిగాడు. "మహారాజా! నేను భోజనం చేసి నిద్రపోతాను. నీవు, నీ భార్య నా కాళ్లు పడుతూ ఉండండి. అదే చాలు. కాని నేను లేచేంతవరకూ నన్ను నిద్ర లేపవద్దు అని అన్నాడు. అలాగే అన్నారు ఆ రాజదంపతులు. ముని నిద్రకు ఉపక్ర మించాడు. ఆ మునిలో కదలిక లేదు. అలా నిద్రపోతూనే ఉన్నాడు. రాజు, రాణి నిద్రాహారాలు మాని అతని పాదసేవ చేస్తున్నారు. 21 రోజులు గడిచిపోయాయి. 22 వ రోజు ఆ ముని మేల్కొన్నాడు. ఎవరికీ చెప్పకుండా వెంటనే ఆ స్థలము విడిచి వెళ్లిపోయాడు. రాజు, రాణీ ఆయన వెంట వెళ్లారు. ఆయన నగరం దాటిపోయి అంతర్ధానం అయ్యాడు. అది చూచి రాజు రాణీ మూర్చపోయారు. కొంత సేపటికి వారు మూర్చనుంచి తేరుకున్నారు. అయ్యో ముని ఏమీ చెప్పకుండా వెళ్లిపోయాడే అని విచారిస్తూ మరలా రాజభవనమునకు వచ్చారు. అంతకు ముందు ముని పడుకున్న కుటీరమునకు వెళ్లారు. వారి ఆశ్చర్యానికి అంతు లేదు. పడక మీద ముని యధాప్రకారము పడుకొని ఉన్నాడు. మరలా ఆ రాజు రాణి ఆయనకు పాదములు ఒత్తుతూ పరిచర్యలు చేస్తున్నారు.

మరలా 21 రోజుడు గడిచాయి. 22వ రోజున ఆ ముని నిద్రలేచాడు. "రాజా నాకు అభ్యంగన స్నానము చేయవలెనని ఉన్నది." అని అన్నాడు. వెంటనే రాజు ఆ ఏర్పాట్లు చేసాడు. మునిని కూర్చోపెట్టి మంచి సువాసనలు గుబాళించే నూనెతో తల అంటారు. మరలా ఏమయిదో ఏమో ఆ ముని ఆ రాజును రాణిని తిట్టి వెళ్లిపోయాడు. రాజు రాణి అలానే నిలబడిపోయారు. కొంచెం సేపటికి ఆ ముని వచ్చాడు. రాజు రాణి మొహంలో కోపం కనిపించలేదు. తరువాత తలంటి పోయించుకున్నాడు. రాజు అన్ని రకాల పదార్థాలతో భోజన ఏర్పాట్లు చేసాడు. ఆ పదార్ధములు అన్ని చూచి మరలా ఆ

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము.

ముని ఎటో వెళ్లిపోయాడు. "అయ్యో ముని భోజనం చెయ్యకుండా వెళ్లిపోయాడే!" అని బాధపడ్డారు ఆ దంపతులు. మరునాడు పొద్దుటే ఆ ముని కనిపించాడు. "రాజా! వెంటనే నీ రథము సిద్ధం చెయ్యి. నీవు నీ భార్య ఆ రథమునకు గుర్రాల మాదిరి లాగండి. నేను రథములో కూర్చుని, బంగారము, రత్నములు, గోవులు, గుర్రములు, యాచకులకు దానం ఇస్తూ ఉంటాను." అని అన్నాడు. రాజు మారు మాటాడక అంగీకరించాడు. రథమును తెప్పించి తాను తన భార్య అటు ఇటు గుర్రాల మీదిరి లాగుతున్నారు. ముని కోరిన బంగారము, రత్నములు, గోవులు మొదలగునవి తెప్పించాడు. ఆ ముని ఆ రథములో కూర్చున్నాడు. చర్నాకోల తీసుకొని రాజును రాణిని గుర్రాలను బాదినట్టు బాదుతున్నాడు. యాచకులకు బంగారము రత్నములు, గోవులు దానం ఇస్తున్నాడు. ఆ ప్రకారంగా రాజు, రాణి నిద్రాహారాలు మాని ముని చేతిలో చర్నాకోల దెబ్బటు తింటూ దేహమంతా రక్తం కారుతుంటే ఎన్నోదినాలు రథం లాగుతున్నారు. అది చూచిన ప్రజలు ఇది కూడా ఒక తపోమహిమేనా! ఈయన కూడా ఒక తాపసియా. ఇది అన్యాయము. ఈ రాజ దంపతులు ఈ హింసను ఎలా సహిస్తున్నారో అని అనుకుంటూ రథం వెంట వెళుతున్నారు. చ్యవనుడు కూడా ఆ రాజదంపతుల ముఖములలో విసుగు కానీ వికారము కాని చూడలేదు. వారి ధైర్యానికి స్థైర్యానికి ఆశ్చర్యపోయాడు. అలా నగరం దాటారు.

వెంటనే చ్యవనుడు రథం దిగాడు. రాజ దంపతులకు కట్టిన పగ్గాలు విప్పాడు. వారి శరీరములను నిమిరాడు. వారి శరీరముల మీద కలిగిన గాయములు మటుమాయం అయ్యాయి. ఆ రాజు మొహం చూచి "రాజా! మీరు అలసి పోయారు కదూ. నేను మీకు వరాలు ఇస్తాను. మీరు వెంటనే రాచనగరుకు వెళ్లండి. నేను గంగాతీరమునకు పోయి వ్రతమును పూర్తిచేస్తాను. మీరు రేపు నా వద్దకు రండి." అని అన్నాడు. "అయ్యో అదేమిటి స్వామీ. మాకు అలుపు ఆయాసము అసలే లేవు. మీరు మా శరీరం నిమరగానే మా శరీరం మీద ఉన్న దెబ్బలు అన్ని మాయం అయ్యాయి. మాకు ఏ అలసటా లేదు. నూతన యవ్వనంతో ఉన్నాము. ఇదంతా మీ మహిమ మహాత్మా!" అని అన్నారు రాజ దంపతులు. తరువాత ఆ రాజ దంపతులు మునికి నమస్కరించి రాచ నగరుకు వెళ్లిపోయారు. మరునాడు సూర్యోదయం అయింది. ముని చెప్పిన ప్రకారము ఆ రాజదంపతులు గంగా తీరానికి వెళ్లారు. అక్కడ వారికి ఒక దేవేంద్రభవనం లాంటి భవనం కనపడింది. ఆ రాజదంపతులు ఆశ్చర్యపోయారు. ఆ భవనంలోకి అడుగుపెట్టారు. ఒక పక్క వేదాధ్యయనము, మరొక పక్క సంగీత, నృత్య వినోదములు, మరొక కోకిలలు మొదలగు పక్షులకు ఆలవాలమైన తోటలు, హంసలు మొదలగు పక్షులు విహరించే పద్మములు ఉన్న మడుగులు, క్రీడించడానికి వీలుగా ఉన్న చిన్న చిన్న కొండలు, అంతా కనుల పండువగా ఉంది. అక్కడ దేవతలు, గంధర్వులు, అప్సరసలు మొదలగు దేవతామూర్తులు అటు ఇటు తిరుగుతున్నారు. ఆ రాజదంపతులకు ఇది కలా నిజమా అని భ్రమ కలిగింది. ఇలాంటి అనుభవము ఎప్పుడూ పొందలేదు. అసలు ఇది భూలోకమా లేక స్వర్గలోకమా అనే

ఉడయవర్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము.

భ్రాంతిలో ఉన్నాము అని అనుకున్నారు.

అక్కడ ఒక చోట చ్యవనుడు ఒక శయ్యమీద పడుకొని ఉన్నాడు. ఆ రాజదంపతులు అక్కడకు పోగానే ఆ ముని అదృశ్యం అయ్యాడు. వెంటనే అప్పటికా కనపడ్డ ఆ భవనము అప్సరసలు అందరూ అదృశ్యం అయ్యారు. మామూలుగా గంగాతీరము, అడవి ఉన్నాయి. అడవిలో కొంత దూరం పోగా అక్కడ చ్యవనుడు ఒక చోట కూర్చుని జపం చేసుకుంటున్నాడు. అది చూచి రాజు రాణితో ఇలా అన్నాడు. "చూచావా దేవీ! యోగ బలం అంటే ఇదే! మానవులకు రాజ్యం సంపాదించడం సులభము. కాని బ్రాహ్మణత్వము, తపస్సు చాలా కష్టము. ఈ మహాముని చూడు తన తపోశక్తి వలన ఎన్ని సృష్టిస్తున్నాడో!" అని అన్నాడు. ఇంతలో ఆ ముని కళ్లు తెరిచి వారిని తన దగ్గరకు పిలిచాడు. ఆ రాజ దంపతులు రెండు చేతులు జోడించి నమస్కరిస్తూ ఆ ముని దగ్గరకు వెళ్లారు. ఆ మునికి సాష్టాంగ పడ్డారు. ఆ ముని వారిని దీవించాడు. ఆ రాజ దంపతులతో ఇలా అన్నాడు. "ఓ రాజా! నీకు నీ భార్యకు ఇంద్రియములు ఇంత వశంలో ఉన్నాయి. నేను నీకు ఇన్ని కష్టాలు కల్పించినా, నీలో నాకు ఏ లోపమూ కన్పించలేదు. నాకు చాలా సంతోషంగా ఉంది. నీకు కావలసిన వరం కోరుకో ఇస్తాను." అని అన్నాడు. "మహానుభావా! నిన్ను సేవించుకోడం కన్నా నాకు వేరు కోరిక ఏముంటుంది. కాని ఒక్క విషయం చెప్పండి. మీరు మా ఇంటికి వచ్చి 21 రోజులు ఉన్నారు. అప్పటినుండి చాలా అద్భుతాలు జరిగాయి. ఇలా జరగడానికి కారణం నాకు తెలియడం లేదు. దయచేసి చెప్పండి." అని అడిగాడు.

"రాజా! ఒక సారి బ్రహ్మదేవుడు దేవతలు, మునులు ఉన్న సభలో ఇలా అన్నాడు. "భృగు వంశము, కుశిక వంశము, వాటి లక్షణములైన బ్రాహ్మము, క్షాత్రము మారి పోయి, వర్ణ సంకరము కలుగుతుంది." ఆ మాటలు నేను విన్నాను. భృగు వంశమునకు వర్ణ సంకరం కలగటం సహించలేకపోయాను. మీ కుశిక వంశమును నాశనం చేద్దామని వ్రతము నెపంతో నీ వద్దకు వచ్చాను. ఇన్ని కష్టాలు కల్పించాను. నా కష్టాలకు తట్టుకోలేక మీరిద్దరూ నన్ను తిడతారని అనుకున్నాను. అప్పుడు మీ ఇద్దరినీ మీ వంశమును శపిద్దామని తలంచాను. కానీ, నేను ఎన్ని కష్టములు కల్పించినా మీ ఇద్దరిలో ధైర్యము కొంచెం కూడా సడలలేదు. కోసం అసలే రాలేదు. కాస్తకూడా మీరు బాధ పడలేదు. మీ ధైర్యానికి మెచ్చుకున్నాను. నేను వరాలు ఇస్తామన్నా మీరు వద్దన్నారు. అందుకే మీరు ఇరువురకూ ఈ శరీరాలతోనే ఈ గంగా తీరంలో స్వర్గలోకం చూపించాను. రాజా! నీకు క్షాత్రము కంటే బ్రాహ్మణత్వము మీద మక్కువ ఎక్కువ అని గ్రహించాను. నీకు మూడవ తరంలో ఒక బ్రహ్మతేజోదీప్తుడు జన్మిస్తాడు. ఇప్పుడు నీకు ఏ వరం కావాలో కోరుకో!" అన్నాడు చ్యవనుడు. "మునీంద్రా! దీనికంటే నాకు వేరువరం ఏం కావాలి. నా సంతానము నకు బ్రాహ్మణత్వము, ధర్మతత్పరత చేకూరేట్టు." అనుగ్రహించు అని వేడు కున్నాడు. "రాజా! నీకు కోరినట్టే జరుగుతుంది. నీ మనుమడు మూడు లోకములలో పూజింప బడతాడు." అని అన్నాడు. అప్పుడు రాజుకు ఒక సందేహము కలిగింది. "మునీంద్రా! నా మనుమడు ఏ

ప్రకారంగా బ్రాహ్మణత్వము పొందుతాడు తెలియజేయండి." అని అడిగాడు. దానికి చ్యవనుడు ఇలా అన్నాడు.

"రాజా! నా వంశంలో రుచీకుడు అనే వాడు జన్మిస్తాడు. అతడు నీ కుమారుడు అయిన గాధి అనే వాని కూతురును పెళ్లి చేసుకుంటాడు. ఆ రుచీకునికి జమదగ్ని అనే కుమారుడు జన్మిస్తాడు. ఆ జమదగ్ని ధనుర్వేదమును కూలంకషంగా అభ్యసిస్తాడు. జమదగ్ని తన కుమారుడైన రామునితో ధనుర్వేదమును అభ్యాసం చేయిస్తాడు. ఆ ధనుర్విద్య సకల రాజలోకమును నాశనం చేస్తుంది. ఇదంతా విధివిలాసము. ఆ విధి విలాసము వలననే రుచీకుడు, గాధి, వారి వారి భార్యలు అనాలోచితంగా చేసిన పనుల వలన సద్బ్రాహ్మణ వంశంలో జన్మించిన రుచీకునకు మనుమడుగా క్షాత్రధర్మాన్ని అవలంబించిన పరశురాముడు, క్షత్రియుడైన గాధికి బ్రాహ్మణత్వము అవలంబించిన విశ్వామిత్రుడు, కుమారులుగా జన్మిస్తారు. బ్రహ్మదేవుని వాక్కు ఈ ప్రకారంగాఫలిస్తుంది. ఈ ప్రకారంగా జరిగిన వర్ణసంకరము భవిష్యత్తులో జనులతో శ్లాఘించబడుతూ, కీర్తిదాయకమవుతుంది. నేను తీర్థయాత్రలకు వెళతాను. మీరుసుఖంగా ఉండండి." అని పలికి చ్యవనుడు వెళ్లిపోయాడు. ధర్మనందనా! ఇదీ విశ్వామిత్ర, పరశురామ జన్మవృత్తాంతము." అనిభీష్ముడు ధర్మరాజుకు చెప్పాడు. " పితామహా! నాకు దానము దాని విశేషములను వినవలెనని ఉన్నది. వివరించండి." అని అడిగాడు.

"ధర్మనందనా! మంచి పాలిచ్చే పాడి ఆవును ఒక సద్బ్రాహ్మణునికి దానంగా ఇస్తే, ఆ ఆవుకు ఎన్ని రోమాలు ఉంటాయో అని సంవత్సరములు స్వర్గలోకంలో సుఖాలు అనుభవిస్తారు. అతనికి అటు ఏడు తరాలు, ఇటు ఏడు తరాలవారు సద్గతులు పొందుతారు. గోదానమే కాక, ఇంకా ఇతరములు కూడా దానము చెయ్యవచ్చును. కన్య, భూమి, గృహము, బంగారము, అన్నము, జలము, వస్త్రములు, మంచములు, కూర్చునుటకు పీటలు, వాహన ములు, మొదలగునవి సద్బ్రాహ్మణులకు దానంగా ఇస్తే ఇహలోకము లోనూ పరలోకములోనూ సుఖములు పొందుతాడు. కాని ధర్మనందనా! ఎవడైతే దానము కొరకు తన వద్దకు వస్తాడో, అతని మనోరథమును తెలుసుకొని అతనికి ఏం కావాలో దానిని ప్రేమతో దానంగా ఇస్తే, ఆ దానమును మించిన దానము మరొకటి లేదు. అసలు ఈ దానములలో కల్లా భయంతో ఉన్నవారికి అభయం ఇవ్వడం అన్నిటి కన్నా శ్రేష్టమైనది. వీటన్నిటి కన్నా యుద్ధంలో మరణించడం... అంటే యుద్ధములో ప్రాణములు దానంగా ఇవ్వడం .....అన్నిటి కన్నా చాలా చాలా గొప్పది.

ధర్మనందనా! తన శత్రువు ఎలాంటి వాడైనా శరణు కోరితే ప్రసన్నమైన మనసుతో అతని కోరిక తీర్చిన వాడిని పురుషోత్తముడు అని అంటారు. కట్టుకున్న భార్యను కన్న కొడుకులను కూడా పోషించలేక అత్యంత పేదరికంతో బాధ పడే వాడికి సాయం చెయ్యడం, అతని దుఃఖాన్ని పోగొట్టడం చాలా గొప్ప గుణము. తన భార్యను తప్ప అన్య కాంతలవంక కన్నెత్తికూడా చూడని వారు, యజ్ఞయాగములు చెయ్యడం లో

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము.

ఆసక్తి కలవారూ, కామమును, కోపమును మనసులోకి రానీయని వారు, అటువంటి సత్బ్రహ్మణులను వెతికి వారికి దానం చెయ్యడం మూడులోకములలో పూజనీయము." అని చెప్పాడు భీష్ముడు. "పితామహా! దానము కోసం తన వద్దకు వచ్చిన వానికి దానం చెయ్యడం మంచిదా. లేక తనను దానము కోరకపోయినా అతని మనసు తెలుసుకొని దానం చెయ్యడం మంచిదా తెలియచెయ్యండి." అని అడిగాడు ధర్మరాజు. "ధర్మనందనా! అడిగితే దానం చెయ్యడం అందరూ చేసేదే. కాని అడగకుండా, ఎదుటి వాని మనసుతెలుసుకొని దానం చెయ్యడం ఎక్కువ ఫలాన్ని ఇస్తుంది. అసలు దానం అడిగడం సత్పురుషునికి చావు వంటిది. ఇంక దానం కావాలా అని అడగబడటం అంతకన్నా పెద్ద చావు. కాబట్టి అడగని వాని మనసు తెలుసుకొని దానం చెయ్యడం వలన తనను తాను రక్షించుకుంటూ దానం పుచ్చుకున్నవాడిని కూడా రక్షిస్తాడు." అని అన్నాడు భీష్ముడు. "పితామహా! దానము యజ్ఞము వంటిది. దానం చెయ్యడం లో అనేక ధర్మ విధులు ఉన్నాయి. కాని ఆ దానములలో అధిక ఫలము ఇచ్చే దానము ఏదియా తెలపండి." అని అడిగాడు.

ఆ "ధర్మనందనా! ధనము, ధాన్యము, గోవులు, మణులు, భూమి, జలము, అన్నము మొదలగునవి వినయపూర్వకంగా సద్బ్రాహ్మణులకు దానంగా ఇస్తే మంచి యజ్ఞములు చేసిన ఫలము దక్కుతంది. కాబట్టి ధర్మనందనా! నీవు కూడా ఎల్లప్పుడూ దానధర్మములు చేస్తూ ఉండు. దానములలో కెల్లా ఉత్తమమైన దానము భూదానము. ఎందుకంటే మనకు అవసరమైన వస్త్రములు, ధాన్యము, రత్నములు మనకు భూమి నుంచే లభిస్తున్నాయి. మనకు బంగారము, వెండి, వస్త్రములు, ధాన్యము, వివిధము లైన రత్నములు ఇస్తున్న ఆ భూమిని దానం చేస్తే, దానం ఇచ్చిన వాడు ఉత్తమ ఫలములను పొందుతాడు. భూదానము చేసిన వాడు, భూమి ఉన్నంత కాలము స్వర్గంలో సుఖంగా ఉంటాడు. కొంచెంగా భూమి దానం చేసినా, అతడు మరుజన్మలో రాజ్యములు పాలిస్తాడు. క్షత్రియులు యుద్ధములో వీరమరణం పొందితే, అతనికి భూదాన ఫలితము దక్కుతుంది. భూదానం చేస్తే బ్రహ్మ హత్య మొదలగు పాపములు నశిస్తాయి. భూమిని ఎంతటి పాపాత్ముడు దానం చేసినా, ఆ పాపం భూమికి అంటదు. భూదానము అశ్వమేధ యాగము చేసిన దానితో సమానము. దారిద్ర్యంతో బాధపడుతూ ఎవరినీ యాచించకుండా జీవించే బ్రాహ్మణునకు భూమిని దానం చేస్తే, ఆ దానము వలన వచ్చే ఫలము అంతా ఇంతా కాదు. యాగం చేసినపుడు శాంతచిత్తులైన బ్రాహ్మణులకు భూదానం చెయ్యడం అత్యతంత ముఖ్యము. అర్హుడైన బ్రాహ్మణునకు గోవు చర్మము మేర భూమిని దానంగా ఇచ్చినా, అది దానం ఇచ్చిన వాని పాపములను అన్ని పోగొడుతుంది. యుద్ధములో మరణించి వీరస్వర్గము పొందినవారు, సతతమూ గురువు లను పూజించేవారు, అనేక పుణ్యకార్యములను చేసిన వారు, వీరు ఎవరూ భూదానము చేసిన వారితో సరితూగరు. భూదేవి జనహితము కోరి భూగీతను ప్రజకు అందించింది. ఆ గీతను అనుసరించి పరశురాముడు భూదానం చేసాడు. భూదేవి చెప్పిన భూగీతను నేను నీకు వినిపిస్తాను. భూదేవి ఇలా అంది. మీకు ఈ లోకములోనూ పర లోకములోనూ సుఖాలు

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము.

కావాలంటే నన్ను (భూమిని దానం చేయండి. భూదానమునకు సరి అయిన ధర్మము వేరొకటి లేదు. సంతోషంగా నన్ను దానం చేస్తే నాకు సంతోషం కలుగుతుంది. అలా కాకుండా ఆ దానమునకు దుష్ట చింతనతోఅడ్డు తగిలితే నాకు బాధ కలుగుతుంది. వాడు ఎటువంటి దుర్మార్గుడైనా గానీ, భూదానం చేస్తే అతడికి నేను ఇహపరములలో మేలు చేస్తాను. అని భూదేవి పలికింది. ధర్మనందనా! ఈ విషయంలో బృహస్పతి ఇంద్రునికి చెప్పిన మాటలు కూడా చెబుతాను విను. దేవేంద్రా! భూమిని రత్నగర్భ అంటారు. కాబట్టి భూదానము చేసిన వాడికి హయములు, ఏనుగులు, రత్నములు, కన్యలను దానం చేసిన ఫలితం దక్కుతంది. ఇంకా భూమినుండి బంగారము వస్తుంది. ఆ భూమిని దానం చేసిన వాడిని చూచి మిగిలిన భూతములు (పంచ భూతములలో భూమి ఒకటి) తృప్తి చెందుతాయి.
రాజులు తమ పరి పాలనలో విధి నిర్వహణలో తెలిసో తెలియకో ఎన్నోపాపాలు చేస్తుంటారు. ఆ పాపాలు పరిహారం కావడానికి భూదానమే ఉత్తమమైన మార్గము. ఎవరైతే తాను ఇదివరకు దానంగా ఇచ్చిన భూమిని తిరిగి తీసుకుంటాడో వాడు నరకానికి పోతాడు. భూమిని దానం చేస్తానని వాగ్దానం చేసి ఇవ్వక పోతే మహా పాపము వస్తుంది. అలాగే అడగకుండా భూమిని దానం చేస్తే, మహా పుణ్యము వస్తుంది." అని బృహస్పతి దేవేంద్రునితో చెప్పినట్టు భీష్ముడు ధర్మరాజుతో చెప్పాడు. " పితామహా! మంచి దానపరుడైన మానవునికి దానంగా ఇవ్వదగిన వస్తువులు ఏవి తెలియచెయ్యండి." అని అడిగాడు. 'ధర్మనందనా! అన్నము, బంగారము, జలము, ప్రముఖంగా దానము చెయ్యడానికి అనేకూలమైనవి. అందులో ప్రముఖము అన్నదానము. దాని గురించి చెబుతాను విను. మునులు, దేవతలు అన్నమును గురించి వినుతి చేస్తుంటారు. ఎందుకంటే యజ్ఞయాగములలో క్రతువులలో అన్నము విశిష్టస్థానము ఆక్రమిస్తుంది. కాబట్టి అన్నదానమును మించిన దానము వేరొకటి లేదు. కాబట్టి అన్ని పుణ్యకార్యములలో అన్నదానము తప్పకుండా చెయ్యాలి. అన్నము మన ప్రాణములకు ఆధారము. కాబట్టి మనకు, మనవాళ్లకు లేకపోయినా సరే, అతిధికి భక్తితో అన్నం పెట్టడం అధికమైన పుణ్యాన్ని ఇస్తుంది. బాగా అలసిపోయిన వాడు, వృద్ధుడు, తపస్వి, బాలుడు, వికలాంగుడు, స్త్రీ --వీరు ఆకలితో అన్నం పెట్టమని అడిగితే, గృహస్థు కోపగించుకోకూడదు. వారికి అన్నం పెట్టాలి. ఇంతెందుకు ఆకలితో ఉన్న కుక్కకు, కడజాతి వానికి కూడా అన్నదానం చెయ్యడం ఎంతోపుణ్యాన్ని ఇస్తుంది.
మునులకు, పితరులకు, దేవతలకు అన్నదాన విధులు నిర్వర్తిస్తే, అది అన్ని కర్మలలోకి శ్రేష్టమైనది. అన్నదానం చెయ్యడానికి కులము, విద్య, వృత్తి ఏవీ అడ్డురాకూడదు. అడగంగానే బ్రాహ్మణునకు అన్నం పెట్టాలి. ధర్మనందనా! ఒక్క బ్రాహ్మణులకే కాదు, అన్ని జాతులవారికీ, కులముల వారికీ అన్నదానం చెయ్యి. అది నీకు అన్ని శుభాలను చేకూరుస్తుంది." అని అన్నాడు భీష్ముడు. "పితామహా! నాకు నక్షత్ర విషయములైన దానముల గురించి తెలపండి." అని అడిగాడు. 'ధర్మనందనా! ఇదే విషయాన్ని ఒక సారి దేవకీదేవి నారదుడిని అడిగింది. ఆమెకు నారదుడు చెప్పిన విషయములు నీకు చెబుతాను. కృత్తికా నక్షత్రంలో పాయసము. బ్రహ్మదేవుని

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము.

నక్షత్రంలో మినుములు, చంద్రుని నక్షత్రంలో అన్నము, ఆరుద్ర నక్షత్రంలో గోవు, అదితి నక్షత్రంలో తీపి పులగము (పెసలపప్పు, బియ్యము, చక్కెర, నెయ్యి, కలిపి వండిన అన్నము.), బ్రహస్పతి నక్షత్రంలో బంగారము, ఆశ్లేషా నక్షత్రంలో ధనము, మఖానక్షత్రంలో ఉప్పు,నువ్వులు, భగుడు అధిదేవత గా ఉన్న తారకు చెరకురసము, ఉత్తర ఫల్గుని నక్షత్రంలో పాలతో వండిన పౌష్టికాన్నము (పరమాన్నము), సూర్యతారలో ఏనుగులు, రథములు, చిత్తానక్షత్రంలో శ్రీగంధపు చెక్క, స్వాతీ నక్షత్రంలో తనకు ఏది ప్రియమైతే అది దానము చేయవలెను.

విశాఖ నక్షత్రంలో ఎద్దు, అనూరాధ లో పైపంచలు, జేష్టనక్షత్రములో ముల్లంగి, కరివేపాకు, మూల నక్షత్రములో మంచి ఫలములు, పూర్వాషాఢ లో పెరుగు, ఉత్తరాషాఢలో తేనెతో వండిన అన్నము, విష్ణువు, వసువులు, నీరు అధిష్టాన దేవతలుగా కలిగిన నక్షత్రములలో దుప్పట్లు, వాహనము, యవలు దానముగా ఇవ్వవలెను. పూర్వాభాద్ర, ఉత్తరాభాద్ర మాంసము, రేవతీ నక్షత్రంలో కంచు పాత్రతో సహా గోవు, అశ్విని నక్షత్రంలో గుర్రపుబండి, భరణీ నక్షత్రము నందు నువ్వులు, ఆవులు దానం చేయడం మంచిది. ఈ ప్రకారంగా దానం చేయడం వలన ఊర్ధ్వ లోకములు పొందుతారు. ఇన్ని దానముల కన్నా సువర్ణదానము అన్నిటికి బదులు అంటే ప్రత్యామ్నాయంగా చేయవచ్చును. ఏదైనా మంచి వ్రతము చేసిన సమయంలో బంగారం దానం చేస్తే అయుష్షు పెరుగుతుంది, మనిషి పునీతుడవుతాడు, భావశుద్ధి కలుగుతుంది అని పూర్వము హరిశ్చంద్రుడు చెప్పాడు. అన్నిటి కన్నా దాహంగా ఉన్నవాడికి మంచినీరు దానం చెయ్యడం చాలా గొప్పది అని మనువు చెప్పాడు. (వేసవి కాలంలో చలివేంద్రలు పెట్టి దాహార్తులకు నీరు ఇవ్వడం. కాని ఈ రోజుల్లో నీళ్లు అమ్ముకుంటున్నారు.). నీరు దానం చెయ్యడం అంటే మరో అర్థం కూడా ఉంది. చెరువులు, బావులు, కొలనులు తవ్వించడం. అందులోని నీరు తాగడానికి ఉపయోగిం చడం. (నేడు ఆ చెరువులు, కొలనులు అన్ని ఆక్రమించి ప్లాట్లు చేసుకొని అమ్ముకుంటున్నారు. అందుకే చెరువుల్లో ఉండాల్సిన నీళ్లు ఇళ్లలోకి వస్తున్నాయి.).

చెరువులు, కొలకులు, బావులు, నూతులు తవ్వించడం వలన, వారు పుణ్యలోకములు పొందుతారు. ఎవడు తవ్వించిన చెరువులో, కొలనులో గోవులు నీళ్లు తాగుతాయో వాడి కులము మొత్తం సద్గతిపొందుతుంది. ఎవడు తవ్వించిన బావులలో, చెరువులలోని నీరు మండు వేసవిలో దాహార్తులు తాగి దాహం తీర్చుకుంటారో, వాడికి ఎలాంటి పాపము అంటదు. దానములలో తరువాతి స్థానము ఘృతము అంటే నెయ్యి. నెయ్యి యాగములు మొదలగు పుణ్యకార్యములకు ఉపయోగిస్తారు కనుక అది చాలా పవిత్రమైనది. అలాంటి నెయ్యి దానం చెయ్యడం వలన అగ్ని దేవుడు, యజ్ఞపురుషుడు ప్రీతి చెందుతారు. కుండలు బ్రాహ్మణులకు దానం చేస్తే, వారు చేసే పుణ్యములో ఆరవ వంతు దానం చేసిన వాడికి దక్కుతుంది. అలాగే యజ్ఞమునకు సమిధలు దానం చేస్తే, అతడు ధనవంతుడవుతాడు. గొడుగులు దానం చేస్తే పుత్రులను పొందుతాడు. వాహనములు దానం చేస్తే సకల కోరికలు సిద్ధిస్తాయి. చెప్పులు దానం చేస్తే, శత్రునాశనం జరుగుతుంది. నువ్వులు పితృదేవతలకు

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము.

ఆహారంగా సృష్టించాడు బ్రహ్మ. అటువంటి నువ్వులు దానం చేస్తే, చేసిన వాడిపాపములు అన్ని నశిస్తాయి. తిల దానం శ్రేష్టమైనది. వీటిని మునులు స్వీకరిస్తారు. అర్హులైన వారికి తిలలు దానం చేస్తే మునుల కంటే గొప్పవారు అవుతారు. ఇంక దానం ఎక్కడ ఎప్పుడు చెయ్యాలి అంటే పుణ్య కార్యములలో, యజ్ఞయాగాదులలు దానాలు చెయ్యవచ్చును. దానాలు ఎక్కడైనా చెయ్యవచ్చును.

ధర్మనందనా! ఇంక గోదాన మహిమను వివరిస్తాను. గోవులు తపోధనుల కంటే గొప్పవి. గోవులు హోమములకు కావలసిన పాలు, పెరుగు, నెయ్యి ఇస్తాయి. గోవు శరీరంలో పనికిరానిది అంటే ఏదీ లేదు. దాని చర్మము, దాని మూత్రము, దాని పేడ, అన్నీ పవిత్రములే. పైగా గోవులు మనకు అన్ని పనులు చేసి పెడతాయి. గోవు, బ్రాహ్మణుడు ఒకటే అని వేదములు చెబుతున్నాయి. కాబట్టి గోదానము చేసిన వాడికి ముక్తి లభిస్తుంది. గోవులను బ్రాహ్మణులకు దానం చేస్తే, వారి పాపములు అన్ని నశిస్తాయి. పుణ్యలోకప్రాప్తి కలుగుతుంది. ఆవుపాలు అమృతముతో సమానము అని దేవేంద్రుడే స్వయంగా చెప్పాడు. కాబట్టి గోదానం చేస్తే అమృతమును దానం చేసిన ఫలితం కలుగు తుంది. గోవులు మనకు ప్రాణములతో సమానం. కాబట్టి గోదానం చేస్తే మన ప్రాణాలు దానం చేసినట్టే కదా! కాని ఈ గోదానములు అర్హులకే చెయ్యాలి. క్రూరులకు, నాస్తికులకు, దుర్మార్గులకు, దానం చేస్తే చేసినవాడు పరమ దుఃఖమును పొందుతాడు. కాబట్టి గోవును దానం చేసేటప్పుడు బాగా పరీక్షించి వాడు తగిన వాడు అంటేనే గోదానం చెయ్యాలి. కాని ధర్మనందనా! దానం చేసే గోవు ఆరోగ్యంగా ఉండాలి. కానీ, రోగం వచ్చినదీ, బక్కచిక్కినదీ, ఇంక చూలు రాని దానినీ దానం చెయ్యకూడదు. అంటే పనికిరాని గోవును దానం ఇవ్వకూడదు. మోక్ష ప్రాప్తికి గోదానమును మించిన దానము మరొకటి లేదు.

ఎన్ని ఎక్కువ గోవులు దానం ఇస్తే అంత ఫలం దక్కుతుంది. ధర్మనందనా! దానములలో తరువాతి స్థానము అన్న పానీయములది. ఇంతకు ముందు జలము దానం చెయ్యడం దానముల కెల్ల గొప్ప దానము అని చెప్పాను కదా! అందులో అన్నదానము చాలా గొప్పది. అన్నమును దేవ
లోకములో అమృతమనీ, నాగ కులములో సుధ అనీ, పితృలోకంలో స్వధా అని పిలుస్తారు. మహాత్ములు అన్నమును ప్రాణము అని కూడా అంటారు. కాబట్టి అన్నదానము ప్రాణదానముతో సమానము. అన్నము కంటే జలము గొప్పది. ఎందుకంటే అన్నము పాకం చెయ్య డానికి జలము ఆశ్రయము. చంద్రుడు జలం నుండి పుట్టాడు కదా! ఓషధులన్నిటినీ చంద్రుడు కాపాడుతుంటాడు. కాబట్టి అన్నము కంటే జలము ఉత్తమము. మానవుడు తనవద్ద ఉన్న అన్నమునే దేవతలకు నివేదించాలి, పితరులకు తర్పణము చెయ్యాలి, అతిధులను సత్కరించాలి. ధర్మనందనా! అన్నిటి కంటే తిలదానము కూడా గొప్పది. దాని గురించి నీకు ఒక ఇతిహాసము చెప్పెదను వినుము. పూర్వము మధ్యదేశములో పర్ణశాల అనే గ్రామము కలదు. ఆ ఊరిలో శర్మ అనే బ్రాహ్మణుడు నివసిస్తున్నాడు. ఆ శర్మను యముడు పిలిచాడు. అతనికి ఈ ప్రకారము ఉపదేశించాడు. "దానముల కెల్ల నువ్వుల దానము గొప్పది. నువ్వులను పితరులు ఇష్టంగా

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము.

ఆరగిస్తారు. నువ్వులు ఆహారంగా స్వీకరిస్తే పాపములు పోతాయి. బుద్ధి ఎల్లప్పుడూ పుణ్యకార్యముల వంక మరలుతుంది. కాబట్టి నీవు ఎల్లప్పుడూ నువ్వులను బ్రాహ్మణులకు దానంగా ఇవ్వు. దాని తోపాటు వస్త్రదానం చేస్తే దేవతలు, దీపములు దానం చేస్తే పితరులు సంతోషిస్తారు." అని యముడు ఆ బ్రాహ్మణునికి ఉపదేశించాడు. కాబట్టి ధర్మనందనా తిలదానం అంత గొప్పది. ఇంక సంగ్రహంగా చెప్పాలంటే దానము చేయదగ్గవి మూడు. భూదానము. విద్యాదానము. గోదానము. దానము చెయ్యడానికి ఇంతకు మించి దాతవ్యములు (దానము ఇవ్వతగినవి) లేవు. గురువు తన శిష్యునకు విద్యాదానం చేస్తే భూదానం చేసినంత ఫలితం వస్తుంది. గోదానం కూడా
భూదానం తో సమానమే. గోమయంతో (ఆవు పేడతో) దేవతా గృహములు, పితృకార్యములు నిర్వహించే గృహములు అలికి శుద్ధిచేయవలెను. దాని వలన పవిత్రత చేకూరుతుంది. తాను బతికి ఉన్నంత కాలము, తాను భోజనము చేసే ముందు ఆవుకు ఎవడైతే పిడికెడు గడ్డి పెడతాడో, వాడికి బ్రాహ్మణుల కోరికలు తీర్చిన ఫలము దక్కుతుంది. కాని ఇందులో ఒక ధర్మ సూక్ష్మము ఉన్నది. ఎవడైతే గోదానము మంచి బుద్ధితో చేస్తాడో వాడికి మంచి ఫలితము దక్కుతుంది. ఎవడైతే గోదానము చెడుబుద్ధితో చేస్తాడు వాడికి కీడు కలుగుతుంది. ఈ సందర్భంగా నీకు ఒక కథచెబుతాను విను. ద్వారవతి (ద్వారక) అనే పట్టణంలో ఒక బావి ఉంది. అందులో పెద్దశరీరం గల తొండ ఒకటి నివసిస్తూ ఉంది. ఒక నాడు అది మనుషుల కంట పడింది. దీనిని బావిలో ఉండనిస్తే నీరు పాడవుతుందని ఆ ఊరి జనులు దానిని తాళ్ల సాయంతో బయటకు తీయబోయారు. కాని అది ఇసుమంత కూడా కదలలేదు. వారందరూ శ్రీ కృష్ణుని వద్దకు పోయి ఈసంగతి చెప్పారు. అప్పుడు శ్రీకృష్ణుడు అక్కడకు వచ్చాడు. ఆ తొండను బయటకు తీసాడు. అప్పుడు ఆ తొండ కృష్ణుని చూచి నేను నృగు మహారాజును అని తనను తాను తెలియపరచుకుంది. కృష్ణుడు అతనిని గుర్తు పట్టాడు. "అయ్యో ఇదేమిటి నీవు మహారాజువు. పైగా వేలకొద్దీ ఆవులు దానం చేసావు కదా. నీకు ఈ దుర్జన్మ ఎలా వచ్చింది?" అని అడిగాడు. "ఏమని చెప్పుదును కృష్ణా! నేను ఒక నాడు ఒక బ్రాహ్మణునికి ఒక గోవు దానంగా ఇచ్చాను. ఆ గోవును ఆయన తన వెంట తీసుకొని వెళ్లాడు. మరునాడు ఆ బ్రాహ్మణుడు నేను దానంగా ఇచ్చిన ఆవును మేతకోసం బయటకు తోలాడు. మా గోవులు కూడా మేత మేస్తున్నాయి. అలవాటు
వెళ్లాను. అతడు ప్రేమతో "రాజా! నీవు ఎన్నో దాన ధర్మాలు చేసావు. నీకు పుణ్యం వచ్చింది. కాని ఒకరికి దానంగా ఇచ్చిన ఆవును తిరిగి తీసుకొని మరలా మరొకరికి దానంగా ఇచ్చావు. అది తెలియక చేసినా అది పాపమే కదా. అందువల్ల నీకు దుర్గతి కూడా సంభవించింది. కనుక ముందు నీవు సద్గతి అనుభవిస్తావో దుర్గతి అనుభవిస్తావో తేల్చుకో!" అని అన్నాడు. నేను ముందు దుర్గతిని అనుభవించడానికి సుముఖత చూపాను. వెంటనే నేను తలకిందులుగా భూలోకంలో పడ్డాను. అలా పడటం ఒక ముని చూచాడు. నామీద జాలి పడ్డాడు. "నీవు తొండ జన్మ ఎత్తుతావు. కొంత కాలం తరువాత శ్రీకృష్ణుడు నిన్ను బావిలోనుండి బయటకు

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము.

తీస్తాడు." అని చెప్పాడు. ఇంతకాలానికి నువ్వు వచ్చావు. నన్ను బయటకు లాగావు. నీ స్పర్శ వలన నా దుర్గతి అనుభవం పూర్తి అయింది. ఇంక సద్గతికి పోతాను." అని అన్నాడు నృ గుడు. "రాజులకు విప్రుల సొమ్ము అపహరించడం మహా పాపము. తెలియకుండా నృగుడు విప్రుని సొమ్ము అపహరించి ఇలాంటి దుర్గతి పొందాడు." అని శ్రీకృష్ణుడు నృగునితోనూ, అక్కడ చేరిన జనులతోనూ చెప్పినట్టు భీష్ముడు ధర్మరాజుతో చెప్పాడు. "పితామహా! నాకు గోదానములు చేసి నందువలన కలిగే ఫలములు చెప్పండి." అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! ఈ సందర్భంలో నీకు ఒక ఇతిహాసము చెప్పెదను. ఆకర్ణింపుము. ఔద్దాలకుడు అనే ముని ఉండేవాడు. అతని కుమారుడు నచికేతుడు. ఒకరోజు ఔద్దాలకుడు తన కుమారుడు నచికేతుని పిలిచి "కుమారా! నేను ఏటి దగ్గర సమిధలు, కలశము, పువ్వులు మరచి వచ్చాను.
నీవు పోయి తీసుకొని రా!" అని అన్నాడు. నచికేతుడు ఉత్సాహంతో తండ్రి చెప్పిన వస్తువులు తీసుకురావడానికి వెళ్లాడు. ఇంతలో ఆ ఏరు పొంగింది. ఆ వస్తువులు ఏటిలో కొట్టుకొని పోయాయి. అందువల్ల నచికేతునికి ఆ వస్తువులు కనపడలేదు. వెంటనే తిరిగి వచ్చి "ఆ వస్తువులు అక్కడ లేవు కనపడలేదు." అని చెప్పాడు. అప్పటికే ఔద్దాలకుడు ఆకలితో ఉన్నాడు. కోపం తట్టుకోలేక "లేకపోతే ఇక్కడకు ఎందుకు వచ్చావు. యముడి దగ్గరకు పో!" అని కోపంగా అన్నాడు. తండ్రి కోపముతో అన్న మాటలకు నచికేతుడు గడగడ వణికిపోయాడు. తండ్రి కాళ్ల మీద పడ్డాడు. కాని అప్పటికే అతను యముడి దగ్గరకు చేరు కున్నాడు. అది చూచి ఔద్దాలకుడు తల్లడిల్లి పోయాడు. చేజేతులా కొడుకును చంపుకున్నానని ఏడుస్తున్నాడు. ఇంతలో రాత్రి గడచి సూర్యోదయము అయింది. ఆ సమయంలో నచికేతుడు కళ్లు తెరిచాడు. ఔద్దాలకుడు ఎంతో సంతోషించాడు. "నాయనా! పుణ్యలోకములకు పోయి మరలా నా కోసం తిరిగివచ్చావా!" అని ఆప్యాయంగా హత్తుకున్నాడు. "తండ్రీ! నీవు నన్ను యముని దగ్గరకు వెళ్ల మన్నావు కదా. అదే ప్రకారము నేను యమ లోకము పోయి యముని కొలువుకూటము ప్రవేశించాను. యముడు నన్ను దగ్గరగా పిలిచి ఉచితాసనము ఇచ్చి గౌరవించాడు. నాకు అర్ఘ్యము పాద్యము ఇచ్చాడు. నేను యముని చూచి "నేను ఇప్పుడు ఏలోకములో ఉన్నాను?" అనిఅడిగాను. "కుమారా! నిన్ను నీ తండ్రి నన్ను చూడమని పంపాడు. అంతేగాని నీవు చావలేదు.నీకు ఆయుర్దాయము తీరలేదు. నీ కోసం మీ తండ్రి దుఃఖి స్తున్నాడు. నీవు వెంటనే వెళ్లి నీ తండ్రికి కనపడు." అని అన్నాడు యముడు. "అలాగే వెళతాను కానీ ఇక్కడ పుణ్యలోకాలు ఉంటాయట కదా! నాకు చూపించరా" అని యముడిని అడిగాను. వెంటనే యముడు నా కోసం ఒక రథం తెప్పించాడు. నన్ను తనతో పాటు రథం ఎక్కించుకున్నాడు. నాకు అన్ని పుణ్యలోకములు తిప్పి చూపించాడు. నేను నయనానందకరంగా అన్ని పుణ్యలోకములు దర్శించాను. అక్కడ దివ్యాభరణములు ధరించి భోగలాలసులుగా తిరుగుతున్న వారిని చూచి "మహాత్మా! వీరు ఎవరు? ఏమిపుణ్యం చేసుకుంటే ఇతంటి భోగములు అనుభవిస్తున్నారు" అని అడిగాను. "కుమారా! వీరందరూ గోదాన ఫలమును అనుభవిస్తున్నారు." అని చెప్పాడు యముడు. తరువాత నేను యమునికి

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము.

నమస్కరించి అక్కడి నుండి వచ్చేసాను" అని అన్నాడు నచికేతుడు." అని చెప్పాడు భీష్ముడు. "పితామహా! గోదానము చేసినవారు ఏలోకంలో నివసిస్తారు! ఆ లోకం ఎక్కడుంది?" అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! గోదానము చేసిన వారు పొందే లోకంలో కాలము ఉండదు. దినములు, వారములు, నెలలు, ఋతువులు ఉండవు. అలసట, రోగములు, ముసలి తనము, దాహము, ఆకలి ఏమీ ఉండవు. అక్కడ ఉన్నవారు ఎల్లప్పుడూ ఆనందంగా ఉంటారు. ఆ లోకంలో గోదానము చేసిన వారి తో పాటు గురువులను భక్తితో సేవించినవారూ, ఎల్లప్పుడు సత్యము పలికినవారు, మనస్సును, ఇంద్రియములను నిగ్రహించినవారు, నిర్మలమైన ఆత్మగలవారూ, కూడా అక్కడ ఉంటారు. దానినే గోలోకము అంటారు. గోలోకమును మించిన పుణ్యలోకము వేరొకటి లేదు. గోదానము కంటే మించిన దానము మరొకటి లేదు. కాని గోదానము చేయుటకు కావలసిన ధనమును న్యాయమార్గంలో సంపాదించినది అయి ఉండాలి. అంతేగానీ, ఇతరుల సొమ్ముతో దానం చెయ్యకూడదు. కాబట్టి ధర్మనందనా! నీవు కూడా గోవులను అర్హులైన వారికి దానము చేసి పుణ్యలోకముల ప్రాప్తినొందుము." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుడు గోదాన మహిమను వర్ణించి నట్టు, వైశంపాయనుడు జనమేజయునికి మహాభారత కథను వినిపించాడు.

మహాభారతము - అనుశాసనిక పర్వము,
ద్వితీయాశ్వాసము సంపూర్ణము.
ఓంతత్సత్ ఓంతత్సత్ ఓంతత్సత్

Vada Vyasa Maha Bharatham
In
telugu By

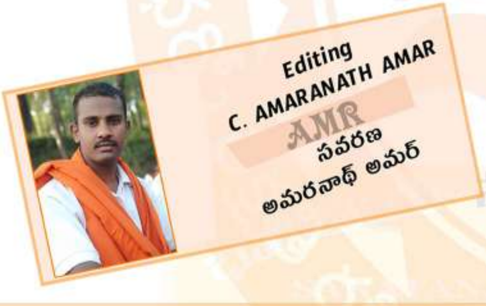

www.sanatanadharm.com

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

మహా భారతము అనుశాసనిక పర్వము తృతీయాశ్వాసము వైశంపాయనుడు జనమేజయునకు చెప్పిన మహా భారత కధను నైమిశారణ్యంలో సత్రయాగ సందర్భంలో సూతి శౌన కాది మహామునులకు వివరిస్తున్నాడు.
ధర్మరాజు అంపశయ్య మీద ఉన్న భీష్ముని ఈ విధంగా ప్రశ్నించాడు. " పితామహా! రోజూ మనము ఎన్నో పనులను చేస్తూ ఉంటాము. అందులో శ్రద్ధాభక్తులతో చేయతగ్గ పనులేవి, వివరించండి." అని అడిగాడు. " ధర్మనందనా! నియమ నిష్ఠలను శ్రద్ధతో పాటించాలి. ఇంకా వేదాధ్యయనము, వేదములను అర్ధం చేసుకోవడం,

తాను అర్ధం చేసుకున్న దానిని ఇతరులకు అర్ధం అయేట్టు చెప్పడం, మనస్సును తన అధీనంలో ఉంచుకోవడం, ఇతరుల నుండి ఏ వస్తువూ తీసుకొనకపోవడం, తానే చేసే పనులు అన్ని శ్రద్ధాభక్తులతో చెయ్యడం, ఇంద్రియములను స్వాధీనంలో ఉంచుకోవడం, ఎల్లప్పుడూ సత్యమునే పలకడం, ఎల్లప్పుడూ చదువు కొనడంలోనూ, తనకున్నది పరులకు ఇవ్వడంలోనూ ఆసక్తి కలిగి ఉండటం, బ్రహ్మచర్యము అవలంబించడం, తల్లి తండ్రులకు సేవచెయ్యడం, గురువులకు సేవచెయ్యడం, ఇతరుల మీద దయ కలిగి ఉండటం, గోవులను సంరక్షిం చడం......పైన చెప్పి పనులన్నీ అత్యంత శ్రద్ధతో ఆచరించ తగినవి." అని చెప్పాడు భీష్ముడు. " పితామహా! నీవు గోదానము గురించి చెప్పావు కదా? గోవులను ఏ విధంగా దానం ఇవ్వాలి వివరించండి." అని అడిగాడు.

" ధర్మనందనా! ఈ గోదాన విధి గురించి పూర్వము బృ హస్పతి మాంధాతకు వివరించాడు. ఒక పుణ్య దినము నందు బ్రాహ్మణుల అనుమతి తీసుకొని, ఆ రోజంతా ఉపవాసము చేసి, గోవులు ఉన్న మంద వద్దకు పోయి, ఒక రోజు ఆ గోశాలలో ఉండి, మరునాడు సూర్యోదయ సమయమున తాను దానము ఇవ్వదలచిన గోవును పేరుపెట్టి పిలిచి, (ఆ రోజుల్లో గోవులకు కూడా పేర్లు పెట్టేవారు. అదే సంప్రదాయం ప్రకారం ఈ రోజుల్లో జూలలో జంతువులను కూడా పేర్లు పెట్టి పిలుస్తున్నారు.) బ్రహ్మ దేవుడు చెప్పినట్టి మంత్రము ఈ విధంగా పఠించుచూ, "ఈ గోవు నా తల్లి, ఈ ఎద్దు నా తండ్రి, ఈ గోవు గర్భము స్వర్గము, ఈ గోవు నిలిచిన ప్రదేశము పుణ్యభూమి" అని పలికి మంచి సారము, సాధు శీలత గల గోవులను, తాను దానము ఇవ్వదలచిన వ్యక్తి చేతిలో నీటి ధారను వదులుతూ దానము ఇవ్వవలెను. అట్టి దానము ఇచ్చిన వానికి శాశ్వత సుఖసంతోషాలు లభిస్తాయి.

ఇంక దానము పుచ్చుకునేవాడు విద్యాభ్యాసము చేసే విద్యార్థి కానీ, వ్రతములు చెయ్యడంలో ఆసక్తి కలిగి ఉన్నవాడు కానీ, ఎలాంటి పాపములు చెయ్యని వాడు కానీ, శాంతచిత్తుడు కానీ, ఇంద్రియ నిగ్రహము కలవాడు కానీ, కోపము లేని వాడు కానీ, అయి ఉండవలెను."

ఇంకా బృహస్పతి మాంధాతతో ఇలా అన్నాడు. " ఓ రాజా! ఇంకా మానవుడు, ఆశ్వయుజ మాసంలో కృష్ణ పక్షంలో, అష్టమి నుంచి మూడు

అమరనధ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

రోజులు గోశాలలో దీక్షలో ఉండి, గోమూత్రము, గోమయము పుచ్చుకుంటే అతనికి కోరిన కోరికలు సిద్ధిస్తాయి." అని బృహస్పతి మాంధాతకు చెప్పాడు. కాబట్టి ధర్మనందనా! నీవు కూడా పైనియమములు ఆచరించి గోదానములుచెయ్యి. పొద్దునే లేచి కాలకృత్యములు తీర్చుకొని, ఏ ఆహారము తీసుకొన కుండా గోదానము చేస్తే ఎంతో పుణ్యం వస్తుంది. ఇంక నీవు దానము చేసే ఆవులలో కపిల వర్ణము గల ఆవులు దానం చెయ్యడం ఎంతో మంచిది. దాంతో నీ పాపాలన్నీ నశిస్తాయి." అని చెప్పాడు భీష్ముడు. "ఓ పితామహా! కపిల వర్ణము గల ఆవులకు గల విశిష్ఠత ఏమి తెలుపండి." అని అడిగాడు.

"ధర్మనందనా! పూర్వము దేవతలకు ఆకలి వేసింది. వారందరూ బ్రహ్మదేవుని వద్దకు వెళ్లారు. బ్రహ్మ దేవుడు వారికి అమృతము ఇచ్చాడు. దేవతలు అమృతము సేవించారు. ఆ అమృతము నుండి వెలువడిన సువాసనల నుండి కామధేనువు పుట్టింది. . కామధేనువుకు మరి కొన్ని ఆవులు జన్మించాయి. ఆ ఆవులన్నీ హిమాలయ పర్వతముల మీద విహరిస్తున్నాయి. ఆ సమయంలో ఒక లేగ దూడ, తల్లి ఆవు దగ్గర పాలు తాగుతూ ఉంది. ఆ పాల నురగ గాలికి ఎగిరి అక్కడే తపస్సు చేసుకుంటున్న శివుని తల మీద పడింది. శివునికి కోపం వచ్చింది. శివుడు మూడో కన్ను తెరిచాడు. ఆ మూడో కన్ను వేడికి ఆ గోవులన్నీ ఎర్రగా అయిపోయాయి. ఆవులన్నీ బెదిరి పోయి తలొక దిక్కుకు పారిపోయాయి. ఈ సంగతి తెలుసుకొని బ్రహ్మదేవుడు శివుని వద్దకు వచ్చాడు. శివుని పాదాలకు నమస్కారము చేసాడు. " ఓ మహా శివా! నీ తలమీద చంద్రుడు ఉన్నాడు కదా. అతడు నిత్యమూ అమృతము కురిపిస్తుంటాడు కదా. ఇదీ అంతే. లేగ దూడల నోటి నుండి వచ్చిన పాల నురగ అమృతముతో సమానము కదా! ఇది ఎంగిలి ఎలా అవుతుంది. పైగా గోవులు ఇచ్చే పాలు అమృతముతో సమానము. ఆవుపాల మీద నురగ కూడా అమృతమే కదా! దీనికి కోపిస్తే ఎలా! వాటిని కరుణించు!" అని వేడుకున్నాడు. ఒక మంచి ఎద్దును మహాశివునికి కానుకగా ఇచ్చాడు. శివుడు శాంతించాడు. ఆ ఎద్దును తన వాహనంగా చేసు కున్నాడు. ఆవులను ఆ ప్రాంతంలో తిరగడానికి అనుమతి ఇచ్చాడు. వెంటనే బెదిరిపోయిన ఆవులు అన్ని ఆక్కడకు వచ్చాయి. " ఓ బ్రహ్మదేవా! ఈ గోవులన్నీ నా మూడవ కంటి చూపుతో ఎర్రగా మారి పోయాయి. ఇప్పటినుండి ఎర్రని ఆవులు అతి శ్రేష్టమైనవిగా పరిగణింప బడతాయి" అని వరం ఇచ్చాడు మహాశివుడు. అప్పటి నుండి ఎర్రటి ఆవులు దానంగా ఇవ్వడం ఆనవాయితీగా మారింది." అని అన్నాడు భీష్ముడు. ఇంకా భీష్ముడు ధర్మరాజుతో ఇలా అన్నాడు. " ఓ ధర్మ నందనా! ఇక్ష్వాకు కులంలో సౌదాసుడు అనేవాడు జన్మిం చాడు. ఆయన పురోహితుడు వశిష్ఠుడు. ఒకరోజు సౌదాసుడు వశిష్ఠుని చూచి "మహాత్మా! ఈ లోకంలో పవిత్రమైనదేది?" అని అడిగాడు. " సౌదాసా! ఈ లోకంలో ఆవు పవిత్రమైనది. ఆవు హవిస్సులకు పుట్టినిల్లు. అన్ని జీవులకూ గోవు ఆధారము. గోవులు ఉన్నచోట లక్ష్మి నివసిస్తుంది. గోవు ఈ సంసార సాగరమును దాటడానికి పనికివచ్చే పడవ. స్వర్గలోకము చేరడానికి నిచ్చెన వంటిది. మానవులు తనకున్న గో సంపదలో పదింటిలో ఒక దానిని గోదానంగా ఇవ్వాలి. గోవును

అమరనాధ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

పొద్దుటే స్మరించి నమస్కరించడం అధికమైన పుణ్యమును ప్రసాది స్తుంది. ఆవు పేడ, ఆవు పంచితము పవిత్రమైనవి. కాని ఆవు మాంసము తినడం మహాపాపము. మానవులకు చెడ్డ కలలు వచ్చినప్పుడు గోవును స్మరించుకుంటే ఆ పీడ కలల వలన వచ్చే చెడు నివారింపబడుతుంది. ఆవు పేడతో ఇల్లు శుభ్రం చెయ్య డం, ఆవు పంచితమును ఔషధంగా తీసుకోడం మంచిది. బ్రాహ్మణులు గోసంపదను కాపాడుకుంటూ ఉంటారు. గోదానము వలన అనంతమైన సుఖాలు కలుగుతాయి." అని వశిష్టుడు సౌదాసునకు గోవుల గురించి చెప్పాడు. 'ధర్మనందనా ! ఒకసారి వ్యాసుని కుమారుడు శుకుడు తండ్రికి మొక్కి ఇలా అడిగాడు. "తండ్రీ! అన్ని వస్తువుల కంటే గొప్పది,యజ్ఞములకు మూలము అయినది ఏది?" అని అడిగాడు.

దానికి వ్యాసుడు ఈ విధంగా చెప్పాడు. " కుమారా! ఏ కాలంలో కూడా గోవుకు సమానమైనది ఈ లోకంలో ఏదీ లేదు. యాగములకు మూలకారణము గోవు. మొదట్లో ఆవులకు కొమ్ములు లేవు. బ్రహ్మదేవుడు గోవులకు కొమ్ములు సృష్టిం చాడు. బ్రహ్మదేవుడు మునులతో ఇలా అన్నాడు. ' "గోవులు పరమపవిత్రములు. యజ్ఞములకు గోవులు ఎంతో అవసరము. గోవులను చూచినంత మాత్రముననే అన్ని దురితములు తొలగిపోతాయి. ఎవరైతే గోవులను పూజిస్తారో వారు స్వర్గసౌఖ్యములు పొందుతారు. కుమారా! ఆవు ఓషధులకు నిలయము. గోవు పంచితమును (మూత్రము), ఆవు పాలు, ఆవు నేయి, ఆవు పేడతో కలిపి మూడు దినములు సేవించిన అన్ని రోగములు నశిస్తాయి. తరువాత మూడు దినములు ఉపవాసము చేసి ఆవు గిట్టలతో తొక్కించిన యవలు కాచిన గంజి సేవించాలి. అలా చేస్తే తేజోవంతులవుతారు. దేవతలు ఈ విధంగా సేవించి రాక్షసులను గెలిచారు. ఆవునెయ్యిని సేవించడం వల్ల ఉదాత్తు డవుతాడు. ఆవు నెయ్యిని దానం చెయ్యడం వల్ల ఎంతో పుణ్యం వస్తుంది. ప్రతిరోజూ ఆచమనం చేసి గోవుల మధ్యన గోమతి మంత్రము జపిస్తే అతనికి అంతః శుద్ధి బాహ్యశుద్ధి కలుగుతుంది. పైన చెప్పిన గోమతి మంత్రము అగ్ని కార్యము లోనూ, గోవుల సమక్షములోనూ, బ్రాహ్మణుల ఎదుటా చదివిన కోరిన కోరికలు సిద్ధిస్తాయి. అందువలన గోవును మించిన వస్తు ఈ మూడులోకములలో లేదు." అని వ్యాసుడు తన కుమారుడు శుకునికి గోవు మహాత్మ్యము చెప్పాడు. ధర్మనందనా! వింటివి కదా గోమహాత్మ్యము అని భీష్ముడు ధర్మరాజుతో చెప్పాడు.

పితామహా! మూడులోకములకు బ్రహ్మదేవుడు అధిపతి. బ్రహ్మలోకమును గోలోకము అని అంటారట. ఎందువలన?" అని అడిగాడు ధర్మరాజు. " ధర్మనందనా! పూర్వము విశ్వకర్మ గొప్ప తపస్సు చేసాడు. అమృత మూర్తి కామరూపిణి అయిన సురభి అనే కన్యను తన మానసపుత్రికగా సృష్టించాడు. ఆమెతోపాటు మహాతేజోవంతుడయిన ఒక పురుషుని కూడా సృష్టించాడు. ఆ పురుషుడు ఆ కన్యను చూచి మోహించాడు. ఆమె గురించి పరితపిస్తున్నాడు. అది చూచిన బ్రహ్మ " మార్తోభవ!" (నీ పరితాపము ఉపశమించును గాక) అని దీవించాడు.

అమరనథ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

అతనికి మార్తాండుడు అని పేరుపెట్టాడు. అతనికి సురభిని ఇచ్చి వివాహం జరిపించాడు. వారిని చూచి ఇలా అన్నాడు. మీ ఇరువురకూ పుట్టిన సంతానము యాగములకు కావలసిన పాలు, పెరుగు నెయ్యి సమకూరుస్తాయి." అని అన్నాడు. వారిరువురికీ గోవులు సంతానంగా జన్మించాయి. కాబట్టి ఆ ప్రకారంగా బ్రహ్మదేవుని ఆశీస్సులతో ప్రభవించిన గో సంతతి సమస్త జనులచే పూజింపబడు తున్నాయి. ఆ గోవులు కూడా మానవులకు, దేవతలకు, కోరినవి ఇస్తూ వారిచేత పూజలందుకుంటున్నాయి." అని చెప్పాడు భీష్ముడు. "పితామహా! తమరు మార్తాండుడు, సురభిని వివాహం చేసుకున్నాడని చెప్పారు కదా! మరి వారికి కలిగిన సంతానము గురించి చెప్పండి. మొట్టమొదట వారికి ఎవరు పుట్టారు?" అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! మార్తాండునికి సురభికి మొట్టమొదట పదకొండు మంది ఉద్భవించారు. వారే బ్రాహ్మణులకు మూలపురుషులు. వారే ఏకాదశ రుద్రులు. వారి పేర్లు అజపాదుడు, అహిర్బుధ్న్యుడు, త్ర్యంబకుడు, వృషాకపి, శంభుడు, కపాలి, రైవతుడు, హరుడు, బహురూపుడు, ఉగ్రుడు, విశ్వరూపుడు. ఈ ఏకాదశ రుద్రులను లోకమంతా పూజించారు.

ఏకాదశ రుద్రుల తరువాత గోసమూహము పుట్టింది. ఆ ఆవుల ముఖంలో, నాలుకలో, కొమ్ములలో ఇంద్రుడు; ఆవుల మూత్రద్వారములో, మలద్వారములో వాయుదేవుడు, మూపురంలో శివుడు, పాదాలలో దేవతలు, కడుపులో అగ్నిదేవుడు, ఆవు పాలపొదుగులో సరస్వతీ, ఆవు పేడలో లక్ష్మీదేవి, ఆవుపంచితంలో (మూత్రంలో) కీర్తి, రక్తంలో చంద్రుడు కొలువై ఉన్నారు. గోవు హృదయంలో భగుడు అనే దేవత, పాలలో బ్రహ్మదేవుడు, వెంట్రుకల లో అనుష్ఠానములు, తోకలో యమధర్మరాజు, ఆవు కన్నులలో సూర్యుడు, చర్మములో తపస్సు, తేజమూ అధిష్టాన దేవతలుగా ఉన్నాయి. ఆవు కాళ్లలో ఉన్న కీళ్లలో సిద్ధులు కొలువై ఉన్నారు. సమస్తదేవతలకు ఆలవాలమైన గోవు మహత్త్యము ఏమని వర్ణింపగలము. ఈ సందర్భంలో నీకు ఒక ఇతిహాసము చెపుతాను. విను. త్రిశిఖరము అనే ఒక కొండ ఉండేది. ఆ కొండ ప్రాంతంలో భృగువంశము లో పుట్టిన కొంత మంది మునులు ఆశ్రమములు నిర్మించుకొని తపస్సు చేసుకుం టున్నారు. వారిలో సుమిత్రుడు ఒకడు. ఒక రోజు అంగిరసుడు అనే బ్రాహ్మణోత్తముడు గోశర్కర అనే తీగను సుమిత్రునికి ఇచ్చాడు. సుమిత్రుడు దానిని తన గోవులకు ఆహారంగా ఇచ్చాడు. ఆ ఓషధిని తిన్న ఆవులు బాగా ఆరోగ్యంగా పెరిగాయి. ఆ గోవులకు సంతానము తామర తంపరగా వర్ధిల్లింది. అలా అలా ఆగోసంతతి పెరిగిపోయింది. పెద్ద ఆవుల మంద గా అయింది. సుమిత్రుడు ఆ ఆవుల మందను చూచికొని మురిసిపోయేవాడు. ఆ ఆవు దూడలు తల్లుల పాలు తాగుతుంటే వాటి నుంచి వచ్చే నురగను తాను సేవించేవాడు. కాబట్టి అతనికి ఫేనుడు అనే పేరు వచ్చింది.

ఆ ఆవులకు కామరూప విద్యకూడా ఉంది. ఒక రోజు కొన్ని ఆవులు చక్కటి స్త్రీల రూపము ధరించి సమీప కొలనులో జలకాలాడుతున్నాయి. వాటిని చూచి అక్కడే స్నానం చేస్తున్న కొన్ని గోవులు " మీరు ఎవరు? మీకు ఈ మనుషుల రూపములు ఎలా వచ్చాయి?" అని అడిగాయి. అప్పుడు స్త్రీల రూపములో ఉన్న ఆవులు ఇలా చెప్పాయి. "మేము బ్రాహ్మణులకు సేవ చేస్తాము.

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

అతనికి మార్తాండుడు అని పేరుపెట్టాడు. అతనికి సురభిని ఇచ్చి వివాహం జరిపించాడు. వారిని చూచి ఇలా అన్నాడు. మీ ఇరువురకూ పుట్టిన సంతానము యాగములకు కావలసిన పాలు, పెరుగు నెయ్యి సమకూరుస్తాయి." అని అన్నాడు. వారిరువురికీ గోవులు సంతానంగా జన్మించాయి. కాబట్టి ఆ ప్రకారంగా బ్రహ్మదేవుని ఆశీస్సులతో ప్రభవించిన గో సంతతి సమస్త జనులచే పూజింపబడు తున్నాయి. ఆ గోవులు కూడా మానవులకు, దేవతలకు, కోరినవి ఇస్తూ వారిచేత పూజలందుకుంటున్నాయి." అని చెప్పాడు భీష్ముడు. "పితామహా! తమరు మార్తాండుడు, సురభిని వివాహం చేసుకున్నాడని చెప్పారు కదా! మరి వారికి కలిగిన సంతానము గురించి చెప్పండి. మొట్టమొదట వారికి ఎవరు పుట్టారు?" అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! మార్తాండునికి సురభికి మొట్టమొదట పదకొండు మంది ఉద్భవించారు. వారే బ్రాహ్మణులకు మూలపురుషులు. వారే ఏకాదశ రుద్రులు. వారి పేర్లు అజపాదుడు, అహిర్బుధ్న్యుడు, త్ర్యంబకుడు, వృషాకపి, శంభుడు, కపాలి, రైవతుడు, హరుడు, బహురూపుడు, ఉగ్రుడు, విశ్వరూపుడు. ఈ ఏకాదశ రుద్రులను లోకమంతా పూజించారు.

ఏకాదశ రుద్రుల తరువాత గోసమూహము పుట్టింది. ఆ ఆవుల ముఖంలో, నాలుకలో, కొమ్ములలో ఇంద్రుడు; ఆవుల మూత్రద్వారములో, మలద్వారములో వాయుదేవుడు, మూపురంలో శివుడు, పాదాలలో దేవతలు, కడుపులో అగ్నిదేవుడు, ఆవు పాలపొదుగులో సరస్వతి, ఆవు పేడలో లక్ష్మీదేవి, ఆవుపంచితంలో (మూత్రంలో) కీర్తి, రక్తంలో చంద్రుడు కొలువై ఉన్నారు. గోవు హృదయంలో భగుడు అనే దేవత, పాలలో బ్రహ్మదేవుడు, వెంట్రుకల లో అనుష్ఠానములు, తోకలో యమధర్మరాజు, ఆవు కన్నులలో సూర్యుడు, చర్మములో తపస్సు, తేజమూ అధిష్టాన దేవతలుగా ఉన్నాయి. ఆవు కాళ్లలో ఉన్న కీళ్లలో సిద్ధులు కొలువై ఉన్నారు. సమస్తదేవతలకు ఆలవాలమైన గోవు మహాత్మ్యము ఏమని వర్ణింపగలము. ఈ సందర్భంలో నీకు ఒక ఇతిహాసము చెపుతాను. విను. త్రిశిఖరము అనే ఒక కొండ ఉండేది. ఆ కొండ ప్రాంతంలో భృగువంశము లో పుట్టిన కొంత మంది మునులు ఆశ్రమములు నిర్మించుకొని తపస్సు చేసుకుం టున్నారు. వారిలో సుమిత్రుడు ఒకడు. ఒక రోజు అంగిరసుడు అనే బ్రాహ్మణోత్తముడు గోశర్కర అనే తీగను సుమిత్రునికి ఇచ్చాడు. సుమిత్రుడు దానిని తన గోవులకు ఆహారంగా ఇచ్చాడు. ఆ ఓషధిని తిన్న ఆవులు బాగా ఆరోగ్యంగా పెరిగాయి. ఆ గోవులకు సంతానము తామర తంపరగా వర్ధిల్లింది. అలా అలా ఆగోసంతతి పెరిగిపోయింది. పెద్ద ఆవుల మంద గా అయింది. సుమిత్రుడు ఆ ఆవుల మందను చూచికొని మురిసిపోయేవాడు. ఆ ఆవు దూడలు తల్లుల పాలు తాగుతుంటే వాటి నుంచి వచ్చే నురగను తాను సేవించేవాడు. కాబట్టి అతనికి ఫేనుడు అనే పేరు వచ్చింది.

ఆ ఆవులకు కామరూప విద్యకూడా ఉంది. ఒక రోజు కొన్ని ఆవులు చక్కటి స్త్రీల రూపము ధరించి సమీప కొలనులో జలకాలాడుతున్నాయి. వాటిని చూచి అక్కడే స్నానం చేస్తున్న కొన్ని గోవులు " మీరు ఎవరు? మీకు ఈ మనుషుల రూపములు ఎలా వచ్చాయి?" అని అడిగాయి. అప్పుడు స్త్రీల రూపములో ఉన్న ఆవులు ఇలా చెప్పాయి. "మేము బ్రాహ్మణులకు సేవ చేస్తాము.

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

యజ్ఞములకు, పిత్రు కార్యములకు, అతిధిసత్కారములకు, బ్రాహ్మణులకు ఆహారముగా ఉపయోగపడే పాలు ఇస్తాము. బ్రాహ్మణుల పొలములలో పనిచేయుటకు మా పిల్లలను పంపుతాము.
మేము చేసే మంచి పనుల వలన మాకు ఈ కామరూప విద్య సిద్ధించింది. మాకు గోలోక ప్రాప్తికూడా కలుగుతుంది. కాని, మీరు మంచి పనులు చేసే వారిని చూచి అసూయ చెందుతారు. కాబట్టి మీకు మీ దూడలకు దుర్గతి ప్రాప్తిస్తుంది." అని పలికాయి. మిగిలిన గోవులకు తమ తప్పు తెలిసి వచ్చింది. తమకు తరుణోపాయం చూపమని ఆ కాంతల రూపంలో ఉన్న గోవులను అడిగాయి. దానికి ఆ గోవులు ఇలా అన్నాయి. "రంతిదేవుడు ఒక యజ్ఞం చేస్తున్నాడు. మీరు అక్కడకు వెళ్లండి. ఆయన మిమ్మల్ని ఆ యజ్ఞంలో బలి ఇస్తాడు. మీకు గోలోక ప్రాప్తి కలుగుతుంది." అని పలికాయి. వెంటనే ఆ ఆవులు అన్ని కలిసి రంతిదేవుడి దగ్గరకు పోవడానికి సిద్ధం అయ్యాయి. కాని అందులో ఒక గోవు ఒక సందేహము వెలిబుచ్చింది. "మనము మన యజమాని సుమిత్రుని అడిగి కదా వెళ్లాలి అని అంది. కొన్ని ఆవులు ఇలా అన్నాయి. సుమిత్రుడు మనము వెళ్లడానికి అనుజ్ఞ ఇవ్వడు. కాబట్టి మనము అతనిని చంపుదాము. అతనుకూడా గోలోకమునకు వస్తాడు." అని అన్నాయి. కాని కొన్ని ఆవులు సుమిత్రుని చంపలేకపోయాయి. కొన్ని ఎర్రని ఆవులు మాత్రం "సుమిత్రుని మేము చంపుతాము. కాని దానివలన మీరు మాకు ఏమి చేస్తారు." అని అడిగాయి. మిగిలిన ఆవులు ఆ ఎర్రని ఆవులకు ఒక వరం ఇచ్చాయి. "ఈ రోజునుండి అన్ని రంగుల ఆవులలోకి ఎర్ర ఆవులు శ్రేష్టమైనవి గా పరిగణింపబడతాయి." అని వరం ఇచ్చాయి. వెంటనే ఆ ఆవులు మారు రూపములలో తమ యజమాని సుమిత్రుని వద్దకు వెళ్లాయి. " అయ్యా! మీరు ఇప్పటి దాకా గోపూజ చేసారు. మేము ఎంతో సంతోషించాము. మీకు ఏం వరం కావాలో కోరుకోండి." అనిఅడిగాయి. దానికి సుమిత్రుడు "నాకు ఇప్పటి వలెనే ఎప్పటికి కూడా ఆవుల యందు భక్తి, గౌరవము, శ్రద్ధ ఉండేట్టు వరం ఇవ్వండి." అని అడిగాడు. అలాగే అని వరం ఇచ్చాయి ఆ గోవులు. ఇంకా ఇలా అన్నాయి. "ఇంకా మీరు ఈ లోకంలో ఎందుకు. మాతో పాటు గోలోకం రండి." అని అన్నాయి. "నేను నా గోవులను విడిచి పెట్టి ఎక్కడికీ రాను." అని అన్నాడు సుమిత్రుడు. మారు వేషములలో ఉన్న ఆ ఆవులు అతని శరీరమును తమ కొమ్ములతో పైకి ఎత్తి కిందపడవేసాయి. సుమిత్రుని ప్రాణాలు పోయాయి. అతని శరీరం మాత్రం కిందపడింది. అతని ఆత్మ గోలోకమునకు వెళ్లింది. అక్కడ ఉన్న గోమాతలు అంగిరసుని ఆదరంగా ఆహ్వానించారు. మర్యాదలు చేసారు. తరువాత జరిగినది అంతా చెప్పారు. ఇది నీకు మేలే చేసింది అని అన్నారు. కాని సుమిత్రుని దారుణంగా చంపిన ఎర్ర ఆవులకు ముఖం అంతా నల్లగా అవుతుందని శాపం పెట్టాయి. ఇది ఇలా ఉండగా. భూలోకంలో ఆవులన్నీ రంతి దేవుని వద్దకు వెళ్ళాయి. " అయ్యా! మమ్ములను ఈ యజ్ఞములో బలి ఇచ్చి మాకు గోలోక వాస ప్రాప్తి కలుగచేయండి." అని ప్రాధేయపడ్డాయి. "అది ఎలాగ! ఆవులను చంపి నేను పాపం ఎలా కట్టుకుంటాను. నాకు ఉత్తమ గతులు ఎలా లభిస్తాయి?" అని అన్నాడు. "అయ్యా! ఇది మా

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

నిర్ణయం కాదు. దేవతల నిర్ణయం. తమరు ఆచరించాలి." అని అన్నారు. "అయితే నాది ఒక నిబంధన. మీలో ఎవరో ఒక్క ఆవైనా మోహ వశంతో బలికి ఒప్పుకోకపోతే దానితో నేను యజ్ఞం ఆపేస్తాను." అని అన్నాడు. గోవులన్నీ సరే అన్నాయి. రంతిదేవుడు ఆ గోవులను వరసగా బలి ఇచ్చి యజ్ఞంలో హోమం చేసాడు. ఒక ఆవు వంతు వచ్చింది. ఆ ఆవు తన దూడతో ఇలా అంది. " అయ్యో క్రూరాత్ములు నన్ను చంపడానికి వస్తున్నారు. నేను చచ్చిపోతే నీ గతి ఏమిటి?" అని ఏడ్చింది. ఆ మాటలు రంతిదేవుడు విన్నాడు. వెంటనే యాగం ఆపు చేసాడు. ఆ ఆవుతో సహా మిగిలిన ఆవులు బతికిపోయాయి. అప్పటిదాకా బలి ఇవ్వబడిన ఆవులు గోలోకమునకు వెళ్లాయి. రంతి దేవుడు స్వర్గమునకు వెళ్లాడు. ఇది గోవుల మహిమ.

ఇంకా నీకు గోవుల గురించి వ్యాసుడు తన కుమారుడు శుకుడికి గో మహిమ గురించి చెప్పిన మాటలు కూడా చెబుతాను విను. "కుమారా! గోవులను బ్రహ్మ మొదటగా సృష్టించాడు. ఈ చరాచర జగత్తుకు మూలాధారము గోవు. దేవతలకు, సిద్ధులకు, సాధ్యులకు గోవు తల్లి వంటిది. బ్రహ్మ ఎదమును కోరు వాడు ఆవును మనస్సుతో గానీ, వాక్కుతో గానీ, కర్మలతోనూ బాధించకూడదు. ఇది బ్రహ్మవాక్కు. వేదము కూడా గోవుకు పవిత్రతను ఆపాదించింది. ఏ గోవును పూజించి, సేవించి దేవతలు మానవుల కంటే గొప్పవాళ్లయ్యారో ఆ గోవుకంటే పవిత్రమైనది లోకంలో ఏముంటుంది. యజ్ఞ యాగములలో ఆవు పాలకు ఉన్న విశిష్టత నీకు తెలిసిందే కదా! ఉపనిషత్తులు అన్నీ గోస్వరూపాలే అనే బ్రహ్మదేవుడు చెప్పాడు. గోపూజ పవిత్రమైన యజ్ఞం లాంటిది.

మానవులు ఎక్కువగా కపిల వర్ణం (ఎరుపురంగు) ఆవులను పూజిస్తారు. దానంగా ఇస్తారు. దానితో వారి పాపాలు అన్నీ తొలగిపోతాయి." అని అన్నాడు వ్యాసుడు. అప్పుడు శుకుడు తండ్రితో "తండ్రిగారూ! కపిల వర్ణం గోవులకు అంత మహత్త్వము ఎలా వచ్చింది?" అని అడిదగాడు. ఒకానొకప్పుడు దేవతల సంఘానికి కనపడకుండా తనను దాచమని అగ్నిదేవుడు గోవులను వేడుకున్నాడు. అలాగే అని గోవులు అగ్ని దేవుని దాచిపెట్టాయి. దేవతలు అగ్ని దేవుని వెదుకుతున్నారు. తుదకు అగ్ని దేవుడు గోవుల వద్ద ఉన్నాడని తెలుసుకున్నారు. "గోవులారా! అగ్ని దేవుని దాచడం లోకములకు మంచిది కాదు. కాబట్టి అగ్నిదేవుడు ఎక్కడ ఉన్నాడో చెప్పండి." అని అడిగారు. గోవులు వారి మాటను మన్నించి అగ్ని దేవుడు దాగి ఉన్న చోటు తెలిపాయి. అప్పుడు దేవతలు అగ్ని దేవుని చూచి " గోవులకు ఏదైనా వరం ప్రసాదిం చమని అడిగారు. దానికి అగ్ని దేవుడు తాను గోవుల యందు దాగియున్న కారణమున వాటికి ఎర్రటి రంగు వస్తుంది అని వరం ఇచ్చాడు. పైగా ఆవులలో కెల్లా ఎర్రటి ఆవులు శ్రేష్టమైన వనీ, వాటిని పూజించిన ఉత్తమలోకములు ప్రాప్తిస్తాయని వరం ఇచ్చాడు. ఇంకా కపిల గోవును దానం ఇచ్చిన వాడు, దానం పుచ్చుకున్నవాడు ఇరువురు కూడా పుణ్యలోకములు పొందుతారు. అని వరం ఇచ్చాడు. అప్పుడు శుకుడు కపిల గోవు లక్షణములను వివరించ మని తండ్రిని అడిగాడు. అప్పుడు వ్యాసుడు శుకునితో ఇలా అన్నాడు. "కుమారా! సాధారణంగా కపిల గోవుకు చెవులు,

అమరవాద్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

కొమ్ములు, కళ్లు, ముక్కు, కపిల వర్ణములో ఉంటాయి అది చాలు ఆ ఆవు కపిల గోవు అని చెప్పడానికి. అలా కాకుండా పైచెప్పిన స్థానములలో ఏ ఒక్కచోటన్నా ఎర్రగా ఉంటే అదికూడా చాలు ఆ ఆవు కపిలగోవు అనడానికి. అలా కాకుండా శరీరం అంతా కపిల వర్ణంలో ఉంటే ఇంక చెప్ప పనిలేదు. దాని మహిమ చెప్పనలవి కాదు. కపిల గోవు మీద మీద బరువు వెయ్యరాదు. దానిని హింసించరాదు. దానిని బలికి ఉపయోగించరాదు. కపిల గోవును కాలితే గానీ, చేతితో గానీ, కర్రతో గానీ, కొట్టిన వాడు నరకానికి పోతాడు. కపిల గోవుకు వేళకు మేత, నీరు పెట్టిన వాడు సద్గతి పొందుతాడు. గోవులతో పాటు బ్రాహ్మణులు, గాయత్రీమాత, వసంతకాలము, సత్యము, బంగారము పుట్టాయని పెద్దలు చెబుతారు. దానము ఇవ్వతగిన వస్తువులలో ఆవులు, బంగారము, భూమి శ్రేష్టమైనవి." అని వ్యాసుడు తన కుమారుడు శుకునికి గోమహిమ గురించి వివరించాడు." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు చెప్పాడు. " పితామహా! గోమయములో (ఆవు పేడ)లో లక్ష్మీదేవి ఉంటుందంటారు. నిజమేనా!" అని అడిగాడు. దానికి భీష్ముడు ఇలా అన్నాడు. "ధర్మనందనా! ఈ సందర్భంలో నీకు గోవులకు లక్ష్మీదేవికి జరిగినసంవాదము గురించి చెబుతాను విను. ఒకసారి లక్ష్మీదేవి ఆవుల మందలోకి వెళ్లింది. ఆవులన్నీ లక్ష్మీ దేవిని చూచి " నీవు ఎవరు? మాలోకి ఎందుకు వచ్చావు?" అని అడిగాయి. "నేను లక్ష్మీదేవిని. మీలో కలిసి ఉందామని వచ్చాను." అని చెప్పింది లక్ష్మీదేవి. " ఓ లక్ష్మీదేవీ! నీవు చాలా చంచలమైన దానికి. మాలో ఉండదగవు!" అని అన్నాయి గోవులు. ఆ మాటలకు అక్ష్మీదేవి దుఃఖించింది. "ఓ గోవులారా! నేను ఇది వరకు రాక్షసులవద్ద ఉన్నాను. వారి దుష్ప్రవర్తనకు కోపించి వారిని వదిలి దేవతల వద్దకు వెళ్లాను. రాక్షసులు చెడిపోయారు. దేవతలు బాగు పడ్డారు. నేను తమ వద్దకు రావాలని మానవులు ఎల్లప్పుడూ నాకు పూజలు చేస్తుంటారు. మీరేమో నేను మీ వద్దకు వస్తానన్నా వద్దంటున్నారు." అని పలికింది లక్ష్మీదేవి. " నీవు ఎన్ని చెప్పినా నిలకడ లేని నిన్ను మేము మాలో చేర్చుకొనము. నీ ఇష్టం వచ్చినచోటికి వెళ్లు" అని అన్నాయి. " గోవులారా! మీరే నన్ను ఇలా అవమానిస్తే నేను ఎక్కడికి పోను. నన్ను ఎవరు రానిస్తారు. అందుకని నేను మీ వద్దనే ఉంటాను." అని పలికింది అక్ష్మి. ఆమాటలకు గోవులు ఇలా అన్నాయి. "ఓ లక్ష్మీదేవీ! మా మూత్రము, గోమయమూ (ఆవు పంచితమూ, ఆవు పేడ) పవిత్రములు అని వేదములు చెబుతున్నాయి. నీవు వాటిలో నివసించు." అని అన్నాయి. అలాగే అన్నది లక్ష్మీ దేవి. అప్పటి నుండి ఆవు పంచితము, ఆవు పేడా లక్ష్మీదేవికి నివాసస్థానాలు అయ్యాయి. ఒకసారి కామధేనువు తపస్సుచేయగా బ్రహ్మ ప్రత్యక్ష మయ్యాడు. నీకు ఏం వరం కావాలి కోరుకో అని అడిగాడు. " ఓ బ్రహ్మదేవా! నేను కోరిన వెంటనే నా వద్దకు వచ్చారు. అంతకన్నా నాకు కావలసినది ఏమున్నది." అన్నది కామధేనువు. ఆ మాటలకు బ్రహ్మదేవుడు సంతోషించాడు. " నీ లోకమయిన గోలోకము అన్ని లోకముల కంటే పైగా ఉండేట్టు వరం ఇస్తున్నాను. గోలోకము సత్యలోకము కంటే పైన ఉంటుంది." అని పలికాడు. ఓ ధర్మనందనా! గోవుల మహిమ అటువంటిది అని చెప్పాడు భీష్ముడు. " పితామహా! గోవుల మహత్త్యము గురించి తమరు చెప్పారు. కాని సర్వయజ్ఞములలో దానము

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

ఇవ్వదగినది సువర్ణము అని విన్నాను. వేదములలో కూడా సువర్ణ దక్షిణేతివై అని చెప్పారు కదా. దానము ఇవ్వదగిన వాటిలో భూమి, సువర్ణము, గోవులు శ్రేష్ఠములు అని తమరు కూడా చెప్పారు కదా! మరి సువర్ణము (బంగారము) యొక్క విశేషములు వివరించండి." అని అడిగాడు.

ధర్మనందనా! మా తండ్రి చని పోయిన తరువాత నేను ఆయనకు శ్రాద్ధవిధులను చేయుటకు గంగా ద్వారమునకు వెళ్లాను. నేను నా తల్లి గంగాదేవి సహాయముతో శ్రాద్ధవిధులను / యధావిధిగా నిర్వర్తించాను. పిండ ప్రదాన సమయము వచ్చింది. పిండములు పెట్టుటకు నేల మీద దర్భలు పరిచాను. వాటి మీద నేను పిండము ఉంచు సమయమున ఉంగరములు, కంకణములు కల ఒక చేయి ఆ పిండము కొరకు చేయి చాచింది. ఆ చేతిని నేను నా తండ్రి శంతనునిది గా గుర్తించాను. ఆహా! సాక్షాత్తు నా తండ్రి నేను ప్రదానము చేయు పిండము కొరకు తన చేతిని చాచాడు. ఏమి నా అదృష్టము అని మురిసిపోయాను. కాని నా తండ్రి చేతిలో పిండము పెడితే శాస్త్రము ఒప్పుకోదు. ఎందుకంటే పిండము దర్భల మీద పెట్టవలెనే గానీ నేరుగా చేతిలో పెట్టకూడదు. అది శాస్త్రవిరుద్ధము. అందుకని నేను పిండమును నా తండ్రి చేతిలో పెట్టకుండా నేలమీద పరిచిన దర్భల మీద పెట్టాను.

అంతలో నా తండ్రి చెయ్యి అదృశ్యం అయింది. అక్కడ నా పితృ, పితామహ, ప్రపితామహులందరూ సాక్షాత్కరించారు. "ఓ రాజా! ఏదో నీ తండ్రి చేయి చాచాడు గదా అని పిండము నేరుగా చేతిలో పెట్టకుండా ధర్మము ప్రకారము దర్భల మీదపెట్టావు. ధర్మాన్ని నిలబెట్టావు. మాకు చాలా సంతోషము అయింది. నీ పిండప్రదానముతో మేము తృప్తి చెందాము. అదీ కాకుండా నీవు భూమికి బదులుగా, గోవులకు బదులుగా సువర్ణము దానం గా ఇవ్వడం మాకు ఎంతో హితము చేకూర్చింది. ఎందుకంటే సువర్ణము పావనమైనది. సువర్ణము ఇచ్చిన వాడిని పుచ్చుకున్నవాడిని పవిత్రులను చేస్తుంది. కాబట్టి ఇకమీదటనుండి నీవు యజ్ఞ యాగములలో భూదానము, గోదానము బదులు సువర్ణదానముచెయ్యి." అని పలికారు. తరువాత నా పితరులు అంతర్ధానమయ్యారు. ఓ ధర్మనందనా! ఇది నేను స్వయంగా చూచిన విషయము. నీకు చెప్పాను. అదీ కాకుండా, పరశురాముడు క్షత్రియజాతిని ఇరవై ఒక్కమారులు వెతికి వెతికి చంపాడు. తరువాత ప్రాయశ్చి త్తంగా వాజపేయము అనే యజ్ఞం చేసాడు. కానీ, పరశు రామునికి తనివి తీరలేదు. వసిష్టుడు మొదలగు ఋషుల వద్దకు పోయి తాను చేసిన పాపములు పోవడానికి తగిన మార్గము చూపమని అడిగాడు. దానికి వసిష్టుడు ఇలా అన్నాడు. "రామా! సువర్ణము అగ్నితో సమానము. దేవతలు కూడా అగ్నిస్వరూపులు. కాబట్టి సువర్ణము దానం చేస్తే దేవతలను దానం చేసిన ఫలం వస్తుంది అని వేదములు చెబుతున్నాయి. కాబట్టి నీవు కూడా సువర్ణదానము చేసి నీ పాపములు పటాపంచలు చేసుకో.

ఇంకా సువర్ణము గురించి బ్రహ్మదేవుడు పలికిన పలుకులు గురించి చెబుతాను విను. పార్వతీ పరమేశ్వరులు ఒకరి గురించి ఒకరు తపస్సుచేసి తుదకు వివాహం చేసుకున్నారు. వారి దాంపత్యఫలితంగా మహాశివుని రేతస్సు అగ్ని రూపంలో నిక్షిప్తమయింది.

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

ఆసమయములో తారకాసురుడు అనే రాక్షసుడు దేవతలను మునులను బాధిస్తున్నాడు. దేవతలు మునులు బ్రహ్మదేవుని వద్దకు పోయి తారకాసురుని వలన తాము పడే బాధలు మొరపెట్టుకున్నారు. అప్పుడు బ్రహ్మ వారితో " ఇలా అన్నాడు. " దీనికి నేను తగిన ఏర్పాటు చేసాను. మీరు వెళ్లి అగ్నిదేవుని వేడుకోండి." అని అన్నాడు. దేవతలు మునులు అగ్నిదేవుని వద్దకు పోయారు. వాని అగ్నిదేవుడు వారికి కనపడలేదు. ఒక కప్ప వారితో అగ్నిదేవుడు పాతాళములో ఉన్నాడు అని చెప్పింది. తన ఉనికిని చెప్పిన కప్పకు అగ్నిదేవుడు " ఇప్పటినుండి కప్పల నాలుకకు రుచి తెలియకుండుగాక" అని శాపం పెట్టాడు. కాని దేవతలు, మునులు కప్పలకు ఒక వరం ఇచ్చారు. "ఎండా కాలములో నీరు దొరకక కప్పలు అన్నీ చనిపోయినను, వానా కాలములో వర్షము కురవగానే మరలా జీవం పోసుకొని బెక బెక మంటూ అరుస్తాయి." అని వరం ఇచ్చారు. ఇంతలో అగ్నిదేవుడు దేవతలకు దొరకకుండా పారిపోయాడు. మరలా దేవతలు, మునులు అగ్నిదేవుని వెదుకుతున్నారు. ఇంతలో ఒక ఏనుగు తన తొండంతో ఒక రావి చెట్టు వంక కన్ను గీటి, అగ్నిదేవుడు అక్కడ ఉన్నాడు అని చూపించింది. దేవతలు మునులు అక్కడకు వెళ్లారు. వెంటనే అగ్నిదేవుడు ఏనుగులకు ఇప్పటి నుండి నాలుక తిరగ బడిపోతుంది అని శాపం పెట్టాడు. తరువాత దేవతలకు కనపడకుండా ఒక జమ్మి చెట్టులో ప్రవేశించాడు. వెంటనే దేవతలు మునులు ఏనుగులను చూచి మీ నాలుకలు తిరగబడ్డా మీరు అన్నిరుచులను చక్కగా గ్రహిస్తారు అని వరం ప్రసాదించారు. ఇంతలో ఒక చిలుక అగ్నిదేవుడు జమ్మిచెట్టులోపల ఉన్నాడని పలికింది. దేవతలు మునులు అంతా ఒక్కుమ్మడిగా ఆ జమ్మిచెట్టును చుట్టుముట్టారు. తన గురించి చెప్పినందుకు చిలకలకు కూడా నాలుక తిరగబడుతుంది అని అగ్నిదేవుడు శాపం పెట్టాడు. వెంటనే దేవతలు, మునులు చిలుకలకు ఒక వరం ఇచ్చారు. చిలుకలకు చక్కటి పలుకులు అలవడతాయి అని వరం ఇచ్చారు. ఇంక తప్పించుకు పోలేక అగ్ని దేవుడు, దేవతలను మునులను చూచి మీరు వచ్చిన పని ఏమి అని అడిగాడు.

వారందరూ తారకాసురుడు తమను పెట్టు బాధలు తెలిపారు. బ్రహ్మదేవుడు చెప్పిన మాటలను చెప్పారు. తారకాసురుడు చనిపోయే ఉపాయం చెప్పమని అడిగారు. " ఓ అగ్నిదేవా! నీవు మా క్షేమం కోరితే మేము నీ మహిమను లోకం అంతా తెలిసేట్టు ప్రచారం చేస్తాము. ఆ మాటలకు అగ్నిదేవుడు సరే అన్నాడు. వెంటనే తనలో దేదీప్యమానంగా వెలుగుతున్న మహాశివుని రేతస్సును గంగానదిలో వదిలాడు. అప్పుడు గంగాదేవి గర్భం దాల్చింది. గంగాదేవి ఆ గర్భాన్ని మోయలేక తన ఒడ్డున ఉన్న రెల్లు పొదలో ఆ గర్భాన్ని నిక్షిప్తం చేసింది. అప్పుడు ఆ రెల్లు పొదలో ఒక బాలుడు పుట్టాడు. ఆ ఆరుగురు కృత్తికలు ఆ బిడ్డను పెంచారు. ఈ బిడ్డ నాది అంటే నాది అని అందరూ ఎత్తుకోసాగారు. అప్పుడు ఆ బిడ్డ షణ్ముఖుడై ఆ ఆరుగుగు కృత్తికల స్తన్యముల నుండి పాలు తాగాడు. ఆ ప్రకారంగా ఆ బాలుడు అగ్ని పుత్రుడు, గంగాపుత్రుడు, కార్తికేయుడు అనే పేర్లతో విరాజిల్లాడు. తరువాత ఆ బాలుడు దేవసేనకు అధిపతి అయ్యాడు. శక్తి అనే ఆయుధంతో తారకాసురుని సంహరించాడు. దేవతలకు మునులకు ఆనందం

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

కలిగించాడు. మహాశివుడు హిరణ్మయుడు. హిరణ్మయుడైన మహాశివుని రేతస్సును ధరించిన గ్నిదేవుడు కూడా సువర్ణకాంతులతో ప్రకాశించాడు. బంగారము ఆ విధంగా ఏర్పడింది. అందుకే బంగారమునకు జాతరూపము అని పేరు వచ్చింది. బంగారము అంతటి మహిమగలది. సువర్ణదానము అందుకే ప్రశస్థమైనది." అని వసిష్టుడు పరశురామునికి చెప్పాడు. ఆ మాటలు విన్న పరశురాముడు ఎన్నో సువర్ణదానాలు చేసాడు. కాబట్టి ధర్మనందనా! నీవు కూడా మిక్కుటముగా సువర్ణదానములు చేసి కీర్తిపొందు." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుడు సువర్ణదానము మహిమ వివరించాడు. పితామహా! నాకు పితృయజ్ఞము గురించి వివరించండి." అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! దేవతారాధన కంటే పితృదేవతలను ఆరాధించటం ఎంతో గొప్పది. మనుష్యులకు తమ తమ పితృ దేవతలను ఆరాధించడం సర్వశుభములు చేకూరుస్తుంది. ప్రతి అమావాస్యనాడు పితృయజ్ఞము, పిండప్రదానము, భక్తిశ్రద్ధలతో చేసేవాడు, నిత్యము పితృ దేవతలను ఆరాధించిన ఫలితము పొందుతాడు.

ఇంక పితృయజ్ఞము ఏ తిథియందు చెయ్యాలో వివరిస్తాను. పాడ్యమినాడు పితృదేవతలను పూజిస్తే అతనికి అందమైన భార్యకు భర్త అవుతాడు. విదియనాడు పితృకార్యము చేస్తే అతనికి అందమైన కుమార్తెలు జన్మిస్తారు. తదియ, చవితి తిధులయందు పితృశ్రాద్ధము పెడితే అతను ధనికుడవుతాడు. పంచమి నాడు పితృదేవతలను పూజిస్తే అతను పుత్రవంతు డవుతాడు. షష్టినాడు చేస్తే మంచి విద్యాబుద్ధులు అబ్బుతాయి. సప్తమినాడు చేస్తే వ్యవసాయభూములకు అదిపతి అవుతాడు. అష్టమినాడు చేస్తే వ్యాపారవేత్త అవుతాడు. నవమి, దశమి, ఏకాదశి, ద్వాదశి, త్రయోదశియందు పితృకార్యములు నిర్వహిస్తే వాడికి వరుసగా ఆవుల మందలు, లోహ సంపదలు, మంచి కుమారులు, ధనధాన్యములు లభిస్తాయి. చతుర్దశి నాడు పితృ కార్యము చేస్తే అతనికి వీరస్వర్గము లభిస్తుంది. ఇంక పౌర్ణమి, అమావాస్యరోజులలో శ్రాద్ధకర్మలు నిర్వర్తిస్తే అతనికి కోరిన కోరికలన్నీ నెరవేరుతాయి. ధర్మజా! శ్రాద్ధ కర్మ చేయుటకు కృష్ణపక్ష తిధులు, అపరాహము మంచివి. కాని పాడ్యమి, దశమి, చతుర్ధశి పితృ కార్యములకు మంచివికావు. ఇంక పితృకార్యములో తిలలు (నువ్వులు), పాయసము, నెయ్యి, ఉత్తమము. ఆవుల నుండి లభించు పాలు, పెరుగు, వెన్న, నెయ్యి అన్నీ శ్రేష్టమైనవి. మత్స్యములు, మాంసము తగు విధంగా ఉపయోగిస్తే మంచి ఫలితములను ఇస్తాయి. పితృదేవతల అర్చనలో గొర్రె మాంసము, ఖడ్గమృగము మాంసము, గండమృగము మాంసము, మేక మాంసము ఒకదాని కంటే మరొకటి మేలు అని పెద్దలు చెబుతారు. పితృకర్మను కృత్తికా నక్షత్రములో చేస్తే అతనికి శతృభయం ఉండదు. రోహిణీ నక్షత్రంలో చేస్తే పుత్రులు కలుగుతారు. మృ గశిరా నక్షత్రం లో చేస్తే ఓజస్సు ప్రాప్తిస్తుంది. ఆరుద్ర నక్షత్రం లో చేస్తే క్రూరుడవుతాడు. పునర్వసు నక్షత్రం లో చేస్తే తాను చేసిన కృషి ఫలిస్తుంది. దేవ గురువు బృహస్పతి (పుష్యమి) నక్షత్రంలో చేస్తే మంచి పుష్టిగా ఉంటారు. ఆశ్లేషా నక్షత్రంలో చేస్తే వీరులైన కొడుకులు పుడతారు. మఖా నక్షత్రంలో చేస్తే తన కులము వర్ధిల్లుతుంది. పుబ్బ నక్షత్రంలో చేస్తే సౌభాగ్య వంతులవుతారు. ఉత్తరా నక్షత్రంలో చేస్తే సంతాన వంతు లవుతారు.

అనువాదం అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

హస్త నక్షత్రంలో చేస్తే చేసిన పనులు సఫలమవు తాయి. చిత్రా నక్షత్రంలో చేస్తే అందమైన సంతానం కలుగు తుంది. స్వాతీ నక్షత్రంలో చేస్తే వర్తకవాణిజ్యములు వృద్ధిచెందు తాయి. విశాఖలో పితృకార్యములు నిర్వర్తిస్తే సత్సంతాన ప్రాప్తి కలుగుతుంది. అనూరాధా నక్షత్రంలో చేస్తే రాజ్యాధికారం దక్కుతుంది. జేష్టానక్షత్రములో చేసే రాజపూజ్యులవుతారు. మూలా నక్షత్రంలో చేస్తే ఆరోగ్య వంతులవుతారు. పూర్వాషాఢా నక్షత్రంలో చేస్తే ఆరోగ్యవంతులవుతారు. ఉత్తరాషాఢా నక్షత్రంలో చేస్తే ఎలాంటి శోకం కూడా తొలగిపోతుంది. శ్రవణానక్షత్రంలో చేస్తే ఉత్తమగతులు సిద్ధిస్తాయి. ధనిష్టలో చేస్తే రాజ్యాధికారము, శతభిషా, పూర్వాభాద్ర, ఉత్తరాభాద్ర నక్షత్రములలో చేస్తే కార్యసాఫల్యము, గోసంపద వృద్ధికావడం జరుగుతుంది. రేవతి, అశ్విని, భరణి నక్షత్రములలో చేస్తే లోహములలో అభివృద్ధి, అశ్వ సంపద, ఆయుః ప్రమాణము పెరగడం జరుగుతుంది." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు వివరించాడు.

" పితామహా! పితృకార్యములలో పూజించుటకు ఎటువంటి యోగ్యతలు కలవారు ఉండవలెను." అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! దేవతా సంబంధమైన కార్యములకు మంచి బ్రాహ్మణులు దొరికితే చాలు. మరీ పరీక్షగా చూడనవసరం లేదు. కాని శ్రాద్ధ కర్మలకు మాత్రము యోగ్యులైన బ్రాహ్మణులనే నియమించాలి. శ్రాద్ధకర్మలకు నియోగింపబడే బ్రాహ్మణులు ఎలాంటి దుర్గుణములు లేని వారై ఉండవలెను. అన్ని విద్యలు తెలిసిన వాడై ఉండవలెను. పదిమంది సరసన కూర్చుని భోజనము చేయగల యోగ్యులై ఉండవలెను. జూదరులు, ఎదుటి వారికి విషప్రాయంగా ఉన్నవాడు, వేదాధ్యయనము చేయనివాడు, ధనము వడ్డికి ఇచ్చువాడు, పాటలు పాడి జీవించేవాడు, గ్రామాధికారిగా పనిచేస్తూ జీవించేవాడు, ఇళ్లు తగలపెట్టేవాడు, కుష్టురోగి, వ్యాపారి, మద్యము విక్రయించేవాడు, ఖండాంతర ములలో వ్యాపారము చేసేవాడు, రాజుగారి దగ్గర పనిచేసే వాడు, భార్యతో తెగతెంపులు చేసుకొని సంతానమును పంచుకొన్నవాడు, పశువుల కాపరి, శిల్పకారుడు, దొంగతనం చేసేవాడు. వీరందరూ పదిమంది సరసనకూర్చుని భోజనము చెయ్యడానికి అనర్హులు. వీరు పితృకార్యములో భోక్తలుగా పనికిరారు. ఇంక భోజనము చేయునప్పుడు తలపాగా చుట్టుకొని చెప్పులు వేసుకొని భోజనము చేయరాదు. పితృకర్మలకు తయారు చేసిన వంటకములమీద నువ్వులు నీళ్లు చల్లి శుద్ధిచేయాలి. ఎలాంటి దోషం ఉన్నా పోతుంది. ఇంక పది మందితో భోజనం చేయతగినవారు..... శాంత చిత్తులు, మంచి గుణము శీలము కలవారు, ఇంద్రియ నిగ్రహము కలవారు, అధ్యాపకుడు, దయగలవాడు, జ్ఞాని అయినవాడు, వ్యాకరణ శాస్త్రములో, ధర్మశాస్త్రములో, పురాణములలో, బ్రహ్మజ్ఞానములో ప్రవీణులు...వీరందరూ పంక్తిభోజనమునకు అర్హులు. శ్రాద్ధకర్మకు బ్రాహ్మణుని నియోగించక ముందే అతని గుణగణములు పరీక్షించాలి. ఒక సారి నియమించిన తరువాత అతడు అయోగ్యుడు అని తెలితే యజమాని పడేబాధ అంతా ఇంతాకాదు. పైపద్ధతులన్నీ పక్రమంగా పాటిస్తూ శ్రాద్ధకర్మ నిర్వర్తించేవాడికి ఉత్తమగతులు కలుగుతాయి. ఈ సందర్భంగా నీకు మరొక కథ చెబుతాను. అత్రి మహాముని బ్రహ్మమానస పుత్రుడు. అతని కుమారుడు దత్తాత్రేయుడు.

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

దత్తాత్రేయుని కుమారుడు నిమి. నిమి కుమారుడు శ్రీమంతుడు. శ్రీమంతుడు చనిపోయాడు. నిమి తన కుమారునకు శ్రాద్ధకర్మ నిర్వరిస్తున్నాడు. తన తాత గారైన అత్రి మహామునిని మనసులో తలచుకున్నాడు. అప్పుడు అత్రి మహా ముని అక్కడకు వచ్చి శ్రాద్ధ కర్మను పర్యవేక్షించాడు. అప్పుడు శ్రాద్ధ కర్మను గురించి అత్రి మహాముని తన మనుమడు నిమికి ఈ విధంగా వివరించాడు.

శ్రాద్ధములో బ్రాహ్మణులుగా కూర్చొనువారు, పంక్తి భోజనమునకు అర్హులై ఉండాలి. బ్రాహ్మణులకు వేసిన దర్భ ఆసనములు కుడివైపుకు తిరిగి ఉండాలి. శ్రాద్ధకర్మలో తిలలు (నువ్వులు) సమృద్ధిగా వాడబడాలి. మంచి దర్భలు సేకరించాలి. దర్భలు పెట్టేటప్పుడు వాటి కొసలు దక్షిణము వైపుగా ఉండాలి. శ్రాద్ధమునకు చేయు వంటకములలో మునగ ఆకు, ఉల్లిపాయ, చెడిపోయిన మాంసము, మలినమైన ఉప్పు అంటే శుభ్రము చేయని ఉప్పు, నల్ల జీలకర్ర, కరివేపాకు, ఇంగువ, వాడరాదు. పూరి పంట ధాన్యము, నేరేడు పండు కూడా శ్రాద్ధమునకు పనికిరావు. శ్రాద్ధము చేసే ప్రదేశములో కుక్కలు, రజస్వల అయిన స్త్రీలు, వ్యభిచారము చేయువారు, కడజాతి వారు తిరగ కుండా చూడాలి. శ్రాద్ధము జరిగేటప్పుడు తుమ్మడం, ఏడవడం జరగ కూడదు. అంతా ప్రశాంతంగా ఉండాలి. శ్రాద్ధకర్మలలో పైనియమములు విధిగా పాటించాలి.

ఇంకా అత్రి మహాముని నిమితో పితృదేవతలు గురించి తెలియజేసాడు. బ్రహ్మదేవుడు శ్రాద్ధ కర్మలో అర్యముడికి (సూర్యుడికి), సోముడికి (చంద్రుడికి), అగ్నికి భాగములు ఏర్పరిచాడు. శ్రాద్ధకాలములో పితృదేవతలతో పాటు విశ్వేదేవత లను కూడా అర్చించాలి. వారికి భాగం ఇవ్వాలి. (ఈరోజుల్లో కూడా శ్రాద్ధ కర్మలలో విశ్వేదేవతలకు రెండు భాగములు, పితరులైన పితర, పితామహ, ప్రపితామహులకు మూడు భాగములు ఇవ్వడం పరిపాటి.)

ఇంకా దేవతలలో ఊష్మపులైన వారికి కూడా (వారు మొత్తం 60 మంది) పితృదేవతలతో సమానముగా భాగములు ఏర్పరి చారు. కొండలలో, అడవులలో ప్రయాణములు చేసేటప్పుడు, నదులు దాటేటప్పుడు శ్రాద్ధం పెట్టవలసి వస్తే, ఈ అరవై మంది దేవతలను తల్చుకుంటే వారికి శుభం చేకూరుతుంది. కుమారా! ఒకసారి కొంతమంది మునులు శ్రాద్ధ కర్మ నిర్వర్తిస్తున్నారు. అందరూ ఒకేసారి శ్రాద్ధ కర్మ నిర్వర్తించడం వలన, ఆ పదార్థములన్నీ పితృదేవతలు ఒకేసారి మిక్కుటంగా తినడం వలన అజీర్తి చేసింది. వారు చంద్రుడి దగ్గరకు వెళ్లారు. తమకు అజీర్తి చేసిందని చెప్పారు. చంద్రుడు వారిని అగ్ని దేవుని వద్దకు వెళ్ల మన్నాడు. పితృదేవతలందరూ బ్రహ్మ వద్దకు పోయి తమ అజీర్ణ బాధ గురించి చెప్పారు. బ్రహ్మ పక్కనే ఉన్న అగ్నిని చూపించి మీకు వచ్చిన అజీర్ణమును అగ్ని అపహరిస్తాడు అని అన్నాడు. అగ్నిదేవుడు పితృదేవతలను చూచి "ఇప్పటి నుండి మీరు మీ ఆహారములను తీసుకొనే టప్పుడు నా ద్వారా తీసుకొనండి. అప్పుడు మీరు తీసుకొన్న ఆహార పదార్థములు బాగా జీర్ణమవుతాయి." అని అన్నాడు. అప్పటి నుండి పితృదేవతలు తమ

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

పితృభాగములను అగ్ని ముఖంగా ఆరగించడం ప్రారంభించారు. (ఇప్పుడు కూడా శ్రాద్ధ కర్మలలో పిండ ప్రదానము అయిన తరువాత ఆ పిండములను అగ్నిలో వేయడం సాంప్రదాయం. కొందరు ఆవులకు పెడతారు. మరి కొందరు బావులలో కానీ చెరువులలో గానీ కలుపుతారు. ఎక్కువమంది అగ్నిలో వేస్తారు.) కాబట్టి శ్రాద్ధకాలంలో అగ్నిని అర్చించాలి. దాని వలన పితృ దేవతలు కూడా తృప్తి చెందుతారు. అగ్నిదేవుని భయానికి అసురగణము ఆ ఛాయలకు కూడా రారు. (అందుకనే శ్రాద్ధకర్మలలో ముందు విచ్ఛిన్న ఔపోసనా కార్యక్రమము నిర్వహించడం నేటికీ ఆనవాయితీగా వస్తూ ఉంది.). పితృ, పితామహ, ప్రపితామహులను శిష్టమైన ఆచారముతో, భక్తితో, శ్రద్ధతో అర్చించాలి. ఆసమయంలో యజ్ఞోపవీతమును అపసవ్యంగా మార్చుకోవాలి (అంటే కుడి బుజం మీద నుండి వేసుకోవాలి.) చనిపోయిన పితరులకు, పిండ ప్రదానముతో వారి ప్రేత భావన నశిస్తుంది. వారికి మంచి గతులు కలుగుతాయి. చని పోయిన వారికి, వారి కొడుకులలో ఒకడైనా గయలో పిండ ప్రదానము చేస్తాడని ఆశతోనే ఎక్కువమంది పుత్రసంతానము కావాలని కోరుకుంటారు. పితరులకు, కన్యాదానము, నల్లటి ఆంబోతును వదలడం ఎక్కువ ప్రీతి పాత్రములు." అని అత్రిమహాముని నిమికి చెప్పినట్టు శ్రాద్ధ విధిని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు వివరించాడు. "పితామహా! ఉపవాస వ్రతమును తపస్సు అని అంటారు కదా! దానిగురించి నాకు వివరించండి." అని అడిగాడు ధర్మరాజు. "ధర్మనందనా! ఆహారం తీసుకోకుండా ఉపవాసం ఉండటం తపస్సు అని పించుకోదు. అలా ఆహారం తీసుకో కుండా ఉండటం ఆత్మను హింసించుకోవడమే అవుతుంది.

అసలు తపస్సు అంటే నిష్ఠతో ఆచరించేది. అవి ఏవంటే సత్యము పలకడం, బ్రహ్మ చర్యము, నిత్యము శుచిగా ఉండటం, మౌనంగా ఉండటం (అంటే అనవసరంగా మాట్లాడకపోవడం), నియమ బద్ధంగా జీవితం గడపడం, ఇతరుల మీద దయగలిగి ఉండటం, ఎదుటి వారి మనస్సునుగానీ, శరీరం గాని నొప్పించక పోవడం, తనకు ఉన్నదానిలో దానం చెయ్యడం, వీటిని తపస్సు అంటారు." అని పలికాడు భీష్ముడు. "పితామహా! ఉన్నదాంట్లో ఇతరులకు దానం చేసేవాడు, ఎవరి వద్దా ఉచితంగా ఏమీ తీసుకొనని వాడు వీరి యొక్క గుణగణములు ఎలాంటివి?" అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! ఈ సందర్భంలో నీకు సప్తఋషులకు, వృ షాదర్భి అనే వానికి జరిగిన సంవాదమును వివరించెదను. వినుము. కశ్యపుడు, అత్రి, విశ్వామిత్రుడు, గౌతముడు, భరద్వాజుడు, జమదగ్ని, వశిష్టుడు వీరు సప్తఋషులు. వశిష్టుడి భార్య అరుంధతి. ఎప్పుడూ భర్త వెంటనే ఉంటుంది. వారందరికీ గండ అనే వనిత పరిచర్యలు చేస్తూ ఉంటుంది. ఆమె భర్త పేరు పశుసఖుడు. అతడు కూడా వారికి పరిచర్యలు చేసేవాడు. ఆ పదిమంది తపస్సు చేయడం లో ఎంతో ఆసక్తిగా ఉండేవారు.

అలా ఉండగా ఒక సారి భయంకరమైన అనావృష్టి ఏర్పడింది. తినడానికి తిండి కూడా దొరకని పరిస్థితి ఏర్పడింది. జనములకు ప్రాణాల రక్షించుకోవడమే దుర్లభంగా అయింది. ఆ సమయంలో కశ్యపుడు మొదలగు ఋషులు ఆహారం కోసం వెదుకుతున్నారు. శిబిచక్రవర్తి

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

కొడుకు యాజ్యుడు. అతడు తన కొడుకు నీలుడు అనే వాడిని యజ్ఞదక్షిణగా ఋత్విక్కులకు ఇచ్చావు. ఆ నీలుడు కాలంతీరి చనిపోయాడు. ఆ నీలుని శవమును కాల్చడానికి శ్మశానానికి తీసుకొని వచ్చారు. కట్టెలమీద పెట్టారు. ఇంతలో ఆకలి మంటతో నక నక లాడు తున్న సప్త ఋషులు, అరుంధతి, వారి పరిచారకులు మొత్తం పది మంది ఆ శవాన్ని చూచారు. ఆకలి తీర్చుకోడానికి ఆ శవాన్ని తిందామని ఆ శవం చుట్టు మూగాచు. ఆ సమయంలో వృషాదర్భి అనే మహారాజు వేటకు పోయి తిరిగి వస్తున్నాడు. ఆ రాజు దాన ధర్మాలు విరివిగా చేసేవాడు. శవాన్ని తినడానికి సన్నద్ధమవు తున్న ఆ మునులను చూచి ఆగాడు. వారితో ఇలా అన్నాడు. " ' "అయ్యో! మీరందరూ ఆకలితో ఉన్నట్టున్నారు. అందుకే శవాన్ని తినడానికి సిద్ధపడ్డారు. నా వెంట రండి మీకు కావలసిన ఆహారమును సమకూర్చెదను. అంతేకాదు. మీకు ధనము, ధాన్యము భక్తితో ఇస్తాను. గోవులు, బండ్లు, గ్రామములు బహుమతి గా ఇస్తాను." అని అన్నాడు వృషాదర్భుడు. ఆ మాటలు విన్న సప్తఋషులు ఇలా అన్నారు. "ఓ మహారాజా! మేము ఎవరి వద్దా ఏదీ పుచ్చుకొనము. రాజుల వద్ద చేయి జాచి తీసుకుంటే అది మాకు విషము అవుతుంది. నీకు మా గురించి తెలియదు కాబట్టి అలా అంటున్నావు. కానీ మేము ఏమీ తీసుకొనము." అని అన్నారు. రాజు మనసుకు ఎంతో బాధ కలిగింది. అక్కడి నుండి తన రాజధానికి వెళ్లాడు. కొన్ని కృత్రిమమైన ఫలములను తయారు చేసి వాటిలో బంగారము పెట్టి, వాటిని తీసుకొని పోయి మునులకు ఇవ్వమని తన మంత్రులను పంపాడు. ఆ ప్రకారమే మంత్రులు ఆ ఫలములను తీసుకొని పోయి సప్తఋషులకు ఇచ్చారు. వారు వాటిని ముట్టుకొని అవి బరువుగా ఉండడం గమనించారు. వాటిలో బంగారం ఉందని గ్రహించారు. వాటిని సున్నితంగా తిరస్కరించారు. ఆ మంత్రులు తిరిగిపోయి రాజుతో ఈ విషయం చెప్పారు. వృషాదర్భునికి కోపం వచ్చింది. వెంటనే ఒక హోమం చేయించాడు. ఆ హోపం నుండి కృత్తి అనే రాక్షసిని ఆవాహన చేసాడు. హోమం లోనుండి కృత్తి అనే రాక్షసి పుట్టి అతని ఎదురుగా నిలబడింది. "రాజా! నాతో పనియేమి?" అని అడిగింది. ""నీవు వెళ్లి కశ్యపుడు మొదలగు ఋషులను ముక్కలు ముక్కలు గా నరుకు." అని ఆజ్ఞాపించాడు. రాక్షసి వెంటనే సప్తఋషులవద్దకు వెళ్లింది. ఆ సమయంలో సప్తఋషులు అడవులలో కాయలకోసం పండ్లకోసం వెదుకుతున్నారు. ఆ సమయంలో శునస్సఖుడు అనే సన్యాసి వారి వద్దకు వచ్చి వారికి నమస్కరించాడు. అతడు కూడా వారితో కలిసి ఆహారం కోసం తిరుగుతున్నాడు. వారికి ఏమీ దొరక లేదు. కనీసం తామరతూండ్లు అయిన నమలుదామని ఒక కొలను వద్దకు వెళ్లారు.

ఆ సమయంలో కృత్తి అక్కడకు వచ్చింది. వారికి అడ్డంగా నిలబడింది. "నీవు ఎవరు? నీకు ఇక్కడ ఏమి పని? అడ్డు తొలగు." అని వారు కొలనులోనికి దిగబోయారు. "నేనెవరైన నేమి? నేను ఈ కొలనుకు కావలి ఉన్నాను. మీరు ఈ కొలనులో దిగడానికి వీలు లేదు." అని పలికింది. "మాకంతా ఆకలిగా ఉంది. తినడానికి ఏమీ దొరక లేదు. ఇదిగో ఈ కొలను లో ఉన్న తామర తూండ్లను తిని ఆకలి తీర్చుకుం దామని పోతున్నాము." అని అన్నారు. "అలా అయితే మీరు మీ పేర్లు చెప్పి ఈ

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

తామరకొలనులో ప్రవేశించండి." అని చెప్పింది.

సప్తఋషులకు విషయం అర్ధం అయింది. అది ఒక రాక్షసి అనీ, తమను సంహరించడానికి వచ్చినది అని గ్రహించారు. అడిగింది కాబట్టి తమ తమ పేర్లను వాటి నిర్వచనంతో సహా, ఎవరికీ అర్ధం కాకుండా చెప్పారు. వారు చెప్పిన పేర్లు ఏమీ అర్ధం కాకపోవడంతో ఆ కృత్తి దిక్కులు చూస్తూ ఉంది. ఇంతలో శునస్సఖుడు తన పేరు చక్కగా అర్ధం అయేట్టు చెప్పాడు. అది కూడా కృత్తికి అర్ధం కాలేదు. "ఏమిటి నీ పేరు కూడా అర్ధం లేకుండా చెప్పావు. సరిగా చెప్పు" అని గద్దించింది. "నా పేరు సరిగా చెప్పినా అర్ధం కాలేదని అంటావు ఇది తప్పు కదా! నీకు ఎలా చెప్పినా అర్ధం కాదు. ఇదిగో ఈ మంత్రదండం నీకు తగిన బుద్ధిచెబుతుంది." అని తన దండముతో కృత్తి తల మీద కొట్టాడు. ఆ దెబ్బకు కృత్తి నేలమీద పడి భస్మం అయింది.

తరువాత అందరూ తామర కొలను లో దిగి తామర తూండ్లను తెంపుకొని వచ్చి వాటిని శుభ్రం చేసారు. కొలను పక్కనపెట్టారు. సంధ్యావందనాది కార్యక్రములు పూర్తిచేసుకొన డానికి కొలనులోనికి దిగారు. వారు కొలను బయటకు వచ్చి చూచునప్పటికి ఆ తామర తూండ్లు లేవు. చుట్టు పక్కల చూచారు. ఎక్కడా కనపడలేదు. వారిలో వారికి అనుమానం కలిగింది. శునస్సఖుని మధ్యవర్తిగా పెట్టుకొని ఈ కింది విధంగాశపధం చేయసాగారు. ముందు అత్రి ఇలా అన్నాడు. "నేను కనక తామర తూండ్లు దొంగిలించి ఉంటే ఆవును తన్నడం వలన, సూర్యుని ఎదురుగా మలమూత్రములు విసర్జించినందు వలన, వేదములు చదవకూడని రోజున వేదాధ్యయనం చెయ్యడం వలన కలిగా పాపములు నాకు కలుగాగాక! అని శపధం చేసాడు. తరువాత వశిష్టుడు లేచి " ఈ తామర తూండ్లు దొంగిలించినవాడు వేదాధ్యయనము మానిన పాపము, సన్యాసిగా ఉండి కామకలాపములు చేసిన పాపము, కుక్కను వెంటపెట్టుకొని తిరిగిన పాపము, ఈ పాపముల పోతాడు." అని పలికాడు. " కన్నకూతురిని అమ్ముకొన్న పాపము, శరణు అని వచ్చినానిని రక్షించని పాపము, ఎదుటి వాడిదగ్గర ఏమీ లేదని తెలిసికూడా వాడిని దానం అడగడం మొదలగు పాపములు తామరతూడులు అపహరించిన వాడికి చుట్టుకుంటాయి." అని పలికాడు వశిష్టుడు.

కశ్యపుడు లేచి ఇలా అన్నాడు. "అవసరం లేకున్నా మాంసము తినడం, న్యాయసభలలో ఒకరి పక్షం వహించడం, దుష్టులకు దానం చెయ్యడం, కట్టుకున్న భార్యతో పట్టపగలు రతిచేయడం, విద్యావంతులైన బ్రాహ్మణులను లోభబుద్ధితో ఏడిపించడం, సరకు నంతా ఒకే సారి కొని, తరువాత లాభములకు అమ్ముకోవడం... ఈ తామర తూడులు దొంగిలించిన వాడికి పైన చెప్పిన పాపములు చుట్టుకుంటాయి." అని పలికాడు కశ్యప మహాముని. తరువాత భరద్వాజుడు లేచి " ఈ తామర తూడులు అపహరించడం ఎటువంటిదంటే జ్ఞాతుల (దాయాదులు) పట్ల గోవుల పట్ల, స్త్రీల పట్ల, ధర్మము విడిచి అతి క్రూరంగా ప్రవర్తించడం లాంటిది. ఇంకా యజ్ఞకుండంలో వేయాల్సిన

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

హవిస్సును, కంపలలో మండుచున్న అగ్నిలో వెయ్యడం, గురువును కించపరుస్తూ విద్య నేర్వడం లాంటిది కూడా." అని అన్నాడు భరద్వాజుడు. తరువాత జమదగ్ని లేచి ఇలా అన్నాడు. "ఈ తామర తూండ్ల దొంగతనము ఎలాంటిదంటే.... రజస్వల అయిన భార్యతో సంభోగించడం, తాగే నీటిలో మల మూత్రములు విడవడం, ఎప్పుడూ పగ ప్రతీకారాలతో రగిలిపోతూ ఉండటం, భార్య సంపాదన మీద జీవించడం, ఈ తామర తూండ్లు దొంగిలించడం తో సమానము. ఇతరులను అతిథులుగా ఆదరించడం బదులు, తమలోనే ఒకరి నొకరు అతిథులుగా ఆదరించుకోవడం, అనవసరంగా పగను పెంచుకోవడం, పాడి ఆవును కొట్టడం--వీటికి ఏ పాపం వస్తుందో ఈ తామర తూండ్లు దొంగిలించిన వాడికి అటువంటి పాపము సంక్రమిస్తుంది." అని అన్నాడు.

తరువాత గౌతముడు లేచి "వేదము చదువుకొని కూడా వేదాధ్యయనం చెయ్యకపోవడం, రోజూ అగ్నిహోత్రం చెయ్యడం మానడం, మద్యం విక్రయించడం, వర్ణసంకరం చేసి శూద్రస్త్రీని పెళ్లిచేసుకోవడం, మొదలగు పాపములు ఈ తామర తూండ్ల దొంగకు సంక్రమిస్తాయి." అని అన్నాడు గౌతముడు. తరువాత విశ్వామిత్రుడు ఇలా అన్నాడు. "పనికి వచ్చేవారిని వదిలిపెట్టి, పనికిరాని వారిని పనిలో పెట్టుకోవడం, (ప్రతిభాపాటవాలు గాలికొదిలేసి, రిజర్వేషన్ల పేరిట సున్నా మార్కులు వచ్చినా ఇంజనీరింగు మెడికల్ సీట్లు కేటాయిం చడం, అనర్హులకు ఉద్యోగాలు ప్రమోషన్లు ఇవ్వడం ఇలాం టిదే!), అలా చేసిన అధర్మ వర్తనుడు, కపటుడు అయిన రాజును సేవించడం వంటి పాపములు, ఈ తామర తూండ్ల దొంగతనమునకు సాటి అవుతాయి." అని అన్నాడు. ఇదంతా విని అరుంధతి నవ్వి ఇలా అంది. "ఎప్పుడూ అత్తగారిని ఆక్షేపించడం, తిట్టడం, భర్త పట్ల అనుచితంగా ప్రవర్తించడం, వండుకున్నది ఎవరికీ పెట్టకుండా తానే తినడం.... ఈ పాపములు అన్నీ ఈ తామర తూండ్లు దొంగిలించిన వాడికి తగులుతాయి." అంది అరుంధతి. ఇంతలో సేవకురాలు గండ ఇలా అంది. "వంట వండిన తరువాత తానే ముందు తినడం, పని చెయ్యడంలో సోమారిగా, కుటిలంగా ఉండటం, అబద్ధాలు చెప్పడం, కన్నకూతురిని డబ్బుకు అమ్ముకోవడం, మంచి వారికి కీడు చెయ్యడం మొదలగు పాపములు ఈ తామరతూండ్లు దొంగిలించిన వాడికి తగులుతాయి. అదీ కాకుండా ఈ తామర తూండ్లు దొంగిలించినవాడు వాడి జీవితం అంతా ఒకరికి దాస్యం చేస్తుంటాడు." అని పలికింది గండ. ఆమె భర్త పశుసఖుడు ఇలా అన్నాడు. "ఈ తామర తూండ్లు దొంగిలించిన వాడికి సంతానం కలగదు. గర్భ దరిద్రుడు అవుతాడు." అని అన్నాడు. ఇదంతా విన్న శునస్సఖుడు ఇలా అన్నాడు. "ఈ తామరతూడులు ఆ దొంగకు ఇవ్వడం వేదవేదాంగములు చదివిన బ్రాహ్మణోత్తమునికి తన పుత్రికను కన్యాదానం చెయ్యడం లాంటిది." అని అన్నాడు. ఆ మాటలకు అందరూ ఆశ్చర్యపోయారు. "అదేమిటి నువ్వు ధర్మవచనాలు పలుకుతున్నావు. అంటే ఈ తామర తూడులు నువ్వే దొంగిలించావన్న మాట. ఆకలితో అల్లాడి పోతున్నాము. దయచేసి ఆ తామర తూండ్లు మాకు ఇవ్వు." అని అడిగారు.

అమరనథ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

అప్పుడు శునస్సఖుడు ఇలా అన్నాడు. "అయ్యా! నిజం చెబుతున్నాను. ఈ తామర తూండ్లు కనపడకపోతే మీరందరూ ఏమనుకుంటారో అని తెలుసుకొనడానికై ఈ తామర తూండ్లను దాచి పెట్టాను. ఇవిగో తీసుకోండి. మీ ఆకలి తీర్చుకోండి." అని దాచి పెట్టిన తామరతూండ్లను తెచ్చి ఇచ్చాడు. ఇంకా ఇలా అన్నాడు. "మహానుభావులారా! మీమీద కోపించి మిమ్ములను చంపడానికి హోమ గుండం నుండి కృత్తి అనే రాక్షసిని సృష్టించి మీమీదికి పంపాడు వృషాదర్భి మహారాజు. అది తెలిసి నేను ఆ రాక్షసిని చంపాను. ఇంక దాపరికం ఎందుకు. నేను దేవేంద్రుడను. మీరంతా లోభత్వము వదలడం వలన మీకు పుణ్యలోకాలు సిద్ధించాయి. రండి. పుణ్యలోకములకు వెళదాము." అని అన్నాడు దేవేంద్రుడు. సప్తఋషులు, అరుంధతి పుణ్యలోకాలకు వెళ్లారు. ధర్మనందనా! ఇదంతా వారు ఇతరులు ఇచ్చినది పుచ్చు కొనక పోవడం, లోభం విడిచి పెట్టడం అన్న సద్గుణముల వలన జరిగింది. నీవు కూడా లోభమును విడిచి పెట్టు. ఒకరి సొత్తుకు ఆశపడకు." అని పలికాడు భీష్ముడు.

"పితామహా! పితృకార్యములలో గొడుగులు చెప్పులు దానంగా ఇస్తారు కదా! అలా ఎందుకు ఇస్తారు? వివరించండి." అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! ఈ సందర్భంలో నీకు సూర్యుడికి జమదగ్నికి జరిగిన సంవాదమును వినిపించెదను. ఒకసారి జమదగ్ని ఆయన భార్య రేణుకాదేవితో కలిసి వినోదంగా తమ ఆశ్రమము వదిలి పెట్టి దూరంగా వెళ్లారు. అప్పుడు జమదగ్ని విల్లు పట్టుకొని ఉన్నాడు. అమ్ముల పొది రేణుక పట్టుకొని ఉంది. ఆరుబయలు ప్రదేశములో జమదగ్ని విల్లుతో బాణాలు వదులు తుంటే రేణుక ఆ బాణములను తీసుకొని వచ్చి ఇస్తూ ఉంది. మధ్యాహ్నం అయింది. సూర్యుడు నడినెత్తి మీదికి వచ్చాడు.

ఒకసారి రేణుక బాణములు తేవడం ఆలస్యం అయింది. జమదగ్ని ఆమెను చూచి "ఇంత ఆలస్యం చేసావేమి?" అని అడిగాడు. "నాథా! ఎండవేడిమి ఎక్కువగా ఉంది. అందుకని కాసేపు ఆ చెట్టునీడననిలబడ్డాను.అందుకని ఆలస్యం అయింది." అని బదులు చెప్పింది రేణుక. జమదగ్ని కి కోపం వచ్చింది. "ఏమీ ఆ సూర్యుడు తన వేడితో నీకు తాపం కలిగించాడు. ఉండు. సూర్యునికి తగు విధంగా బుద్ధి చెబుతాను. నా బాణములతో సూర్యమండలం కప్పివేస్తాను." అని అన్నాడు. ఆ మాటలు విన్నాడు సూర్యుడు. బ్రాహ్మణవేషంలో జమదగ్ని వద్దకు వచ్చాడు. "అయ్యా! సూర్యుని మీద కోపం మానండి." అని వేడుకొన్నాడు. "మాట్లాడకు. పక్కకు పో. ఆ సూర్యుని నేలకూలుస్తాను." అని అన్నాడు జమదగ్ని. "అదేమిటి మునీంద్రా! తాపసులు మీరు కూడా అలా కోపగించు కుంటే ఎలాగ! సూర్యుని తాపం చేత కదా సముద్రములలో జలాలు వేడెక్కి మేఘాలుగా మారి మనకు వర్షరూపంలో మంచి నీరు ఇచ్చేది. దానివలన మనకు ఓషధులు, పంటలుపండుతాయి కదా. మరి సూర్యుడు తాపం చెందక పోతే ఎలాగా!" అని అన్నాడు.

కాని జమదగ్ని శాంతించలేదు. అప్పుడు సూర్యుడు తన నిజస్వరూపం ధరించాడు.'మునీంద్రా! నేను సూర్యుడను. నా వల్ల ఏమైనా అపరాధం జరిగి ఉంటే మన్నించు." అని వేడు కున్నాడు. ఆమాటలకు జమదగ్ని ప్రసన్నుడయ్యాడు.

అనువాదం: అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

వెంటనే సూర్యుడు "గొడుకు చెప్పులు" సృష్టించి అక్కడ పెట్టాడు. "ఓ మహర్షి! ఈ సాధనములు ఇంతకు ముందు లేవు. ఈ గొడుగు వేసుకుంటే సూర్యతాపము సోకదు. ఆ చెప్పులు వేసుకుంటే సూర్యుని వేడికి కాళ్లు కాలవు. ఈ గొడుగులను, చెప్పులను బ్రాహ్మణులకు దానం చేస్తే పుణ్యం వస్తుంది." అని అన్నాడు సూర్యుడు. ఆ వస్తువులను స్వీకరించి జమదగ్ని చాలా సంతోషించాడు. "ధర్మరాజా! గొడుగు, చెప్పులు సూర్యుని చేత సృష్టించ బడ్డాయి. వాటిని దానంగా ఇస్తే పుణ్యలోకాలు లభిస్తాయి." అని అన్నాడు భీష్ముడు. "పితామహా! శూద్రుడు ఏ ప్రకారం ప్రవర్తిస్తే ఈ లోకంలో కానీ పరలోకంలో గానీ సుఖాలు పొందుతాడు వివరించండి." అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! పూర్వము పరాశరుడు తన శిష్యులకు కొన్ని ధర్మసూక్ష్మములు తెలియ చేసాడు. ఆ వాక్యములు చెబుతాను విను. శూద్రుడైనవాడు ఇంద్రియములను జయించి, అంతః శత్రువులైన కామ, క్రోధ,లోభ, మోహ, మద, మాత్సర్యములను జయించి, గర్వ మును వదిలిపెట్టి, బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య కులముల వారికి భక్తితో శుశ్రూషలు చేసినట్లయితే ఈలోకం లోనూ పరలోకం లోనూ సుఖాలు పొందుతాడు.. అలా కాకుండా శూద్రుడు స్వధర్మాన్ని వదిలి వేదాధ్యయనము, తపస్సు చేస్తే, ఈ లోకంలోనే కాదు పరలోకంలో కూడా హీనుడవు తాడు. బ్రాహ్మణునికి వేదాధ్యయనము, క్ష త్రియునికి బల పరాక్రమములు, వైశ్యునికి వాణిజ్యము, శూద్రునికి సేవకావృత్తి అధికమైన ధనములతో సమానము. ఇవి వేదములు, శాస్త్రములు చూపిన మార్గములు. ఈ మార్గములలో నడిస్తే అందరూ ఉత్తమ గతులు పొందుతారు. అలా కాకుండా స్వధర్మము మాని పరధర్మమును ఆచరిస్తే, అతడికి ఈ లోకంలోనే కాదు పరలోకంలోనూ కూడా దుష్టగతులు కలుగుతాయి.

"ధర్మనందనా! ఇప్పుడు నీకు శౌచము గురించి పరాశరుడు తన శిష్యులకు చెప్పిన విషయములు చెబుతాను. మానవుని మలమూత్ర విసర్జనకు పగలు ఉత్తర దిక్కు, రాత్రి దక్షిణ దిక్కు మంచివి. ఉదయము, మధ్యాహ్నము, సాయంకాలములలో మల మూత్రములు ఉత్తర దిక్కుగా తిరిగి చేయవలెను. మల మూత్రములు విసర్జించిన తరువాత విసర్జకా వయవములను బాగా శుభ్రం చేసుకోవాలి. మలద్వారము చాలా సున్నితంగా ఉంటుంది. కాబట్టి దానిని సున్నితంగా శుభ్రం చెయ్యాలి. అలా కాకుండా గట్టిగా మంట పుట్టేట్టు తోమితే రోగాలు వస్తాయి. విసర్జకావయవము లను ఎడమ చేతితో శుభ్రం చేసిన తరువాత, ఎడమ చేతిని కుడి చేతితో శుభ్రంగా ' కడుక్కోనాలి. చేతులకు మట్టి పూసుకొని రుద్ది రుద్ది శుభ్రంగా కడగాలి. తరువాత పాదము లను శుభ్రంగా కడుక్కోనాలి. మరొక మాట. మల మూత్రము లను బహిరంగ ప్రదేశము లలో వదలరాదు. దూరంగా చాటుగా వదలాలి. మలమూత్ర విసర్జన తరువాత ఆచమనం చెయ్యాలి. అంటే నురగ లేని శుద్ధమైన నీటిని మూడు మార్లు తీసుకొనాలి. తరువాత నోటిని తుడుచుకొనాలి. తల మీద నీళ్లు చల్లుకోవాలి. శుభ్రమైన నీటితో కళ్లు, ముక్కు, చెవులు భుజములు, గుండెలు, బొడ్డు తుడుచు కోవాలి. తలమీద నీళ్లతో తుడుచుకోవాలి. ఈ ఆచమనం చేసే టప్పుడు తూర్పుగా కానీ, ఉత్తరముగా కానీ కూర్చుని చెయ్యాలి.

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

పైన చెప్పిన ప్రకారము మూడు మార్లు నీళ్లు తీసుకోడం వలన ఋగ్యజుస్సామవేదములు సంతోషిస్తాయి. నీటితో నోటిని శుభ్రపరచుకుంటే అధర్వణ వేదం సంతసిస్తుంది. ఆ విధంగా ధర్మశాస్త్రములు, ఇతిహాసములు, పురాణములు సంతోషిస్తాయి. కాళ్లు కడుగుకొనడం వల్ల పుండరీకాక్షుడు సంతోషిస్తాడు. నీటితో కళ్లు తుడుచుకుంటే సూర్యుడు సంతోషిస్తాడు. ఇది ఆచమన విధి. ఈ ఆచమనమును ప్రతి ఒక్కరూ వస్త్రములు మార్చుకొనునప్పుడు, జంధ్యములు మార్చుకొనునప్పుడు, అన్నపానముల వేళలో ఆచరించాలి. ఆహారము తిన్న తరువాత, ఆహారపు ముక్కలు పళ్ల మధ్య ఇరుక్కొని నప్పుడు బాగా పుక్కిలించి ఉమ్మివేసి తరువాత ఆచమనము చేయవలెను. ఈ ఆచమనము అన్ని వర్ణముల వారు చేయతగ్గది. ధర్మనందనా! ఇంక వర్ణాశ్రమ ధర్మాలు పరాశరుడు ఇలా వివరించాడు. బ్రాహ్మణుడు జపం చెయ్యడం ద్వారా యజ్ఞం చేస్తాడు. వేదాలను అధ్యయనం చేస్తాడు. అదే అతనికి బతుకుతెరువు. బ్రాహ్మణునికి తపస్సు శోభను చేకూరుస్తుంది. ఇంక క్షత్రియునకు రాజ్యపాలన శోభను చేకూరుస్తుంది. క్షత్రియుడు యజ్ఞయాగములను ప్రారంభిస్తాడు. దండనీతిని అవలంబించడమే అతని జీవనాధారము. ఇంక వైశ్యుడు నిర్దుష్టమైన హవ్యములను (యజ్ఞమునకు కావలసిన సామగ్రిని) యజ్ఞయాగములకు సమకూరుస్తాడు. అతనికి వర్తకము, వాణిజ్యము బతుకుతెరువు. వైశ్యుడు అతిధులను సత్కరిస్తాడు. ఇంక శూద్రుడు పరిచర్యలు చెయ్యడమే యజ్ఞంగా భావిస్తాడు. మిగిలిన మూడు వర్ణముల వారికి సేవలు చెయ్యడమే అతని బతుకుతెరువు. అతను తన పనిలో ఎక్కువసామర్ధ్యం చూపించి మెప్పు పొందుతాడు.పైచెప్పిన ధర్మములు ఆచరించదగినవి. యతులు అన్ని వర్ణముల వారికి పూజనీయులు. ప్రియమైన మాటలు పలకడం, శాంతంగా ఉండటం, ఇంద్రియ నిగ్రహం కలిగి ఉండటం, అలసత్వము లేకుండా ఉండటం, మంచి ప్రవర్తన, నడవడి కలిగి ఉండటం, ఈ సంసారాన్ని దాటడానికి శాయశక్తులా ప్రయత్నించడం, దేనికీ ఆశపడక పోవడం, సన్యాసులకు సేవచేయడం, తనకు కావలసిన వస్తువు లను ధర్మమార్గంలో సంపాదించడం, ఆ ప్రకారంగా జీవితం గడపడం, అందరికీ పరిచర్యలు చేయడం..... వీటి వలన శూద్రుడు ఈ లోకంలోనూ పరలోకంలోనూ సుఖాన్ని పొందు తాడు. శూద్రునకు దానధర్మములు చేయవలసిన అవసరం లేదు. కాని యతుల పట్ల ఆదరము, భక్తి కలిగి ఉండటం వలన వారికి దానధర్మముల ఫలం కలుగుతుంది. దారి తప్పిన బాటసారులను, యతులను కనిపెట్టి వారికి దాహం ఇచ్చి, సేవచెయ్యడం శూద్రుని విధి. యతులకు వ్యాధి వస్తే వైద్యం చేయించడం, వారికి అన్న పానీయములను సమకూర్చి, సేవచెయ్యడం వలన శూద్రునికి పుణ్యలోకములు ప్రాప్తిస్తాయి.

తరువాత పరాశరుడు అన్ని వర్ణముల వారికి వర్తించే ధర్మములు ఈ విధంగా చెప్పాడు. పరుల ధనమునకు ఆశపడ కుండా, అందనీ తన వలెనే ఆదరించడం, ఆ లోకంలో ఉన్న అన్ని వస్తువులను నీటిలో పుట్టే తరంగముల మాదిరి చూస్తూ వేటి మీద ఆసక్తి లేకుండా ఉండటం, సాటి ప్రాణుల మీద దయ కలిగి ఉండటం, సాటి వారికి మేలు చేయడం, తాను

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

చేసిన పుణ్యం తనతో వస్తుంది అని నమ్మడం, అందరూ ఆచరించ వలసిన ధర్మములు. పొరపాటున తెలియక చెడ్డ పని చేస్తే వెంటనే దానికి ప్రాయశ్చిత్తం చేసుకోవాలి. జీవహింస చేసి నప్పుడు దానికి తగిన ప్రాయశ్చిత్తం చేసుకోవాలి. సాటి మనిషిని చంపితే వచ్చే పాపం అనేక సంవత్సరములు భిక్షాటన చేస్తే కానీ తొలగిపోదు. ఇంక మద్యపానము, గురువుగారి భార్యను కామించడం ఘోరమైన పాపములు. తన ప్రాణములు బలి ఇచ్చినా ఆ పాపములు పోవు. పైవిషయములను తెలుసుకొని పరలోక భీతితో పాప భీతితో దైవ చింతనతో కాలం గడపాలి. శూద్రునికి కఠినమైన నియమ నిష్ఠలు లేవుకాబట్టి అతడు పైధర్మసూక్ష్మములను గ్రహించి ఉత్తమ లోకములు పొంద వచ్చును.

ఇంకా పరాశరుడు జరుగబోయే కీడు గురించి ముందుగా ఎలా తెలుసుకోవడం గురించి ఇలా చెప్పసాగాడు. ఎవరైనా ఉత్తర దిక్కున బంగారు వర్ణంలో ఉన్న మనిషి దక్షిణ ముఖంగా ఉండటం చూస్తాడో అతనికి మూడు సంవత్సరము లలో మరణం సంభవిస్తుంది అని తెలుసుకోవాలి. అలాగే సూర్య బింబము తేజో విహీనంగా కనపడితే అతనికి రెండు సంవత్సరములలో మరణం సంభవిస్తుంది అని తెలుసుకోవాలి. ఎవరైనా వెన్నెలలో కనపడ్డ తన నీడలో రంధ్రములు పడటం చూస్తే అతనికి ఒక సంవత్సరంలో మరణం సంభవిస్తుంది అని తెలుసుకోవాలి. తన నీడ తల లేకుండా కనపడితే ఆరునెలలలో మరణం సంభవిస్తుంది అని తెలుసుకోవాలి. చెవులను చేతు లతో మూసినప్పుడు ఏ శబ్దమూ వినపడకుంటే అతనికి నెల రోజులలో మరణం సంభవిస్తుంది అని తెలుసుకోవాలి. చెవులు ముక్కు పనిచేయకుండా కళ్లలో జీవం పోయి, వికారంగా కనిపిస్తే అతనికి ఆరోజే మరణం సంభవిస్తుంది అని తెలుసుకోవాలి. పైన చెప్పిన అరిష్టములు సంభవించినపుడు మనుష్యుడు ధైర్యము కోల్పోరాదు. ముందు జీవితం మీద ఆశను కోరికలను వదిలిపెట్టాలి. మనస్సు నిలకడగా ఉంచుకోవాలి. నిర్మలమైన మనస్సుతో ఏకాగ్రతతో ధ్యానం చెయ్యాలి. అప్పుడు పరమాత్మ అనుగ్రహం అతనికి లభిస్తుంది. అటువంటి వాడు మరణించిన తరువాత మరుజన్మలో అతని కర్మ ఫలమును బట్టి విప్ర, వైశ్య,క్షత్రియ కులములలో సంపన్న కుటుంబాలలో జన్మిస్తాడు. మరుజన్మలో కూడా సుఖములు అనుభవించి పరలోకములో కూడా సుఖములు అనుభవిస్తాడు. ఆ జన్మ ఎత్తినపుడు అతనికి జ్ఞానోదయం కలుగుతుంది. ఈ ప్రపంచంలో ఉన్నవన్నీ అశాశ్వతములు. ఏదీ మనతో రాదు. అన్నిటికి పుట్టుక, నాశము తప్పవు. అలాంటి వాటికి వెంపర్లా డటం ఎందుకు. ఈ సంసారమే దుఃఖమయము. అనంత దుఃఖము తరువాత కొద్దిపాటి సుఖం కలుగుతుంది. దానికే మనం ఆనందపడి పోతాము. వెంటనే దుఃఖము ముంచు కొస్తుందని తెలుసు కోము. కాబట్టి ఈ సుఖముల మీద మమకారము పెంచు కోవడం వృధా. అని ఆలోచిస్తాడు. ధర్మపరుడై జీవిస్తాడు. చేసిన పనికి ఫలితం తప్పకుండా వస్తుంది. చెయ్యని పనికి ఫలితం ఉండదు. కర్మఫలము తప్పించుకోడం ఎవరికీ సాధ్యం కాదు అనే సత్యాన్ని గ్రహిస్తాడు. మంచి కార్యములు చేసినందు వలన కలిగిన పుణ్యమును స్వర్గంలో అనుభవిస్తాడు. ఆ పుణ్యము క్షీణించిన తరువాత మంచి జ్ఞానులు ఉన్న

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

కుటుంబంలో పుట్టి దేవతలను, పితరులను, అతిధులను పూజిస్తాడు. గృహస్థాశ్రమము స్వీకరించి భార్యాపుత్రులతో ఆనందం అనుభవిస్తాడు. తరువాత వారినందరిని వదిలిపెట్టి అరణ్యములకు పోయి గురువులను సేవిస్తూ సాంఖ్యయోగ రహస్యములను అభ్యసి స్తాడు. తరువాత సన్యాసాశ్రమము స్వీకరిస్తాడు. దేవాలయ ములలో, కొండగుహలలో నివసిస్తాడు. భిక్షాటనతో జీవిస్తాడు. రాగద్వేషములను వదిలిపెడతాడు. సుఖదుఃఖములకు అతీతుడుగా ఉంటాడు. అహంకారము వదిలిపెట్టి నిత్యము తృప్తిగా జీవిస్తాడు. ఎవరి అధీనంలోనూ ఉండక, ఉన్నచోట నిలవక, తిరుగుతూ ఉంటాడు. ఆఖరున అక్షర తత్త్వాన్ని తెలుసుకొని పరమాత్మలో ఐక్యమైపోతాడు. అలాంటివారు తామే కాదు తమ వెంట ఉన్నవారిని కూడా ఈ సంసార సాగరమును దాటించి మోక్షమార్గం వంక పయనింపజేస్తారు. అటువంటి సన్యాసులను సేవిస్తే శూద్రులు కూడా తమ పాపములను పటా పంచలు చేసుకొని పరమాత్మలో ఐక్యం అవుతారు. ఇతర వర్ణముల వారికి ఈ సౌలభ్యము లేదు. శూద్రులకు సేవకా వృత్తి ప్రధానము కాబట్టి, వారు పవిత్రులైన సన్యాసులకు సేవచేసి అనాయాసంగా ముక్తిని పొందగలరు. జనులందరికీ మోక్షము పొందాలనే ఆశ ఉంటుంది. కానీ సన్యాసులను సేవించి నందువలన శూద్రులకు సులభంగా మోక్షప్రాప్తి కలుగుతుంది. కాని బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్యులు కూడా తమ తమ ఇంద్రియములను నిగ్రహించి నందువలన మోక్షమును పొందగలరు. ఇంద్రియములను నిగ్రహించి, సన్యాసులను సేవించి పతితులు, పాపులు, వ్యభిచారిణులు కూడా సద్గతి పొందారు.

కాని అన్నిటికీ ముందు తమ తమ పాపపు వర్తన విడిచిపెట్టాలి. సన్మార్గంలో నడవాలి. పాపపు చింతన ఉన్న వాడికి జ్ఞానమార్గము కనపడదు. తరువాత మంచి గురువును ఆశ్రయి ◌ంచాలి. గురువు బోధనలను ఆచరణలో పెట్టాలి. మంచి గురువు దొరికాడు నాకు జ్ఞానోదయం అయింది కదా అని గర్వించకూడదు. అ లా గర్విస్తే మరలా పాపకూపంలో పడి పోతాడు. అసలు జ్ఞానం కలిగింది అన్న దానికి నిదర్శనం గర్వం లేకుండా ఉండటం. మనిషికి జ్ఞానం పెరిగే కొద్దీ శాంతగుణం అలవడాలి. గర్వం నశించాలి. అప్పుడు గురువులకు సేవ చేస్తూ ముక్తిని పొందగలడు. మానవుడు తన మనస్సును, పొట్టను, జననాంగమును, కాళ్లను చేతులను, కళ్లను, చెవులను అదుపులో పెట్టుకోవాలి. (అతిగా ఆలోచిం చడం, అతిగా తినడం, అతిగా సంభోగ క్రియలో పాల్గొనడం మంచిదికాదు. చూడదగనివి చూడటం, వినకూడ నివి వినడం, పోకూడని ప్రదేశములకపోవడం అదుపులో పెట్టుకోవాలి). పైచెప్పినవి పాటించి యుక్తుడైన వాడికి పరమాత్మ సాక్షాత్కారం లభిస్తుంది. యుక్తుడు కాని వాడికి పరమాత్మ సాక్షాత్కారం లభించదు. దీనినే సాంఖ్యము అంటారు. ఈ సాంఖ్య మార్గమును మనసులో నిలుపుకొని, గర్వము, అహంకారము లేకుండా, గురువులను సేవించే వారికి ముక్తి లభిస్తుంది. సన్యాసాశ్రమము బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, శూద్రులకే పరిమిత మైనది. కాని శూద్రులకు మాత్రము సన్యాసాశ్రమము స్వీకరిం చిన వారికి సేవచేయడం వలననే మోక్షం లభిస్తుంది. ఏలనంటే, బంగారు కొండ పక్కన ఉంటే కాకి కూడా బంగారు రంగుతో మిలా మిలా మెరుస్తుంది. అలాగే పవిత్రుడైన సన్యాసికి సేవచేస్తే శూద్రునికి కూడా

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

ఆ పవిత్రత సిద్ధిస్తుంది. శూద్రుడు సన్యాసాశ్రమము స్వీక రించి, తపస్సుచేసి పుణ్యము ఆర్జించ వలసిన పనిలేదు." అని పరాశరుడు తన శిష్యులకు గురుసేవ మహాత్మ్యమును గురించి వివరించాడు అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు చెప్పాడు. "పితామహా! మానవులలో కూడా దేవతలు సైతం మొక్క దగిన వారు ఉంటారని విన్నాను. అలాంటి వారు ఎలా ఉంటారు తెలియచెయ్యండి. " అని అడిగాడు ధర్మరాజు.

"ధర్మనందనా! ఇదే ప్రశ్న ఒక సారి దేవేంద్రుని రథసారధి అయిన మాతలి దేవేంద్రుని అడిగాడు. దానికి దేవేంద్రుడు ఇచ్చిన సమాధానము నీకు చెబుతాను విను.

కామము, అర్థము (ధనము) ధర్మమార్గముననే పొందు వారు. స్త్రీలచే కోరదగిన అందమూ, రూపమూ ఉండి కూడా, స్త్రీల పట్ల ఎలాంటి కామ వాంఛలూ, కోరికలు లేని వారూ, అధిక మైన విద్య, ధనము, ఐశ్వర్యము కలిగి ఉండి కూడా గర్వము లేని వారూ, ఇంద్రియములను జయించిన వారూ, తను వివాహమాడిన భార్యతో తృప్తి పొందెడి వారూ, తపస్సు అనే ధనము మీద ఎక్కువ మమకారము కలిగిన వారూ, ఎల్లప్పుడూ సత్యమునే పలికెడి వారూ, పరమ శౌచులు (ఎక్కువగా పరిశుభ్రంగా ఉండేవారూ), అనవసరమైన పనులు నెత్తిన వేసుకొని సతమతమవని వారూ, సన్యాసము స్వీకరించిన వారూ, వీరందరూ మానవులైనా దేవతలకు కూడా పూజ నీయులు." అని చెప్పాడు భీష్ముడు.
"పితామహా! చెరువులు తవ్వించడంలో గల ధర్మ విశేషము లు తెలపండి అని అడిగాడు.
"ధర్మనందనా! తటాకములు (చెరువులు) దేవతలకు, జంతువులకు, ఆశ్రయములు. చెరువులలో ఆవులు నీరు తాగుతాయి. అందువలన ఆ చెరువు తవ్వించిన వాడు పుణ్యలోకములు పొందుతాడు. అదీ కాకుండా చెరువులు తవ్వించిన వాడు ఈ లోకములో కూడా ఐశ్వర్యము లను కీర్తిని పొందుతాడు. ఆ చెరువులు నీటితో నిండుగా ఉన్నంత కాలమూ ఆ చెరువు తవ్వించిన వాడికి యజ్ఞములు చేసిన ఫలితం దక్కుతుంది. అదే చెరువుకు గట్టు మీద చెట్లు నాటితే ఆ చెట్లు పక్షులకు స్థావరంగా ఉంటూ దారిన పోయే వారికి నీడ నిస్తూ ఆ చెట్లు నాటిన వారికి సకల సుఖములు కలుగచేస్తాయి. చెరువులు తవ్వించిన వారి పితరులు పుణ్య లోకములు పొందుతారు. చెరువులు తవ్వించడం, చెట్లు నాటించడం దేవతలకు, మానవులకు ఎంతో మేలు చేస్తుంది." అని చెప్పాడు భీష్ముడు.
"పితామహా! గృహస్థ ధర్మాన్ని గురించి వివరించండి." అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! ఈ విషయంలో భూదేవికి విష్ణుమూర్తికి జరిగిన సంవాదము గురించి చెబుతాను విను. నీవు నన్ను అడిగిన ప్రశ్న ఒక సారి విష్ణువు భూదేవిని అడిగితే భూదేవి కింది విధంగా జవాబు చెప్పింది. గృహస్థు ప్రతి రోజూ అగ్ని కార్యము చేయాలి. అత్యంత భక్తితో భూత బలి ఇవ్వాలి. (అంటే పశువులకు పక్షులకు ఆహారం పెట్టాలి.). దీని వలన దేవతలు సంతోషిస్తారు. గృహస్థు ప్రతి దినము తన పితరులకు అన్నము, పాలు, పండ్లు, నీరు నివేదించాలి. వైశ్వదేవము (విశ్వేదేవులకు నివేదించడం) అనే క్రియను తప్పకుండా చెయ్యాలి. తరువాత తన శక్తిమేరకు

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

పేదలకు దానము చెయ్యాలి. పేద బ్రాహ్మణులను వెదికి వారికి బిక్ష వెయ్యాలి. ప్రతిరోజూ అతిధులను సత్కరిం చాలి. ఏ కారణం చేతనైనా అతిధి దొరక్క పోతే అన్నము తినక ముందు మొదటి ముద్దను అగ్నిహోత్రంలో వెయ్యాలి. తరువాత బంధువులతోనూ మిత్రులతోనూ కలిసి భోజనం చెయ్యాలి. తరువాత బలి కార్యము నిర్వర్తించాలి. బలి రెండు విధాలుగా చెయ్యాలి. మొదటిది శ్రోతబలి. ఇది వేదములో చెప్పబడినది. ఈ బలి, ధర్మమునకు, ఓషధులకు, వనములకు, రాక్షసులకు సంబంధించినది. రెండవది స్మార్తబలి. ఇది పశువులకు, పక్షులకు, మొదలగు వాటికి సంబంధించిన బలి. గృహస్థు ఈ రెండు బలులు విధిగా చెయ్యాలి. (క్లుప్తంగా చెప్పాలంటే చెట్లు నాటడం, వాటికి నీరు పొయ్యడం మొదటిది. రెండవది పశుపక్ష్యాదులకు గడ్డి, గింజలు, పండ్లు ఆహారంగా పెట్టడం.) ఇది గృహస్థ ధర్మం. బ్రాహ్మణులు ఈ విధులు నిర్వర్తించి తరువాత భోజనం చెయ్యాలి." అని భూదేవి విష్ణువుతో చెప్పింది." అని భీష్ముడు గృహస్థ ధర్మము గురించి ధర్మరాజుకు తెలియ చెప్పాడు." అని వైశంపాయనుడు జనమేజయునికి చెప్పినట్టు సూతుడు శౌనకాది మహామును లకు మహాభారత కథను వివరించాడు.

మహాభారతము, -అనుశాసనిక పర్వము, తృతీయాధ్యాయము సంపూర్ణము.
ఓంతత్సత్ ఓంతత్సత్ ఓంతత్సత్

www.sanatanadharm.com

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
చతుర్థాశ్వాసము

వైశంపాయనుడు జనమేజయ మహారాజుకు చెప్పిన మహాభారత కథను, నైమిశారణ్యంలో సూతి అను పౌరాణికుడు, శౌనకాది మహామునులకు ఈ ప్రకారంగా చెప్పాడు.

అంపశయ్య మీద ఉన్న భీష్ముని ధర్మరాజు ఎన్నో ప్రశ్నలడిగి తన సందేహ ములన్నీ తీర్చుకుంటున్నాడు. ఆ పరంపరలో ఇలా అడిగాడు. "పితామహా! మానవులు దేవతలను ధూప, దీప, నైవేద్యములతో పూజిస్తారు, ఆరాధిస్తారు కదా! ఆ విశేషముల గురించి వివరించండి." అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! ఇప్పుడు నీవు నన్ను అడిగిన విషయములు, పూర్వము శుక్రుడు రాక్షస రాజైన బలి చక్రవర్తికి, బలి చక్రవర్తి మనువునకు, మనువు సువర్ణుడు అను మహామునికి, ఆ సువర్ణుడు నారదునకు, ఆ నారదుడు నాకు చెప్పారు. ఇప్పుడు నేను నీకు ఆ వివేషములను తెలిపెదను వినుము.

ఈ భూమి మీద ఓషధులు అత్యుత్తమమైనవి. ఆ ఓషధీ వృక్షములలో పూలు పూసే చెట్లు ఇంకా ఉత్తమమైనవి. ఆ పుష్పములతో దేవతలను పూజిస్తే మానవులకు మంచి మనసు వర్ధిల్లుతుంది. అందుకనే పూలకు సుమనస్సులు అనే పేరు వచ్చింది. పూలతో పూజిస్తే దేవతలు మానవుల కోర్కెలు తీరుస్తారు. కాబట్టి దేవతలకు సుమనస్కులు అని పిలువబడతారు. మంచి సువాసన, మంచి రూపము, తెలుపు వర్ణము కలిగి ముళ్ళులేని చెట్లకు పూచిన పూలు దేవతారాధనమునకు మేలైనవి. అటువంటి పూలను దేవతలు ఎంతో ప్రీతితో స్వీకరిస్తారు. తామరపూలు, జాజిపూలు, తులసీ దళాలు, దేవతలకు ఎక్కువ ఆనం దాన్ని ఇస్తాయి. యక్షులకు నీటిలో పుట్టిన పూలు మహాదానందాన్ని కలుగ జేస్తాయి. ఇంక ముళ్ల చెట్లకు పూసినవి, ఎర్రనివి, ఘాటైన వాసన కల పూలు శత్రువులను చంపడానికి, అధర్వణములో చెప్పబడిన మంత్ర, తాంత్రిక పూజలలో, ప్రయోగములలో వినియోగిస్తారు. ఎక్కువ ఘాటైన వాసన గల పూలు భూత,రాక్షస గణములకు ఎక్కువ ప్రీతిని కలిగిస్తాయి. నలుపు, తెలుపు రంగు కలిగి మంచి పరిమళములను వెదజల్లు పూలను మానవులు ఇష్టపడ తారు. ఇంక దేవాలయములలోనూ, పితృవనములు అంటే శ్మశానములలోనూ పూసిన పూలను శుభకార్యములకు, స్త్రీలు అలంకారము కొరకు వాడరాదు. పూల వాసనలతో దేవతలు, పూలను చూచినంత మాత్రముననే యక్షులు, పూల వాసనను ఆస్వాదిస్తూ సర్పములు ఆనందం పొందుతాయి. దేవతలను మంచి పూలతో పూజిస్తే వారు సంతోషించి, తృప్తిచెంది, మానవులు కోరిన కోరికలను నెరవేరుస్తారు.

ఇంక ధూపముగురించి చెబుతాను. సల్లకీ అనే చెట్టునుండి తీసిన పొడి తో వచ్చే ధూపము దేవతలకు ప్రీతికరమైనది. ఇంక అగరు, గంధర్వులకు, యక్షులకు, నాగజాతికి ప్రీతికరమైనది. అసలు ఈ ధూపములలో కెల్లా కర్పూరం తో వేసే ధూపము శ్రేష్టమైనది. తియ్యని వాసన వచ్చే ధూపము దేవతలకు, ఘాటైన వాసన వచ్చే ధూపము రాక్షసులకు, కారంగా ఉన్నట్టు అనిపించే అంటే కళ్లు మండే లక్షణముగల ధూపము యక్షులకు ప్రీతికర మైనది. కాబట్టి దేవతలకు ప్రీతికరమైన

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
చతుర్థాశ్వాసము

ధూపములు వేసిన మానవులు పరమపుష్టిని, ఆయుస్సును పొందుతారు. అలాగే యక్షులు, రాక్షసులు, నాగులు మానవులు వేసిన ధూపములతో తృప్తి చెంది, వారు కోరినకోరికలు నెరవేరుస్తారు. మంచి గంధము, అగరు మొదలగు వాటితో వేసిన ధూపములు మానవుల మనసులకు ఆహ్లాదము కలుగజేస్తాయి. ఇంక దీపారాధన గురించి చెబుతాను. దేవతలను పూజించేటప్పుడు దీపారాధన చెయ్యాలి. దాని వలన అక్కడ ఉన్న భూతములు, రాక్షసులు మొదలగు కుత్సిత జాతులు పారిపోతాయి. దీపారాధన చెయ్యడం అంటే మనసులోని చీకటులు తొలగించడం అన్నమాట. దేవుని గదిలో ముందు దీపం వెలిగిస్తే చీకట్లు తొలగిపోతాయి. అలాగే మన మనసులో ఉన్న చీకట్లు తొలగి ఆ స్థానంలో జ్ఞానం వచ్చి చేరుతుంది. ధర్మచింతన వంక మనసు మరలుతుంది. ఇంక దీపం వెలిగించడంలో చెయ్యకూడని పనులు చెబుతాను. ప్రమిదలో నెయ్యి తక్కువగా ఉండకూడదు. వత్తి సన్నదిగా ఉండకూడదు. సగం సగం వెలిగించకూడదు. దీపారాధన చేస్తే వెలుగా బాగా రావాలి. చీకట్లు పూర్తిగా తొలగిపోవాలి. ఎవడైనా దేవుని దగ్గరి దీపం దొంగిలిస్తే వాడికి కళ్లు పోతాయి. గుడ్డివాడవుతాడు. ఎవరైనా నలుగురు కూర్చునే చావడిలోనూ, గుడిలోనూ, కొండపైన దీపం బెడితే వాడు ఐశ్వర్యవంతుడవుతాడు.

ఇంక దీపము పెట్టడానికి ఆవునెయ్యి శ్రేష్ఠమయినది.

ఆవు నెయ్యి దొరకక పోతే, బర్రెలు, మేకలు వాటి పాల నుండి వచ్చిన నెయ్యితో దీపం పెట్టవచ్చును. జంతువుల కొవ్వుతోనూ, ఎముకల రసముతోనూ, మాంస రసముతోనూ దీపములు వెలిగించడం మహాపాపము. దీపములను దానం చేసిన వాడికి ఉత్తమ లోకాలు సంప్రాప్తిస్తాయి. ఇంక నైవేద్యము గురించి చెబుతాను. తయారు చేసిన పదార్థములను ముందు దేవతలకు నివేదించి తరువాత భుజించాలి. దేవతలకు నివేదన చెయ్యకుండా తిన్న తిండి రాక్షస తిండి అవుతుంది. (దేవతలు మనకు అన్నం ఇచ్చారు. ఆ అన్నం వారికి నివేదించకుండా తినడం దొంగతనంతో సమానం అని గీతలో చెప్పబడింది.).

అందుకనే ప్రతి మానవుడూ తన ఇంటిలో తినడానికి తయారుచేసుకున్న పదార్థములను ముందు దేవుడికి నివేదించి తరువాత భుజించాలి. ఈ నివేదనలో నువ్వుల పిండి, పెరుగు, పాలు, మరియి సువాసనగల ద్రవ్యములు, కమ్మటి వాసనవేయు పదార్థములు, దేవతలకు ప్రియాన్ని చేకూరుస్తాయి. ప్రతిరోజూ దేవతలకు నివేదన చేయు వ్యక్తికి అన్నిరకములైన శుభములు కలుగుతాయి. ఇంక ఉరగములకు (నాగులకు), యక్షులకు, అసురులకు, మొదలగు భూతములకు రక్తము, మాంసము కలిసిన పిండములు, మద్యము అమితమైన ప్రీతిని కలిగిస్తాయి. సాత్వికులు సాత్వికాహారమును (సౌమ్య బలి), తామసులు తామస సంబంధమైన ఆహార పదార్థములను (అసౌమ్య బలిని) వారి వారి ఇష్టదేవతలకు బలి ఇచ్చి వారి వారి కోరికలను విన్నవించుకుంటూ ఉంటారు. ఎవరికి తగ్గ ఫలితములను వారి వారికి ఆ యా దేవతలు ఇస్తూ ఉంటారు."అని పలికాడు భీష్ముడు.

ఇంక దీపము పెట్టడానికి ఆవునెయ్యి శ్రేష్ఠమయినది.

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
చతుర్థాశ్వాసము

ఆవు నెయ్యి దొరకక పోతే, బర్రెలు, మేకలు వాటి పాల నుండి వచ్చిన నెయ్యితో దీపం పెట్టవచ్చును. జంతువుల కొవ్వుతోనూ, ఎముకల రసముతోనూ, మాంస రసముతోనూ దీపములు వెలిగించడం మహాపాపము. దీపములను దానం చేసిన వాడికి ఉత్తమ లోకాలు సంప్రాప్తిస్తాయి. ఇంక నైవేద్యము గురించి చెబుతాను. తయారు చేసిన పదార్థములను ముందు దేవతలకు నివేదించి తరువాత భుజించాలి. దేవతలకు నివేదన చెయ్యకుండా తిన్న తిండి రాక్షస తిండి అవుతుంది. (దేవతలు మనకు అన్నం ఇచ్చారు. ఆ అన్నం వారికి నివేదించకుండా తినడం దొంగతనంతో సమానం అని గీతలో చెప్పబడింది.). అందుకనే ప్రతి మానవుడూ తన ఇంటిలో తినడానికి తయారుచేసుకున్న పదార్థములను ముందు దేవుడికి నివేదించి తరువాత భుజించాలి. ఈ నివేదనలో నువ్వుల పిండి, పెరుగు, పాలు, మరియి సువాసనగల ద్రవ్యములు, కమ్మటి వాసనవేయు పదార్థములు, దేవతలకు ప్రియాన్ని చేకూరుస్తాయి. ప్రతిరోజా దేవతలకు నివేదన చేయు వ్యక్తికి అన్నిరకములైన శుభములు కలుగుతాయి. ఇంక ఉరగములకు (నాగులకు), యక్షులకు, అసురులకు, మొదలగు భూతములకు రక్తము, మాంసము కలిసిన పిండములు, మద్యము అమితమైన ప్రీతిని కలిగిస్తాయి. సాత్వికులు సాత్వికాహారమును (సౌమ్య బలి), తామసులు తామస సంబంధమైన ఆహార పదార్థములను (అసౌమ్య బలిని) వారి వారి ఇష్టదేవతలకు బలి ఇచ్చి వారి వారి కోరికలను విన్నవించుకుంటూ ఉంటారు. ఎవరికి తగ్గ ఫలితములను వారి వారికి ఆ యా దేవతలు ఇస్తూ ఉంటారు."అని పలికాడు భీష్ముడు.

"పితామహా! నాదొక చిన్న సందేహము. బ్రాహ్మణుని ధనమును హరించిన వాడు ఏ గతి పొందుతాడు." వివరించండి అని అడిగాడు.

"ధర్మనందనా! మానవులు ఈ లోకంలో చేసే పాపాలన్నిటిలోనూ బ్రాహ్మణుని ధనము దొంగిలించడం మహా చెడ్డది. బ్రాహ్మణుని ధనమును హరించిన వాడి కులము సర్వనాశనము అవడం తథ్యము. వాడు మరుజన్మలో నీచకులంలో జన్మిస్తాడు. పూర్వము క్షత్రబంధు అనే రాజు ఉండేవాడు. అతడు ఒకరోజు రాజ్యపర్యటన చేస్తున్నాడు. ఒక ఊరి బయట ఒక కడజాతి వాడు వెళుతున్నాడు. పక్కనే ఉన్న ఒక బ్రాహ్మణుని పొలములో నుండి ధాన్యపు గింజలు గాలికి ఎగురుతూ ఉన్నాయి. ఆ కడజాతి వాడు నేర్పుగా ఆ ధాన్యపు గింజలు తన మీద పడకుండా వెళుతున్నాడు. రాజు అది చూచాడు. అతనిని పిలిచి ఇలా అడిగాడు. "నీవు ఎందుకు ఆ ధాన్యపు గింజలు నీ మీద పడకుండా తప్పుకుంటూ వెళుతున్నావు." అని అడిగాడు. "అయ్యా! పూర్వజన్మలో నేను ఒక బ్రాహ్మణ కుమారుడిని. బ్రహ్మచర్య వ్రతమును నిష్టతో ఆచరిస్తూ ఉన్నాను. ఒక రోజు భిక్షాటన చేసి భిక్ష తెచ్చు కున్నాను. ఒక నది ఒడ్డున ఆ భిక్షను తినడానికి కూర్చున్నాను. ఆ పక్కనే ఒక బ్రాహ్మణుని పొలము ఉంది. గాలి బలంగా వీచడం వలన ఆ బ్రాహ్మణుని పొలంలో ఉన్న ధూళి వచ్చి నేను తినబోయే అన్నమీద దట్టంగా పడింది. ఆవిషయం తెలియని నేను ఆ ధూళితో కూడిన అన్నము తిన్నాను. ఆ ప్రకారంగా బ్రాహ్మణుని చెందిన పొలంలో ఉన్నధూళిని నేను తిన్న కారణంగా ఈ జన్మలో కడజాతి వాడిగా పుట్టాను.

అమరనథ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

నేను పూర్వజన్మలో చేసుకున్న పుణ్యం కారణంగా నాకు పూర్వజన్మస్మృతి ఉన్నది. నిన్న రాత్రి నాకు ఒక కల వచ్చింది. ఆకలలో నాకు ఒక బ్రాహ్మణుడు కనిపించి "నీకు కలిగిన ఈ కష్టము రేపు క్షత్రబంధు అనే రాజుతో చేయబోయే సంవాదంతో తొలగిపోతుంది." అని చెప్పాడు. ఆ స్వప్నఫలితంగానే మీరు కనిపించారు." అని చెప్పాడు. తరువాత ఆ కడజాతి వాడు మరణించి ఉత్తమ గతులు పొందాడు." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుతో చెప్పాడు.

" పితామహా! స్వర్గలోకము అని అంటారు కదా! అక్కడ సుఖ సంతోషాలు ఒకే విధంగా ఉంటాయా లేక వివిధ రకాలైన సుఖసంతోషాలు ఉంటాయా "ధర్మనందనా!పుణ్యకర్మలు అనేక విధములుగా ఉంటాయి కదా! అలాగే ఒక్కొక్కరకమైన పుణ్య కర్మకు ఒక్కొక్క రకమైన స్వర్గ సుఖము దొరుకుతుంది. ఒక మాటలో చెప్పాలంటే స్వర్గంలో సుఖమే కాని దుఃఖము మచ్చుకైనా కనపడదు. ఈ విషయంలో నీకు గౌతమునికి దేవేంద్రునికి మధ్య జరిగిన సంవాదమును వినిపిస్తాను విను. గౌతముడు అనే బ్రాహ్మణుడు ఒక వనములో తపస్సు చేసుకుంటు న్నాడు. ఒకరోజు అతనికి తల్లిలేని ఏనుగు పిల్ల కనపడింది. గౌతముడు ఆ ఏనుగు పిల్లను తెచ్చుకొని తానే దానికి తల్లి తండ్రి అయి పెంచాడు. కాల క్రమేణా ఆ ఏనుగు పిల్ల పెద్ద ఏనుగు అయింది. ఒకనాడు దేవేంద్రుడు ఆ రాజ్యమును ఏలుతున్న రాజు వేషంలో గౌతముని వద్దకు వచ్చాడు. ఆ ఏనుగును తనకు ఇమ్మని అడిగాడు. "రాజా! నేను దీనిని నా కన్నకొడుకు వలె పెంచుకున్నాను. ఇది రోజూ నాకు సేవ చేస్తుంది. నాకు సమిధలు తెచ్చి ఇస్తుంది. నేను లేనిసమయంలో పర్ణశాలను కాపాడుతూ ఉంటుంది. కాబట్టి ఈ ఏనుగును నేను నీకు ఈయలేను." అని చెప్పాడు.

దేవేంద్రుడికి కోపం వచ్చింది. "గౌతమా! నీవు తపస్సు చేసుకొనే వాడివి. నీకు ఏనుగులు ఎందుకు? నీకు ఆవులుకావాలి. అవి నేను నీకు లెక్కకు మించి ఇస్తాను. అదీ కాకుండా నీకు కావలసినంత బంగారము కూడా ఇస్తాను. నాకు ఈ ఏనుగును ఇవ్వు." అని అడిగాడు. గౌతముడు ఒప్పుకోలేదు. "అయ్యా! ఈ ఏనుగు తల్లిలేని పిల్లగా నా వద్దకు వచ్చింది. నేను దీనికి తల్లిని అయి పెంచాను. దీని మీద నాకు ఉన్న ప్రేమకు వెల కట్టలేను కదా! కాబట్టి నీవు నాకు పదివేల గోవులు ఇచ్చినా, కోటి బంగారు నాణములు ఇచ్చినా ఈ ఏనుగును నీకు ఇవ్వను" అని ఖచ్చితంగా చెప్పాడు గౌతముడు.

"గౌతమా! ఏనుగులు రాజులకు వాహనములు. ఇది నాకు వాహనంగా కావాలి. దీనిని బలవంతంగా తీసుకు వెళ్లడం నాకు అంత కష్టమైన పనేమీ కాదు. కాబట్టి నీవు ఇష్టపూర్వకంగానే నాకు ఈ ఏనుగును ఇవ్వు."అని అన్నాడు. దానికి గౌతముడు ఇలా బదులుచెప్పాడు. "రాజా! పుణ్యకార్యములు చేసిన వారికి సుఖములు, పాప కార్యములు చేసిన వారికి శోకము కలుగు చోటు ఒకటి ఉంది. అదే యమసభ. అక్కడికి వస్తే నేను నీకు ఈ ఏనుగును ఇస్తాను." అని అన్నాడు. ఆ మాటలకు రాజు వేషంలో ఉన్న దేవేంద్రుడు నవ్వాడు. "గౌతమా! యమలోకము పాపములు చేసిన వారు, నాస్తికులు, పోయే చోటు. అక్కడకు నేను ఎలా వస్తాను." అని అన్నాడు.

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

"అదేమిటి రాజా! యముడు పుణ్యాత్ముడు కదా! అక్కడకు రానంటా వేమిటి? మర్యాదగా ఉంటుందా!" అని అన్నాడు. "అదికాదయ్యా! యముడు తన తల్లి తండ్రులను, అక్కను భక్తితో పూజిస్తాడు. అందుకని పుణ్యాత్మ డయ్యాడు. అక్కడకు నేను రాను." అని అన్నాడు. " సరేలే పోనీ. గంగా నది ఒడ్డుకు రా అక్కడ నేను నీకు ఈ ఏనుగును ఇస్తాను." అని అన్నాడు గౌతముడు. "గౌతమా! గంగానదీ తీరాన అతిధులను సత్కరించిన తరువాత భోజనము చేసేవారూ, పరుల వద్దనుండి ఏమీ పుచ్చు కొనని వారూ ఉంటారు. నేను అక్కడకు ఎలా వస్తాను." అని అన్నాడు. "పోనీ, మేరు పర్వతము వద్ద ఉన్న వనమునకు రా! అక్కడ ఏనుగును ఇస్తాను." అని అన్నాడు. "అదేమిటయ్యా! అక్కడ మృదువుగా మాట్లాడేవాళ్ళు, ఎల్లప్పుడూ సత్యం చెప్పేవాళ్ళు, అందరి మీద దయతో ఉండే వాళ్ళు, సర్వభూతముల యందు ప్రేమగలవారూ ఉంటారు. అక్కడు నేను ఎలా వస్తాను? ఇదంతా కాదు కానీ ఒక మంచి చోటు చెప్పు అక్కడకు వస్తాను." అని అన్నాడు రాజు వేషంలో ఉన్న దేవేంద్రుడు. "అయితే నారదుడు విహరించే వనము ఒకటి ఉండి అక్కడకు వస్తే నీకు ఏనుగును ఇస్తాను." అని అన్నాడు. "బాగుంది. అక్కడ సంగీత నృత్య కళా కోవిదులు ఉంటారు. నారదుడు వారితో వినోదిస్తూ ఉంటాడు. అక్కడకు నేను రాను." అని అన్నాడు. "పోనీ ఉత్తరకురుభూముల వద్దకురా! అక్కడ దేవతలు విహరిస్తూ ఉంటారు. దేవేంద్రుడు అక్కడకు వచ్చి దేవతల కోరికలు తీరుస్తూ ఉంటాడు. అక్కడ నీకు ఏనుగును ఇస్తాను." అని అన్నాడు గౌతముడు. "అది కూడా కుదరదయ్యా! ఎందుకంటే అక్కడకు కామము, హింస విడిచిపెట్టినవారు వస్తారు. ఆ చోటికి రావడం నా తరం కాదు." అని అన్నాడు రాజు. " ఇదంతా కాదు గానీ చంద్రుడి ఇంటికా రా అక్కడ ఇస్తాను." అని అన్నాడు గౌతముడు. "అదీ కుదరదు లే. ఎందుకంటే అక్కడికి ఎప్పుడూ దానం చేసేవారు, మరొకరి వద్దనుండి దానం పుచ్చుకొననివారూ, అక్కడకు వస్తుంటారు. దానం తీసుకోడానికి అక్కడకు ఎలా వస్తాను." అని అన్నాడు రాజు. "పోనీ సూర్యలోకమునకు వస్తావా!" అని అడిగాడు గౌతముడు. " మంచి తపస్సు, స్వాధ్యాయము చేసేవారు వచ్చేచోటు అది. అక్కడకు నేను రాను." అని అన్నాడు రాజు.

"పోనీ వరుణలోకానికి రా అక్కడ ఇస్తాను." అని అన్నాడు గౌతముడు. "అక్కడకు యజ్ఞములు, యాగములు, నిత్యాగ్నిహోత్రము చేసే వారు వస్తారు. నేను రాను." అని అన్నాడు. "పోనీ ఇంద్రుడి దగ్గరకా రా అక్కడ ఇస్తాను." అని అన్నాడు గౌతముడు. "అమ్మో అక్కడకు యుద్ధములో చనిపోయిన వీరులు, యజ్ఞములు చేసిన సోమ యాజులు, నూరేండ్లు జీవించిన మానవులు, అక్కడకు పోతారు. అక్కడకు నేను రాను. " అని అన్నాడు రాజు. "పోనీ ప్రజాపతి లోకానికి రా అక్కడ ఇస్తాను." అని అన్నాడు గౌతముడు. "అక్కడకు అశ్వమేధ యాగము చేసిన వాళ్ళు వస్తుంటారు. నేనురాను." అని అన్నాడు రాజు. "పోనీ గోలోకమునకు రా అక్కడ మోహము, శోకము మచ్చుకైనా ఉండవు. అక్కడ ఇస్తాను." అని అన్నాడు గౌతముడు. "అక్కడకు గోదానము చేసిన వారూ, తీర్థయాత్రలు సేవించినవారూ, నిరంతరము బ్రహ్మచర్యము అవలంబించేవారూ, అచ్చటికి

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

వస్తారు. నేను ఎలా రాను." అని అన్నాడు. 'రాజా! శీతోష్ణములు, సుఖదుఃఖములు, మిత్రులు శత్రులు, లేని ద్వంద్వములకు అతీతమైన బ్రహ్మలోకమునకు రా! అక్కడ ఏనుగును ఇస్తాను." అని అన్నాడు. "అదీ కుదరదులే! ఎందుకంటే అక్కడకు సంగత్వము వదిలిన వారూ, ఆత్మజ్ఞానము పొందినవారూ, ఎల్లప్పుడు వ్రతములు చేయడంలో ఆసక్తికలవారూ, అధ్యాత్మవిద్యయందు నిష్ట కలవారూ, అక్కడకు వస్తుంటారు. నేను ఎలారాను." అని అన్నాడు రాజు.

"మహాత్మా! మీరు సామాన్యులు గారు. సాక్షాత్తూ దేవేంద్రులు. లేని యడల సకల లోకముల గురించి తెలియడం పరులకు సాధ్యమా! దేవేంద్రా! నీవు అన్ని లోకములు తిరుగుతుంటావు కదా. నీకు వెళ్లకూడని ప్రదేశము ఏది ఉంది?" అని అన్నాడు గౌతముడు. ఆ మాటలకు సంతోషించిన దేవేంద్రుడు "మహాత్మా! నీకు ఏంకావాలో కోరుకో!" అని అన్నాడు. "దేవేంద్రా! నేను ఈ ఏనుగును నా బిడ్డ మాదిరి పెంచుకున్నాను. దీనిని నా వద్దనే ఉండనీ." అని వేడుకున్నాడు. "గౌతమా! ఆమాత్రం నాకు తెలియదా! ఆ ఏనుగు చూడు ప్రేమతో తన తొండంతో నీ తలమీద తడుముతూ వాసన చూస్తూ ఉంది. నిన్ను నీ బిడ్డను నేను ఎలా వేరు చేస్తాను చెప్పు. పైగా మారువేషంలో ఉన్న నన్ను దేవతలు కూడా గుర్తుపట్టలేరు. కానీ నీపూర్వపుణ్యవశమున నన్ను గుర్తుపట్టగలిగావు. నీకూ నీ ఏనుగుకూ స్వర్గలోక ప్రాప్తి కలిగిస్తున్నాను. మీరిరువురూ శాశ్వతంగా స్వర్గలోకంలో ఉండండి." అని స్వర్గలోకానికి ఆహ్వానించాడు. ఆ ఆహ్వానాన్ని మన్నించాడు గౌతముడు. గౌతముడు తన ఏనుగుతో స్వర్గలోకానికి వెళ్లాడు. ధర్మనందనా! ఇదీ స్వర్గలోకసుఖము గురించిన కథ." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు చెప్పాడు. "పితామహా! మీరు తపోధర్మము గురించి చెప్పారు కదా! తపోధర్మము కన్నా మించిన ధర్మము మరొకటి లేదా!" అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! ధర్మము లన్నీ మంచివే. అందులో తపోధర్మము మిక్కిలి శ్రేష్టమైనది. తపస్సు అనగా ముఖ్యంగా మితంగా భుజించడం. ఒకసారి భగీరధుడు బ్రహ్మసభకు వెళ్లాడు. భగీరధుని చూచి బ్రహ్మ ఇలా అన్నాడు.

"ఇక్కడకు రావడానికి నిర్మలమైన తపస్సు చేస్తేగానీ సాధ్యం కాదు. ఎలాంటి తపస్సు చెయ్యకుండా నీవు ఎలా వచ్చావు?" అని అడిగాడు. దానికి భగీరధులు ఇలా అన్నాడు. "బ్రహ్మదేవా! నేను గోదానములు, భూదానములు, కన్యా దానములు, తీర్థయాత్రలు, రాజసూయ యాగములు, అశ్వమేధయాగములు, ఎన్నో చేసాను. కానీ నేను అవి చేసినందువలన ఇక్కడకు రాలేదు. ఒక సారి బ్రాహ్మణులంతా ఒక చోట చేరి యజ్ఞం చేస్తున్నారు. అప్పుడు వారి యజ్ఞానికి ఎన్నో అవరోధాలు కలిగాయి. నేను ఆ అవరోధాలు తొలగించి వారి యజ్ఞం సక్రమంగా జరిగేట్టు చూచాను. అందుకు వారు నాకు "బ్రహ్మలోక ప్రాప్తిరస్తు" అని ఆశీర్వదించారు. అందుకని నేను బ్రహ్మలోకానికి వచ్చాను. నేను ఆకలి దప్పికలు మాని బ్రాహ్మణులకు సేవచేసాను. దానిని మించిన తపస్సు వేరే ఉన్నదా!" అని అన్నాడు భగీరధుడు. ఆ మాటలు విన్న బ్రహ్మదేవుడు భగీరధుని ఎంతో ఆదరించాడు. కాబట్టి

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

ధర్మనందనా! నీవు కూడా బ్రాహ్మణులను భక్తితో సేవింపుము." అని అన్నాడు భీష్ముడు. " పితామహా! శతాయుష్మాన్ భవ అనేది వేద వాక్కు కదా. మరి చాలామంది చాలా చిన్న వయసులోనే చనిపోతున్నారు. దీనికి కారణమేమి? దేని వలన ఆయుష్షు వృద్ధి పొందుతుంది. దేని వలన ఆయువు క్షీణము అవుతుంది. తెలపండి." అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! సదాచారము నియమబద్ధ జీవనము ఆయువును పెంచుతుంది. అలాంటి వాడికి ధనము, కీర్తి కూడా లభిస్తాయి. దురాచారము లతో, నియమము లేని జీవనముతో ఆయువు తరిగిపోతుంది. సృష్టిలో ఉన్న అన్నిభూతములు వాడిని తిరస్కరిస్తాయి. కాబట్టి సదాచారము, నియమబద్ధ జీవనము ముఖ్యమైనవి. ఉత్తములు నడిచిన మార్గములోనే మనమూ నడవాలి. వర్ణాశ్రమ ధర్మములు పాటించాలి. అప్పుడు నియమబద్ధ జీవితము అలవడు తుంది.

గురువుగారి మాటను ధిక్కరించడం, పిట్టలను చంపడం, పనీ పాటా లేకుండా గోళ్లు కొరకడం, పుల్లలను తుంపడం, ఉదయం పూటా సాయంత్రం పూటా సూర్యుని వంక తేరిపారచూడటం, ఆయుక్షీణము కలిగిస్తాయి. మనసులో కోపము లేకుండా ప్రశాంతంగా ఉండటం, జీవహింస మానడం, సత్యమునే పలకడం, ఉదయము సంధ్యావందనము చెయ్యడం, ప్రతిరోజూ దేవాతారా ధనము చెయ్యడం, ఆయువును వృద్ధిపరుస్తాయి. ఇతరుల భార్యలను కోరడం ఆయుక్షీణతకు దారితీస్తుంది. అది మహా పాపము. అందులోనూ మిత్రుని భార్య, గురువుగారి భార్య, తనకన్నా వయసులో పెద్దవారి భార్యలు, రాజుల భార్యలు, తనకన్నా చిన్నవారిభార్యలు, బంధువుల భార్యలు, బ్రాహ్మణుల భార్యలు, వైద్యుల భార్యలు, సేవకుల భార్యలు, పనివారి భార్యలు, పండితుల భార్యలు, వీరిని కామించడం మహా పాపము. అధికంగా ఆయుక్షీణతను కలుగచేస్తాయి. తను ఆచరించదగని వ్రతాన్ని అయినా ఆచరిస్తే, అది ఆయువు వృద్ధి చేస్తుంది. ఇంకా దేవాలయముల దగ్గర, వీధిలోనూ, గోశాలల దగ్గరా రచ్చబండ దగ్గరా, పంటపొలములలోనూ మూత్రవిసర్జన చేయరాదు. అలాగే నిలబడి మూత్రము పోయరాదు. భోజనమునకు ముందు కాళ్లు చేతులు శుభ్రంగా కడుక్కోవాలి. నిలబడి భోజనము చేయరాదు. ఎంగిలి చేత్తో అగ్నిని, ఆవును, బ్రాహ్మణుని తాకరాదు. పెద్దవాళ్లు కనపడి నప్పుడు చిన్నవాళ్లు లేచి నమస్క రించాలి. వేదాధ్యయనము చేసేటప్పుడు తలమీద చేతులు పెట్టుకోకూడదు. నిద్ర పోయేముందు స్నానం చేసి పరిశుభ్రంగా ఉండాలి. రెండు చేతులతో తలను గోకరాదు. తలకు పూసిన నూనెను ఒంటికి పూసుకోరాదు. గురువుల ఎడల శత్రుత్వము పనికిరాదు. గురువుగారు కోపించినా సర్దుకుపోవాలి కాని గురువును తిట్టకూడదు. గురువుల విషయంలో అబద్ధాలు ఆడకూడదు. ఇవన్నీ ఆయుక్షీణతను కలగచేస్తాయి. బ్రాహ్మణులు, గోవులు, క్షత్రియులు, వృద్ధులు, దుర్బలులు, బరువు మోసేవారు, గర్భిణీస్త్రీలు, ఎదురుగా వస్తున్నపుడు తప్పుకొని దారి ఇవ్వాలి. బ్రాహ్మణులు, మంగళకరమైన వస్తువులు, చెట్టు కనపడినప్పుడు వాడికి ప్రదక్షిన నమస్కారము చెయ్యాలి. పౌర్ణమి, అమావాస్య, చతుర్ధశి, అష్టమి, ద్వాదశి తిధులలోనూ, జన్మతిధులలోనూ భార్యతో సంగమించరాదు. అది ఆయు

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
చతుర్థాశ్వాసము

క్షీణతకు దారితీస్తుంది. ఇతరుల మీద చాడీలుచెప్పరాదు. వారితో తగవులాడ రాదు. కాళ్లు కడుగుకొనేటప్పుడు ఒకకాలును మరొక కాలుతో తోమరాదు. ఇవన్నీ అవలక్షణములు. ఆయుక్షీణతను కలుగచేస్తాయి. వికలాంగులతోనూ, దరిద్రుని తోనూ, విద్యలేని వాడితోనూ, అంద వికారునితోనూ, అపహాస్యము చేయుట, వారిని తిట్టడం మహాపాపము. వారిని నిందించడం దేవతలను నిందించడమే అవుతుంది. ధనము తీసుకొని జోస్యము చెప్పడం మహాపాపము. దంతధావనము అనగా పళ్లుతోము కొనేటప్పుడూ, మలమూత్రవిసర్జనము చేసేటప్పుడు మాట్లాడకూడదు. మౌనంగా ఉండాలి. సూర్యోదయకాలము, సూర్యాస్తమయ కాలములలో నిద్రపోకూడదు. ప్రతిరోజూ తండ్రికి నమస్కరించి తరువాత గురువులకు, బ్రాహ్మణులకు నమస్కరించాలి. ఉదయము దేవతార్చనకు ముందు ఎవరివద్దకూ పోరాదు. గర్భిణీ స్త్రీలతో సంగమించరాదు. పెళ్లికాని కన్యలతో సంభోగించడం మహాపాపము. పెళ్లికి ముందు స్త్రీ సంభోగము మహాపాపము. అది పెళ్లిఅయిన తరువాత చెయ్యవలసిన కార్యము. దీనిని అవకీర్ణము అని అంటారు. పడుకొనేటప్పుడు ఉత్తరము వైపు, పడమటి వైపు తలపెట్టి పడుకోరాదు. స్నానం చెయ్యకుండా పైపూతలు పూయరాదు. ఒకళ్లు కట్టిన వస్త్రమును కట్టరాదు. ఒకరు తిన్న పదార్ధములు తినరాదు. భోజనం చేసేటప్పుడు ప్రశాంతంగా ఉండాలి. మనస్సు ఎక్కడో పెట్టుకొని బలవంతంగా భోజనము చేయరాదు. మౌనంగా భోజనం చేయాలి. ఉద్రేకంగా మాట్లాడుకుంటూ భోజనము చేయరాదు. ఒకరి చేతిలో నుండి ఉప్పును తీసుకోరాదు. రాత్రిపూట పెరుగు, తేనె తినరాదు. ఎదుటి వారు చూస్తూ ఉండగా తాను ఒక్కడే తినడం పాపము. వారికి పెట్టి తాను తినాలి. అలాగే పక్క పక్కనే కూర్చుని భోజనం చేస్తూ తాను మంచి పదార్థాలు తింటూ పక్కవాడికి నాసిరకం పదార్థాలు వడ్డించడం పాపము.

నెయ్యి, తేనె, పాయసము, నీరు.... వీటిని తను తినగా మిగిలినది మరొకరికి ఇవ్వరాదు. అది ఆయుక్షీణత కలగచేస్తుంది. పితరులకు తర్పణములు
విడిచేముందు ముందు విధిగా ఆచమనము చెయ్యాలి.. పగటి పూట భార్యతోనైనా సంభోగించరాదు. పెళ్లికాని కన్యలతోను, వేశ్యలతోనూ సంభోగించరాదు. స్త్రీలను బట్టలు లేకుండా నగ్నంగా చూడటం తప్పు. అక్క చెల్లెళ్లు, గురువు, మిత్రులు, పండితులు, దాయాదులు- - వీరు పేదవారుగా ఉండి దిక్కులేని వారైతే, వారిని దగ్గరకు తీసి పోషించడం, తగిన విధంగా సాయం చెయ్యడం ఆయువును వృద్ధిచేస్తుంది. పావురాళ్లు, చిలుకలు, శారికములు, పుష్పలతలు, బంగారము తో చేసిన వస్తువులు ఇంటిలో ఉండవలసిన మంగళ వస్తువులు. గ్రద్ద, దీపము పురుగులు, గుడ్లగూబలు ఇంట్లో ప్రవేశించరాదు. అలా జరిగితే శాంతి చేయించాలి. సాయం సంధ్యాసమయంలో చదవడం, తినడం పనికిరాదు. రాత్రిపూట శ్రాద్ధములు పెట్టరాదు. క్షురకర్మ, అభ్యంగనస్నానము, ఆమోదయోగ్యమైన తిధులలోనే చెయ్యాలి. ఉత్తర ముఖము, తూర్పుముఖంగా కూర్చుని చెయ్యాలి. మనిషి చనిపోయిన తరువాత 11,12 రోజులలో సపిండీకరణము, ఏకోద్దిష్టము అనే కర్మలు చేస్తారు. ఆరోజులలో రాత్రిళ్లు

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
చతుర్థాశ్వాసము

భోజనము చేయరాదు. పిలువకుండా ఎవరి ఇంటికీ భోజనమునకు పోరాదు. ఏదైనా ఒక కార్యమును సాధించే విషయములో తల్లితండ్రులకు, కుమారులకు హితబోధ చెయ్య వచ్చును. క్షత్రియుడు ఈ క్రింది విద్యలు విధిగా నేర్వాలి. గుర్రపు స్వారీ, ఏనుగును ఎక్కడం, రథము తోలడం, నానావిధములైన ఆయుధములను ప్రయోగించే నేర్పు, యుద్ధతంత్రముల గురించి తెలుసుకోవడం, దండనీతిని అభ్యసించడం, అర్ధశాస్త్రము, కామశాస్త్రము, సంగీతము, సర్వశాస్త్రములు, వేదములు, ప్రజాపరిపాలన, యజ్ఞములు చెయ్యడం. క్షత్రియుడు పైన చెప్పినవి విధిగా నేర్చుకోవాలి.

రజస్వల అయిన స్త్రీని ముట్టుకోకూడదు. రజస్వల అయిన తరువాత నాలుగవ దినము స్నానం చేసిన తరువాత, భార్యతో కలియవచ్చును. కాని ఐదవ రోజు భార్యతో సంగమిస్తే ఆడపిల్ల పుడుతుంది. ఆరవ రోజు సంగమిస్తే మొగశిశువు జన్మిస్తాడు. ఇంకా చెప్పాలంటే రజస్వల అయిన రోజునుండి సరిరోజులలో సంగమిస్తే మగశిశువు, బేసి రోజులలో సంగమిస్తే ఆడశిశువు జన్మించే అవకాశం ఉంది. అదీ కాకపోతే ఋతుస్నానం నుండి పదహారు రోజులపాటు ప్రతిరోజూ సంగమిస్తే, సంతానప్రాప్తి కలుగుతుంది. అన్ని ఆచారములలోకీ ఇతరుల పట్ల దయకలిగి ఉండటం సదాచారము. సదాచారముతో జీవిస్తే ఆయుష్షు పెరుగుతుంది." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు చెప్పాడు. | "పితామహా! ఈ లోకంలో అన్నదమ్ములు ఏ విధంగా ఉండాలి తెలియజేయండి." అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! చిన్నవాళ్లయిన తమ్ములు తన కన్నా పెద్దవారైన అన్నల యెడ భక్తి శ్రద్ధలతో మెలగాలి. అలాగే అన్నయ్యలు కూడా తన తమ్ముల ఎడ వాత్సల్యముతో ప్రేమతో మెలగాలి. అన్నదమ్ములలో ఒక తమ్ముడు బుద్ధిలేక ప్రవర్తించినా ఇబ్బంది లేదు కానీ అన్న అవివేకంగా ప్రవర్తిస్తే ఆ కుటుంబం నాశనం అవుతుంది. అన్నదమ్ములు తమలో తాము కొట్లాడుకోకుండా పెద్దలు ఇచ్చిన ఆస్తిని సమానంగా అనుభవించాలి. అప్పుడు లోకమంతా వారిని గౌరవిస్తుంది. అలాకాకుండా అందు లో ఒకడు స్వార్ధ బుద్ధితో అంతా నాదే అని అంటే ఆ కుటుంబం ఛిన్నాభిన్నము అవుతుంది. అపకీర్తిపాలవుతుంది.

తండ్రి తరువాత తండ్రి వంటి వాడు అన్నయ్య. ఆయన భార్య అంటే వదిన మిగిలిన వారికి తల్లి వంటిది. అనగా తల్లి తండ్రులు చనిపోయిన తరువాత అన్నగారిని తండ్రిగా, వదినను తల్లిగా భావించాలి. అన్నగానీ తమ్ముడు గానీ మిగిలిన అన్నదమ్ములకు ద్రోహం చేస్తే అతడు శిక్షార్హుడవుతాడు. తల్లి తరువాత అక్క తల్లివంటిది. చిన్న తనంలో తనకు పాలు ఇచ్చి పెంచిన ఆయాలు, దాదులు కూడా తల్లితో సమానులే. తండ్రి తొలి గురువు. తండ్రి గురువుకంటే పదిరెట్లు ఎక్కువ. కాని తండ్రి కంటే తల్లి పదిరెట్టు ఎక్కువ. తల్లితండ్రులు ఈ దేహమునకు జన్మనిస్తే, గురువు విద్యాబుద్ధులు చెప్పి మరోజన్మనిస్తాడు. గురువు ఇచ్చిన జన్మ అజరామరము (చావు లేనిది. అంటే నేర్చుకున్న విద్యకు నాశనము లేదు.) కాబట్టి గురువు అధికంగా గౌరవింపదగినవాడు." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు వివరించాడు. (ఇది వరకు ఇంట్లో పెద్దవాళ్లు, చెయ్య వలసిన పనులు, చెయ్యకూడని పనులు చెప్పేవారు.

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

"పితామహా! ఉపవాస వ్రతము బ్రాహ్మణులకు, క్షత్రియులకు మాత్రమే నిర్దేశింపబడినది. మిగిలిన వర్ణములకు కాదు అని అంటారు కదా! పైగా, ఎక్కువగా ఉపవాసములు చెయ్యడం దోషము అని కూడా అంటారు కదా! అసలు ఉపవాసము అంటే ఏమిటి? దానికి ఉండవలసిన యోగ్యతలు ఏమిటి? ఉపవాసము చేసినందువలన కలుగు ఫలము ఏమిటి? వివరంగా చెప్పండి." అని అడిగాడు.

"ధర్మనందనా! ఇప్పుడు నువ్వు నన్ను అడిగినట్టుగానే పూర్వము నేను అంగిరసుడు అనే మునీశ్వరుడిని అడిగాను. ఆయన నాతో అన్న మాటలు నీకు చెబుతాను. శ్రద్ధగా విను. బ్రాహ్మణుడు, క్షత్రియుడు మూడు రాత్రులు ఉపవాసము చేయుటకు అర్హులు. శరీరము సహకరిస్తే, అనారోగ్యము పాలు కాకుండా ఉంటే, ఇంకొన్ని రోజులు కూడా చెయ్యవచ్చును. వైశ్యులు, శూద్రులు మాత్రము నాలుగు పూటలు మాత్రము ఉపవాసము చేయుటకు అర్హులు. అంతకు మించి వారు ఉపవాసము చేయరాదు.

ఇంక ఉపవాసము చేయతగ్గ దినములు ఏవంటే -- పౌర్ణమి, శుక్లపక్ష అష్టమి, చతుర్దశి, శుక్ల పక్ష పంచమి, షష్టి, అలాగే బహుళ పక్ష పంచమి, షష్టి, ఉపవాసము చేయుటకు పర్వదినములు. రోజుకు ఒక పూట మాత్రమే తిని, రాత్రి ఉపవాసము ఉండు బ్రాహ్మణునకు మంచి అందమైన భార్య, చక్కని సంతానము కలుగుతారు, అతను ఐశ్వర్యవంతుడవుతాడు. ఆ మాదిరి ఒక్క సంవత్సరము ఉపవాసము ఉంటే అతనికి ఈలోకములో ఉండే అన్ని సౌఖ్యములు అతనికి కలుగుతాయి. ఎన్ని రోజులు ఉపవాసము ఉంటే అన్ని శుభములు కలుగుతాయి.

"ధర్మనందనా! అందరికీ యజ్ఞములు యాగములు చేయడం సాధ్యం కాదనే అంగిరసుడు ఈ ఉపవాస వ్రతమును ఉపదేశించాడు. ఉపవాసం చెయ్యడం కష్టమని కదా యజ్ఞములు గురించి అడిగావు. ఉపవాసము చెయ్యడంలో తేలిక విధానము చెబుతాను విను. రోజుకు రెండు సార్లు, అనగా పగటి పూట ఒకసారి, రాత్రిపూట ఒకసారి, భోజనం చేస్తూ, భోజనం చేసేటప్పుడు మాత్రమే నీరు తాగుతూ, మధ్యలో ఏమీ తినకుండా, తాగకుండా, ప్రతిరోజూ అగ్నిహోత్రం చేసేవారు ఉపవాసవ్రతము చేసినట్టే అని పెద్దలు చెబుతారు. ఇది కూడా ఆచరించడం కష్టం అనుకుంటే అంగిరసుడుచెప్పిన మిగిలిన ఉపవాస వ్రతములు ఆచరించవచ్చును." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు వివరించాడు. , అప్పుడు ధర్మరాజు "పితామహా! జ్ఞానానికి ప్రతీక శ్రీకృష్ణుడు అంటారు. కదా. ఆయన బోధనలు నాకు వినవలెనని ఉన్నది. కాబట్టి ఆ మహాత్ముని తత్త్వజ్ఞాన వాక్యములను వినవలెనని ఉన్నది." అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! ఈ సందర్భంలో నీకు హర, సనత్కుమార సంవాదాన్ని వివరిస్తాను. పూర్వము పరమశివుడు ఒక కోరికతో సనత్కుమారుని వద్దకు వెళ్లాడు. సనత్కుమారుడు పరమశివునికి అతిధి మర్యాదలు చేసి సత్క రించాడు. పరమశివుడు తనకు సనత్కుమారునితో కొన్ని సందేహములను తీర్చుకొనవలెనని కోరిక వెలిబుచ్చాడు. పరమశివుని సందేహములు తీర్చడం మహాభాగ్యం అని అన్నాడు సనత్కుమారుడు. "మహాత్మా! ధ్యానముతో దర్శింపతగ్గ వస్తువేది? తత్త్వములు ఎన్ని? సాంఖ్యము,

నధ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
చతుర్థాశ్వాసము

యోగము --వాటితత్త్వములు ఏవి? ఇంకను అధ్యాత్మ విషయముల గురించి వివరించు."అని అడిగాడు.

సనత్కుమారుడు ఇలా చెప్పసాగాడు. "మహాశివా! తత్త్వములు 24 అని కొంతమంది, 23 అని మరి కొంతమంది, 25 అని ఇంకా కొంతమంది అంటారు. ప్రాకృతులు 23 అని అంటారు. వారు మనస్సు, బుద్ధి ఒకటే అని నమ్ముతారు. అది సరి అయిన దారి కాదు. ఇంక తత్త్వములు 24 అనే వారు పరిశుద్ధమైన మనస్సే బుద్ధి అని అంటారు. ఇంక నేను మాత్రము 25వ తత్త్వము ఉందని నమ్ముతాను. అదే అధిష్ఠానము. మిగిలిన 24 తత్త్వములను వికసింపచేస్తుంది. 24 తత్త్వములు ఆ 25వ తత్త్వములో లీనమైనట్లు ఉంటాయి. కాబట్టి ఆ 24 తత్త్వములు ఉన్నాయి అనడం, లేవు అనడం, రెండూ సంభవమే. నీకు ఆ 24 తత్త్వములు వివరిస్తాను. ఈ విశ్వంలో పంచభూతములు ఐదు. వాటి గుణములు ఐదు. ఇంద్రియములు పది. ఇవికాక మనస్సు, బుద్ధి, అహంకారము, ప్రకృతి. మొత్తం 24. ఈ 24 తత్త్వములను అధిష్టించి ఉండునది మహతత్త్వము. అది 25వ తత్త్వము. బాగా తెలిసిన వాడు ఈ 24 తత్త్వములో కూడినదే దేహము అని భావిస్తాడు. 25వ తత్త్వమైన పరమాత్మ కట్టెలో నిప్పుదాగి ఉన్నట్టు దేహం అంతటా నిండి ఉంటాడు. కాని మానవునితో ఉన్న సహజమైన ఈర్ష్య, దురభిమానము, ఈ జ్ఞానమును నిలువనీయదు. నేను, నాది అంటూ ఈ దేహమే నిత్యము అంటూ సంసారంలో కొట్టుమిట్టాడుతుంటాడు. వేదము పరమాత్మ తత్త్వమును, బ్రహ్మమును గురించి తెలియజేస్తుంది. దానినే అమృతార్థతత్త్వము అని అంటారు. అన్నితత్త్వముల కంటే ఈ అమృ తార్థ తత్త్వము మేలైనది. ఈ అమృతార్థతత్త్వము తెలుసుకుంటే మృత్యువును జయింపవచ్చును. అది తత్త్వముల కన్నింటికీ ఈశ్వరుడు. దీనికంటే మించిన ఈశ్వరుడు లేడు. అ తత్త్వమే సత్యము, రహస్యము. పరమశివా! ఈ తత్త్వము లన్ని వరుసగా పైనుండి కిందికి వస్తే సృష్టి జరుగుతుంది. అదే విధంగా కిందినుండి పైకి వెళితే లయం జరుగుతుంది. వీటన్నిటినీ దాటి బ్రహ్మను చేరుకోవడమే ఏకత్వము అంటారు. ఈ జ్ఞానము, లేనివాడికీ, మనస్సు ఏకాగ్రత పొందని వాడికీ, ఇంద్రియములను జయింపని వాడికీ, వేదాధ్యయనము చేయని వాడికీ, లభ్యముకాదు."

తరువాత సనత్కుమారుడు అధ్యాత్మమము, అధిభూతము, అది దైవము ల గురించి ఈశ్వరునికి వివరించాడు. "ఈశ్వరా! సకల జీవరాసులలోనూ ఈ అధ్యాత్మము నిండి సమానంగా ఉంటుంది అని తెలుసుకోవడమే నిజమైన జ్ఞానము. కాని ఈ జ్ఞానమును మున్ను దేవతలు కానీ, రాక్షసులు గానీ, గంధర్వులు గానీ, మానవులు గానీ తెలుసుకొనలేక అజ్ఞానంలో పడిపోయారు. అసలు బ్రహ్మము గురించి ఇంతవరకూ ఎవరూ తెలుసుకొనలేదు. ఆ బ్రహ్మతత్త్వమే ఓంకారము. ఆ బ్రహ్మతత్త్వము, అహంకారము పూర్తిగా నశించిన మీదట కానీ గోచరము కాదు. ఈ బ్రహ్మము నిష్కళంకము, సుఖప్రదము, అఖిలము, ద్వంద్వాతీతము, జ్ఞానదాహార్తిని తీర్చేది. ఇంకా ఈ బ్రహ్మము అప్రమేయము, అవిజ్ఞేయము, అచలము, ఆది అంతము లేనిది, విమలము, అవ్యయము, ఇంద్రియగోచరము కానిది, అచ్యుతము, సత్, అసత్ కలిసి భాసించేది. ఈ బ్రహ్మతత్త్వము మొదట నారాయణుడికి తెలుసు. నారాయణుని వలన

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
చతుర్థాశ్వాసము

దేవతలు, మునులు, సిద్ధులు, సాధ్యులు, గంధర్వులు తెలుసుకున్నారు.
తరువాత మానవులలో అర్హులకు బోధింపబడినది. ఎందుకంటే ఈ బ్రహ్మతత్త్వము అందరికీ గోచరము కాదు. ఈ భవబంధముల నుండి విముక్తి పొందినవాడే ఆ బ్రహ్మతత్త్వమును చూడగలడు. ముందు జీవుడు అహంకారాన్ని వదిలిపెట్టాలి. జ్ఞానేంద్రియములు, కర్మేంద్రియములతోనూ మనస్సుతోనూ చేసే పనులను, ఆలోచనలను వదిలిపెట్టాలి. అప్పుడు అతని మనస్సు, బుద్ధి ఈ పరతత్త్వములో లీనమవుతాయి. పరమశివా! ఈ విధంగా 23 తత్త్వములు పరతత్త్వములో లీనమైనపుడు ఇంక ఆ పరతత్త్వమును చూచేదేముంది? అదే అద్వైతస్థితి.
పరమశివా! మానవుని దేహములో ఉండే దేవతాస్వరూపములను వివరిస్తాను. నాలుకమీద చంద్రుడు, తలలో సరస్వతి, ప్రాణములో వాయువు, ఉదానములో మెరుపులు, వ్యానములో పర్జన్యుడు, స్తనములలో ఆకాశము, బలములో కౌశికుడు, అపానములో ఈశానుడు, సమానములో మిత్రుడు, అప్సరసలు, కన్నులందు సూర్యుడు, దేహంలో భూమి, పాదాలలో విష్ణువు, ' చెవిలో దిక్కులు, జననాంగములో ప్రజాపతి, బుద్ధిలో బ్రహ్మ, అధివసించి ఉన్నారు. ఇవి అన్నీ ఆత్మతో తెలియబడుతుంటాయి. ఈ ఆత్మ రెండు రకాలు. ప్రబుద్ధుడు, అబుద్ధుడు. యోగి అయిన వాడు ఈ దేవతలనందరినీ సమంగా ఆదరిస్తూ తన ప్రాణములను ఊర్ధ్వ ముఖంగా ప్రయాణింపజేసి, శిరస్సులో నిలుపుతాడు. ఆ సమయంలో యోగి వ్యక్తమైన బ్రహ్మను దర్శిస్తాడు. అదే అవ్యక్తస్థితి. అబుద్ధుడు వ్యక్తరూపం తెలుసు కుంటాడు. ప్రబుద్ధుడు అవ్యక్తరూపమును తెలుసు కుంటాడు. నిజానికి అబుద్ధుడు, ప్రబుద్ధుడు ఆత్మయొక్క రెండుదశలు మాత్రమే. ఆత్మ ఒకటే. అవ్యక్తమును దర్శించిన యోగికి ఈ లోకంలో ఎవరూ సాటిరారు. ఒక్క యోగులకు తక్క మరొకరికి ఆ స్థితి దుర్లభము.

ఆత్మ క్షరము, అక్షరము, పరము అనే మూడు స్థితులలో వ్యక్తమవుతుంది. 25వ తత్త్వమే ప్రబుద్ధము అంటారు. ఈ 25వ తత్త్వము ప్రకృతితో కలిస్తే అబుద్ధుడు అంటారు. ఈ అబుద్ధుడిని 26 వ తత్త్వంగా పిలుస్తారు. ఈ అబుద్ధుడు మాటకూ, మనసుకూ అందడు. ఈ అబుద్ధుడు తనను తానుగా తెలుసుకుంటూ ప్రబుద్ధుడు అవుతాడు. లేక తనను తాను ప్రకృతిగా తలిస్తే అజ్ఞానంలో పడిపోతాడు. ఆ అజ్ఞానం తొలగిపోతే ప్రబుద్ధుడు అవుతాడు. ఆ పరమశివా! నీకు పరమాత్మతత్త్వములో ఉంటే మూడు దశలను వివరించాను. ఇంక మునిజనులు చేసే పనుల గురించి వివరిస్తాను. ముని వృత్తి స్వీకరించినవాడు, అడవులలోనూ, కొండగుహలలోనూ నివసించాలి. ఇంద్రియ నిగ్రహము పాటించాలి. విషయ వాంఛలను విడిచిపెట్టాలి. అప్పుడు అతడు యోగి అవుతాడు. గురువు గారి బోధనలను పాటిస్తాడు. ఆహారాన్ని తగ్గి స్తాడు. తదనుగుణంగా మలమూత్రవిసర్జనము కూడా తగ్గిపోతుంది. క్రమ క్రమంగా ఆహారం తీసుకోవడం మానేస్తాడు. మనస్సు నిశ్చలంగా ఉంటుంది. అప్పుడు పరమాత్మ సాక్షాత్కారం అవుతుంది. దానికి నిర్జనము, ఎలాంటి శబ్దములు లేకుండా ఉండే ప్రశాంత ప్రదేశము కావాలి. అప్పుడే యోగి తమము, అస్తమము, జ్ఞానము,

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

అజ్ఞానము, ఈ ద్వంద్వములు లేని స్థితిని పొందుతాడు. అదే అద్వైత స్థితి. యోగులు ఈ అద్వైతస్థితిని పొంది, తమ తమ దుఃఖముల నుండి విముక్తి పొందుతారు. జరామరణములు లేని స్థితిని పొందుతారు. వారికి అణిమాది అష్టసిద్ధులు సిద్ధిస్తాయి. అటువంటి యోగులు యక్షులు, గంధర్వులు, సిద్ధులు, సాధ్యులు మొదలగు భూతకోటిని మించిపోతారు. స్వేచ్ఛాజీవులుగా ఉంటారు.

ఈశ్వరా! భవ్యయోగ తత్పరులమైన నేను మా సహజన్ములయిన సనక, సనంద,సనత్సుజాతులు కూడా ప్రస్తుతము అదే స్థితిలో ఉన్నాము. కాబట్టి యోగధర్మము కంటే ఉత్తమమైన ధర్మము వేరొకటి లేదు. మోక్షాన్ని పొందడానికి యోగధర్మము నిచ్చెనలాంటిది. పరమశివా! నీకు యోగము గురించి చెప్పాను. ఇప్పుడు సాంఖ్యము గురించి చెబుతాను విను. సాంఖ్యయోగులు యోగము, సాంఖ్యము ఒకటే అను భావనతో ఈ భవ సాగరమును తరిస్తారు. ఇంద్రియముల కంటే మనస్సు, మనస్సు కంటే అహంకారము, అహంకారము కంటే బుద్ధి, బుద్ధికంటే ప్రకృతి ఎక్కువయినవి. వీటన్నిటికంటే అధికుడు పురుషుడు. పరమశివా! పంచభూతములు ఐదు. వాటి గుణములైన శబ్దము మొదలగునవి ఐదు. ఇంద్రియములు పది. మనస్సు, బుద్ధి, అహంకారము, ప్రకృతి నాలుగు. మొత్తము 24 తత్త్వములు. చేతనుడు అగు పురుషుని ఆశ్రయించుకొని అచేతనమైన ప్రకృతి కూడా చైతన్యవంతమవుతుంది. మొదటి 23 తత్త్వములు, 24వ తత్త్వమగు ప్రకృతి అనే మహాసముద్రంలో అలలమాదిరి తేలియాడుతుంటాయి. పురుషునికి ఏ గుణములూ లేవు. కాని ప్రకృతితో చేరిన కారణంగా పురుషుడు కూడా గుణములు కలవాడు అవుతున్నాడు. అందువలన మిగిలిన 23 తత్త్వములు కూడా పురుషునికి వాటి వాటి గుణములు ఆపాదిస్తాయి. తాను వేరు, ప్రకృతి వేరు, ఈ 23 తత్త్వములు వేరు అని తెలుసుకున్న పురుషుడు ఈ ప్రకృతిని ఉపేక్ష చేసి, పొగలేని నిప్పువలె ప్రకాశిస్తాడు.

అలా కాకుండా ఈ ప్రకృతే తానని అహంకరించి, తానే ఈ సృష్టికి, లయానికి కర్త అని భావిస్తాడో, అప్పుడు పురుషుడు వికారములను పొందు తాడు. ధైర్యంతో ఈ ప్రకృతిని ఎదిరించలేని పురుషుడు, ప్రకృతికి వశుడైపోతాడు. తమోగుణ కల్పితములైన ఈ ప్రాపంచిక సుఖములలో మునిగిపోతాడు. 25వ తత్త్వము అయిన పురుషుడు ప్రకృతిని పట్టించు కోకుండా ఉపేక్షిస్తే, 26వ తత్త్వమైన పరమపదమును పొందుతాడు. కాబట్టి పురుషుడు సత్త్వగుణమును ఆశ్రయించి, తత్త్వజ్ఞానము అలవరచుకుంటే, ప్రకృతిలో లీనం కాకుండా చిదానంద స్వరూపుడవుతాడు. ఈ 26వ తత్త్వమే విద్య. కాని దానికి విద్య, అవిద్య అనే గుణములు లేవు. దానికి ఆది అంతములేదు. మార్పులేదు. అజరామరుడు. అచ్యుతుడు. అనంతుడు.

ఆత్మస్వరూపంగా ప్రకాశిస్తుంటాడు. ఓ మహాదేవా! ఈ సాంఖ్యయోగమును అభ్యసించినవారు చక్కని జ్ఞానసంపదతో ప్రకాశిస్తారు. రాబోయే అరిష్టములను ముందే కనిపెట్టగల ప్రజ్ఞాపాటవములను కలిగి ఉంటారు. ఎందుకంటే ముందే రాబోయే అరిష్టములను తెలుసుకుంటే వాటిని ముందే నివారించగలుగుతారు.

నాథ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

యోగాభ్యాసకులైన మునులు తమకు రాబోయే అరిష్టములను ముందే తెలుసుకొని సర్వాంగధారణ తో అన్నితత్త్వములను ఏకం చేసి మృత్యువును జయిస్తారు. నీటిలో చేప, మేడిపండులో పురుగులు ఎలా ఉంటాయో అలాగే తానుకూడా ఈ ప్రకృతిలో ఉన్నాను అని తెలుసుకున్న సాధకుడు ఈ ప్రకృతి నుండి విడివడి అవ్యయత్వమును పొందుతాడు. తామరాకు మీద నీటి బొట్టు మాదిరి పురుషుడు ప్రకృతిలో సంచరిస్తూ కూడా, తత్సంబంధమైన వికృతు లకు లోను కాకుండా నిర్లిప్తంగా, నిశ్చలంగా, అజరామరంగా వెలుగొందుతాడు. ఈ ప్రకారంగా ప్రకృతిని వదిలిపెట్టిన 25వ తత్త్వమైన పురుషుడు, 26వ తత్త్వమును పొంది విమల, శివ, నిరంజన స్వరూపుడై వెలుగొందుతాడు. దానినే ముక్తి అంటారు. ఓ పరమశివా! ఈ జ్ఞానాన్ని పూర్వము నాకు గురువైన కపిలమహర్షి లోకానికి అనుగ్రహించాడు. ఆయన కింద శిక్షణ పొందిన అనేక మంది శిష్యులు ఆయన బోధనలతో విజ్ఞానవంతులయ్యారు. నేను కూడా అనేక మంది శిష్యులకు ఈ జ్ఞానాన్ని బోధించాను. ఎందరో దివ్యమునులు దీనిని శ్లాఘించారు. గార్గ్యుడు, గౌతముడు, కాత్యాయనుడు మొదలగు మహా మునులు ఈ బోధనలతో తమ తమ మనస్సులలోని శంకలను నివృత్తి చేసుకున్నారు. ఈ ప్రకృతి సంపర్కము వదిలి శాశ్వతానందమును పొందారు. పరమశివా! పురుషుడు ప్రకృతితో కలియడమే బంధము. అలా కలియకుండా ఉండటమే మోక్షము. " అని చెప్పి సనత్కుమారుడు ఆకాశమార్గమున వెళ్ళిపోయాడు. శివుడు కూడా తనయొక్క దివ్యమైన మనోపథంలో విహరిస్తున్నాడు." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు వివరించాడు. "పితామహా! ఎన్నో తీర్థాలు ఉన్నాయి కదా! అందులో పరమ పవిత్రమైన తీర్థము ఏది వివరించండి." అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! తీర్థములు అన్నీ మేలైనవే. అందులో పవిత్రము అపవిత్రమూ అంటూ లేవు. అన్ని తీర్థములలో మానస తీర్థము పరమ పవిత్రమైనది. దాని పేరు సత్యము. దానికి స్థానము ధృతి అనే సరోవరము. ఎవరైతే రజస్సు తమోగుణములను పక్కకు నెట్టి సత్యాన్ని చేత ధరించి ఆ సరోవరములో స్నానం చేస్తాడో అతడు పరిశుద్ధుడవుతాడు. రాగద్వేషములను వదిలి, ఇంద్రియ నిగ్రహము పాటించు మహాత్ములందరూ పవిత్రమైన తీర్థముతో సమానులే. వారిని సేవించడం ద్వారా మానవునికి పుణ్యతీర్థ సేవన ఫలం దక్కుతుంది. తపస్సుచేయడం, ఇంద్రియ నిగ్రహము కలిగి ఉండటం, అహింసను పాటించడం, మనస్సును నిగ్రహించడం, శుభ్రత కలిగి ఉండటం ఇవన్నీ పుణ్యతీర్థ సేవనముతో సమానములే.

పైగుణములు లేకుండా కేవలము నదీజలములలో మునిగి నంత మాత్రాన పుణ్యతీర్థ సేవనము దక్కదు. కేవలం శరీరం శుభ్రపడుతుంది కానీ మనస్సు శుభ్రపడదు కదా! దొరకని వాటి కోసం ఆశపడకపోవడం, దొరికిన వాటితో తృప్తిచెందడం, ఎల్లప్పుడూ తృప్తితో సంతుష్టితో ఉండటం, ఆశా పాశములను విడచిపెట్టడం మొదలగు గుణములను పాటించే నరులకు వేరే తీర్థములు సేవించడం ఎందుకూ!" అని పలికాడు భీష్ముడు. "తాతగారూ! మానవుడు ఏ విధంగా ప్రవర్తిస్తే ఉత్తమ పదము చేరుకుంటాడు. మానవుడు చనిపోయిన తరువాత ఈ దేహము విడిచి పెట్టి దేనిని

అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

సాయంగా తీసుకొని వెళతాడు. వివరించండి." అని అడిగాడు ధర్మ రాజు. "ధర్మనందనా! నీవు అడిగిన విషయములు పరమ నిగూఢమైనవి. వాటిని చెప్పుటకు ఒక్క బృహస్పతి తగినవాడు. ఆయన ఇక్కడకు వస్తున్నాడు. నీ సందేహములను ఆయనను అడిగి తీర్చుకో" అని అన్నాడు భీష్ముడు. భీష్ముడు ఆ మాటలు అంటూ ఉండగానే దేవగురువు బృహస్పతి అక్కడకు వచ్చాడు. ధర్మరాజు తన తమ్ములతో సహా ఎదురేగి బృహస్పతికి అర్ఘ్యపాద్యాదులు ఇచ్చి ఉచితాసనము మీద ఆసీనుడిని చేసాడు. తరువాత తాను అంతకు ముందు భీష్ముని అడిగినట్టు అడుగగా, బృహస్పతి ఈ విధంగా చెప్పాడు..

"ధర్మనందనా! పుట్టినప్పుడు, చచ్చినప్పుడు, పుణ్యలోకములలోనూ, నరకంలోనూ జీవుడు ఒంటాడు. ఈలోకంలో తల్లి, తండ్రి, భార్య, కుమారులు, కుమార్తెలు, బంధువులు స్నేహితులు శ్మశానం దాకా వెళ్లి తిరిగి వస్తారు. నరుడు చనిపోయిన తరువాత అతని ధర్మమే అతనికి తోడుగా వస్తుంది. కాబట్టి బతికి ఉన్నప్పుడే మానవుడు ధర్మకార్యములు చేయాలి. అలా ధర్మకార్యములు చేయనివాడు, ధర్మము తప్పి నడుచుకునేవాడు, నరకానికి పోతాడు." అని పలికాడు బృహస్పతి. అప్పుడు ధర్మరాజు ఇలా అన్నాడు. "మహాత్మా! ఈ శరీరాన్ని వదిలిపెట్టి వెళ్లే జీవుడిని ధర్మము ఎలా అనుసరిస్తుంది. వివరించండి." అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! పంచభూతములు, వాటి గుణములు అయిన శబ్ద, స్పర్శ, రూప, రస, గంధాదులు బుద్ధి, ధర్మము జీవుడిని అనుసరించి వెళతాయి." అని పలికాడు. "మహాత్మా! రేతస్సు ఏప్రకారంగా ఏర్పడుతుంది." అని అడిగాడు ధర్మరాజు. "ధర్మనందనా! మానవుని శరీరము పంచభూతాత్మకము. మనస్సు దేహంలో ఉంటుంది. అన్నం దేహాన్ని పోషిస్తుంది.

మానవునిలో కలిగిన కామ ప్రకోపనంతో రేతస్సు ఏర్పడుతుంది. స్త్రీ పురుషుని కలిసినప్పుడు అది స్త్రీ గర్భాశయంలో ప్రవేశించి, స్త్రీ గర్భం ధరిస్తుంది. అలా పుట్టిన మానవుడు తాను పుణ్యం చేసుకుంటే సుఖాలు అనుభవిస్తాడు. పాపాలు చేసి ఉంటే దుఃఖాలు అనుభవిస్తాడు. పూర్వజన్మలో అతను చేసిన ధర్మకార్యములే అతనికి సుఖ సంతోషాలు కలుగచేస్తాయి. కాబట్టి ఎల్లప్పుడు ధర్మకార్యాలు చేయాలి. పాపకార్యాలకు దూరంగా ఉండాలి. పూర్వజన్మలో అధర్మము, పాపకార్యములు చేసిన వారు, మానవ జన్మకు బదులు పశుపక్ష్యాదులుగానూ, క్రిమికీటకాదులు గానూ జన్మిస్తారు. అదే నరకము. నరకము అంటూ వేరు లేదు. ఇంక నీకు కర్మ, దాని విశేషములను వివరిస్తాను. విను. జననీ జనకులకు, గురువులకు మేలు చేస్తే సుఖము, వారికి కీడు చేస్తే దుఃఖము కలుగుతాయి. వీరు గాక తక్కినవారి విషయములలో పాపం చేస్తే ప్రాయశ్చిత్తము ఉంది గానీ, తల్లి, తండ్రి, గురువుల ఎడ అపచారము చేస్తే ఆ పాపమునకు ప్రాయశ్చిత్తము లేదు. ఆహారధాన్యములను అపహరించిన వాడు, మరుజన్మలో ఎలుకగానూ పందిగానూ కుక్కగానూ పుడతాడు. అలాగే, ఇతరుల భార్యలతో సంగమించే వాడు తోడేలుగానూ, రాబందుగానూ గ్రద్దగానూ, కోతిగానూ పుడతాడు. ఆఖరుకు పురుగు జన్మకూడా ఎత్తుతాడు. అప్పటికి గానీ ఆ పాపము పోదు. ఎవరైతే తన కూతురును ఒకరికి ఇచ్చి పెళ్లి చేసి, మరలా మనసు మార్చుకొని ఆమెను

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
చతుర్థాశ్వాసము

వేరొకరికి అర్పిస్తాడో అతడు పురుగు జన్మ ఎత్తుతాడు. దేవ కార్యము చేసి తరువాత పితరులకు నివేదన చేయకుండా భోజనము చేసేవాడు కాకి జన్మ ఎత్తుతాడు. అన్నగారిని తిట్టిన వాడు పక్షి జన్మ ఎత్తుతాడు. శూద్రుడు బ్రాహ్మణస్త్రీతో సంగమిస్తే అతను పురుగుగా పుడతాడు. చేసిన మేలు మరిచేవాడు నరకబాధలు అనుభవిస్తాడు. ధనము మీద వాంఛతో నిరాయుధుని చంపినవాడికి గాడిద జన్మ, పక్షిజన్మ వస్తుంది. ఆ జన్మలలో చావు దెబ్బలు తింటూ మారణాయుధాలతో మరణిస్తాడు. స్త్రీని చంపిన వాడు మరుజన్మలో అనేక రకములైన నరకబాధలు అనుభవిస్తాడు. అన్నము, పాలు పెరుగు దొంగతనము చేసినవాడు వాటిలోని పురుగుగా పుడతాడు.
ఎవడైతే పండ్లను, ఇనుమును, వెండిని, బంగారమును దొంగిలిస్తాడో అతడు వరుసగా కోతి, కాకి, పక్షి, క్రిమి మొదలగు పుట్టుకలుపుట్టి బాధలు అనుభవిస్తాడు. ఇతరుల బట్టలు దొంగిలిస్తే కుందేలుగా పుడతాడు. ఇతరులు తన వద్ద దాచిన ధనమును అపహరించి నమ్మకద్రోహము చేస్తే అతడు చేప మొదలగు నీచ జన్మలు ఎత్తుతాడు. పైన చెప్పిన పాపాలు స్త్రీలు చేస్తే, పురుషులు ఎత్తిన నీచజన్మలలో వారికి భార్యలై పుట్టి, పురుషులతో పాటు వారూ ఆ నరకబాధలు అనుభవిస్తారు." అని అన్నాడు బృహస్పతి. "మహాత్మా! మరి ఈ పాపములనో పోగొట్టుకునే మార్గము లేదా!" అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! చేసిన పాపములు దానధర్మములలో నశిస్తాయి. అన్ని దానములలోకీ అన్నదానము ఉత్తమమైనది. న్యాయంగా సంపాదించిన ధనంతో అన్నదానం చేస్తే అది అన్నిపాపములను నశింపజేస్తుంది. కడకు, తాను బిక్షమెత్తి అయినా సరే అన్నము తీసుకొని వచ్చి ఆకలితో ఉన్న పేద బ్రాహ్మణు లకు అన్నదానం చేస్తే, అతనికి పుణ్యలోకములు కలుగుతాయి. బ్రాహ్మణుడు వేదాధ్యయనము చేయడం వలనా, తాను నేర్చుకొనినది పదిమందికి బోధించడం వలనా; క్షత్రియుడైన వాడు అటువంటి బ్రాహ్మణులను పోషించడం వలనా, ఉత్తమ లోకములను పొందుతారు. వైశ్యుడు ధర్మంగా వ్యాపారము చేసి ఆర్జించిన ధనములోఅన్నదానము చేసి ఉత్తమ లోకములు పొందుతాడు. ఇంక శూద్రుడు కూడా కష్టపడి పనిచేసి తనకు ఉన్నదానితో అన్నదానము చేసి పుణ్యలోకములు పొందుతాడు. అతడు ఏ కులము వాడైనా సరే తాను తినబోయే ముందు ఇతరులకు పెట్టి తింటే అతడికి సద్గతి కలుగుతుంది.
కాబట్టి ధర్మనందనా! అన్ని దానములలోకీ అన్నదానము గొప్పది. దాని వలన అన్ని పాపములు నశిస్తాయి." అని అన్నాడు బృహస్పతి. ఆ మాటలు విన్న ధర్మరాజు బృహస్పతితో ఇలా అన్నాడు. "మహాత్మా! ధ్యానము, ఇంద్రియ నిగ్రహము, గురువులను భక్తితో సేవించడం, అహింసను పాటించడం,నిత్యము దేవుని పూజించడం, తపస్సు వీటిలో మిక్కిలిగా సేవింపదగినది ఏది? తెలపండి." అని అడిగాడు. అప్పుడు బృహస్పతి ధర్మరాజుతో ఇలా అన్నాడు. "ధర్మనందనా! నీవు చెప్పిన ఆరు మంచి మార్గములే. కాని వీటి అన్నింటిలో అహింస పరమ పవిత్రమైనది. అహింస అన్ని వ్రతములను ప్రకాశింపచేస్తుంది." అని చెప్పి బృ హస్పతి స్వర్గలోకమునకు వెళ్లిపోయాడు. తరువాత ధర్మరాజు భీష్ముని ఈ విధంగా అడిగాడు. "పితామహా! సర్వదేవతలు, బ్రాహ్మణులు, మునులు అందరూ అహింస పరమ ధర్మము అని చెబుతారు

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
చతుర్థాశ్వాసము

కదా. ఆ అహింస గురించి వివరించండి." అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే ఈ అహింస అనే ధర్మంలో సకల ధర్మాలు ఇమిడి ఉన్నాయి. ఈ అహింస నాలుగు పాదములతో నడు స్తుంది. ఆ పాదములలో ఏ ఒక్కటి కుంటు పడినా ధర్మము దారి తప్పుతుంది. మనసు చేత గానీ, వాక్కు చేత గానీ శరీరం చేత గానీ పరులను హింసించడం, మాంసము తినడం ఇవి హింసా మార్గాలు. మాంసం తినడం కూడా హింస కింద లెక్కే. కాబట్టి ఈ నాలుగు మార్గాలలో హింస చెయ్యడం మానాలి. మాంసము తినడం మీద మక్కువ మానుకుంటే అది కూడా అహింస కిందకు వస్తుంది." అని భీష్ముడు చెప్పాడు.

ఇంతలో ధర్మరాజు "పితామహా! పితృకార్యములలో మాంసము ప్రధానంగా వాడుతారు కదా! మరి మృగములను చంపక పోతే మాంసము ఎలా వస్తుంది." అని ఎదురు ప్రశ్న వేసాడు. దానికి భీష్ముడు ఇలా సమాధానం చెప్పాడు. "ధర్మనందనా! మాంసము తినడం మానడం అశ్వమేధయాగము చేయడంతో సమానము. మాంసము తినడం కోసం జంతువులను చంపడం, చంపించడం మహాపాపము. కాని శ్రాద్ధాలలో, యాగాలలో వేద విధి ప్రకారం మాంస భక్షణ జరుగుతుంది. దాని వలన దోషము లేదు. కానీ రుచి కోసం, కడుపు నింపుకోడం కోసం మాంసం తినడం, జంతువులను చంపడం మహాపాపము. మాంసము తినడం ఆపితే అదే ఒక తపస్సు అని శాస్త్రాలు చెబుతున్నాయి. మాంసము రుచి అన్ని రుచులకన్నా ఎక్కువ. కాబట్టి మాంసము తినడం మానితే అతడు దేవతలతో సమానుడవుతాడు. సాటి ప్రాణులను చంపితే గానీ మాంసము రాదు. అంతేగానీ, చెట్ల నుండి, రాళ్లనుండి మాంసము రాదు కదా! మాంసము కోసం ప్రాణులను వేటాడే టప్పుడు, చంపేటప్పుడు ఆ చంపేవాడికి చిన్న దెబ్బతగిలితే విలవిలలాడిపోతాడు కదా. మరి అదే నొప్పి ఆ చంపబడే ప్రాణులకు కూడా ఉంటుంది కదా! ఆ మాత్రం గ్రహించకుండా మాంసంకోసం ప్రాణులను చంపడం ఏం న్యాయం? కాబట్టి మాంసం తినడం కోసం జీవహింస చెయ్యడం మానుకుంటే అతడు ఉత్తముడౌతాడు.

మానవులు మాంసం తినడం మానేస్తే జంతువులు భయం లేకుండా బతుకుతాయి. స్వాయంభువ మనువు కూడా ఇదే మాట చెప్పాడు. మార్కండేయ మహర్షి కూడా మాంసం తినడం మానేస్తే ఆయుష్షు పెరుగుతుంది అని అన్నాడు. అసలు మాంసం తినే వాడు రాక్షసునితో సమానము. మాంసం తినడం మానిన తరువాతనే దేవతలకు దేవత్వం కలిగింది. మాంసభోజనం మానడం, నూరేండ్లు తపస్సు చెయ్యడంతో సమానము. తపస్సు చేసినా, దానధర్మములు చేసినా బ్రహ్మలోక నివాసము లభిస్తుందో లేదో చెప్పలేము కానీ, మాంసము తినడం మానేస్తే మాత్రం బ్రహ్మలోక ప్రాప్తి లభిస్తుంది. ఆషాఢము,శ్రావణము,భాద్రపదము, ఆశ్వయుజము (అనగా వర్షాకాలములో) మాంసం తినడం మానేస్తే వారికి రోగాలు రావు. ఆయుష్షు వృద్ధి అవుతుంది. బలవంతుడవుతాడు. సగరుడు, దిలీపుడు, నలుడు, నృగుడు, భగీరథుడు మొదలగు చక్రవర్తులు వర్షాకాలము నాలుగు నెలలు మాంసాహారము మాని వేసి కీర్తి వంతులయ్యారు.

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

" అని అన్నాడు భీష్ముడు. అప్పుడు ధర్మరాజుకు ఒక సందేహం కలిగింది. "పితామహా! మాంసభక్షణము ఇంత పాపం అని తెలిసి కూడా మానవులు కాయగూరలు, పండ్లు, భక్ష్యములు ఎందుకు తినరు. మాంసాహారము మీద ఎందుకు మక్కువ చూపిస్తారు." అని అడిగాడు., ఆమాటలకు భీష్ముడు నవ్వి " ధ ర్మనందనా! ఒకసారి మాంసము రుచి మరిగిన వాడికి దానిని తినడం మానడం చాలా కష్టం. ఎందుకుంటే మాంసం తినడం వలన రతి కార్యము మీద ఎక్కువ ప్రీతి కలుగుతుంది. రతి కార్యము చేయడానికి తగిన బలాన్ని ఇస్తుంది. ఇంకా మాంసము పనిచేసి అలసిపోయిన వాడికి తక్షణ శక్తిని ఇస్తుంది. గాయ పడిన వాడికి ఆ గాయాలు తొందరగా మానుతాయి. భక్ష్యములలో, ఫలములలో ఈ గుణములు లేవు కదా! పైగా మాంసం తినడం వలన కలిగిన దోషము దానధర్మాలతో తొలగి పోతుంది.

యజ్ఞయాగములలో, శ్రాద్ధ కర్మలలో మాంసము తినడం పాపము కాదు. ఇంకా మాంసము తినడం కొన్ని సందర్భములలో తప్పుకాదు అని శాస్త్రాలు చెబుతున్నాయి. ఈ సందర్భంలో అగస్త్యుడు ఈ విధంగా చెప్పాడు. వేటాడటం రాజులకు పరమ ధర్మము. అందులో మృగములను పక్షులను చంపడం ధర్మము. ఆ మాంసంతో దేవ కార్యములను, పితృకార్యములను నిర్వర్తించడం కూడా ధర్మమే. కాని కేవలం రుచిగా తినడం కోసం, దేహాన్ని పెంచుకోడం కోసం మాంసం తినడం, జీవహింస చెయ్యడం, మహాపాపము. ఇతర జంతువుల, పక్షుల మాంసంతో తన దేహాన్ని పోషించుకోవడం మహాపాపము. మాంసం తినడం వల్ల వచ్చే పాపం దానధర్మాలతో పోతుంది నిజమే. కానీ ఆ తరువాత మాంసం తినకుండా ఉండాలి. అప్పుడే ఆ పాపం పోతుంది. అందువలన అహింసకు సాటి ధర్మము వేరొకటి లేదు. దయ గల వాడు సాటి ప్రాణులలో ఉన్న ప్రాణభయాన్ని చూడగలడు. అందుకే అతడు మాంసము తినడు. అలాంటి వానికి బ్రహ్మలోక ప్రాప్తి కలుగుతుంది. మానవుడు ప్రాణుల ఎడల దయ కలిగి ఉంటే ఆ ప్రాణులు కూడా మానవుల ఎడల దయ కలిగి ఉంటాయి. మానవుడు సాటి ప్రాణుల ఎడల క్రూరంగా ఉంటే అవి కూడా మన ఎడల క్రూరత్వాన్ని కలిగి ఉంటాయి. కాబట్టి సాటి ప్రాణుల ఎడల దయ కలిగి ఉండటం, వాటిని హింసించకుండా, చంపకుండా ఉండటం, పరమ ధర్మము." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుతో చెప్పాడు.

" "పితామహా! మేము చేసిన యుద్ధములో ఎంతో మంది మరణించారు. కదా! వారికి ఏ లోకములు ప్రాప్తిస్తాయి తెలపండి. ఎందుకంటే మానవులు అందరూ బతకడం సుఖాలు అనుభవించడానికి అనీ, చావడం దుఃఖ హేతువు అని విశ్వసిస్తారు కదా! కాబట్టి తమ తమ ప్రాణములను సులభంగా వదులుకోరు. అందుకని అడిగాను." అని అన్నాడు ధర్మరాజు.

"ధర్మనందనా! ఈ సందర్భంలో నీకు వేదవ్యాసునికి ఒక కీటకమునకూ జరిగిన సంవాదము గురించి చెబుతాను, విను. ఒక సారి వేదవ్యాసుడు బండ్లు పోయే దారిలో వేగంగా పరుగెడుతున్న పురుగును చూచాడు. " ఓపురుగా! ఎందుకు అలా భయంతో వేగంగా పరుగెడుతున్నావు. కారణమేమి?" అని అడిగాడు. "ఓ మహాత్మా! చూచారా! అతి వేగంగా ఈ దారిలో బండ్లు వస్తున్నాయి. ఆ బండ్లచప్పుడు, ఎద్దుల రంకెలు

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
చతుర్థాశ్వాసము

మనుషుల అరుపులు నాకు బెదురు పుట్టిస్తున్నాయి. బ్రతకడం సుఖం, చావడం దుఃఖం కదా! అందుకని ఆ బండ్ల కింద పడి చావకుండా, ఇంకా కొంతకాలం బతుకుదామని వేగంగా పరుగెడుతున్నాను. ఎందుకంటే ప్రాణులకు ప్రాణభీతి ఎక్కువ కదా!" అప్పుడు వ్యాసుడు ఇలా అన్నాడు. "నీవు చిన్న పురుగువు. నీవు ఇంద్రియ సుఖములు అనుభవించలేవు. పైగా ఈ దేహము దుఃఖ మయమైనది. అటువంటప్పుడు నీకు ప్రాణ భయం ఎందుకు? నీకు చావే సుఖము కదా! అప్పుడు ఈ భయాలు ఉండవు." అని అన్నాడు వ్యాసుడు.

ఆ మాటలకు ఆ కీటకము నవ్వి "మహాత్మా! పురుగులకు కీటకములకు ఇంద్రియ సుఖములు లేవని మీరు ఎలా చెప్పగలరు. మా పద్ధతిలో, మా దారిలో మేము కూడా మానవులలాగే ఇంద్రియ సుఖములు అనుభవిస్తాము. అందుకనే మాకు కూడా బతకాలనే కోరిక, మరణభయము ఉన్నాయి. అయినా మునీంద్రా! నా మనసు తెలుసుకోడానికి అడుగుతున్నావు కానీ ఆ మాత్రం నీకు తెలియదా చెప్పు. అది అటుండనీ, నేను పోయిన జన్మలో శూద్రుడను. చాలా ధనవంతుడను. ఆ జన్మలో నేను చాలా క్రూరుడను. అనాచారుడను. అతి లోభిని. దయ, జాలి లేని వాడిని. దురుసుగా ఉండేవాడిని. అన్ని దుర్గుణ ములు కలిగిన వాడిని. కాని నా తల్లిన నేను శ్రద్ధతో సేవించాను. ఒకసారి మా ఇంటికి ఒక బ్రాహ్మణుడు అతిధిగా వచ్చాడు. అతనిని నేను భక్తితో పూజించాను. అందువలన నాకు పూర్వజన్మ స్మరణ కలిగింది. అప్పటి నుండి నాకు మంచి పనులుచేస్తే సుఖాన్ని ఇస్తాయి అనే స్ఫురణ కలిగింది. కాబట్టి మునీంద్రా! ఈ విషయముల గురించి నాకు సవిస్తరంగా చెప్పండి." అని అడిగింది ఆ పురుగు. " " ఓ కీటకమా! నిన్ను చూడగానే నీ పూర్వజన్మ వృత్తాంతము నాకు తెలిసింది. నీవు గత జన్మలో పాపములు చేసినందువలన నీకు ఈ పురుగు జన్మ వచ్చిందని నాకు తెలుసు. ఆ ప్రకారంగానే నీవు కొన్ని పుణ్యకార్యములు చేసావు. అందువలననే నేను నీతో మాట్లాడుతున్నాను. నా తపోబలము చేత నీకు ఈ పురుగు జన్మను పోగొడతాను. నీకు మనుష్య జన్మ ఎత్తి ఎన్నో పుణ్య కార్యములు చేయవలెనని కోరిక కలగడం కూడా నీవు చేసిన పుణ్యకార్యముల ఫలమే! మానవులు తాము చేసిన పుణ్య కార్యముల వలన దేవతలవుతారు. తాము చేసిన పాప కార్యముల వలన ఇలా కీటకముల జన్మ ఎత్తుతారు. నీవు పోయిన జన్మలో చేసిన పుణ్య కార్యముల వలన నీకు పూర్వ జన్మ స్మృతి కలిగింది. నా సందర్శన భాగ్యం కూడా కలిగింది. నీకు నేను ఉత్తమ గతులు ప్రసాదిస్తాను. ఇంక నుండి నీవు జంతువులుగానూ, మానవులలో వరుసగా శూద్ర,వైశ్య,క్షత్రియ జన్మలెత్తి తుదకు బ్రాహ్మణ జన్మ ఎత్తుతావు. నీకు అన్ని జన్మలలో పూర్వజన్మ స్మృతి ఉంటుంది." అని ఆ పురుగుకు వరం ఇచ్చాడు. ఆ పురుగు కూడా వ్యాసుడి పాదాలను తాకి ప్రాణాలను వదిలింది. తరువాత వ్యాసుడు వెళ్లిపోయాడు. కాలక్రమేణా ఆ పురుగు వరుసగా అన్ని జన్మలు ఎత్తుతూ క్షత్రియ జన్మలో ఒక పెద్ద రాజ్యానికి రాజు అయ్యాడు. రాజ్యసుఖాలు అనుభవిస్తున్నాడు.

ఒకరోజు ఆ రాజు వ్యాసుని ఆశ్రమానికి వెళ్లాడు. ఆయన పాదాలు అంటి నమస్కరించాడు. వ్యాసుడు ఆ రాజుకు అన్ని మర్యాదలు చేసాడు.

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
చతుర్థాశ్వాసము

ఆ రాజుతో ఇలా అన్నాడు. "ఓ రాజా! ఈ జన్మలో నీవు తపస్సుచెయ్యి. ఆవుల కోసము, బ్రాహ్మణుల కోసమూ యుద్ధములో ప్రాణాలు వదులు. నీకు బ్రాహ్మణ జన్మ వస్తుంది." అని అన్నాడు వ్యాసుడు. ఆరాజు కూడా వ్యాసుడు చెప్పినట్టు తపస్సు చేసి యుద్ధములో ప్రాణాలు వదిలి మరుజన్మలో బ్రాహ్మణునిగా పుట్టాడు. ఆ బ్రాహ్మణ జన్మలో ఎన్నో యజ్ఞయాగములు చేసాడు. పుణ్యక్షేత్రాలు సందర్శించాడు. దానధర్మాలు చేసాడు. తరువాత ఒక సారి వేదవ్యాసుని దర్శించుకున్నాడు. అతనిని చూచి వ్యాసుడు ఎంతో సంతోషించాడు. అతనిని కీర్తిప్రతిష్ఠలతో అలరారమని దీవించాడు. కాబట్టి ఓ ధర్మనందనా ! యుద్ధములో మరణించిన వారికి ఉత్తమ గతులు కలగడంలో అనుమానం ఏమీ లేదు." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుతో చెప్పాడు. ఆ మాటలకు ఆనందించిన ధర్మరాజు భీష్మునితో ఇలా అన్నాడు. "పితామహా! విద్య, తపస్సు, దానము వీటిలో ఏది మంచిది. వివరించండి." అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! ఈ సందర్భంలో నీకు వ్యాసుడు మైత్రేయుడు మధ్య జరిగిన సంవాదము వినిపిస్తాను. ఒకసారి వ్యాసమహాముని కాశీనగరానికి వెళ్లాడు. కాశీలో ఉన్న మైత్రేయ మహాముని వద్దకు వెళ్లాడు. మైత్రేయుడు వ్యాసుని కి తగు మర్యాదలు చేసాడు. తృప్తిగా భోజనం పెట్టాడు. వ్యాసుడు ఆ మర్యాదలకు తృప్తిచెందాడు. "ఓ మైత్రేయా! దానములలో కెల్లా అన్నదానము గొప్పది. నువ్వు నాకు అన్నదానము చేసావు. నాకు చాలాసంతోషము అయినది.

మైత్రేయా! దానము ఇవ్వదగిన వస్తువులలో అన్నము చాలా శ్రేష్టమైనది. ఈ దేహము, అందులో ఉన్న ప్రాణములు, దేహమునకు ఉన్న బలము అన్నీ అన్నము వలన కలిగేవే కదా! మైత్రేయా! తపస్సు చేస్తే మనసులో ఉన్న కల్మషములు తొలగిపోతాయి. ఆ తపస్వి అంతకు ముందు చేసిన దానముల వలన అతనికి విద్య నేర్చుకొనడం సులభం అవుతుంది. అతడు నేర్చుకున్న విద్య అతడి తపస్సును వృద్ధిచేస్తుంది. కాబట్టి తపస్సు, విద్య, దానము వలననే పెంపొందుతాయి. దానములలో కెల్లా అన్నదానము గొప్పది. ఎంతటి దుష్టుడైనా అతడు చేసిన దానముల చేత పరమ పవిత్రుడవుతాడు." అని వ్యాసుడు మైత్రేయునకు చెప్పాడు. కాబట్టి ధర్మనందనా! అన్ని ధర్మములలో కెల్లా దానము గొప్పది. దానములలో కెల్లా అన్నదానము గొప్పది." అని చెప్పాడు భీష్ముడు. "పితామహా! తమరు నాకు అన్ని విషయములు చెప్పారు. కానీ స్త్రీల గురించి ఏమీ చెప్పలేదు. స్త్రీల గురించి వినవలెనని కోరికగా ఉన్నది." అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! ఈ సందర్భంలో నీకు కైకేయీ శాండిలీ సంవాదమును వినిపించెదను. దానితో నీ సందేహములు తీరగలవు. కేకయ రాజకుమారి సుమన (కైకేయి) దేవలోకములో ఉన్న శాండిలిని చూచి "ఓ కాంతామణీ! నీకు దేవలోకములో నివాసం ఎలా కలిగింది?" అని అడిగింది. దానికి శాండిలి ఇలా బదులు చెప్పింది.

"ఓ కైకేయీ! నేను అత్తగారికీ మామ గారికీ ఎదురు చెప్పకుండా వారిని సేవించాను. దేవతారధనలు, పితృ శ్రాద్ధములు, అతిథిపూజలు చెయ్యడంలో అలసత్వము చూపించలేదు. అన్నీ శ్రద్ధతో చేసాను. నేను ఎప్పుడూ వీధి వాకిట్లో నిల్చోలేదు.

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

నేను ఎప్పుడూ వీధి మొహం చూడలేదు. అందరి ముందరా బిగ్గరగా నవ్వలేదు. విద్యార్థులకు, విద్యావంతులకు భిక్ష పెట్టడంలో ఏ మాత్రం అశ్రద్ధ చూపలేదు. భర్త ఇంటికి రాగానే ఆయనకు అన్ని సపర్యలు చేసాను. నా పిల్లలను మంచి వారుగా పెంచాను. నా భర్తకు ఏది ఇష్టమో నాకు అదే ఇష్టం. అంతేగానీ నాకు గా వేరు ఇష్టా ఇష్టాలు లేవు. నాకు అపకారం చేసినా నేను వారిని దూషించను. నా భర్త బయటకు వెళితే ఆయన తిరిగి ఇంటికి వచ్చేదాకా తలలో పూలు పెట్టుకోను. మంచి బట్టలు, ఆభరణములు ధరించను. రుచి గల పదార్ధములు చేసికొని భుజించను. నేను ధాన్యమును, అన్నమును వృధా చెయ్యను. పొదుపుగా ఉంటాను. మా బంధువుల నందరినీ సమంగా ఆదరిస్తాను. మా ఇంటిలో ఉన్న ఆవుల ను స్వయంగా పోషిస్తాను. ఇంటి వ్యవహారాలలో నా భర్తకు ఎదురు చెప్పను. మా ఇంటిలో ఉన్న నిత్యాగ్నిహోత్రమును జాగ్రత్తగా కాపాడుతాను. మా ఇంటి రహస్యములను రచ్చకీడ్చను. నేను గర్భం ధరించినప్పుడు, రుచిగల భోజనము మాని, గర్భిణీ స్త్రీలకు ఏది అవసరమో అదే భుజిస్తాను. కాబట్టి నాకు దేవలోక ప్రాప్తి లభించినది." అని కైకేయికి శాండిలి బదులు చెప్పింది. దీనితో నీ సందేహము తీరిందనుకుంటాను అని అన్నాడు భీష్ముడు. "పితామహా! సర్వశాస్త్రములలో చెప్పబడినదీ, శ్రేష్టమైనదీ అయిన కార్యము ఏది" చెప్పండి అని అడిగాడు. 'ధర్మనందనా! ఈ సందర్భంలో నీకు నారదుడు, పుండరీకుడు వీరి మధ్య జరిగిన సంవాదమును వినిపించెదను. శ్రద్ధగా విను. ఒకసారి పుండరీకుడు నారదుని నీవు అడిగిన ప్రశ్న అడిగాడు. దానికి నారదుడు ఈ విధంగా బదులుచెప్పాడు.
పంచభూతములు(5), వాటిగుణములు (5), జ్ఞానేంద్రియములు(5), కర్మేంద్రియములు (5), మనస్సు, బుద్ధి, అహంకారము, ఇవి 23. 24వ తత్త్వము ప్రకృతి. 25వ తత్త్వము పురుషుడు. అతడు సర్వభూతాత్మకుడు. అతనిని నరుడు అని కూడా అంటారు. ఆ నరుని వలన కలిగినట్టి తత్త్వములను నారములు అంటారు. ఆ నారములకు అధిపతి నారాయణుడు. ఆ నారాయణుడు ఈ అనంత విశ్వమును తనయందు ఆవిర్భవించి, లయం చేస్తూ ఉంటాడు. విభుడుగా విరాజిల్లుతుంటాడు. ఈ నారాయణుడినే పరబ్రహ్మము, పరతత్త్వము, పరమపదము, ఈశ్వరుడు, విష్ణువు, అని పిలుస్తారు. ఆ నారాయణుడే జగత్తు అంతా నిండి ప్రకాశిస్తూ ఉంటాడు. ఇంకా ఆ నారాయణుడు, వాసుదేవుడు, ఆత్మ, అనే వేదాంత వాక్యములలో సంబోధింపబడుతూ ఉంటాడు. నరునికి కూడా అవే పేర్లు ఉంటాయి. నరనారాయణులకు భేధము లేదు. సర్వశాస్త్రములను పరిశీలించిన పిమ్మట, ధృ డమైన విచారము చేసిన పిమ్మట, నారాయణుని స్మరించవలెనని చెప్పబడింది. కాబట్టి నారాయణుడే అనుష్టించ తగినవాడు. మానవులు కొంచెంసేపు అయినా నారాయణుని తలచుకుంటే అతనికి ఉత్తమ గతులు కలుగుతాయి. ఇంక ఎల్లప్పుడూ మనసులో నారాయణ స్మరణ చేసేవాడి సంగతి చెప్ప పనిలేదు కదా! కనీసం మరణ సమయములో నైనా నాలుకతో "ఓం నమో నారాయణాయ" అని స్మరిస్తే చాలు అతనికి ఉత్తమ పదము లభిస్తుంది. నారాయణ శబ్దమే బ్రహ్మము. కాబట్టి నిరంతర నారాయణ నామ స్మరణ మానవులకు హితం చేస్తుంది. నిరంతర నారాయణ

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

నామ స్మరణ చేసే వాడు తన పాతకములను పోగొట్టుకొనడమే కాకుండా, తనను ఆశ్రయించిన వారి పాతకములను కూడా పోగొట్టగల శక్తిమంతుడౌతాడు. ఇది బ్రహ్మ వాక్కు. మానవుడు ఏ ఆశ్రమములో (అనగా బ్రహ్మచర్యము, గృ హస్థాశ్రమము, వానప్రస్థము, సన్యాసము) ఉన్నప్పటికినీ నారాయణ నామ స్మరణ ఏమరక చేయడం అతని విధి. లేనియడల అతనికి ఉత్తమ గతులు కలుగవు.

ఈ విష్ణువు భక్తితో తప్ప వేరేవిధంగా గోచరము కాడు. అందుకే విష్ణువుకు భక్తవత్సలుడు అనే నామము సార్థకమైనది." అని నారదుడు పుండరీకునకు విష్ణుమహిమను వివరించాడు. అంతట ఆ పుండరీకుడు విష్ణువును భక్తితో అర్చించాడు. అప్పుడు పుండరీకునికి కలలో శంఖు చక్రములు, గద, శార్ఙము నాలుగు చేతులతో ధరించినవాడు, తామర రేకుల వంటి కన్నులు కలవాడు, కిరీటము, కుండలములు ధరించినవాడు, శ్రీ వత్స మను పుట్టు మచ్చ తన వక్షస్థలమున కలవాడు, కౌస్తుభమును ధరించి ప్రకాశించువాడు, అయిన శ్రీమన్నారాయణుడు కనిపించాడు. ఆ రూపం పుండరీకుని మనసులో శాశ్వతంగా నిలిచిపోయింది. ధర్మనందనా! నీవుకూడా ఆ విష్ణుస్వరూపమును నిరంతరమూ మనసులో నిలుపుకొని ధ్యానించు. నీకు సకల శుభములు కలుగుతాయి." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుతో చెప్పాడు. "పితామహా! సాధారణంగా మానవులు దానధర్మములు చేస్తుంటారు. ఇతరులతో ప్రియంగా మాట్లాడుతుంటారు. ఈ రెండింటిలో గొప్పది ఏది? తెలియచెయ్యండి." అని అడిగాడు.

"ధర్మనందనా! రెండూ మంచివే. ఈ రెండూ ఎదుటి వాడి మనసును బట్టి చెయ్యాలి. దానం గురించి చెప్పపనిలేదు. దానగుణము ఎల్లప్పుడూ శ్లాఘనీయమే. ఇంక ప్రీతికరంగా మాట్లాడటం గురించి నీకు ఒక కథ చెబుతాను విను. ఒక బ్రాహ్మణుడు పని మీద అడవిలో వెళుతున్నాడు. అక్కడ జనసంచారము లేదు. అప్పుడు ఒక రాక్షసుడు అతనిని చంపి అతని మాంసం తినవలెనని తలంపుతో ఆ బ్రాహ్మణుని పట్టుకున్నాడు. ఆ బ్రాహ్మణుడు రాక్షసునికి భయపడలేదు. నిర్మలంగా నిశ్చలంగా ఉన్నాడు. ఆ రాక్షసుడు అతని ధైర్యమునకు ఆశ్చర్యపోయాడు. ఆ బ్రాహ్మణునితో ఇలా అన్నాడు. "ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా! నీవు నా ప్రశ్నలకు జవాబు చెబితే నిన్ను విడిచి పెడతాను. లేకపోతే చంపి తింటాను." అని అన్నాడు. బ్రాహ్మణుడు సరే అన్నాడు.

"నా శరీరం డస్సిపోయింది. పాలిపోయింది. దానికి కారణమేమి?" అని అడిగాడు రాక్షసుడు.

" ఓ మహాత్మా! నీవంటి దయామయుడు అడిగితే చెప్పకుండా ఉంటానా! నీ ప్రశ్నకు బదులుచెబుతాను విను. నీవు చెడ్డవాడివి అని తెలిసి నీ బంధువులు అందరూ నిన్ను విడిచి పెట్టి వెళ్ళిపోయారు. అందుకని నీవు బాధపడుతున్నావు. నీవు దరిద్రంతో బాధ పడుతూ నీకు లభించని ధనము గురించి చింతి స్తున్నావు. మొహమాటానికి పోయి నీవు ఇతరుల చేతిలో ఓడిపోతే, వారు అదంతా తమ ప్రతాపమని పొంగిపోవడం. అది చూచి నీవు ఓర్వలేకున్నావు. దుర్మార్గులు నీ చుట్టు చేరి నిన్ను పొగుడుతూ ఉంటే, పండితులు నిన్ను పొగడటం లేదని

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

మనసు బాధపెట్టుకుంటున్నావు. ఈ బాధల వలన నీవు కృ శించి పోతున్నావు. ఇంకా కొన్ని కారణాలు ఉన్నాయి. నీవు చెప్పిన మాటలను సభ ఆమోదించకపోవడం. నీవు చేసిన పాడు పనులకు నీ భార్య బాధ పడుతూ ఉంటే ఆమెను అనునయించలేని దుసితిలో ఉన్నావు. నీ సొత్తును ఇతరులు దోచుకు పోవాలని చూస్తున్నారని తెలిసి, నీ సొమ్మును రక్షించుకోలేక బాధపడుతున్నావు. చాటు మాటుగా నీ గురించి చెప్పే మాటలను నీ బంధువులు నిజమని నమ్మడం. నీవు నిజంగా ఇతరులకు మంచి చెయ్యడానికి ప్రయత్నిస్తుంటే, నీ స్నేహితులే నిన్ను నమ్మకపోవడం, దాని వలన కలిగే దుఃఖాన్ని నీవు లోపల అణుచుకోలేక బయటకు కక్కలేక కుమిలి పోవడం, ఇవన్నీ నీ క్షీణతకు కారణాలు. ఇంకా నీ భార్యా,బిడ్డలు, అల్లుడు వారి వారి దుష్ప్రవర్తనతో నిన్ను ఇబ్బందిపెట్టడం, నీ తల్లి తండ్రులు, సోదరులు రోగములతో బాధపడటం, నీ పూర్వజన్మలో నువ్వు ఒక బ్రాహ్మణుని కి చెందిన ఆవును చంపడం, దుష్టబుద్ధితో బ్రాహ్మణుల సొత్తును, దేవుడి సొమ్మును అపహరించడం, నీధనమును నీవు పోగొట్టుకొని దానికోసం పరితపించడం, ఇంతలో నీ బంధువులు చనిపోవడం, దాని వలన కలిగే బాధలు, దుర్మార్గుడిని పనిలో పెట్టుకొని వాడు చేసే చెడ్డ పనులకు నువ్వు బాధ్యత వహించి బాధపడటం, చాలా కాలం పాటు ఎంతో ప్రయత్నించి సాధించిన కార్యమును ఒక దుర్మార్గుడు పాడు చెయ్యడం, దాని వలన కలిగే దుఃఖము, వీటి వలన కూడా మానవుడు కృంగి కృశించిపోతాడు." అని బ్రాహ్మణుడు ఆ రాక్షసునికి వివరించాడు. అని భీష్ముడు ధర్మరాజుడు వివరించాడు.

ధర్మరాజుకు ఇంక అడగడానికి సందేహాలు ఏవీ లేనట్టు ఉన్నాయి. అందుకని అందరూ వినేటట్టు ఒక ప్రాచీన పురాణ గాధను చెప్పమని భీష్ముని అడిగాడు. దానికి భీష్ముడు ఇలా చెప్పసాగాడు.

"ధర్మనందనా! నీకు ఉమామహేశ్వర సంవాదమును వినిపిస్తాను. ఈ సంవాదము శ్రీ కృష్ణుని సన్నిధానంలో వినిపించడం నా పూర్వపుణ్యవిశేషంగా భావిస్తున్నాను. శ్రీ కృష్ణా! నీ అనుమతితో ఈ కథ ధర్మరాజుకు వినిపిస్తున్నాను. పుత్ర సంతానము కోరి శ్రీ కృష్ణుడు, రుక్మిణీదేవితో సహా హిమాలయ పర్వతములకు వెళ్లాడు. అక్కడ 12 సంవత్సరముల అత్యంత దీక్షతో వ్రతం చేసాడు. బాగా నలిగిపోయాడు. ఆ సమయంలో శ్రీ కృష్ణుని చూడడానికి నారదుడు, వ్యాసుడు, వాల్మీకి, దేవలుడు, కశ్యపుడు, మొదలగు వారు తమ తమ శిష్యబృందములతో అక్కడకు వచ్చారు. వారికి శ్రీ కృష్ణుడు అర్ఘ్యము పాద్యము ఆసనము ఇచ్చి సత్కరించాడు. వారలతో పుణ్యగోష్టి (మంచి మాటలు ఒకరితో ఒకరు మాట్లాడుకోవడం) నడుపుతున్నాడు. అప్పుడు శ్రీ కృష్ణుని ముఖం నుండి ఒక మహా అగ్ని వెలువడింది. ఆ అగ్ని అక్కడ ఉన్న అడవులను కాల్చివేయసాగింది. ఆ అడవులలో ఉన్న మృగములు, పక్షులు, తపస్సు చేసుకుంటున్న సిద్ధులు, సాధ్యులు, మునులు ఆందోళన చెందుతున్నారు. అది గమనించిన శ్రీ కృష్ణుడు తన శుభప్రదమైన చూపులతో ఆ మంటలను ఆర్పివేసాడు. అడవులు మరలా యధాస్థితికి వచ్చాయి.

ఈ సంఘటన చూచి ఆ మునులందరూ ఆశ్చర్యపోయారు. వారిని చూచి శ్రీ కృష్ణుడు ఇలా అన్నాడు. "మీరు ఈ అగ్నిని ఏ విధంగా అర్ధం చేసుకున్నారు. ఉన్నది ఉన్నట్టుగా చెప్పండి." అని

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
చతుర్థాశ్వాసము

అడిగాడు. ఆ మునులందరూ ముక్త కంఠంతో ఇలా అన్నారు. "దేవా! ఈ సమస్త జగత్తు నీ చే సృష్టించబడి, నీలోనే లయం అవుతూ ఉంది. సకల చరాచర జీవజాలము నీ అధీనంలో ఉన్నాయి కదా! అంతా నీ సంకల్పం వల్లనే ఇదంతా జరిగింది. కాని ఇది ఎలా జరిగిందో నీవు చెబితే గాని మాకు తెలియదు. అందుకే ఇదంతా చూచి ఆశ్చర్య పోయాము." అని అన్నారు. అప్పుడు శ్రీకృష్ణుడు వారితో ఇలా అన్నాడు. "మహా మునులారా! మీరు ప్రసన్నంగా ఉండటమే ఈ సృష్టికి ఆధారము. కాబట్టి మీకు ఆ అగ్ని గురించి చెబుతాను. వినండి. ఆ రోజుల్లో ఒక రాక్షసుడు ఉండేవాడు. వాడు ఆ అస్త్రవిద్యాప్రవీణుడు. అస్త్ర విద్య నా వద్దనే నేర్చుకున్నాడు. అందువలన నేను వాడిని చంపడానికి ఇష్టపడలేదు. ఈ సంగతి తెలిసి వాడు గర్వించి మూడు లోకములలో ఉన్న వారిని బాధపెట్టడం సాగించాడు. నాకు విసుగు పుట్టింది. వాడిని చంపడానికి నాకు కొడుకు పుట్టాలి. అందుకని ఇక్కడకు వచ్చి ఘోరమైన తపస్సు చేసాను. ఆ తపస్సు వల్ల పుట్టిన అగ్ని నా ముఖం నుండి బయటకు వచ్చింది. అది బ్రహ్మలోకానికి వెళ్లింది. అప్పుడు బ్రహ్మగారు మన్మథుడిని నాకు కొడుకుగా ప్రసాదించాడు. నా ముఖం నుండి పుట్టిన అగ్ని పోతూ పోతూ ఈ అడవిని కాల్చివేసింది. నేను నా చల్లని చూపులతో ఆ అడవిని మరలా పునరుజ్జీవింపచేసాను. అదీ మీరు చూసింది." అని అన్నాడు కృష్ణుడు. ఇంకా వారిని చూచి ఇలా అన్నాడు. "మునిసత్తములారా! మీ సందర్శన భాగ్యం కలగడం నా అదృష్టంగా భావిస్తున్నాను. మీరుకూడా ఒక పుణ్య కథ నాకు వినిపించండి." అని అడిగాడు కృష్ణుడు. దానికి ఆ మునులు ఇలా అన్నారు. "మహాత్మా! మీరు ముల్లోకాలకు పెద్దలు. మీకు తెలియనిది ఏమున్నది. నీకు తెలియని కథ ఈ మూడు యుగములలో ఏమి ఉన్నది." అని అన్నారు. దానికి కృష్ణుడు నవ్వి "ఓ మహామునులారా! ప్రస్తుతము నేను మానవ గర్భ సంజాతుడను. కేవలం మానవ మాత్రుడను. నా బుద్ధి కూడా అదే స్థితి లో ఉన్నది. మీరు ఆ విషయం మర్చిపోకూడదు. ఈ పరిస్తితులలో మీరు నాకు చెప్పే కథ నాకు తెలియనిదే అవుతుంది కానీ తెలిసినది కాదు కదా!" అని అన్నాడు. " శ్రీ కృష్ణా! నీకు ఏదైనా చెప్పడానికి నారదుడే సమర్థుడు. కాబట్టి నారదుడే ఒక కథ చెబుతాడు." అని వారు నారదుని చూచి "నారదమునీంద్రా! నీవు ఇంతకు ముందు చూచినది విన్నది అయిన వృ త్తాంతమును శ్రీ కృష్ణునికి చెప్పుము." అని కోరారు. నారదుడు కూడా పర మసంతోషంతో శ్రీకృష్ణునికి, తక్కిన మునులకూ భక్తితో నమస్కరించి, వారికి ఉమామహేశ్వర సంవాదమును వివరించాడు. "నేను ఒక సారి తీర్థ సేవనము చేస్తున్నాను. అలా తిరుగుతూ తిరుగుతూ హిమవత్పర్వతమునకు వచ్చాను. అక్కడ ఒక అందమైన ఉద్యానవనమును చూచాను. ఆ ఉద్యానవనములో పరమేశ్వరుడు ప్రమథగణములు, దేవతలు, సిద్ధులు,సాధ్యులు, విద్యాధరులు, మునులు, భూతగణములు మొదలగువారితో కొలువుదీరి ఉన్నాడు. నేను కూడా అక్కడికి పోయి పరమేశ్వరుడికి నమస్కరించి వారితో పాటు అక్కడ కూర్చున్నాను.

ఆ సమయంలో పార్వతీదేవి అక్కడకు వచ్చింది. వెనుక నుండి పరిహాసంగా పరమశివుని కనులను తన చేతులతో మూసింది. ఆ హఠాత్పరి

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
చతుర్థాశ్వాసము

ణామానికి జగమంతా చీకటి అయిపోయింది. సూర్యుడు, చంద్రుడు కళ తప్పారు. లోకములన్నీ గాడాంధకారంలో మునిగిపోయాయి. ప్రాణకోటి అంతా సంక్షోభం చెందింది. ఆ సమయంలో పరమేశ్వరుడు తన మూడవ కంటిని తెరిచాడు. పరమేశ్వరుని మూడవ కంటినుండి అగ్నిజ్వాలలు చెలరేగి హిమవత్పర్వతమును దహించసాగాయి. హిమవంతుడు పార్వతీ దేవి తండ్రి. అందుకని తండ్రికి కలిగిన ప్రమాదానికి పార్వతి తల్లడిల్లిపోయింది. వెంటనే పరమశివుని పాదాలమీద పడి నమస్కరించింది. శివుడు ప్రసన్నుడయ్యాడు. మూడవ కన్ను మూసాడు. హిమవత్పర్వతము మీద చెలరేగిన మంటలు చల్లారాయి. అప్పుడు పార్వతి శివునితో ఇలా అంది. "పరమేశ్వరా! ఈ సమయంలో నీవు నీ నొసటి కన్ను తెరవడానికి కారణమేమి? ఇది రహస్యం కాకపోతే నాకు చెప్పండి." అని అడిగింది. అప్పుడు పరమేశ్వరుడు ఇలా అన్నాడు. "పార్వతీ! నీకు చెప్పకూడని రహస్యములు ఏముంటాయి? నేను లోకపాలకుడను. నాకు ఏది జరిగితే లోకములకంతకూ అదే జరుగుతుంది. నీవు నా కళ్లు మూసి నప్పుడు నాకు ఏమీ కనపడలేదు. చీకటిగా ఉండింది. అందుకే లోకములు అన్నింటిలో గాడాంధకారము అలముకుంది. దానితో భూతకోటి అంత భయభ్రాంతమయింది. నీ చేతులు తియ్యకుండా ఈ చీకట్లు పారదోలడానికి నేను నా మూడవ కన్ను తెరవవలసి వచ్చింది." అని అన్నాడు పరమశివుడు.

వెంటనే పార్వతి ఇదే అదను అని "ఓ పరమేశ్వరా! నీకు నాలుగు ముఖాలు ఎందుకు ఉన్నాయి. చెప్పండి." అని అడిగింది. "పార్వతీ! సుందోపసుందులు అని ఇద్దరు రాక్షసులు ఉన్నారు. వారు అపార భుజబలశౌర్య సంపద కలవారు. వారు ఏ అస్త్రముతో గానీ, శస్త్రముతోగానీ చావకుండా వరము పొందారు. ఆ రాక్షసులను చంపడానికి మయుడు లోకములో ఉన్న అంద చందములను, లావణ్యమును, పోగు చేసి ఒక అందాల రాసి తిలోత్తమ అనుదానిని సృష్టించాడు. ఆమెను నా వద్దకు తీసుకొని వచ్చాడు. తితోత్తమ రాగానే ఆమె నా చుట్టు తిరిగి ప్రదక్షిణ చేసింది. దేవకార్య నిమిత్తము సృష్టింప బడిన ఆమెను నా చుట్టు తిరుగు తున్నపుడు నాలుగు వైపుల నుండి చూచాను. అందుకని నాకు నాలుగు ముఖములు ఏర్పడ్డాయి." అని అన్నాడు. వెంటనే పార్వతి "పరమేశ్వరా! నీకు కంఠంలో నలుపు ఎలా కలిగింది?" అని మరో ప్రశ్న అడిగింది.

పరమ శివుడు పార్వతితో ఇలా అన్నాడు. "పార్వతీ! పూర్వము దేవతలు రాక్షసులు అమృతం కోసం పాలసముద్రాన్ని మధించారు. అందులో నుండి మొదట హాలాహలము పుట్టింది. దానిని నేను తీసుకొని నా కంఠంలో నిలుపుకున్నాను. అందుకని నా కంఠం నల్లగా ఉంది." అని చెప్పాడు. నా పార్వతి అంతటితో ఊరుకోలేదు. "మహాదేవా! నీకు అన్ని ఆయుధములలో కెల్లా పినాకము అంటే ఇష్టం కదా. ఎందువలన?" అని "పార్వతీ! కృతయుగంలో కణ్వుడు అనే ముని తపస్సు చేస్తున్నాడు. అతని మీద పుట్టలు పెరిగాయి. ఆ పుట్టమీద ఒక వెదురు గడ పెరిగింది. ఆ వెదురు గడ లోకంలో లేని విధంగా అధికమైన పొడవు గా లావుగా పెరిగింది. ఆ సమయంలో బ్రహ్మ దేవుడు ప్రత్యక్షమై కణ్వునికి వరాలు ప్రసాదించాడు. అతని మీద పెరిగిన వెదురుతో బ్రహ్మ విష్ణువుకు శాఙ్గమును, నాకు

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
చతుర్థాశ్వాసము

పినాకమును తయారు చేసాడు. మిగిలిన ముక్కతో గాండీవమును తయారుచేసాడు. పినాకము నాకూ, శారఙ్గము విష్ణువుకు ఇచ్చి గాండీవము తాను తీసుకొని వెళ్లాడు. బ్రహ్మదేవుడు ప్రసాదించినది కావున నాకు పినాకము అంటే ఎంతో ఇష్టం." అని అన్నాడు. వెంటనే పార్వతి "మహేశ్వరా! ఎన్నో జంతువులు ఉండగా నీవు ఎద్దునే ఎందుకు వాహనముగా ఎన్నుకొన్నారు?" అని అడిగింది. "పార్వతీ! పూర్వము నేను హిమాలయముల మీద తపస్సు చేసుకొను చుండగా, నా చుట్టు ఆవులు మేస్తూ నాకు తపోభంగము కలిగించాయి. అప్పుడు నేను వాటి వంక కోపంగా చూచాను. అవి బాధ పడ్డాయి. బ్రహ్మదేవుడు వచ్చి సర్దిచెప్పాడు. నాకు ఒక ఎద్దును కానుకగా ఇచ్చాడు. అప్పటి నుండి నాకు ఎద్దు వాహనము అయింది." అని అన్నాడు పరమేశ్వరుడు. పార్వతికి ఇంకా సందేహాలు తీరలేదు. "నాధా! మీకు ఎన్నో భవనములు, నివాస స్థలములు ఉండగా ఏ మాత్రం శుభ్రత లేకుండా, వెండ్రుకలు, ఎముకలు, కపాలములతో నిండి, ఎల్లప్పుడూ దుర్గంధమును వెద జల్లుతూ ఉండే శ్మశానంలో నివాసము ఎందుకు ఏర్పరచుకున్నారు. తెలియచెయ్యండి." అని అడిగింది.

"పార్వతీ! క్రూరమైన భూతములు జనాన్ని నాశనం చేస్తున్నాయి. ఆ భూతముల ధాటికి ప్రాణి కోటి అంతా నాశనమయింది. ఈ విషయం తెలుసుకొన్న బ్రహ్మ నా వద్దకు వచ్చాడు. దీనికి ఏదైనా ప్రతీకారము చేయమని నన్ను వేడాడు. నేను కూడా ఆ భూతముల నుండి లోకములను కాపాడవలెనని నిశ్చయించుకున్నాను. ఆ భూతములు ఉన్నచోటనే ఉండి వాటిని నాశనం చెయ్యాలని అనుకున్నాను. పైగా మోక్షము కొరకు ప్రయత్నము చేయు రుషులు శ్మశానము అంటే ఇష్టపడతారు. అందుకని లోక రక్షణార్థము నేను శ్మశానమును నా నివాసస్థలముగా చేసుకున్నాను." అని చెప్పాడు పరమేశ్వరుడు. "అది సరే శ్మశానంలో ఉన్నారు బాగుంది. కాని ఒంటి నిండా బూడిద పూసుకోవడం, త్రిశూలం ధరించడం, ఎముకలను, పాములను ఆభరణాలుగా ధరించడం, భయంకర రూపంతో ఉండటం ఇవన్నీ ఎందుకు?" అని అడిగింది. పార్వతి.

" ఓ పార్వతీ! ఈ లోక స్వరూపము రెండు విధములుగా ఉంటుంది కదా! శీతలము, ఉష్ణము. ఈ రెండింటిలోనే సకలము ఇమిడి ఉంది. ఈ జగత్తు అంతా సౌమ్యము, ఆగ్నేయము (ఉగ్రము) అనే రెండు యోగముల సమ్మేళనము. అందులో సౌమ్యతను విష్ణువు భరించాడు. ఉగ్రతను నేను భరించాను. ఈ విశ్వమంతా ఈ రెండు గుణముల కలయికే కదా! అందుకనే నేను ఎల్లప్పుడూ ఉగ్రస్వరూపంతోనే భయంకరంగా ఉంటాను. ఇంకా ఏమన్నా సందేహాలు ఉన్నాయా?" అని అడిగాడు శివుడు.

పార్వతికి ఇంక అడగడానికి ఏమీ లేవు. అందుకని " నాధా! వర్ణాశ్రమధర్మముల గురించి వివరించండి. నాతోపాటు మానవులందరూ విని తరిస్తారు." అని అడిగింది పార్వతి. అని నారదుడు శ్రీ కృష్ణునికి పార్వతీ పరమశివుల సంవాదమును వివరించాడు అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు చెప్పాడు. (పైన చెప్పిన విషయములు అన్నీ మనకు ఇదివరకు వచ్చినవే. కాని వాటిని అందరూ చదివారో లేదో అని మనకు

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
చతుర్థాశ్వాసము

మారుగా పార్వతీదేవి రూపంలో (ప్రశ్నలు అడిగించి సమాధానరూపంలో మనకు అన్ని విషయములను క్లుప్తంగా చెప్పాడు. తిక్కనగారు.)

మహాభారతము ఆనుశాసనిక పర్వము చతుర్థాశ్వాసము సంపూర్ణము
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్.

Editing
C. AMARANATH AMAR
AMR
సవరణ
అమరనాథ్ అమర్

www.sanatanadharm.com

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

సర్పయాగ సందర్భంలో వైశంపాయనుడు జనమేజయునకు వినిపించిన మహా భారత కధను సూతుడు శౌనకాది మహామునులకు నైమిశారణ్యంలో సత్రయాగ సందర్భంలో వినిపించాడు. పార్వతీ దేవి మహాశివుని వర్ణాశ్రమ ధర్మముల గురించి తెలుపమని అడుగగా మహాశివుడు పార్వతీ దేవితో ఇలా చెప్పసాగాడు. "ఓ పార్వతీ! పూర్వము బ్రహ్మదేవుడు లోక హితము కొరకు నాలుగు వర్ణములను సృష్టించాడు అవి బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్ర వర్ణములు. బ్రహ్మ ముఖము నుండి బ్రాహ్మణులు, బాహువుల నుండి క్షత్రియులు, తొడలనుండి వైశ్యులు, పాదములనుండి శూద్రులు జన్మించారు. అందుకని ఆ జాతులలో తర తమ బేధాలు కలిగాయి. వారు చేసే పనులలో కూడా తారతమ్యాలు ఏర్పడ్డాయి. విప్రులు లోకమునకు ఆధారము. వారిని పరాభవిస్తే చేటుకలుగుతుంది. వారిని సన్మానించి వారికి దానధర్మములు చేస్తే మేలు కలుగుతుంది. బ్రాహ్మణుడు పేదవాడైనా, ధనవంతుడైనా, విద్యావంతుడైనా, విద్యలేని వాడైనా, అతనిని నిందించరాదు. బాధించరాదు. అలా చేస్తే వారికి ఈ లోకంలోనే కాదే పరలోకంలో కూడా సుఖసంతోషాలు కలుగవు. బ్రాహ్మణుని దూషించడం దైవదూషణతో సమానము. బ్రాహ్మణుని సొమ్ము అన్యాయం దోచుకోవడం దేవుడి సొత్తును దోచుకున్న దానితో సమానము. ఇంక విప్రుల ధర్మములు ఏవంటే --వేదాధ్యయనము, యజ్ఞములు చేయడం, ఇతరులతో యజ్ఞములు చేయించడం, దానములు చెయ్యడం, తాను నేర్చిన విద్యలు ఇతరులకు బోధించడం, ఇతరుల నుండి దానములు స్వీకరించడం, మనసులో కానీ వాక్కులో కానీ కోపము లేకుండా ప్రశాంతంగా ఉండటం, తపస్సుచేయడం, ఎల్లప్పుడూ సత్యమునే పలకడం, శుచిగా ఉండటం. అవి విప్రుని ధర్మములు. ఇంకా ఆపద సమయములలో తప్ప విప్రుడు వర్తక వాణిజ్యములు చేపట్టరాదు. బ్రాహ్మణుడు ప్రతిరోజూ అగ్ని కార్యము చెయ్యాలి. శూద్రులు ఇచ్చిన ఆహార పదార్ధములు తీసుకోకూడదు. పరకాంతల వంక చూడకూడదు. తన నిజభార్యతోనే తృప్తిపడాలి. రోజుకు రెండుపూటలు మాత్రమే భోజనము చెయ్యాలి. హింసా ప్రవృతి పనికిరాదు. ఇంటిని పరిసరములను శుభ్రంగా ఉంచుకోవాలి. అతిథులకు అన్నంపెట్టాలి. తపస్సుచేసుకోవాలి. ఇలాంటి ధర్మకార్యముల కొరకు, ధర్మమును పరిరక్షించుటకొరకు మాత్రమే బ్రహ్మ బ్రాహ్మణులను సృష్టిచేసాడు. ఇంక క్షత్రియులకు బ్రాహ్మణులను రక్షించడం పరమ ధర్మము. వారితో పాటు భూమి మీద ఉన్న ప్రాణులను అన్ని రక్షించాలి. క్షత్రియుల వల్లనే ఈ భూమి వృద్ధిచెందుతుంది. క్షత్రియుల పాలనలో ప్రజలు సుఖసంతోషాలతో జీవిస్తారు.

ఇంకా క్షత్రియులు వేదాధ్యయనము చెయ్యాలి. యజ్ఞములు చెయ్యాలి. దానధర్మములు చెయ్యాలి. సాధువులను పోషించాలి, రక్షించాలి. దుష్టులను శిక్షించాలి. ఎల్లప్పుడూ ఉత్సాహంగా ధైర్యంగా ఉండాలి. ఇంకా క్షత్రియులు అస్త్ర శస్త్ర విద్యలలో నిపుణత్వం సాధించాలి. ప్రజలకు వచ్చిన ఆదాయంలో ప్రజా పాలన నిమిత్తం, ఆరవ వంతు మాత్రమే పన్నుగా స్వీకరించాలి. తన వద్ద పనిచేసే వారిని దయతో చూడాలి. ప్రజల తగవులు తీర్చేటప్పుడు నిష్పక్ష పాతంగా ఉండాలి. ఇవీ రాజులకు విధించబడిన ధర్మములు. ఇంక వైశ్యులకు విధించబడిన ధర్మములు వివరిస్తాను. వైశ్యులు

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

ఎల్లప్పుడూ లోకానికి మేలుచెయ్యాలి. అందరికీ ఉపకారము చెయ్యాలి. ఎక్కువ శ్రమ చెయ్యాలి. వ్యాపారము, పశుపోషణము చెయ్యాలి. వైశ్యులకు కూడా వేదాధ్యయనము, యజ్ఞములు చెయ్యడం, దానములు చెయ్యడం అర్హమైన పనులు. వైశ్యులు కూడా ఉపనయన సంస్కారము వలన ద్విజులు అవుతారు. కాబట్టి వారికి కూడా అతిధులను ఆదరించడం విద్యుక్తధర్మము. కాని వైశ్యులు నువ్వులు, గంధము, రసములతో కూడిన పదార్ధములతో వ్యాపారము చెయ్యకూడదు. ఇంక శూద్రులకు పైమూడు జాతులకు విధేయులై ఉండి వారికి సేవ చెయ్యడం, వారి వారి పనులలో సాయం చెయ్యడం, సౌమ్యంగా, విధేయులుగా ఉండటం వారికి విధించబడిన ధర్మము. ఓ పార్వతీ! ఇంక ఆశ్రమ ధర్మముల గురించి చెబుతాను విను. మొదటి, ఆశ్రమము బ్రహ్మచర్యము. ఈ ఆ శ్రమములో పరమ నిష్టతో ఉండాలి. గురువును ఆశ్రయించి విద్యనేర్చుకోవాలి. వేదాధ్యయనము చెయ్యాలి. ప్రతి రోజూ అగ్నికార్యము చెయ్యాలి. గురువు గారి కోసరం, తన కోసరం బిక్ష తీసుకురావాలి.

తరువాత అనుసరించవలసినది గృహస్థాశ్రమధర్మము. ఇది మిగిలిన ఆశ్రమ ధర్మములకు పునాది. గృహస్థాశ్రమములో శుచి,శుభ్రత, నిజభార్యను సంతోషపెట్టడం, పంచయజ్ఞములు అనగా దేవయజ్ఞము, పితృయజ్ఞము, భూతయజ్ఞము, బ్రహ్మయజ్ఞము, మనుష్యయజ్ఞము నిష్ఠతో చెయ్యడం, వేదాధ్యయనములో ఆసక్తి కలిగి ఉండటం, ఇంకా దాన, ధర్మాలు చెయ్యడం, హోమాలు చెయ్యడం, గృహస్థుకు విధించబడిన ధర్మములు. దీని తరువాతది వనవాసము (వానప్రస్థము). ఈ ఆశ్రమములో బ్రహ్మచర్యము పాటించడం, శాకాహార భోజనము, నారచీరలు ధరించడం, కోరికలు లేకుండా ఉండటం ఈ ఆశ్రమమునకు విధించబడిన ధర్మములు. తరువాతది ఆఖరుది సన్యాసము. సన్యాసి అయిన వాడికి కోపం పనికి రాదు. ఇంద్రియములను అదుపులో పెట్టుకోవాలి. తనకంటూ తాను ఏమీ ఉంచుకోకూడదు. ఓర్పుతో ఉండాలి. అడవులలో ఉన్న మునులతో కూడి సత్సంగములలో పాల్గొనాలి. మనసును ఎల్లప్పుడూ ప్రశాంతంగా ఉంచుకోవాలి. మంచి ప్రవర్తన కలిగి ఉండాలి. ఎల్లప్పుడూ పరిశుభ్రంగా ఉండాలి. సత్యవ్రతము, అహింసా వ్రతము ఆచరించాలి. బిక్షాటనతోనే భోజనము చెయ్యాలి. నేలమీద పడుకోవాలి. సాటి మానవుల ఎడల, ప్రాణుల ఎడల కరుణ, దయతో మెలగాలి. ఎల్లప్పుడు ఆత్మవిచారము, తత్త్వ చింతనచెయ్యాలి. ఇవీ సన్యాసి అనుసరించవలసిన ధర్మములు." అని పరమశివుడు పార్వతికి వర్ణాశ్రమధర్మముల గురించి వివరించాడు. " ఓ పరమశివా! మునులు ఋషులు తపస్సు చేస్తారు కదా! దాని గురించి చెప్పండి." అని అడిగింది పార్వతి.

"ఓపార్వతీ! చాలా మంది ఏవేవో కోరికలు తీరాలని తపస్సు చేస్తూ ఉంటారు. కాని తపస్సు అంటే వానప్రస్థాశ్రమంలో ఉన్నవారు చేసే ఒక ధర్మము. తపస్సు చేసే ముందు ఇంద్రియ నిగ్రహము పాటించాలి. ఉదయము సాయంత్రము యోగాభ్యాసం చెయ్యాలి. అలా కాకుండా ఏవేవో కోరికలతో తపస్సు చేస్తే మరణానంతరము స్వర్గలోక సుఖములు అనుభవిస్తారు. ఆ తపఃఫలము పూర్తి కాగానే మరలా మానవులుగా

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

పుడతారు. కాని తిరిగి రాని లోకాలకు వెళ్లలేరు. ఇంకా కొంతమంది ఆహారం తీసుకోకుండా, కఠోరమైన నియమ నిష్టలతో, పంచాగ్నుల మధ్య నిలబడి, ఘోరంగా తపస్సు చేస్తారు. అలాంటి వారు కూడా కేవలం అప్సరకాంతలతో సంభోగము మొదలగు వాటితో తృప్తిపడతారు. వారు కూడా ఆ తపోఫలము నశించగానే తిరిగి భూలోకములో పుడతారు. అలాకాకుండా ఎలాంటి కోరికలు లేకుండా తపస్సు చేసేవారు, ముందు అహింసా వ్రతమును ఆచరిస్తారు. మనసా వాచా కర్మణా ఎవరికీ అపకారము హానీ చెయ్యరు. సాటి ప్రాణుల ఎడల దయ, కరుణ కలిగి ఉంటారు. అందరి జీవులలో ఉండే ఆత్మ ఒకటే అని భావిస్తారు. అలాంటి వారు కూడా మరణానం తరము భార్యాబిడ్డలతో స్వర్గ సుఖములు అనుభవిస్తారు. ఆ పుణ్యఫలము తీరిపోగానే మరలా భూలోకములో జన్మిస్తారు. ఈ రీతిగా తపస్సు చేసేవారు అందరూ స్వర్గలోకంతోనే తృప్తిపడుతుంటారు." అని పరమశివుడు పార్వతీ దేవికి వివరించాడు. "నాధా! వనవాస విశేషములు దాని ఫలితములు వివరించండి." అని అడిగింది.

"పార్వతీ! ఉపవాస వ్రతము అనగా, ఆహారము తీసుకొనకుండా ఉండటం, నేలమీద పడుకోవడం, మౌనంగా ఉండటం, యోగాసనములు వేయడం, నియమిత వేళలలోనే ఆహారం స్వీకరించడం, అనే నియమాలు పాటించాలి. అలా చేస్తే వారు చంద్రలోకము, వాయు లోకము, యక్షలోకము, గంధర్వలోకము, నాగలోకము మొదలగు లోకములకు వెళతారు. అక్కడ కొంతకాలము నివసిస్తారు. ఈ వ్రతాలన్నీ వానప్రస్థములో చేస్తే పుణ్య లోకములు ప్రాప్తిస్తాయి." అని చెప్పాడు శివుడు. "నాధా! విరాగులు ఇల్లిల్లు తిరిగి బిక్షను స్వీకరించి ఉదరపోషణము చేసుకుంటూ ఉంటారు కదా! వారి గురించి తెలపండి." అని అడిగిందిపార్వతి. " ఓ పార్వతీ! అలాంటి వారు ఎక్కువగా ఉపవాసములు చేస్తారు. ఉన్నచోట ఉండరు. ఊరూరూ తిరుగుతూ ఉంటారు. పుణ్య తీర్థములు సేవిస్తూ ఉంటారు. పుణ్యనదులలో స్నానములు చేస్తూ ఉంటారు. తలంతా జడలు కట్టి ఉంటాయి. భిక్షాటనతో జీవిస్తారు. వారి శరీరం కృశించి పోతూ ఉంటుంది. నెలలో ఎక్కువ రోజులు ఉపవాసంతో గడుపుతారు. తృణ ధాన్యములను వండుకొని తింటారు. మరణించిన తరువాత వారు కూడా దేవతలతో సమానమైనసుఖాలు అనుభవిస్తారు." అని పరమేశ్వరుడు పార్వతికి చెప్పాడు. "నాధా! వైఖానసుల గురించి వివరించండి." అని అడిగింది. "ఓ పార్వతీ! వైఖానసులు కఠోర నియమ నిష్టలు కలవారు. వారు తృణ ధాన్యములు సేకరించి వాటిని దంచి తింటారు. పండ్లు కొరికి తింటారు. మరి కొందరు పక్షుల మాదిరి, దొరికిన గింజలు దొరికినట్టు కొరికి కొరికి తింటారు.

కొందరు ఆకులు తింటారు. కొందరు నీటిని మాత్రము తాగి బతుకుతారు. మరికొందరు కొందరు గాలిని మాత్రం పీల్చి బతుకుతారు. మరి కొందరు సుష్టుగా భోజనం చేస్తారు. వీరందరూ ఇంద్రునికి ఇష్టమైన వారు. వారు స్వర్గలోక సుఖములు చాలా కాలం అనుభవిస్తారు. ఇవన్నీ వానప్రస్థములో చేయదగిన కార్యములు. ఇవన్నీ తపస్సు కిందికే వస్తాయి. వీళ్లు గాక, అంగుష్ట ప్రమాణంలో దేహం కలవారు ఉన్నారు.

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

వారి పేరు వాలఖిల్యులు. వారు సూర్యకిరణములను ఆహారంగా స్వీకరించి జీవిస్తారు. వారి వలననే ఈ లోకములు నిల్చి ఉన్నాయి. ఇతరత్రా సాధించలేని కార్యములు తపస్సుతో సాధింపబడతాయి. తపస్సు అంత గొప్పది. (దీని అర్థం. ముక్కుమూసుకొని కూర్చుంటే అన్ని కార్యములు సాధించగలము అని కాదు. ఏ కార్యమైనా దీక్షతో, క్రమశిక్షణతో, ధర్మబద్ధంగా, న్యాయబద్ధంగా, ఏకాగ్రతతో చేస్తే సాధించవచ్చును అని అర్థం. అదే తపస్సు).. ఓ పార్వతీ! నీకు ధర్మముల గురించి వివరిస్తాను. ధర్మములలో కెల్లా గృహస్థ ధర్మము గొప్పది. అది అందరికీ యోగ్యమైనది. కాని మిక్కిలి సూక్ష్మమైనది. గృ హస్థ ధర్మంలో అతి పనికి రాదు. ఏదైనా సమతుల్యంగా ఉండాలి. ఏ కాలంలో చేయతగిన పనులు ఆయా కాలాలలో చెయ్యాలి. మనసును నిశ్చలంగా ఉంచుకోవాలి. ధర్మ బద్ధంగానే ధనము సంపాదించాలి. ధర్మబద్ధంగానే కామభోగాలు అనుభవించాలి. అదే గృహస్థ ధర్మము. ఇంక నివృత్తి ధర్మము గురించి చెబుతాను విను. నివృత్తిధర్మము మోక్షమునకు మార్గము. ఇంద్రియ నిగ్రహము, భూత దయ, సత్యమునే పలకడం, కోరికలను విడిచిపెట్టడం, మనస్సును నిలకడగా ఉంచుకోడం ఇవీ నివృత్తి ధర్మమార్గములు. ఇంకా ఆకలి దప్పులతో వచ్చిన అతిథికి అతనికి దాహమునకు నీళ్లు ఇచ్చి ఆకలి తీరేట్టు భోజనం పెట్టడం ధర్మములలో కెల్లా ఉత్తమోత్తమైన ధర్మము. ఈ అతిథి సత్కారము ఒక్క గృహస్థాశ్రమములోనే వీలు కలుగుతుంది. మిగిలిన ఆశ్రమములలో అతిథిసత్కారములకు వీలు లేదు. అందుకని అన్ని ధర్మములలో కెల్లా గృహస్థ ధర్మము గొప్పది." అని అన్నాడు మహేశ్వరుడు.

"నాధా! గృహస్థు చేయవలసిన ముఖ్యమైన పనులేవి?" అని అడిగిందిపార్వతి. "దేవీ! గృహస్థాశ్రమములో సతికి పతి సేవ ముఖ్యమైనది. పతిభక్తి ముఖ్యధర్మము." అని అన్నాడు మహేశ్వరుడు. "నాధా! మానవునికి తల్లి తండ్రులు చనిపోతే, లేక భార్యకు భర్త చనిపోతే, వారు చేయవలసిన పనులేవి." అని అడిగింది పార్వతి. "ఓ పార్వతీ! తల్లి తండ్రులు చనిపోయిన గృహస్థు ఏమరకుండా అతిథి సత్కారములు, పితృతర్పణములు, దేవతారాధన చెయ్యాలి. భర్తను కోల్పోయిన భార్యలు బ్రహ్మచర్యమును ఆచరించాలి. ఇంక గృహస్థు తన భార్యతో అష్టమి, చతుర్థశి, పున్నమి, అమావాస్య రోజులలో సంగమించరాదు. తన ఇంటిలోని ధాన్యమును పక్షులు, ఎలుకలు తినివేస్తే, వాటిని హింసించకుండా, వాటికీ ఆకలి తీరి పోయింది అని అనుకొనాలి. ఇంక యతీశ్వరులు ఎక్కడ ఉన్నా, ఏమి చేస్తున్నా, చేసే పనులలో మాట్లాడే మాటల్లో ఆసక్తి లేకుండా నిస్సంగంగా ఉన్నవాడు ముక్తి పొందుతాడు." అని పలికాడు పరమేశ్వరుడు.

" ఓ మహేశ్వరా! రాజులకు కూడా సామాన్యమానవుల వలె శరీరము, వాటి అవసరాలు, ఆకలి దప్పులు, స్నానము భోజనము మొదలగు పనులు జరుగుతాయి కదా! కాని రాజు ఎందులో అధికుడు. అందరూ అతనికి ఎందుకు నమస్కారాలు పెట్టాలి. రాజు యొక్క ఆగ్రహానికి అనుగ్రహానికి లోబడి ఎందుకు ఉండాలి? రాజులు సర్వాధికారులుగా ఎందుకు శోభిల్లు తున్నారు. దానికి కారణమేమి?" అని అడిగింది. " ఓ పార్వతీ! రాచరికము అనేది

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

పూర్వజన్మలో చేసిన అధికమైన తపస్సు ఫలితంగా లభిస్తుంది. ఆ కారణం చేత రాజు అందరి చేత గౌరవాభి మానములు పొందుతాడు. అతడు తప్పుచేసిన వారిని శిక్షించడానికీ, మంచివారిని రక్షించడానికి అధికారము కలిగి ఉంటాడు. కాని రాజు నీతి మంతుడయి ఉండాలి. అతని నీతి అతనిని కాపాడుతూ ఉంటుంది. రాజు నీతి మంతుడయితే ప్రజలు కూడా నీతిగా ఉంటారు. రాజు ఇంద్రియములను జయించాలి. అప్పుడే తన శత్రువులను కూడా జయించగలడు. రాజు యోగ్యులైన వారిని నీతి మంతులను తన వద్ద మంత్రులుగా నియమించు కోవాలి. తన వద్ద పనిచేసే సైని కుల పట్ల దయ కలిగి ఉండాలి అప్పుడే సైన్యము కూడా అతనికి విధేయులుగా ఉంటుంది. రాజు ఎల్లప్పుడూ తనకు మేలు చేసే వారినే మిత్రులుగా దగ్గర చేర్చుకోవాలి. రాజు అనుసరించే నీతి, నిజాయితీ అతనికి ధనమును సంపాదించి పెడుతుంది. అతని కోటను రక్షిస్తుంది. అతని ప్రజలను రక్షిస్తుంది.

ఇంకా రాజు అయిన వాడు అనవసర ఖర్చులుపెట్టకూడదు. అవసరమైన ఖర్చులు పెట్టడానికి వెనుకాడకూడదు. రాజు తన స్వీయ రక్షణలో ఏమరుపాటు ఉండరాదు. రాజు ఎప్పుడూ పుణ్య కార్యములు చెయ్యాలి. పాప కార్యముల జోలికి పోరాదు. న్యాయ విచారణ చేసి శిక్షలు విధించేటప్పుడు నిష్పక్షపాతంగా వ్యవహరించాలి. ఒకరి మీద ప్రేమ, మరొకరి మీద కోపంగా ప్రవర్తించరాదు. తన గురించి తన పాలన గురించి ప్రజలు ఏమనుకుంటున్నారో వేగుల వారి ద్వారా ఎప్పటికప్పుడు తెలుసుకుంటూ తదనుగుణంగా రాజ్యపాలన సాగించాలి. రాజు ఎల్లప్పుడూ సత్యమునే పలకాలి. రాజైన వాడు ప్రియంగా మాట్లాడాలి. పరుషంగా మాట్లాడకూడదు. విద్యాధికుడు అయి ఉండాలి. మిత్రుల ఎడల శత్రువుల ఎడల ఉపాయంగా వ్యవహరించాలి. దీనుల ' పట్ల పేదవారి పట్ల దయతో వ్యవహరించాలి. సేవకులతో ఉపాయంగా పనులు చేయించుకోవాలి. ఇవీ రాజు ఆచరించవలసిన ధర్మములు. రాజు ఎవరితోనూ అనవసరంగా కయ్యము పెట్టుకొనకూడదు. కాని అవసరం వచ్చినప్పుడు మాత్రం తన శూరత్వము ప్రదర్శించాలి. రాజు యజ్ఞములు యాగములు చేసి దానధర్మములు చెయ్యాలి. ఇంకా రాజు అన్యాయం చేస్తే నరకానికి పోతాడు. రాజు చేసిన పాపములు అతనిని ఎప్పటికీ వదలవు. జన్మజన్మలకూ వెన్నాడుతూనే ఉంటాయి. ఏ రాజైతే పైన చెప్పిన రాజధర్మములు అనుసరిస్తూ రాజ్యపాలన చేస్తాడో అతడు పుణ్యలోకములకు వెళతాడు." అని పరమేశ్వరుడు పార్వతికి రాజధర్మముల గురించి వివరించాడు. పార్వతి మరలా ఇలా అడిగింది. "నాధా! ధర్మములలో కెల్లా పరమమైన ధర్మము ఏది?" అని అడిగింది. "అహింస అన్ని ధర్మములలో కెల్లా ఉత్తమమైన ధర్మము." అని అన్నాడు మహేశ్వరుడు.

"నాధా! హింస చెయ్యకుండా జీవించడం మానవులకు సాధ్యం కాదు కదా? మరి అహింసను ఎలా అనుసరిస్తాడు. వివరించండి." అని అడిగింది. "పార్వతీ! నీవు అన్నది నిజమే. నేల మీద పాకే చీమలు, కంటికి కనిపించని సూక్ష్మ జీవులు, దోమలు, నల్లులు, క్రిమి కీటకములను చంపకుండా మనిషి బతకలేడు.

వనం జ్వాలా అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

కాని ఆహారము కొరకు జీవహింస చెయ్యడం పాపము. ఫలములు, కాయలు, ఆకులు తిని బతక వచ్చును కదా! పాలు తాగ వచ్చును కదా! ఇంద్రియ నిగ్రహంతో జీవించిన వారు మహాత్ములు అవుతారు. కాబట్టి అహింసను పాటించడం కష్టం కాదు. కాని అహింస అనేది వేరు విధంగా కూడా చెప్పవచ్చును. చావు పుట్టుకలు ప్రాణుల ధర్మము. దానిని ఎవరూ తప్పించలేరు. ఒకడు దీపం పెడతాడు. ఆ దీపం చుట్టు పురుగులు చేరి చనిపోతాయి. ఆ పాపము దీపం పెట్టినవాడికి అంటదు. రైతు నాగలితో పొలం దున్నుతుంటే ఆ నాగలి చాలులో పడి ఎన్నో జీవాలు చచ్చిపోతుంటాయి. ఆ పాపము పొలం దున్నేవాడికి అంటదు కదా! మానవులు తమ తమ దైనందిన పనులు చేసుకుంటూ ఉంటే, ఆయువు తీరిన ప్రాణులు చచ్చిపోతుంటాయి. ఆ పాపములు ఆయా మానవులకు అంటవు. కాని ఆ ప్రాణులను తామే చంపామని బాధపడటం మూర్ఖత్వమే అవుతుంది. పుణ్యకార్యములకు కానీ, పాప కార్యములకు కానీ బుద్ధి ముఖ్యము. ఏ పని అయినా బుద్ధిపూర్వకంగా చేస్తేనే ఆ ఫలము ఆ పని చేసిన వాడికి సంక్రమి స్తుంది. ఈ సందర్భంలో నీకు ఒక విషయం చెబుతాను. తమకు చావు మూడిన గోవులు, తమకు తాముగా వెళ్లి రంతి దేవుడు చేసే యజ్ఞములో ఆహుతి అయ్యాయి. ఆ గోవులను చంపినపుడు కారిన రక్తం చర్మణ్వతి అనే ఆ నదిగా పారుతూ ఉంది. ఆ నదిలో స్నానం చేస్తే పాపములు నశించి పుణ్యాత్ములు అవుతారు. ఆ యజ్ఞములో చనిపోయిన గోవులు అన్నీ ఉత్తమలోకములకు వెళ్లాయి. కాబట్టి యజ్ఞములో గోవులను చంపిన పాపము రంతిదేవునికి అంటలేదు.

ఇరుపక్ష ములకు యుద్ధము జరిగినప్పుడు, ఒకరిని ఒకరు నరుక్కుంటారు. కాని యుద్ధములో చచ్చిన వాళ్లు స్వర్గానికి పోతారు. కాబట్టి వీటిని హింస అని చెప్పడానికి వీలు లేదు. రాజులు వేటకు పోవడం, జంతువులను వేటాడటం రాజధర్మము. క్రూరమృగములు పంటపొలములను నాశనం చేస్తాయి. మానవులను చంపి వారికి హాని చేస్తాయి. రాజు వేటలో ఆ క్రూర మృగములను చంపుతాడు. దాని వలన రాజులకు పాపము అంటదు. రాజు చేతిలో చచ్చిన ఆ మృగములకు పుణ్యలోకములు ప్రాప్తిస్తాయి. మరొక మాట. రాజైన వాడు దండించతగిన వారిని దండించకుండా విడిచిపెట్టినా, దండించ తగని వారిని దండించినా, తప్పుచేయని వాడికి శిక్ష విధించినా, బ్రాహ్మణులను హింసించినా, రాజు హింస చేసినట్టే. నహుషుడు బ్రాహ్మణులను హింసించి శాపోపహతుడయినాడు. అలాగే దేవేంద్రుడు గౌతమునికి అపకారము చేసి శాపం పొందాడు. కాబట్టి రాజైన వాడు బ్రాహ్మణులకు అపకారం చెయ్యకుండా రాజ్యపాలన చెయ్యాలి. అప్పుడే అతనికి అన్నిశుభములు కలుగుతాయి. పార్వతీ! యజ్ఞములలో, యాగములలో జంతువులు ఉపష్టంభమునకు కడతారు. వాటిని శాస్త్ర సమ్మతంగా వధిస్తారు. అలా వధింపబడిన మృగములకు పుణ్యలోకములు ప్రాప్తిస్తాయి. యజ్ఞము చేసిన వాడికి పుణ్యం వస్తుంది. కాబట్టి యజ్ఞ యాగములలో జంతువులను చంపడం హింసకాదు." అని అన్నాడు శంకరుడు.

నాథా! లోకములలో జనుల జీవన విధానముల గురించి తెలపండి." అని పార్వతి అడిగింది. "పార్వతీ! ఈ మానవ లోకము కర్మభూమి.

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

స్వర్గము సుఖములకు ఆలవాలము. భూమి మీద జంతువులుగా పుట్టడం దుఃఖములకు మూలము. మానవులకు జీవనం గడపడానికి ధనము కావాలి. ధర్మంగా జీవించాలన్నా, కోరికలు తీర్చుకోవాలన్నా ధనము కావాలి కదా! విద్య, వర్తకము, సేవావృత్తి, కర్షక వృత్తి ధన సంపాదనకు మూలములు. విద్య కలవాడు నింద పడకుండా బతకాలి. కర్షకుడు నేల యొక్క తత్త్వమును తెలుసుకొని సేద్యం చెయ్యాలి. వర్తకుడు వస్తువుల యొక్క ధరల హెచ్చుతగ్గులు తెలుసుకొని వ్యాపారం చెయ్యాలి. వచ్చిన లాభంలో కొంచెం మాత్రం వ్యయం చేసి మిగిలినది పెట్టుబడికి చేర్చి వ్యాపారము చెయ్యాలి. అప్పుడే లాభాలు వస్తాయి. పశువులను కాచే వాడు, ఆ పశువుల యొక్క పోకడలు తెలుసుకొని ప్రవర్తించాలి. ఆ ప్రకారంగా నేర్పుతో పశువులను కాచే సేవకుడు పేరు, ధనము సంపాదిస్తాడు. యజమానిని మోసం చెయ్యకుండా తనకు అప్పగించిన పనిని సక్రమంగా నిర్వర్తించే సేవకుడు ధనము, కీర్తి పొందుతాడు. పరుల ధనమునూ, పరుల భార్యలనూ కోరకుండా ఉండటం, దైవమును పూజించడం, పితృదేవతలను ఆరాధించడం, ఇతరుల పట్ల కరుణ కలిగి ఉండటం, అతిధులను ఆదరించడం, ప్రతి మానవుడూ ఆచరించవలసిన ధర్మములు." అని చెప్పాడు మహేశ్వరుడు. పార్వతి మరలా ఇలా అడిగింది. "నాధా! మానవులు నాలుగు వర్ణములుగా విభజింపబడ్డారు కదా. వారికి కర్మలు విధించారు కదా! ఆ కర్మలు ఎలా పరిపక్వమవుతాయి. వివరించండి." అని అడిగింది.

"ఓ పార్వతీ! మానవులను వర్ణములుగా విభజించారు. వారి వారి కి తగిన కర్మలు కూడా విధింప బడ్డాయి. ఆ కర్మలను శ్రద్ధతో చేయువారికి స్వర్గ సుఖములు కలుగుతాయి. ఆ పుణ్యము కరిగిపోగానే మరలా అదే కులములో పుట్టి సుఖాలు అనుభవిస్తారు. అలా కాకుండా తమ తమ వృత్తి ధర్మములను వదిలిపెట్టి ఇతరుల వృత్తులను ఆచరిస్తే, వారు మరలా ఆయా కులములలో జన్మిస్తారు. మానవులు ఎంత పుణ్యం చేస్తే వారు అంతకంటే ఉత్తమ కులంలో జన్మిస్తారు. ఎక్కువ పుణ్యం చేసుకుంటే బ్రాహ్మణ కులంలో జన్మిస్తారు. తరువాత తిరిగిరాని ఉత్తమలోకములు పొందుతారు. ఇంకా దేవతల అంశలో జన్మించిన వారు ఆపదలు వచ్చినప్పుడు ' కుంగిపోరు. సిరి సంపదలు వచ్చినపుడు పొంగిపోరు. గర్వంతో మదించరు. తన శౌర్యముతో పాపులను గెలుస్తారు. తమ బంధువులతోనూ, మిత్రులతోనూ సఖ్యంగా మెలుగుతారు. దీనులను కరుణతో చూస్తారు. వారిని రక్షిస్తారు. దైవాంశలో పుట్టిన వారికి కోపం రాదు. సౌమ్యంగా ఉంటారు." అని చెప్పాడు మహేశ్వరుడు. "నాధా! మానవ లోకంలో కొంతమంది సుఖ సంతోషాలతో, సిరి సంపదలతో తులతూగుతుంటారు. సుఖాలు అనుభవిస్తుంటారు. కాని కొంతమంది దరిద్రంతో బాధపడుతుంటారు. దీనికి కారణమేమి?" అని అడిగింది పార్వతి. "గత జన్మలో కాకులకు కూడా మెతుకులు పెట్టకుండా, పిడికెడు బిక్షము కూడా వెయ్యకుండా పిసినారిగా గడిపిన వాడికి ఈ జన్మలో దరిద్రం చుట్టుకుం టుంది. తినడానికి తిండి, కట్టడానికి బట్ట లేకుండా బాధపడతాడు. అలా కాకుండా పేదవారికి అన్న పానములు ఇచ్చిన వాడికి, తన బంధువులను, స్నేహితులను కష్టకాలములో ఆదుకున్న వాడికి, మరుజన్మలో సిరి సంపదలు కలుగుతాయి.

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

సుఖంగా జీవిస్తారు. కాబట్టి సుఖదుఃఖములు వారి వారి పూర్వజన్మ కర్మపరిపాకము వలన కలుగుతాయి. అంతేకాని బ్రహ్మదేవునికి ఒకరి మీద కోపము, మరొకరి మీద ప్రేమా లేవు. దేవుడు ఎవరినీ పేదవారిగా పుట్టించడు. ఒకడు ఈ జన్మలో పేదవాడుగా కష్టములు అనుభవిస్తున్నాడు. అంటే అది అతనిపూర్వజన్మలో చేసినపాపముల ఫలము. అని తెలుసుకోవాలి. పార్వతీ! కొంత మందికి సిరి సంపదలు ఉంటాయి కాని వారు కడుపునిండా తినరు. అనుభవించరు. అలా దరిద్రం అనుభవిస్తుంటారు. ఎందుకో తెలుసా! వీరు పూర్వజన్మలో ఎవరికీ పిడికెడు అన్నం పెట్టి ఉండరు. బంధువులు, మిత్రులు పోరగా పోరగా వారి బలవంతం మీద పరులకు ఉపకారం చేసి ఉంటారు. అలాంటి వారు మరు జన్మలో పై చెప్పిన విధంగా సిరి సంపదలు ఉన్నా అనుభవించలేరు. ఇంకా కొంత మంది తమకు ఏమీ లేక పోయినా బంధు మిత్రుల సహకారంతో తిండికి గుడ్డకు లోటు లేకుండా సుఖంగా జీవిస్తుంటారు. అలాంటి వారు పూర్వ జన్మలో తమకు దాన ధర్మములు చేసే శక్తి లేకపోయినా, ఇతరులకు దాన ధర్మములు చేయవలెనని మనసులో గాఢంగా కాంక్షిస్తూ ఉంటారు. అందువలన మరుజన్మలో తిండి గుడ్డకూ లోటు లేకుండా జీవిస్తారు. ఈ జన్మలో కొంత మందికి అయాచితంగా ధనం లభిస్తూ ఉంటుంది. అలాంటి వారు పూర్వ జన్మలో పేదలకు వారు అడక్కుండానే ధనము, అన్నదానము వస్త్రదానము చేసి ఉంటారు. ఈ జన్మలో శ్రమ చేసి ధనము సంపాదించేవారు, పూర్వ జన్మలో ఎవరినీ తిప్పించుకోకుండా, పేదవారు అడగగానే దాన, దర్మములు చేసిన వారు.

ఇంకా కొంత మందికి ఎంత శ్రమ పడ్డా ధనము చేకూరదు. అలాంటి వారు పూర్వ జన్మలో లోభులై, తమను యాచించిన వారిని రేపురా మాపురా అని తిప్పించుకొని చివరకు మొండి చెయ్యి చూపిన వారు. కొంత మందికి ముసలి వయస్సులో ధనలాభం కలుగుతుంది. అలాంటి వారు తమ పూర్వ జన్మలో యవ్వనంలో ఉన్నప్పుడు దానధర్మములు చెయ్యకుండా ముసలి తనములో దానధర్మములు చేసిన వారు. ఇంకా కొంతమంది తమకు మిక్కుటముగా ధనము కలిగి నప్పటికినీ వారికి ఉన్న రోగములచేత తిండి కూడా తినలేని దుస్థితి లో ఉంటారు. అలాంటివారు తమ పూర్వ జన్మలో దానధర్మములు చేయకుండా, చివకరకు తాము వ్యాధిగ్రస్తులైనపుడు మాత్రమే దానధర్మములు చేసిన వారు. ఈ జన్మలో అందంగా ఉన్నవారు పూర్వ జన్మలో శాకాహారము తిన్నవారు. అలా కాకుండా ఈ జన్మలో కురూపులుగా పుట్టినవారు క్రితం జన్మలో అందగాళ్లై ఉండి అందవిహీనులను పరిహసించిన వారు. ఎవరైతే పూర్వజన్మలో ఏకపత్నీవ్రతుడుగా ఉంటాడో, మరుజన్మలో వాడికి సౌందర్యవతి, సౌశీల్యవతి, గుణవతి అయిన భార్య లభిస్తుంది. అలా కాకుండా పూర్వజన్మలో భార్యను సుఖపెట్టకుండా కష్టపెట్టినవాడికి, మరుజన్మలో భార్యాసుఖం దూరమవుతుంది. ఈ జన్మలో విద్య, జ్ఞానము, విజ్ఞానము కలిగి ఉండి కూడా పేదరికముతో బాధపడేవాడు క్రితం జన్మలో దానధర్మములు చేయాలి అని తెలిసికూడా దానధర్మములు చేయనివాడే.

అమరనథ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

ఈ జన్మలో విద్య తెలివి తేటలు లేకపోయినా అధికంగా ధనము కలవాడు, కిందటి జన్మలో తెలివి తక్కువ వాడుగా ఉన్నా, పేదసాదలను ఆదుకొని దానధర్మములు చేసినవాడు. ఈ జన్మలో విద్యావంతుడు మేధావిగా ఉన్న వాడు కిందటి జన్మలో గురువులను శ్రద్ధతో సేవించి విద్యలను నేర్చుకున్నవాడు మరియు తాను నేర్చుకున్న విద్యలను అందరికీ చెప్పివాడు. కొంత మందికి ఈ జన్మలో విద్య నేర్చుకుందామన్నా విద్యరాదు. అలాంటి వారు కిందటి జన్మలో విద్యాధికులై ఉండి, గర్వించి, సాటి విద్యావంతులను అవమానించినవారు. ఈ జన్మలో ఏ రకమైన బాధలు లేకుండా, రోగాలు లేకుండా, భార్యా బిడ్డలతో సుఖంగా ఉన్నవారు, కిందటి జన్మలో సత్యము పలుకుచూ, ఇతురుల మీద దయచూపుతూ, దానధర్మములు చేసిన వారు. ఈ జన్మలో మాటవినని భార్య, మూర్ఖులైన కుమారులు, ఒంటి నిండా రోగాలతో బాధపడే వారు, కిందటి జన్మలో కోపంతోనూ, దురాశతోనూ, నాస్తికత్వంతోనూ విర్రవీగినవారే! ఈ జన్మలో పుట్టు గుడ్డివాడు, లేక మధ్యలో చూపుపోయిన వాడు, పోయిన జన్మలో అందగాడై ఉండి ఇతరుల భార్యల వంక చెడు భావనతో చూచిన వాడు. ఈ జన్మలో చెవిపోటుతో బాధ పడేవాడు పోయిన జన్మలో మంచి వారిని తన పరుషమైన మాటలతో నొప్పించిన వాడు. ఉదరవ్యాధులతో బాధపడుతున్నవాడు పోయినజన్మలో ఇతరులకు విషం పెట్టినవాడు.

మూత్రకోశ వ్యాధులతో బాధపడుతున్న వాడు, క్రి తం జన్మలో పెళ్లికాని కన్యలను, పెళ్లి అయిన పరకాంతలను శీలము చెరిచినవాడు. ఈ జన్మలో క్షయరోగంతో బాధపడుతున్న వాడు, పోయిన జన్మలో పరుల ఆహారమును అపహరించిన వాడు. ఈ జన్మలో కుష్ఠురోగిగా ఉన్న వాడు పోయిన జన్మలో పరులను దారుణంగా హింసించిన వాడు. ఈ జన్మలో కుంటి వాడుగా ఉన్న వాడు పోయిన జన్మలో పరుల కాళ్లు చేతులు విరిచినవాడు. ఈ జన్మలో చర్మరోగములతో ఇతర రోగములతో బాధపడేవారు పోయిన జన్మలో మంచివారిని హింసించిన వారే! ఈ జన్మములో పాదములకు వచ్చిన రోగములతో బాధపడుతున్నవారు పోయినజన్మలో పాదములు కడుక్కోకుండా దేవుని వద్దకు వెళ్లినవారు. ఇంకా పేదవారిని, అమాయకులను నిష్కారణంగా పాదములతో తన్నినవారే! ఈ జన్మలో జ్వరముతోనూ, కడుపులో రోగముల తోనూ, శరీరం అంతా రోగాలతోనూ బాధపడేవారు పోయిన జన్మలో జంతువులను చంపినవారు, గురువుగారిని బాధపెట్టినవారు. ఈ జన్మలో గూని వాడు, మరగుజ్జువాడు పోయిన జన్మలో ధాన్యంలో తాలు గింజలు కలిపి అమ్మినవాడు, తప్పుడు కొలతలతో జనులను మోసం చేసి లాభం పొందిన వాడు. ఈ జన్మలో పిచ్చివాళ్లు, వెర్రివాళ్లు పోయిన జన్మలో అమాయకులను మోసం చేసి ధనం సంపాదించిన వారు. ఈ జన్మలో సంతానము లేని వారు పోయిన జన్మలో తల్లితండ్రులకు శ్రాద్ధం పెట్టనివారు, పసిపిల్లలను చంపినవారు. ఈ జన్మలో నపుంసకులుగా ఉన్నవారు పోయిన జన్మలో ఎద్దులకు వృషణాలు కొట్టి దానికి రతిసౌఖ్యము లేకుండా చేసినవారు. ఈ జన్మలో వైధవ్యము పొందిన యువతి పూర్వ జన్మలో భర్తను మోసం చేసి ధనము సంపాదించినది, తన భర్తను వదిలి మరియొకరి భర్తను కోరినది. ఈ జన్మలో గొప్ప

అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

వంశంలో పుట్టి కూడా చేయకూడని పనులు, అందరూ ఏవగించుకొనే పనులు చేసేవారు పూర్వజన్మలో అహంకారంతో, మదంతో, గర్వంతో ఇతరులను అవమానించిన వారు. ఈ జన్మలో సేవకులుగా సేవకావృత్తి చేస్తూ, యజమానులు పెట్టే బాధలు భరిస్తూ బాధ పడుతున్నవారు, పోయిన జన్మలో అమాయకులనూ నిరపరాధులను కొడుతూ తిడుతూ హింసపెట్టినవారే! ఈ జన్మలో చెయ్యని నేరానికి శిక్షింప బడినవాడు, క్రితం జన్మలో నిరపరాధిని శిక్షించినవాడే. ఈ జన్మలో బంధు వులు మిత్రులు ఒకేసారి మరణిస్తే దుఃఖిస్తున్నవాడు పోయిన జన్మలో ఎంతో మందిని నిర్దాక్షిణ్యంగా చంపినవాడు.

ఈ జన్మలో తనకు ఉన్న ధనమును పోగొట్టుకొని అల్లాడుతున్న వాడు, పోయిన జన్మలో ఇతరుల ధనము తన దగ్గర పెట్టినపుడు, వారిని మోసం చేసి ఆ ధనమును అపహరించిన వాడే. ఓ పార్వతీ! పైన నేను చెప్పిన పాపములుచేసిన వారందరూ ముందు నరకమును అనుభవించి తరువాత మానవులుగా పుట్టి ఆ కర్మఫలితమును అనుభవిస్తున్న వారే! క్రి తంజన్మలో తక్కువ పాపాలు చేసిన వానికి మనిషి జన్మ వస్తుంది. ఏ జన్మలో చేసిన పాపం ఆ జన్మలో అనుభవానికి రాదు." అని ఈశ్వరుడు పార్వతికి చెప్పాడు. "నాధా! మనుషులు తాము చేసిన పాపకర్మలకు ఫలితము మరుజన్మలో అనుభవిస్తారు అని చెప్పారు కదా! కాని మానవులు వారు చేసిన పాప కర్మలకు రాజుల చేతిలో న్యాయాధికారుల చేతిలో శిక్షలు విధింపబడి అనుభవిస్తున్నారు కదా! అటువంటప్పుడు మానవులు తాము చేసిన పాప కర్మలకు ఫలితము ఆ జన్మలోనే అనుభవించినట్లు అవుతుంది కదా! ఇది తమరు చెప్పిన దానికి విరుద్ధము కదా!" అని అడిగింది. " ఓ పార్వతీ! రాజులు న్యాయాధికారులు తప్పుచేసిన వారికి నిష్పక్ష పాతంగా శిక్షలు విధిస్తారు. ఎందుకంటే ఆ శిక్షలు చూచి ఇతరులు అటువంటి నేరములు చెయ్యకుండా ఉంటారని ఉద్దేశ్యము. అలాంటి శిక్షలు విధింప బడటం అనేది వారు క్రితం జన్మలో చేసుకున్న పాపఫలమే కాని ఈ జన్మలో చేసిన పాప కర్మలకు కాదు. ఈ జన్మలో చేసిన పాపకర్మలకు ఫలము మరు జన్మలో అనుభవించక తప్పదు." అని అన్నాడు. " ఓ దేవదేవా! రాజ దండన పొందిన తరువాత వాడు చేసిన కర్మల వలన కలిగిన పాపము తొలగి పోతుందా! తొలగి పోదా!" అని అడిగింది. అడిగింది.

" ఓ పార్వతీ! రాజ దండనమునకు గురి అయినవాడు యమ దండన మాత్రము తప్పించుకోగలడు. కాని అపరాధిని విడిచిపెట్టినా, నిరపరాధిని దండించినా, ఆ రాజుకు, అధికారికి యమదండన తప్పదు. (రాజ్యాంతే నరకం ధృవం). కాబట్టి ఎటువంటి వాడికైనా తాను చేసిన కర్మలకు ఫలము అనుభ వించక తప్పదు." అని అన్నాడు మహేశ్వరుడు. "నాధా! మీరేమో కర్మఫలములు అనుభవించక తప్పదు అంటున్నారు. కాని వేదములలో ప్రాయశ్చిత్తముల వలన చేసిన పాపాలు పోతాయి. అంటున్నారు. అదీ కాకుండా అశ్వమేధ యాగము చేస్తే అన్ని పాపాలు నశించి పోతాయి అంటున్నారు. ఇందులో ఏది నిజము?" అని అడిగింది. "ఓ పార్వతీ! రెండూ నిజమే. మానవుడు తాను కావాలని చేసిన కర్మఫలములను అనుభవించక తప్పదు. కాని తన సంకల్పము, ప్రమేయము లేకుండా,

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

తెలిసీ తెలియకుండా కొన్ని పనులు జరిగిపోతూ ఉంటాయి. వాటికి ప్రాయశ్చిత్తముతో పరిహారము చేసుకొన వచ్చును. మానవుడు తాను చేసిన పుణ్యకార్యముల ఫలితంగా స్వర్గమునకు వెళతాడు. అక్కడ స్వర్గ సుఖములు అనుభవిస్తాడు. తాను చేసిన పుణ్యఫలము కొద్దిగానే ఉంటే, తిరిగి మానవ లోకంలో జన్మిస్తాడు.మానవ లోకంలో కూడా భోగములు అనుభవిస్తాడు." అని పలికాడు ఈశ్వరుడు. "నాధా! మానవుడు చేసే కర్మలు తానే కావాలని చేస్తాడా లేక గ్రహబలం అనుకూలత వలన, ప్రతికూలత వలన చేస్తాడా! వివరించండి." అని అడిగింది. ఓ పార్వతీ! మానవుడు గ్రహ సంచారము కారణంగా శుభములు అశుభములు అయిన కర్మలు చేస్తూ ఉంటాడు. కాని ఆ కర్మల కన్నిటికీ అతనే అధికారి. ఎందుకంటే గ్రహాలు అతని తో ఆ పనులు చేయించడం లేదు కదా! అందుకని తాను చేసిన కర్మలకు తానే కర్త. గ్రహములు కాదు. ఆ కర్మఫలములు తానే అనుభవించక తప్పదు." అని అన్నాడు పరమేశ్వరుడు. "నాధా! చావు అనునది ఏమి. దాని స్వరూపము ఎలా ఉంటుంది." అని అడిగింది పార్వతి.

"దేవీ! ఆత్మ నిత్యము. శాశ్వతము. దేహము అశాశ్వతము. దేహము ముసలి తనము చేత, రోగముల చేత కృశించి పోతుంది. దేహము ఇంక వాసయోగ్యము కానప్పుడు జీవాత్మ ఆ దేహమును వదిలిపోతుంది. అదే చావు. మరణము. జీవాత్మ ముసలి తనముతోనూ రోగములతోనూ కృశించిపోయిన శరీరమును విడిచిపెట్టి మరొక కొత్త శరీరమును ధరించడమే జననము లేక పుట్టుక. కాబట్టి మానవులు ఈ జనన మరణ చక్రములో తిరుగుతూ ఉంటారు." అని అన్నాడు పరమేశ్వరుడు. "నాధా! మరి బాలురు చిన్న తనంలోనే చనిపోతూ ఉంటే, వృద్ధులు చాలా కాలం బతుకుతూ ఉంటారు. దీనికి కారణమేమి!" అని అడిగిందిపార్వతి. "దేవీ! కాలము శరీరమును కృశింప జేస్తుంది కాని చంపదు. మానవులు తాను పూర్వజన్మలోనూ ఈ జన్మలోనూ చేసిన కర్మల వలన అతని జీవితం పొడిగింపబడడం లేక తగ్గింపబడడం జరుగుతూ ఉంటుంది. పొడిగిస్తే చాలా కాలం బతుకుతాడు. తగ్గిస్తే మరణం సంభవిస్తుంది." అని చెప్పాడు. ఈశ్వరుడు.

"నాధా! మనిషికి ఆయుష్షు దేని వలన పెరుగుతుంది. దేని వలన తగ్గిపోతుంది. తెలపండి." అని అడిగింది పార్వతి. "ఓ పార్వతీ! మానవుడు ప్రశాంతంగా బతికితే ఆయువు పెరుగుతుంది. అశాంతిగా ఉంటే ఆయువు క్షీణిస్తుంది. ఇంకా మానవుడు క్షమాగుణము అలవర్చుకోవాలి. సత్యమునే పలకాలి. శుచిగా ఉండాలి. అందరి మీదా దయకలిగి ఉండాలి. గురువు ఎడల భక్తి కలిగి ఉండాలి. వీటన్నిటి వలన మానవుడి ఆయుష్షు వృద్ధిపొందుతుంది. అధిక మైన కోపము, అబద్ధాలు ఆడటం, ఇతరుల ఎడల క్రూరంగా ప్రవర్తించడం, అపరిశుభ్రంగా ఉండటం, గురువులను ద్వేషించడం, వీటి వలన మానవుని ఆయువు క్షీణిస్తుంది. ఓ పార్వతీ! తపస్సు చేతనూ, బ్రహ్మచర్యము అవలంబించడం చేతనూ, మితంగా ఆహారం తినడం చేతనూ, రోగము వచ్చినప్పుడు తగిన ఔషధములు సేవించడం వల్లనూ, ఆయుర్దాయం పెరుగుతుంది. పైన చెప్పిన పనులు చెయ్యడం కూడా అతని పూర్వ జన్మలో చేసుకున్న కర్మల ఫలమే. (లేకపోతే వాడు ఇష్టం వచ్చినట్టు తింటాడు

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

తాగుతాడు. రోగం వస్తే మందు వేసుకోడు. ఇష్టం వచ్చినట్టు తిరుగుతాడు. ఆయుక్షీణం అవుతుంది). ముందు జన్మలో పుణ్యం చేసుకున్న వాళ్లు స్వర్గానికి వెళతారు. అక్కడ స్వర్గ సుఖములు అనుభవించి మరలామానవులుగా పుడతారు. వారికి ఆయుష్షు ఎక్కువగా ఉంటుంది. అకాల మరణం చెందరు. ముందు జన్మలో పాపం చేసిన వాళ్లు నరకానికి వెళతారు. అక్కడ నరకయాతనలు అనుభవించి, తిరిగి మానవ లోకంలో పుడతారు. వారికి చాలా తక్కువ ఆయుష్షు ఉంటుంది. అకాల మరణం చెందుతారు." అని చెప్పాడు మహా శివుడు.

"నాథా! మానవులలో స్త్రీలు పురుషులు అని రెండు రకాలు ఉంటారు కదా! స్త్రీ పురుషులలో జీవాత్మ ఎలా ఉంటుంది తెలియచెయ్యండి." అని అడిగింది పార్వతి.

"పార్వతీ! పుట్టడం -- స్త్రీగానూ పురుషుడుగానూ పుట్టినా, వారిలో ఉండే జీవాత్మ ఒక్కటే. దానికి స్త్రీ పురుష లింగబేధము లేదు. మనస్సు బుద్ధి అహంకారము అందరికీ ఒకటే. అందరిలోనూ పంచభూతములు వాటి తన్మాత్రలు ఉంటాయి. మానవుడు చేసే కర్మలకు జీవాత్మ బాధ్యుడు కాడు. మానవులలో ఉన్న సత్త్వ, రజస్, తమోగుణముల ప్రకోపము వలన మానవుడు కర్మలు చేస్తుంటాడు. జీవాత్మ ఆ కర్మలను సాక్షీభూతంగా చూస్తూ ఉంటుంది. సత్యము పలకడం, ఇతరుల పట్ల దయగా ఉండటం, శుభ్రంగా ఉండటం సత్త్వగుణములు. లోభి తనము, అన్ని నా వల్లనే జరుగుతున్నాయి అన్నీ నేను అనే స్వార్ధగుణము ఇవన్నీ రజోగుణములు. ఇంకా అబద్ధాలు చెప్పడం, ఇతరులను హింసించడం, ప్రతిదానికీ భయపడటం, ఏ పనీ చెయ్యకుండూ సోమరిగా ఉండటం, ఎల్లప్పుడూ అధైర్యంగా ఉండటం, ఎప్పుడూ(మద్యం) మత్తులో జోగుతూ ఉండటం లేక నిద్రపోవడం ఇవన్నీ తామస గుణములు. సత్త్వగుణము ప్రధానము గా కలవానికి పుణ్యలోకములు ప్రాప్తిస్తాయి. రజోగుణములు ప్రధానంగా కలవానికి మనుష్యలోకము ప్రాప్తిస్తుంది. తమోగుణము ప్రధానంగా కలవాడు పశుపక్ష్యాదులుగా పుడతాడు. ఈ మూడు గుణములు అధిగమించిన వాడికి ముక్తి లభిస్తుంది. ఈ సత్త్వ, రజస్, తమోగుణముల ప్రభావంతో కర్మలు చేసే నరులకు, వాటికి అనుగుణంగా శుభములు, అశుభములు కలుగుతాయి. ఒక్కోసారి దీనికి భిన్నంగా కూడా జరుగుతూ ఉంటుంది.

అధికారులు సేవకులను బెదిరించి తిట్టి పనిచేయించుకుంటాడు. అది పాపము కాదు. వైద్యుడు రోగులకు కష్టంగా ఉండే మందులు ఇచ్చి, శస్త్రచికిత్సలు చేసి రోగిని కాపాడుతాడు. అవి పాపములు కావు. అలాగే గురువు గారు విద్యార్ధులను దండించి విద్యబోధిస్తాడు. ఇది కూడా పాపం కాదు. అవి అన్నీ సుకృతములే. వారికి సుకృతములు చేస్తే కలిగే ఫలము కలుగుతుంది. జీవులు గర్భము నుండి, గుడ్డునుండి, చెమట నుండి జన్మిస్తుంటాయి. వీటికి అన్ని ఇంద్రియములు ఉంటాయి. కాని విత్తనముల నుండి పుట్టిన చెట్లకు స్పర్శ జ్ఞానము మాత్రము ఉంటుంది. గర్భము నుండి పుట్టిన జీవులలో మానవుడు గొప్పవాడు. అతనికి ధర్మాధర్మ విచక్షణ, మంచి చెడుల విచక్షణా జ్ఞానము ఉంటుంది. ఆ జ్ఞానము లేకపోతే అతడు పశువులతో సమానము అవుతాడు. చీకటి

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

రెండు విధములు. మొదటిది రాత్రికాగానే అలుముకుంటుంది. రెండవది అజ్ఞానం వలన మనిషిలో అలుముకుంటుంది. మొదటి చీకటి వెలుగు రాగానే అంతరిస్తుంది. మనిషిలో అలుముకున్న చీకటి విద్య వలన, శాస్త్ర విజ్ఞానము వలన నశిస్తుంది. మానవులలో పుట్టిన చీకటిని పోగొట్టడానికే బ్రహ్మ వేదములు, శాస్త్రములు సృష్టించాడు. వేదములు, శాస్త్రములు అధ్యయనం చెయ్యడం వలన ఏది చెయ్యాలో ఏది చెయ్యకూడదో తెలుస్తుంది. దాని వలన అజ్ఞానం చీకట్లు తొలగిపోతాయి.

కామము, క్రోధము, లోభము, మోహము, మదము, మాత్సర్యము మొదలగు గుణములు శాస్త్రములు, వేదములు చదివినందువలన నశిస్తాయి. విజ్ఞానాన్ని పెంపొందిస్తాయి. అలాంటి వాడు కొంచెం పుణ్యం చేసినా ఎక్కువ ఫలాన్ని పొందుతాడు. శాస్త్రజ్ఞానము లేకుండా అజ్ఞానాంధకారంలో మునిగిన వాడు ఎన్ని పుణ్య కార్యములు చేసినా వాడికి చెందేవి కొద్దిఫలమే." అని అన్నాడు పరమేశ్వరుడు. ఇంకా పరమేశ్వరుడు పార్వతితో ఇలా అన్నాడు. "ఓ పార్వతీ! నరుడు మరణించగానే మరలా జన్మ ఎత్తితే అతనికి పూర్వజన్మ స్మృతి ఉంటుంది. వాడిని జాతి స్మరుడు అని అంటారు. కాని వయసు వచ్చే కొద్దీ ఆ పూర్వజన్మ స్మృతులను మరిచిపోతాడు. మామూలు మనిషిగా ఉంటాడు. ఇలా కొంతమందికి మాత్రమే జరుగుతుంటుంది. ఇలా పూర్వజన్మ స్మృతి కలగటం వలన పూర్వ జన్మ ఒకటి ఉన్నది అని మానవులకు రూఢీఅవుతుంది. ఒక్కొక్క సమయంలో మరణించిన వాడు మరలా బతకడం కూడా జరుగుతుంటుంది. ఒక్కోసారి యమభటులు పొరపాటున ఒకరికి బదులు మరొకరిని తీసుకు వెళుతుంటారు. యముడు ఆ పొరపాటును సరిదిద్ది ఆ ప్రాణిని మరలా భూలోకమునకు పంపించి వేస్తాడు. ఇలాంటివి అక్కడక్కడా జరుగుతుంటాయి." అని చెప్పాడు మహాదేవుడు. " మహాదేవా! స్వప్నము (కల) అంటే ఏమిటి?" అని అడిగింది. "పార్వతీ! నరుడు నిద్రపోయేటప్పుడు ఇంద్రియములు (కన్ను, ముక్కు, చేతులు కాళ్లు మొదలగునవి) పనిచెయ్యవు. కేవలం మనస్సు మాత్రమే పనిచేస్తుంది. ఆ మనస్సు దర్శించేదే స్వప్నము లేక కల అని అంటారు. ఒక్కోసారి ఈ స్వప్నములలో జరగబోయే విషయములు కూడా కనిపిస్తాయి. అని అన్నాడు మహేశ్వరుడు.

"నాథా! మానవులు కర్మలు చేస్తుంటారు కదా. అవి దేవుడు చేయిస్తున్నాడా. లేక వారంతట వారు ఉత్సాహంగా చేస్తున్నారా!" అని అడిగింది. "పార్వతీ! దైవము ఏ పనీ చెయ్యడు. కాని దైవము మానవుడు చేసే పనులకు తన సహాయాన్ని అందిస్తాడు. ఆ పనులకు తగిన ఫలమును అందిస్తాడు. చెయ్యడం మాత్రం మానవుడిదే. ఏ పనిచెయ్యాలో నిర్ణయించేదీ మానవుడే. దైవానికి ఎలాంటి ప్రమేయమూ లేదు. పూర్వజన్మకర్మలను బట్టి మానవుడు ఏ పనిచెయ్యాలో ఏ పని చెయ్యకూడదో నిర్ణయించుకుంటాడు. మానవులు పూర్వజన్మలో చేసిన కర్మలు దైవములు అయితే, ఈ జన్మలో అతడు చేసే పనులు పౌరుషములు అనగా పురుష ప్రయత్నములు.

ఒక పని చెయ్యడానికి మనిషి చేసే ప్రయత్నము

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

వ్యవసాయము వంటిది. దానికి దైవము చేయు సహాయం మొక్కకు నీరు, గాలి వంటిది. నేలను తవ్వితేనే భూగర్భంలో నుండి నీరు పైకి వస్తుంది. అలాగే అరణితో మదిస్తే అగ్ని పుడుతుంది. అలాగే ఏ పనికైనా పురుష ప్రయత్నం ఉంటేనే దైవం కూడా తోడయి చక్కటి ఫలితాలను ఇస్తుంది. పురుష ప్రయత్నం లేకుండా కేవలం దైవం మీద ఆధారపడితే, దైవం కూడా ఎందుకు సాయం చేస్తాడు? కాబట్టి ఓ పార్వతీ! ఏ ప్రకారం చూచినా ఏ పని చెయ్యడాని కైనా ముందు పురుష ప్రయత్నం కావాలి. అప్పుడు దైవం కూడా సాయం చేస్తాడు. " నాధా! మరణానంతరము, జీవుడు మరొక దేహములో ప్రవేశిస్తాడు అని అన్నారు కదా! జీవుడు మరొక గర్భంలో ఎలా ప్రవేశిస్తాడు. తెలియ చెయ్యండి." అని అడిగింది. "పార్వతీ! పురుషు స్త్రీని కలిసి నప్పుడు, పురుషుని లో నుండి వీర్యము స్త్రీ లోని శోణితముతో కలిసి గర్భంలో ప్రవేశిస్తుంది. పిండంగా మారుతుంది. దీనికి పురుషుని ప్రయత్నమూ, దైవసాయమూ రెండూ కావాలి. పార్వతీ! ఈ సందర్భంలో నీకు ఒక దేవరహస్యమును చెబుతాను విను. పూర్వము మానవులందరికీ పూర్వజన్మ స్మృతి ఉండేది. అందువలన మానవులు ఎప్పటికప్పుడు తమను తాము సంస్కరించు కుంటూ పుణ్య కార్యములు చేసి స్వర్గలోక సుఖములు పొందుతూ ఉండేవారు. అందరూ స్వర్గానికి పోవడం వలన స్వర్గంలో విపరీతమైన తొక్కిసలాట జరిగింది. వీరికి స్వర్గ సుఖములు కల్పించడం దేవతలకు కష్టంగా తోచింది.

దేవతలందరూ బ్రహ్మదేవుని వద్దకు వెళ్లి ఈ సంగతి చెప్పారు. అప్పుడు బ్రహ్మదేవుడు ఆలోచించి మానవులకు ఉన్న పూర్వజన్మస్మృతిని తీసేసాడు. దాని స్థానంలో మనిషికి కోరికలు, కామము, కోపము, మదము, లోభము మొదలగు దుర్గుణములు కల్పించాడు. దాని ఫలితంగా మానవులకు కోరికలు ఎక్కువ అయ్యాయి. ఆ కోరికలు తీరడాని చెడ్డపనులు చెయ్యడం మొదలెట్టారు. ఆ ఆ కోరికలు తీరక పోతే కోపం వచ్చేది. ఆ కోపంలో పాపాలు చేసేవాళ్లు. ఆ కారణంగా మానవులు స్వర్గానికి రావడం తగ్గిపోయింది. కాని నరకానికి పాపుల తాకిడి ఎక్కువ అయింది. దానికీ బ్రహ్మదేవుడు మరొక ఉపాయం ఆలోచిం చాడు. స్వర్గానికి నరకానికి జీవులు సమంగా వెళ్లే ఏర్పాటు చేసాడు. మానవులకు స్వర్గము, నరకము వాటి స్థితి గతులు కేవలం శాస్త్ర పరిజ్ఞానము ద్వారానే తెలిసేటట్టు చేసాడు. కాబట్టి స్వర్గ నరకముల గురించి మానవులు ఎవడికి వాడు మనసుతో తెలుసుకొనే శక్తిని కోల్పోయారు." అని చెప్పాడు. పరమేశ్వరుడు. "నాధా! భూలోకంలో పునర్జన్మ ఉందని కొందరూ, లేదని కొందరూ వాదులాడుకుంటూ ఉంటారు కదా! ఈ సందేహము మానవులకు ఎంతకూ తీరడం లేదు. దాని గురించి చెప్పండి." అని అడిగింది పార్వతి. దానికి ఈశ్వరుడు నవ్వి " ఈ సందేహము మానవులకే కాదు దేవతలకు కూడా ఉంది. ఈ విషయంలో ఎవరికీ నిశ్చితమైన అభిప్రాయము లేదు. పునర్జన్మ అనేది ఉన్నది. కాని ఈ విషయం వేద పరిజ్ఞానము కలవారికే బోధపడుతుంది." అని అన్నాడు ఈశ్వరుడు.

అమరనథ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

"నాథా! మీరు పాపములు పాపములు అని అన్నారు కదా! పాపములు అంటే ఏమిటి? ఇవి ఎలా ఉంటాయి తెలియజేయండి." అని అడిగిందిపార్వతి. "ఓ పార్వతీ! మనిషి మూడు విధములుగా పాపాలు చేస్తాడు. అవి మనస్సుతోనూ, వాక్కుతోనూ, శరీరంతోనూ చేస్తాడు. ఇతరులకు ధనం ఉందే అని ఏడుస్తూ వాటిని అపహరించవలెనని అనుకోవడం, తన ఎదుటగా చెడ్డ పనులు, చెయ్యకూడని పనులు జరుగుతుంటే చూచి ఆనందించడం, అడ్డు చెప్పకపోవడం, ఎవరైనా ధర్మ కార్యములు దైవ కార్యములు చేస్తుంటే వాటికి అడ్డు తగలడం, చెయ్యనీయకుండా ఆపడం. ఇవన్నీ మనస్సుతో చేసే పాపాలు. అబద్ధాలు చెప్పడం, ఇతరులను తిట్టడం, కఠోరంగా మాట్లాడటం, ఇవన్నీ వాక్కుతో చేసే పాపాలు. ఇంక ఇతరులను కొట్టడం, చంపడం, అక్రమంగా బంధించడం, అడ్డమైన తిండ్లు తినడం, మద్యం తాగడం, పరాయి స్త్రీలను చెరచడం, అనుభవించడం, ఇవన్నీ శరీర సంబంధమైన పాపాలు. ఈ పాపాలన్నింటిలోకీ మద్యపానము మహాపాపము. దీనివలన ఎన్నో అనర్ధాలు కలుగుతాయి. మానవులు పాపకూపంలో పడిపోతారు." అని అన్నాడు పరమేశ్వరుడు. "నాథా! పాపముల గురించి చెప్పారు. మరి పుణ్యకార్యములు అంటే ఏమిటి అవి ఎలా ఉంటాయి." అని అడిగింది. "పార్వతీ! పుణ్యములు కూడా మూడు రకములు. అవి ఔపరమికము, నిరుపకరణము, సోపకరణము అని మూడు విధములు. ఔపరమికము అనగా పాపాలు చెయ్యకుండా ఉండటం. పాప కార్యాలను విడిచిపెట్టడం. వాటి జోలికి పోకుండా ఉండటం. ఈ పని చెయ్యడానికి ధనం అవసరం లేదు. మనసులో అనుకుంటే చాలు. అన్ని సుఖాలే కలుగుతాయి. చెడ్డ పనులు చెయ్యకుండా ఉండటం మనచేతిలో పని. అదీ కూడా చెయ్యలేక పోతే నరకానికి పోవడం తప్పదు. చెడ్డ పనులు చెయ్యడం మాని వేసిన తరువాత, వేదములు, శాస్త్రములు, పురాణములు చదివి అర్థం చేసుకోవాలి. ఆచరించాలి.

ఇంద్రియాలను అదుపులో పెట్టుకోవాలి. దీనివలన ఈ లోకంలో సుఖాలు అనుభవించవచ్చు పరలోకంలో కూడా స్వర్గసుఖాలు అనుభవించవచ్చు. ఇంక నిరుపకరణము అనగా శౌచము అంటే శుభ్రంగా ఉండటం. అంటే కేవలం శరీరం శుభ్రంగా ఉంటే చాలదు. మనసును కూడా నిర్మలంగా ఉంచుకోవాలి. అబద్ధాలు చెప్పకూడదు. శాంతంగా ఉండాలి. ఇంద్రియములను అదుపులో ఉంచు కోవాలి. మనసును అదపులో ఉంచుకోవాలి. మంచి ప్రవర్తనలో మెలగాలి. శక్తిమేరకు ఉపవాసములు చెయ్యాలి. వ్రతములు శక్తి కొద్దీ ఆచరించాలి. బ్రహ్మ చర్యము పాటించాలి. దీనిని నిరుపకరణము అని అంటారు. మొదట చెప్పిన శౌచము బాహ్యము, అభ్యంతరము అని రెండు రకాలు. బాహ్యశుచి అంటే శరీరాన్ని శుభ్రంగా ఉంచుకోవాలి. తినే ఆహారం పరిశుభ్రంగా ఉండాలి. కంటితో చూసింది, చెవులతో విన్నది బయటకు చెప్పాలి. చెప్పింది చెయ్యాలి. అంటే ఎల్లప్పుడూ నిజమే చెప్పాలి. ఇంక అభ్యంతర శుచి అంటే మనసును నిర్మలంగా ఉంచుకోవాలి. ఎలాంటి వికారములకు లోను కానివ్వకూడదు.

దేవీ! పుణ్యనదులలో స్నానం చెయ్యడంతో దేహము పవిత్రమవుతుంది. సముద్రములలో కలిసే

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

నదులను తీర్థములు అంటారు. వాటిలో స్నానం చేస్తే పుణ్యం వస్తుంది. ఈ నదులలో కూడా మునీశ్వరులు తమ తమ పాదములు మోపిన ప్రదేశములు పునీతమైనవి. అలాగే నదులు సముద్రములో కలిసే చోట్లు, రెండు కలిసే చోట్లు పరమ పవిత్రమైనవి. ఈ పుణ్య తీర్థములలో స్నానం చేసే ముందు కాలకృత్యములు తీర్చుకొనాలి. శుభ్రంగా స్నానం చెయ్యాలి. అప్పుడు పుణ్యనదులలో స్నానం చెయ్యాలి. ఎల్లప్పుడూ దూరంగా ఉండి, శ్రమతో కూడిన తీర్థ యాత్ర మంచిది. దగ్గరలో ఉన్న తీర్థములలో స్నానం ఫలితమును ఇవ్వదు.

ఓ పార్వతీ! పుణ్యములలో మూడవది సోపకరణము. ధనము ధాన్యములుసమృద్ధిగా ఉండి, దాన ధర్మములు, పితృకార్యములు, దేవ కార్యములు చేయు గృహస్థులు చేయు పుణ్య కార్యములను సోపకరణము అంటారు. గృహస్థులు తాము న్యాయంగా సంపాదించిన ధనమును, ధాన్యమును వేదములు, శాస్త్రములు చదువుకొన్న బ్రాహ్మణులకు పుణ్యతీర్థములందు దానము చేయడం వలన పుణ్యం వస్తుంది. ఈ దానములు కూడా మూడు రకములు. తన శక్తికి మించి దానధర్మములు చెయ్యడం ఉత్తమము. తన శక్తికి తగినట్టు దాన ధర్మములు చెయ్యడం మధ్యమము. తనకు శక్తి ఉండి కూడా, దానికి తగినట్టు దాన ధర్మములు చేయకపోవడం అధమము. దానములు దేవ కార్యములలో, పితృ కార్యములలో చేయదగినవి. తనకు ఇష్టమైన వస్తువును బ్రాహ్మణులకు దానంగా ఇవ్వడం వలన పుణ్యం వస్తుంది. కొంత మంది దానం చేసిన తరువాత అయ్యో ఇంత దానం చేసానే ఎలాగా అని చింతించే వాళ్లు ఉంటారు. అలాగే, దానం చేసిన తరువాత తాను చేసిన దానముల గురించి పొగుడుకొనే వాళ్లు, పొగిడించుకొనే వాళ్లు, ప్రచారం చేసుకొనే వాళ్లు ఉంటారు. వారికి ఆ దానము చేసిన ఫలము దక్కదు. గుప్తదానము శ్రేష్ఠమైనది." అని పరమశివుడు పార్వతితో చెప్పాడు. "నాధా! దానము ఇయ్యతగిన వస్తువుల గురించి తెలపండి." అని పార్వతి అడుగగా, పరమశివుడు ఈ విధంగా చెప్పాడు. "పార్వతీ! అన్నము, నీరు అన్ని ప్రాణులకు మూలాధారము. కాబట్టి దానము చేయతగిన వస్తువులలో కల్లా అన్నము నీరు ముఖ్యమైనవి. అతిథులకు అన్నము, నీరు ఇచ్చి తృప్తిపరిస్తే, వారికి స్వర్గలోక సుఖములు ప్రాప్తిస్తాయి. తరువాత బంగారము అగ్నితో సమానము. కాబట్టి బంగారము దానం చెయ్యడం అగ్నిని దానం చెయ్యడంతో సమానము. తరువాతది గోదానము. బ్రాహ్మణులకు గోవులను దానం చేస్తే ఆ గోవు మీద ఎన్ని రోమములు ఉన్నాయో అని సంవత్సరములు స్వర్గలోకంలో సుఖాలు అనుభవిస్తారు. గోవులలో కపిల గోవు దానం ఇవ్వడం ప్రశస్తమైనది. కపిలగోవును దానం చేస్తే 21 తరాల పితరులు స్వర్గానికి వెళతారు. తరువాతది భూదానము. భూదానం చేసిన వారు ఆ భూమి ఉన్నంతకాలము స్వర్గసుఖములు అనుభవిస్తారు. ఇంకా భూమిలో సకల సంపదలు ఉంటాయి కాబట్టి భూమిని దానం చేస్తే సకల సంపదలను దానం చేసినట్టే. తరువాతది కన్యాదానము. కన్యాదానం చేస్తే యమధర్మరాజు సంతోషిస్తాడు. దేవతలు ప్రీతి చెందుతారు. కన్యాదానము చేసిన వానికి తేజస్సు, యశస్సు కలుగుతాయి. తరువాతది విద్యాదానము. ఈ విద్యాదానము అర్హులైన వారికే దానం చెయ్యాలి.

అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

అపాత్రదానము పనికిరాదు. విద్యాదానం చేసిన వానికి శాశ్వతంగా స్వర్గలోక సుఖం ప్రాప్తిస్తుంది. కొంతమందికి విద్య రాదు. అందుకని వారు విద్యాదానం చెయ్యలేరు అటువంటి వారు, బాగా విద్య వచ్చిన గురువులకు దక్షిణ ఇచ్చి, వారి చేత ఇతరులకు విద్య చెప్పించిన ఎడల, వారే స్వయంగా విద్య చెప్పిన ఫలితం దక్కుతుంది.

పార్వతీ! నువ్వులు దానంగా ఇస్తే అగ్నిష్టోమ ఫలము; వస్త్రములను దానంగా ఇస్తే దీర్ఘాయుష్షు; గొడుగులు దానం చేస్తే అన్ని పీడల నుండి విముక్తి; దానదాసీజనములను దానంగా ఇస్తే కర్మవిమోచనము; దీపములను దానం చేస్తే ఆత్మ సంతృప్తి; నదులను, జల ప్రవాహములను దాటిస్తే దుఃఖములన్నీ తొలగిపోతాయి; రహదారులు బాగు చేస్తే సంతాన ప్రాప్తి కలుగుతుంది; ఔషధములు దానం చేస్తే దానం చేసిన వాడికి రోగములు తొలగిపోతాయి; ప్రయాణము చేయు బాటసారులకు రహదారుల పక్కన సత్రములు కట్టి ఆశ్రయము కల్పిస్తే అతనికి సకల శుభములు కలుగుతాయి. ఇవీ దానమునకు కలుగు ఫలములు." అని మహేశ్వరుడు పార్వతికి చెప్పాడు. "నాథా! యజ్ఞములు, వాటి విశేషముల గురించి తెలపండి." అని అడిగాడు. "పార్వతీ! యజ్ఞములు రెండు విధములు. ఒకటి వైదిక యజ్ఞము. రెండవది లౌకిక యజ్ఞము. వైదిక యజ్ఞము అనగా బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్యులు,న్యాయంగా ధనమును సంపాదించి ఆ ధనముతో దేవతలను తృప్తి పరచడానికి ఋత్విక్కులతో చేయించే యజ్ఞములు వైదిక యజ్ఞములు అని అంటారు. ఇంక దేవతలకు చేసే ఉత్సవములు, బ్రహ్మోత్సవములు, గీత, వాద్య, నృత్య ప్రదర్శనలు, ధూప, దీప, నైవేద్యములు, ఊరేగింపులు, రథోత్సవములు, మొదలగునవి లౌకిక యజ్ఞములు. ఈ రెండునూ దేవతలకు ప్రీతిపాత్రములే. దాన ధర్మాలు చెయ్యడం, మంచి వ్రతాలు ఆచరించడం, ఇవన్నీ కూడా యజ్ఞములకు సాటిరావు. యజ్ఞము చేసిన వాడు లోకోత్తరుడు. అతనికి ఇవ్వడం, అతని నుంచి తీసుకోవడం అధికమైన పుణ్యమును కలుగజేస్తుంది.

కాని ఈ వైదిక యజ్ఞములు, లౌకిక యజ్ఞములు శ్రద్ధాభక్తులతో చెయ్యాలి. కాని మనసు ఎక్కడో పెట్టుకొని చెయ్యరాదు. పైగా చెయ్యాల్సి వచ్చిందే అని కూడా చెయ్యకూడదు. అలా చేస్తే ఆ యజ్ఞములకు రావలసిన ఫలితము దక్కదు." అని చెప్పాడు మహేశ్వరుడు. " నాథా! మీరునాకు దేవ యజ్ఞముల గురించి తెలిపారు. పితృయజ్ఞముల గురించి కూడా తెలపండి." అని అడిగింది. "ఓ పార్వతీ! గయ, కురుక్షేత్రము, గంగ మొదలగు పుణ్యక్షేత్రములు అధికంగా ఫలితాన్ని ఇస్తాయి. మాఘమాసము, భాద్రపదమాస బహుళ పక్షము, అమావాస్య, ద్వాదశి, నవమి తిథులు, ఆ తిథులలో అపరాహ సమయము (దీనినే మనము మహాలయ పక్షము అని పిలుస్తాము) పితృ కార్యములకు శ్రేష్టము. అపరాహ్ణ కాలము, దౌహిత్రుడు, నువ్వులు పితృ కార్యములకు ముఖ్యమైనవి. పితృకార్యములయందు కోపము పనికిరాదు. అతిశుభ్రంగా ఉండాలి. మనసు నిర్మలంగా ఉండాలి. పితృకార్యములలో నెయ్యి, పెసలు, పెసలపప్పు తో కూడిన పాయసము, పిండి వంటలు ప్రధానమైన వంటకములు. పితృకార్యములకు శుక్లపక్షము, అనగా అమావాస్య

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

తరువాత వచ్చు పాడ్యమినుండి పౌర్ణమి వరకు ఉండే తిధులు, ఉదయం పూట, మధ్యాహ్నానికి ముందు, సరి తిధులు (విదియ, చవితి మొదలగునవి)పుట్టిన రోజులు పితృకర్మలకు పనికిరావు. ఇంక పితృకర్మలకు పిలువ బడేవారు వేదము చదువుకొన్న వారు అయి ఉండాలి. రోగిష్టి వాడు, వికలాంగుడు, పనికిరారు. సరి గోత్రము వాడు, భార్య చనిపోయిన వాడు, ఇతర కులముల వారు పనికిరారు. పితృకార్యములలో నియమించిన వారిని గంధము, పుష్పములు, ధూపము, దీపములతో అర్చించాలి. వస్త్రములు ఇవ్వాలి. భోజనము పెట్టాలి. తరువాత పిండప్రదానము చెయ్యాలి." అని చెప్పాడు పరమశివుడు. తరువాత పార్వతి ఇలా అంది. "నాధా! మానవులు చనిపోగానే మరలా వెంటనే ఏదో ఒక జన్మ ఎత్తుతారు కదా! మరి ఎవరి కోసం ఈ పితృకార్యములు, పిండప్రదానములు చెయ్యాలి. వివరంగా తెలపండి." ఆ ప్రశ్న పార్వతి అడగగానే అక్కడ ఉన్న వారందరూ ఆశ్చర్యపోయారు. పరమశివుడు ఏమి సమాధానము ఇస్తాడో అని ఆతురతగా ఎదురు చూచారు. . "పార్వతీ! నువ్వు అడిగిన ప్రశ్న చాలా సందేహములతో కూడుకొన్నది. పరమ రహస్యము కూడాను. పితరులుకూడా దేవతల వంటివారే. దేవతలు ఉత్తరదిక్కున ఉంటారు. పితరులు దక్షిణ దిశలో ఉంటారు. దేవతా పూజలకు హవ్యము అనీ, పితరుల పూజలకు కవ్యమనీ పేర్లు. పితృకార్యములు చేస్తే దేవతలు సంతోషించి ఆ కర్తకు ఆయుష్షు, ధనము, కీర్తి ప్రసాదిస్తారు. పితృ గణములు దేవతలకు, అసురులకు, గరుడులకు, యక్షులకు మొదలగు వారికి పూజనీయులు. ఓ పార్వతీ శ్రద్ధగా విను. కుంచెడు దాన్యము రాబడి కలవాడు, ఆ కుంచెడు ధాన్యము దానంగా ఇచ్చినా, కోటి రూపాయల రాబడి కలవాడు, ఆ కోటి రూపాయలు దానంగా ఇచ్చినా, రెండూ సమానమే. కాబట్టి దానములు తనకు శక్తికి తగినట్టు చెయ్యాలి. అప్పుడే తగిన ఫలితాన్ని ఇస్తాయి. ఏ దానం చేసినా మనసులో తిట్టు కోకుండా, ప్రేమతో మనసారా ఇస్తే ఆ దానము సత్ఫలితాలను ఇస్తుంది. ఓ పార్వతీ! ఇంకా నీకు కొన్ని ధర్మముల గురించి చెబుతాను విను.వ్యాధులతో బాధపడుతున్న వారికి మందులిచ్చి ఆదుకోవడం, కష్టాలలో ఉన్న వారికి సాయం చెయ్యడం, యాత్రికులకు అన్న పానాదులు ఇచ్చి వారి ఆకలి దప్పులు తీర్చడం, దిక్కులేని అనాధ శవాలకు అంతిమ సంస్కారములు చెయ్యడం, దుఃఖంతో బాధపడుతున్న వారిని ఓదార్చడం, ఓర్పు కలిగి ఉండటం మానవుని ముఖ్యధర్మములు." అని చెప్పాడు ఈశ్వరుడు. "నాధా! ధర్మము నానావిధములుగా ఉంటుంది అంటారు కదా. ఆ ధర్మముల యొక్క విశేషముల గురించి తెలియచెయ్యండి." అని అడిగిందిపార్వతి.

"పార్వతీ! శ్రుతులలో స్మృతులలో చెప్పబడిన ధర్మవిశేషములను వివరిస్తాను. ధర్మములలో జాతి ధర్మములనీ, కుల ధర్మములనీ, గణ ధర్మములనీ, శరీరములను బట్టీ కాలముల బట్టి మారే ఆపద్ధర్మమూ, అని ధర్మములు ఐదు విధములు." అని చెప్పాడు పరమశివుడు. " నాధా!పుణ్యలోకములలో భోగములు ఎలా ఉంటాయి వివరించండి." అని అడిగింది. 'పార్వతీ! ఆ లోకములలో పుష్పములు ఆయాఋతువులను బట్టి పూస్తూ ఉంటాయి. కల్పతరువుల నుండి శరీరానికి పూసుకొనే

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

లేపనము సువాసనలు వెదజల్లుతూ ఉంటుంది. అక్కడ అమృతమే ఆహారము. అక్కడ దుస్తులు మలినము లేనివి. ఆభరణములు నిరుపమానంగా మెరుస్తూ ఉంటాయి. అక్కడ అందరూ పరస్పరమూ స్నేహభావంతో మెలగుతూ ఉంటారు. అక్కడ ఉన్నవారి మనసుల్లో మార్దవము, సుగుణములు విరాజిల్లుతుంటాయి. అక్కడ సుఖం తప్ప దుఃఖం లేదు. అక్కడ కోపము మొదలగు దుర్గుణములకు తావు లేదు. అక్కడ ఉన్న వారు రోగములు, ముసలి తనము అనేది తెలియకుండా నిరంతరమూ ఆనందంలో తేలియాడుతుంటారు." అని చెప్పాడు మహేశ్వరుడు. " ఓ నాథా! చని పోయిన తరువాత వీరు సుగతికి (స్వర్గానికి) పోవాలి వీరు (దుర్గతికి) నరకానికి పోవాలి అని ఎవరు ఎలా నిర్ణయిస్తారు." అని అడిగింది పార్వతి.

"ఓ పార్వతీ! తన తోటి వారికి కీడు తలపెట్టని వారు, ఎల్లప్పుడూ ధర్మంగా బతికేవారూ, సజ్జనులను, గురువులను పూజించేవారూ, ఎల్లప్పుడూ సత్యమునే మాట్లాడేవారూ, దీనులను ఆదరించేవారూ, అతిధులను పూజించేవారూ, ఇతరుల పట్ల దయ, జాలి కలవారు, వీరందరూ స్వర్గమునకు పోవుటకు అర్హులు అని తెలుసుకొనవలెను. పరుషంగా మాట్లాడేవారూ, అబద్ధాలు చెప్పేవారూ, ఇతరుల ధనమును కోరుకొనే వారూ, ఇతరుల భార్యలను కోరుకొనే వారు, బంధువులను, సజ్జనులను ద్వేషించేవారూ, దుర్మార్గులతో స్నేహం చేసేవారూ, ధర్మంగా జీవించే వారి పట్ల ద్వేషం పెంచుకొనే వారూ, వీరందరూ ఘోర నరకానికి పోయేవారు అని తెలుసుకోవాలి. " అని చెప్పాడు పరమేశ్వరుడు. "స్వామీ! ధర్మాలు ఎన్నో ఉన్నాయి కదా! అందులో ఉత్తమమైన ధర్మము ఏది?" అని అడిగింది పార్వతి.

" ఓ పర్వతరాజపుత్రీ! పురుషార్ధములు నాలుగు. ధర్మము, అర్ధము, కామము, మోక్షము. అందులో మొదటి మూడు అయిన ధర్మ, అర్థ, కామముల వలన కలిగే సుఖములు అశాశ్వతములు. ఎన్నటికైనా నశిస్తాయి. కాని ఆఖరిది అయిన మోక్షము శాశ్వతమైనది. సుఖప్రదమైనది. అది ఎన్నటికీ నశించదు. కాబట్టి మొదటి మూడు పురుషార్ధములలోకి మోక్షము అత్యుత్తమమైనది. మోక్షము ఎలా పొందాలో నీకు చెబుతాను విను. మానవుడు గృహస్థాశ్రమము స్వీకరించి న తరువాత ఋణములు అన్నీ తీర్చుకుంటాడు. అంటే దేవఋణము, పితృఋణము, ఋషిఋణము, మనుష్యఋణము తీర్చుకుంటాడు. తరువాత వానప్రస్థమునకు వెళతాడు. అక్కడ అడవులలో నివసిస్తాడు. ప్రశాంత వాతావరణములో, నిర్మలమైన మనస్సుతో మునుల వద్దనుండి సాంఖ్యమును అభ్యసిస్తాడు. సాంఖ్యమ నగా 25 తత్త్వముల జ్ఞానమును తెలుసుకోవడమే. తరువాత యోగాభ్యాసము చేస్తాడు. సాంఖ్యమూ యోగమూ రెండూ ఒకటే. తరువాత సుఖదుఃఖములు, రాగద్వేషములు మొదలగు ద్వంద్వములను జయిస్తాడు. తరువాత శౌచము, బ్రహ్మచర్యము, శాంత జీవనము, మితాహారము తీసుకోవడం పాటిస్తాడు. మనస్సును అంతర్ముఖం చేస్తాడు. మధ్య మధ్య వచ్చే అవాంతరములను తొలగించుకుంటూ మోక్ష మార్గాన పయనిస్తాడు. ఇదీ మోక్ష ధర్మము. ఇది నిరంతర అభ్యాసము వలన మాత్రమే కలుగుతుంది. ఈ మోక్ష మార్గము మానవుని జనన మరణ చక్రము నుండి విముక్తుడిని చేస్తుంది. మానవుడు సంసారము

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

నందు విముఖత చెందనంతవరకూ మోక్ష మార్గములో పయనించలేడు. ఈ ప్రాపంచిక విషయముల మీద మనసు విరక్తి కలిగినపుడే మానవుడు మోక్ష మార్గము పొందగలడు. " ఓ పార్వతీ! మనసులో ఉన్న చింతలన్నీ వదిలిపెడితేగానీ, అందరి యందు సమత్వము, సమభావన కలిగితే గానీ, తృష్ణ, ఆశ, లోభత్వము విడిచిపెడితే గానీ పైన చెప్పిన విరక్తి కలగదు. వాటి స్వభావమును వివరిస్తాను విను. ఉన్న ధనము పోయినా, దగ్గర బంధువులు చనిపోయినా, దాని గురించి విచారించడం మానుకోవాలి. పోయిన ధనం గురించి, చనిపోయిన బంధువుల గురించి దుఃఖించడం వలన, దుఃఖము పెరుగుతుందే గానీ తరగదు. కాబట్టి దుఃఖించడం అనవసరము. ఎందుకంటే సుఖము, దుఃఖము ఒకదాని వెంట వస్తూ పోతూ ఉంటాయి. స్వర్గలోకాధి పతి దేవేంద్రునికి కూడా సుఖము, దుఃఖము మరలా సుఖము ఒకటి వెంట ఒకటి వచ్చాయి.

ఈ ప్రపంచంలో మన కంటికి కనిపించే ప్రతి ప్రాణీ, ప్రతి వస్తువు పరిణామం చెందడం కానీ, నాశనం అవడం కానీ తథ్యము. ఈ సత్యము తెలిస్తే దుఃఖము కలగదు. కాబట్టి నాశనం అయ్యేవాటి గురించి చింతించడం అవివేకము. ఇతరుల నుండి ధనమును వస్తువులను స్వీకరించడం, ఆశపడటం అవివేకము. కాని ఎప్పుడూ ఎదుటి వారి వద్దనుండి ధనమును, వస్తువులను స్వీకరించేవాడు, పట్టు పురుగు తన దారాలతో తనను ఎలా బంధించు కుంటుందో అలా తనను తాను బంధించుకుంటాడు.

పార్వతీ! మానవునకు ధనం సంపాదించడం, సంపాదించిన ధనం కాపాడటం, ఆ ధనమును ఖర్చు చెయ్యడం, ఆ ధనము పోతే దాని కొరకు దుఃఖించడం ప్రధాన వ్యాపకాలు. కాబట్టి అన్ని దుఃఖములకు మూలము ధనము. ఆ ధనమే లేకపోతే దుఃఖమే లేదు. ధనము తరువాత ఆశ మానవుని నాశనం చేస్తుంది. ఆశను మించిన దుఃఖము మరొకటి లేదు. ఆశను వదిలి పెడితే కలిగే సుఖము దేనికీ సమానము కాదు. ఆశ అనేది మనిషితో పాటు పుడుతుంది. మనిషి చచ్చిన దాకా అతనిలోని ఆశ చావదు. కాబట్టి ఆశ అనేది మనిషి ప్రాణాలు తీయగల ప్రాణాంతక వ్యాధి. కోరికలు అనేవి ఒకటి వెంట ఒకటి పుడుతూ ఉంటాయి. కోరికలు అనుభవిస్తే తీరేవి కావు. అగ్నిలో నెయ్యి పోస్తే అగ్ని ఆరిపోతుందా! అలాగే అనుభవించే కొద్దీ కొత్త కొత్త కోరికలు పుట్టుకొస్తూ ఉంటాయి. కోరికలను ఆశను అదుపులో పెట్టుకుంటే అంతులేని సుఖం కలుగుతుంది. మానవుడు ఇంద్రియములను నిగ్రహించుకోవాలి. ఇంద్రియములను వాటి ఇష్టం వచ్చినట్టు పోనిస్తే అవి చేయకూడని పనులు చేసి దుఃఖమును కలిగిస్తాయి. అలా కాకుండా ఇంద్రియములను నిరోధిస్తే మానవునికి సుఖం కలుగుతుంది. మరణం తరువాత సద్గతులు కలుగుతాయి.

ఎప్పుడూ ధనము సంపాదించడంలోనూ, ఇంద్రియసుఖములు అనుభవించడంలోనూ మునిగి తేలేవాడిని మృత్యువు ఒక్కసారిగా మీద పడి, అడవిలో పెద్దపులి మేక మీద పడి కబళించినట్టు కబళిస్తుంది. మానవుడు సంపాదించిన ధనము, వాడు చేసిన దాన ధర్మములు, యజ్ఞములు, యాగములు,

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

అతనిని మృత్యువు నుండి కాపాడలేవు. పుట్టినవాడు చావక తప్పదు. కేవలం మోక్ష సాధనతోనే ఈ జనన మరణ చక్రము నుండి విముక్తి పొందగలడు. మానవుని జీవితంలో ఒక్కొక్క రోజు, ఒక్కొక్క నెల, ఒక్కొక్క సంవత్సరము గడిచేకొద్దీ అతని ఆయువు క్షీణిస్తూ ఉంటుంది. అతడు మృత్యువుకు దగ్గర అవుతుంటాడు. కాబట్టి రేపటి పని ఈరోజు, తరువాత చెయ్యాల్సిన పని ఇప్పుడే చేయాలి. కాలయాపన, అలసత్వము సోమరితనము పనికిరాదు. కాలమునకు వశుడైన మానవునకు ఏమరిపాటు సహజము. కాలం గడిచేకొద్దీ ఆయుష్షు తరిగిపోతూ ఉందని గ్రహించిన నాడు ఈ సంసారము మీద విరక్తి కలుగుతుంది. ఆ విరక్తియే ముక్తి మార్గమునకు సోపానము వంటిది. ఓ పార్వతీ! ఈ ప్రాపంచిక సుఖముల మీద కోరిక, ఆశ లేకపోతే, అతడు మనస్సును జయించగలడు. దాని వలన ముక్తి లభిస్తుంది. జరామరణ చక్రము నుండి విముక్తి కలుగుతుంది. ఓ పార్వతీ! ఇప్పుడు నీకు సాంఖ్యమును గురించి చెబుతాను విను. ఈ సాంఖ్యయోగము సంసారము అనే జబ్బుకు మంచి మందు. సాంఖ్య యోగులు జ్ఞాన సముపార్జనతో ముక్తి పొందుతారు. కాని ఈ శరీరంతో తపస్సుచేయడం, శరీరాన్ని శుష్కింపచేయడం వృధా ప్రయాస. కేవలం జ్ఞానము వలననే మోక్షము పొందగలము. ఈ ప్రకృతికి అవ్యక్తము అనే పేరు కూడా ఉంది. ఈ ప్రకృతి లోనుండి మహతత్త్వము, అహంకారము, మనస్సు, ఇంద్రియములు(10), పంచభూతములు(5), వాటి గుణములు (5) ఆవిర్భవించాయి. ఇవి అన్నీ కలిపి 24. 25వ తత్త్వము ఆత్మ. ఈ ఆత్మ సత్త్వ, రజస్ తమో గుణములతో ప్రభావితమవుతుంది. వీటి ఆధారంతో ప్రకృతిలో సృష్టి జరుగుతుంది. అవ్యక్తమైన ప్రకృతి అణువు ఏకము. అనగా అణువు ఒక్కటే. అవిచ్ఛిన్నము. కంటికి కనపడదు. ఇదే సృష్టికి ప్రధానము. సౌఖ్యము, తృప్తి, ప్రకాశము సత్వగుణ లక్షణములు. సుఖదుఃఖాలు, రాగద్వేషాలు, మొదలగు ద్వంద్వములు రజోగుణ లక్షణములు. అజ్ఞానము, భయము, తనకు అంతా తెలుసు అని భ్రమపడటం, విపరీత జ్ఞానము కలిగి ఉండటం, ఏపనీ చెయ్యకపోవడం, అలసత్వము ఇవి తమోగుణలక్షణములు. సత్త్వగుణము ప్రధానముగా కలవానికి ధైర్యము, విజ్ఞానము, శ్రద్ధ, దేని మీదా మోహము లేకపోవడం,ఇతరుల పట్ల దయ, ఎప్పుడూ సంతోషంగా ఉండటం, అనేవి ప్రధాన గుణములు. ఈ గుణములు లేకపోతే సత్త్వగుణము కూడా నశించి పోతుంది. కోపము, లోభము, కామము, ద్రోహ చింతన, దుఃఖము, ఇవి రజోగుణ ప్రధానములు. ఈ గుణములు విడిచిపెడితే రజోగుణము నశించి పోతుంది. ఎల్లప్పుడు ప్రతిదీనికి సంశయించడం, విషాదము, జడత్వము (ఏ పనీ చెయ్యకుండా సోమరిగా పడి ఉండటం, ఎల్లప్పుడూ నిద్రపోవడం), ఇవీ తమోగుణ ప్రధానములు. ఈ గుణములు తగ్గించుకుంటే తమోగుణము నశించి పోతుంది. ఈ మూడు గుణములూ ప్రతి మనిషిలోనూ హెచ్చుతగ్గులుగా ఉంటూ ఉంటాయి. ఒకటి ఎక్కువయితే మిగిలిన రెండూ తగ్గుముఖం పడతాయి. రెండు ఎక్కువగా ఉంటే మిగిలింది తక్కువగా ఉంటుంది. సత్వగుణము ఎక్కువగా ఉన్నప్పుడు మనిషి తేజస్సుతో ప్రకాశిస్తూ ఉంటాడు. ఎల్లప్పుడూ సంతోషంగా ఉంటాడు. రజోగుణము ఎక్కువగా ఉన్నప్పుడు ఎప్పుడూ కోపంగా ఉంటాడు. దుఃఖిస్తూ ఉంటాడు.

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

తమోగుణము ఎక్కువగా ఉంటే కామ కోరికలు, అన్ని తనకు కావాలనుకోవడం, అవి దక్కక పోతే దుఃఖపడుతూ ఉంటాడు. మానవుడు ఈ గుణముల ప్రభావానికి లోను కాకుండా ఉంటే జితేంద్రియుడు అవుతాడు. ఈ గుణముల ప్రభావంతో చేసే పనుల వలననే మానవునికి దేవలోక ప్రాప్తి, మనుష్యలోకములో పుట్టడం లేక జంతువులలో, పశుపక్ష్యాదులలో పుట్టడం జరుగుతూ ఉంటుంది. మహతత్త్వమునే బుద్ధి అని కూడా అంటాము. ఈ బుద్ధి వివేకమునకు, జ్ఞానమునకు గుర్తు. అహంకారము సృష్టికి మూలము. అహంకారము వదిలితే ముక్తి దానంతట అదే వస్తుంది. ఇంక మనస్సు. ఇది ఇంద్రియముల ద్వారా ప్రకృతిలో సంచరిస్తూ ఉంటుంది. ఇంద్రియలోలత్వమునకు, ఇంద్రియ నిగ్రహమునకు ఈ మనస్సే కారణము.

ఇంక ఈ శరీరము పంచభూతములతో నిర్మింపబడినది. ఈ పంచభూతముల గుణములైన శబ్ద, స్పర్శ, రస, గంధ, రూపములు ఈ శరీరము ద్వారా ప్రకటింపబడుతూ ఉంటాయి. ఈ దేహము ఆత్మ కాదు. ఆత్మకంటే వేరైనది. జీవాత్మ ఈ దేహములో అవ్యక్తంగా ప్రకాశిస్తూ ఉన్నాడు. కాని మానవులు తానే దేహము అనే అజ్ఞానములో ఉంటారు. అన్నీ తామే చేస్తున్నాము, తమ వల్లనే జరుగుతున్నాయి అనుకుంటారు. కాని తాను వేరు, ఈ దేహము వేరు అనుకొని మనస్సును ప్రకృతి వైపు నుండి పరమాత్మ వంకకు మళ్లించిన వాడు. ముక్తిపొందుతాడు. దేహాభి మానము పూర్తిగా నశిస్తేనేగాని ఇది సాధ్యంకాదు. ఈ తత్త్వమే 25వ తత్త్వము. ప్రకృతిని వదిలిపెట్టి ప్రకాశిస్తూ ఉంటుంది. ఈ విజ్ఞానము పరమ శాంతి ప్రదము. ఇంక అన్నిటికీ అధిష్ఠానము అయిన పరమాత్మతత్త్వము 26వ తత్త్వము. దానికి ఈ శబ్ద,స్పర్శ,రూప, రస, గంధాలు అంటవు. ఇది నిత్యము. శాశ్వతము, అవ్యయము. అన్నిటి లోనూ ఉంటుంది. సర్వేసర్వత్రా వ్యాపించి ఉంటుంది. అతి సూక్ష్మమైనది. అత్యంత విశాలమైనది. ఇంద్రియములకు గోచరము కానిది. ఇదే 26వ తత్త్వము. ఆ తత్త్వమునే పరమాత్మ అని పిలుస్తారు. ఇదే మోక్ష పదము. సమదృష్టి కలవారు ఈ మోక్ష పదమునకు అర్హులు. ఓ పార్వతీ! నీకు ఇప్పుడు చెప్పిన సాంఖ్యము కపిల మహర్షి సేవించిన ధర్మము. ఇంక యోగమార్గము గురించి చెబుతాను విను. ఈ దేహము, ఇంద్రియములు, మనసు, బుద్ధి, ఆత్మ ఇవన్నీ ఒకటే-- వేరు కావు అని అనుకోవడమే యోగము. ప్రతిరోజూ అగ్నిహోత్రము చెయ్యడం, అధికంగా మాట్లాడకుండా ఉండటం, సత్త్వగుణము కలిగి ఉంటడం, అర్హులైన వారికి దానములుచెయ్యడం, వేదాభ్యాసము, ఎల్లప్పుడూ శుచిగా ఉండటం, సత్యము పలకడం, వీటిని అనుసరించడం వలన మానవునిలోని పాపాలు నశించి పోతాయి. అతడు యోగమార్గము అవలంబించడానికి అర్హుడవుతాడు. యోగాభ్యాసమునకు ముందు మనస్సును నినగ్రహించాలి. మనస్సును ఇష్టం వచ్చినట్టు పోనీయరాదు. శుచిగా శుభ్రంగా ఉండాలి. ఏకాంత ప్రదేశములో మెత్తని ఆసనము మీద కూర్చోవాలి. నడుము దగ్గర నుండి తల దాకా నిటారుగా ఉండేటట్టు కూర్చోవాలి. ఇంద్రియములను మనస్సును ఏకం చెయ్యాలి. మనస్సును ఆత్మలో లీనం చెయ్యాలి. ప్రాణ అపాన వాయువులను క్రమబద్ధంగా ఉంచాలి. (ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసములను క్రమబద్ధంగా లోపలకు పీలుస్తూ బయటకు వదులుతూ ఉండాలి.)

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

మానవుడు ఈ దశలో ఉన్నప్పుడు ప్రాణవాయువు అపానముతో కూడి ఊర్ధ్వ ముఖంగా (అంటే పైకి) పయనించి శిరస్సు దగ్గరకు చేరుతుంది. అప్పుడు జీవాత్మ పరమాత్మ గా వెలుగుతాడు. . యోగమును అనుష్ఠానము చెయ్యడానికి సోమరి తనము, పరధ్యానము, అత్యాశ, ఇతరుల పట్ల ఆదరం లేకపోవడం, రోగములు, స్వప్నములు (కలలు) లోభత్వము, భయము, కామము, క్రోధము, సుఖములు అనుభవించాలనే కోరిక, చంచలత్వము, మొదలగు దుష్టస్వభావములు అత్యంత విరోధులు. పైన చెప్పిన లక్షణములు ఉన్నవారు యోగాభ్యాసమునకు పనికిరారు. ఈ యోగా భ్యాసము నిష్టతో చేస్తే అతనికి అష్టసిద్ధులు లభిస్తాయి. అలాంటి యోగి స్వేచ్ఛగా ఎక్కడంటే అక్కడ తిరగ గలడు.

యోగి ఎక్కువగా నిద్రపోకూడదు. అలా అని అసలు నిద్రలేకుండా ఉండకూడదు. ఎక్కువగా తినకూడదు. అలా అని అసలు తినకుండా ఉండకూడదు. ఏదైనా మితంగా ఉండాలి. అటువంటి యోగికి యోగం సిద్ధిస్తుంది. ఇదే యోగధర్మము." అని చెప్పాడు మహేశ్వరుడు. " ఓ నాధా! మీ దయ వలన సాంఖ్యము, యోగము గురించి తెలుసు కున్నాను. భక్తులు పరమాత్మలో లీనం కావడానికి ఎటువంటి పరిచర్యలు చెయ్యాలి." అని అడిగింది పార్వతి. " ఓ పార్వతీ! దేవతలకు కానీ మానవులకు కానీ పరమాత్మను గురించి తెలుసుకోవడం అసాధ్యం. ఎందుకుంటే సాంఖ్యము, యోగము ఈ రెండూ పరమాత్మస్వరూపాలే. ఆ పరమాత్మను నేను. నేను సనాతనుడను. అవ్యయుడను. సత్యమే నాస్వరూపము. నా దయలేనిది నన్ను ఎవరూ దర్శించలేరు. నన్ను చేరుకోడానికి మంత్రము, జపము, నిరంతర పరమాత్మ చింతన, స్తోత్రములు, నమస్కారములు ఇవన్నీ నిష్టతో చేస్తే పరమాత్మను చేరుకోవచ్చు. పూర్వము నేను నాలుగు ఆశ్రమముల గురించి, పాశుపతమహావ్రతము గురించి నలుగురు విప్రులకు బోధించాను. వారు దానిని తమ శిష్యులకు బోదించారు. ఆ ప్రకారంగా లోకమంతా విస్తరించింది. సకల శుభములు కలుగుటకు, శుచిగా ఉండటానికి, నా స్వరూపమైన లింగార్చనకు నేను విభూతిని రూపొందించాను. యోగులు ఆ విభూతిని శరీరం అంతా అలుముకొని, కపాలము చేత బూని, తల గొరిగించుకొని, బిక్షాటన చేయుచూ, మనో నిగ్రహంతో మెలగుతూ, నా మీదనే మనసు నిలిపి, ఇతరకోరికల మీదకు మనసు పోనియక, పరమానందైక అనుభూతిని అనుభవిస్తారు. కేవలం ఈ ప్రకారము సంగమును విడిచిన యోగులు నా సాయుజ్యమును పొందగలరు. నిరాకారంగా నిస్సంగంగా నన్ను పూజించుట కొరకు నేను మూడు లోకములలో ఏ ఆకారమూ లేని శివలింగములను స్థాపించాను. ఆ లింగములను నా స్వరూపములు గా పూజిస్తే నేను వారికి ప్రసన్నుడనవుతాను. ఆ లింగములకు ఎవరికి తోచినట్టు, ఎవరి శక్తికి తగినట్టు వారు పాలతో గానీ, నెయ్యితోగానీ, లేక నీరుతో గానీ ఆ లింగములను అభిషేకించవచ్చును. నాకు మారుగా ఆ లింగములకు గంధము, పుష్పములు, ధూపము, దీపము, నైవేద్యములు సమర్పించ వచ్చును. ఆ లింగములను పూజిస్తే పరమేశ్వరుడునైన నన్ను పూజించి నట్టే. ఓ పార్వతీ! నా గురించి నేను చెప్పాను కదా.

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

మరి స్త్రీ ధర్మము గురించి నీ నుంచి తెలుసుకోవాలని ఉంది. చెప్పవా." అని అడిగాడు పరమేశ్వరుడు. ఆ మాటకు పార్వతీ దేవి సిగ్గు పడి "అయ్యో! నేను మీకు చెప్పగలదాననా! అయినా మీరు సర్వజ్ఞులు. మీకు తెలియనిది ఏదీ లేదు. కాని నన్ను అడిగారు. నేను చెప్పకుండా ఉండటం భావ్యం కాదు. అందుకని నా తెలిసి నంతవరకూ స్త్రీ ధర్మము గురించి చెబుతాను. కాని నేను, ముందు నన్ను ఎప్పుడ విడువకుండా సేవించే నదులతో సంప్రదించి తరువాత మనవి చేస్తాను." అని చెప్పి గంగా, యమునా, గోదావరి, కౌశికి, కావేరి, కృష్ణవేణి, పెన్న, నర్మద, బాహుద, రేవ, తమస మొదలగు నదులను మనసులో తలచుకొంది. వారు స్త్రీ రూపములతో పార్వతి ముందు నిలిచారు. వారికి పరమేశ్వరుడు తనను స్త్రీధర్మము గురించి అడగడం, తనకు ఎలా చెప్పాలో తెలియక వారిని తలచుకొన్నాను అని చెప్పింది పార్వతీ. " ఓ పార్వతీ! నీ కంటే మాకు ఎక్కువ ఏమి తెలుసు. నీకు తెలిసినంత వరకూ స్త్రీధర్మమును నీ భర్తకు చెప్పి ఆయనకు సంతోషము కలిగించు. మేము కూడా నీ నోటి నుండి వచ్చు అమృతవాక్కులను వినడానికి కుతూహలంగా ఉన్నాము." అని అన్నారు.

అప్పుడు పార్వతీ మహేశ్వరుని మీద చూపు నిలిపి ఇలా చెప్పింది. "ఓ దేవా! నీ అనుగ్రహంతో నాకు అబ్బిన తెలివితో మీ అందరికీ స్త్రీధర్మము గురించి చెబుతున్నాను. స్త్రీ రజస్వల కాక ముందు కన్య అని పిలువబడుతుంది. తల్లి తండ్రులు కానీ, పిన తండ్రి కానీ, మేనమామలు కానీ, అన్నదమ్ములు కానీ, వీరిలో ఎవరైనా కన్యను తగిన వరుడితో వివాహం జరిపించడానికి అర్హులు. స్త్రీకి వివాహము తర్వాత భర్తకు ఆమె మీద సర్వహక్కులు సంక్రమిస్తాయి. భర్తయే భార్యకు ప్రభువు, దైవము. భర్తతో కూడి భార్య, ఆయన అనుమతితో దేవతా పూజలు, పితృతర్పణములు, అతిథి పూజలు, ఆచరించాలి. ఎల్లప్పుడూ భర్త హితము కోరుతూ ఉండాలి. ఇటువంటి పతివ్రత ఈ లోకములోనే కాదు పరలోకములో కూడా సుఖములు అనుభవిస్తుంది. ఈ సందర్భంలో మీకు ఒక విషయం చెబుతాను వినండి. ఒక బ్రాహ్మణునికి ఇద్దరు భార్యలు. మొదటి భార్య ఎల్లప్పుడూ భర్త క్షేమం కోరుతూ ఆయన చెప్పినా చెప్పకపోయినా దేవతా పూజలు, పితృతర్పణములు, అతిథి పూజలు చేస్తూ ఉండేది. రెండవ భార్య భర్తను అనుసరిస్తూ ప్రతి పనీ భర్త అనుమతితో చే సేది. ఆ భర్త, ఇద్దరు భార్యలు ఒకేసారి మరణించారు. భర్త, రెండవ భార్య స్వర్గానికి పోయారు. మొదటి భార్య అంటే భర్త అనుమతి లేకుండా దేవతా కార్యములు చేసిన భార్యను యముడు స్వర్గమునకు అనుమతించలేదు. నీవు భర్త అనుమతి లేకుండా పుణ్యకార్యములు చేసావు కాబట్టి స్వర్గప్రవేశమునకు అర్హతలేదు అని అన్నాడు. తిరిగి ఆమెను తిరిగి నీ శరీరంలో ప్రవేశించమని శాసించాడు. అందుకు ఆమె విలపించింది. తనను కాపాడమని యమధర్మరాజును వేడుకొంది. ఆమె మాటలకు కరిగిపోయాడు యమధర్మరాజు. ఓ వనితా! భర్త అనుమతి లేకుండా పుణ్యకార్యములు చేయడం భార్యకు తగదు. మరుజన్మలో నైనా నీవు నీ భర్త అనుమతితో పుణ్యకార్యములు చెయ్యి అని అన్నాడు యమధర్మరాజు. కాబట్టి చేసేవి పుణ్యకార్యములు అయినా భర్త అనుమతి లేకుండా చేస్తే అవి ఫలించవు.

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

భర్త కు ఇష్టము అయిన వంటకములను భార్య అతనికి చేసి పెట్టాలి. ఆయన కోరినపుడు ఆయనకు సుఖాన్ని అందించాలి. భార్య భర్త మాటకు ఎదురు చెప్పకూడదు. అతని ఇష్టానికి వ్యతిరేకంగా ప్రవర్తించకూడదు. పొరపాటున భర్త తాను చెయ్యవలసిన కార్యములను మరిచిపోతే, ఆయనకు గుర్తు చెయ్యాలి. తనకు మరియొక సవతి ఉంటే ఆమెతో తగవులాడకుండా సఖ్యతతో మెలగాలి. భర్త తన వద్ద ఏదైనా వస్తువును దాచిన, దానిని భద్రంగా అట్టిపెట్టి భర్త అడిగినప్పుడు అందచేయాలి. భర్త తనకు ఏది ఇచ్చినా దానిని సంతోషంగా స్వీకరించాలి. భర్త ధనవంతుడైనా దరిద్రుడైనా, అందగాడైనా కురూపి అయినా, తెలివి కలవాడైనా, తెలివి తక్కువ వాడైనా, ఆరోగ్యవంతు డైనా, అనారోగ్యంతో బాధపడుతున్నా, భర్తను భార్య గౌరవించాలి. ప్రేమతో ఆదరించాలి. వయసు వచ్చిన కుమారునితో నైనా స్త్రీ ఒంటరిగా ఉన్నపుడు ఒకే శయ్యమీద కూర్చొనకూడదు. పశుపక్ష్యాదులకు ఆహారం పెట్టడం, యాచకులకు అన్న దానం చెయ్యడం, దేవతలను పితృదేవతలకు పూజ చెయ్యడం, ఆ పనులన్నీ భర్త క్షేమం కోరి చెయ్యడం భార్య కర్తవ్యము. పరమేశ్వరా! స్త్రీలందరూ ధర్మపరులు కారు కదా. అధర్మపరులు అయిన స్త్రీలను రాక్షసి అని పిలుస్తారు. ఇటువంటి స్త్రీలు పరపురుషులను కోరుకుంటూ ఉంటారు. అటువంటి స్త్రీలు అసుర అంశలో జన్మించిన వాళ్లు. అటువంటి స్త్రీల కు మనసు నిలకడ ఉండదు. ఎప్పుడూ సుఖవాంఛల మీద కోరిక కలిగి ఉంటారు. క్రూరమైన పనులు చెయ్యడంలో ఆసక్తి కలిగి ఉంటారు. అటువంటి ధనమును సంపదలను విచ్చలవిడిగా వాడుతుంది. ఆమెకు కోపం ఎక్కువ. భర్త యందు, పిల్లలయందు ప్రేమ ఉండదు. ఇంటి పనులు చెయ్యదు. నిర్లక్ష్యం ఎక్కువ. ఎప్పుడూ అబద్ధాలు చాడీలు చెబుతూ ఉంటుంది. ఎల్లప్పుడూ నిద్రపోవడానికి అలవాటు పడుతుంది. వీరి వలన భర్త వంశం మొత్తం నరకానికి పోతారు. అటువంటి స్త్రీలు కూడా, తమ తప్పు తెలుసుకొని భర్తకు అను కూలంగా ప్రవర్తిస్తే వారు కూడా భర్తతో స్వర్గానికి పోతారు. అలా కాకుండా జీవితమంతా భర్తను నానా బాధలు పెట్టినా, భర్త చనిపోయిన తరువాత, ఆయనతో సహగమనం చేసిన భార్య, భర్తతో పుణ్యలోకాలకు వెళుతుంది. కాని ఇందులో ఒక ధర్మసూక్ష్మము ఉంది. స్త్రీలు సంతాన వతులయి నప్పుడు, భర్త చనిపోతే, పిల్లలను వదిలి భర్తతో సహగమనం చేయరాదు. అది అధర్మము." అని పార్వతీ దేవి పరమేశ్వరునకు స్త్రీధర్మముల గురించి వివరించింది. అని నారదుడు శ్రీ కృష్ణునికి చెప్పాడు." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు పార్వతీ పరమేశ్వర సంవాదమును వివరించాడు. పితామహా! మీరు చెప్పిన శివపార్వతీ సంవాదమును శ్రద్ధతో విన్నాను. నా జన్మ ధన్యమయింది. పితామహా! మరొక సందేహము. పరమ పదము అని అంటూ ఉంటారు. అది ఎలా సిద్ధిస్తుంది. తెలుపండి." అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! నిరంతర నారాయణ ధ్యానము, నిరంతరము నారాయణ పూజచేసి స్తుతించడం, నారాయణుని కథలు వినడం, మానవులకు మేలు చేస్తాయి. విద్వజ్జనులను సేవించడం వలన పరమపదము పొందడానికి అర్హత లభిస్తుంది. ఈ సందర్భంలో నీకు ఒక కథ చెబుతాను. పూర్వము ఒక విద్వాంసుని

అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

రాజభటులు దొంగతనం చేసాడని దారుణంగా శిక్షిస్తున్నారు. అది ఒక వేశ్య చూచింది. "రాజభటులారా! ఈయన మావాడు. మాకు తెలిసిన వాడు. ఈయనను ఎందుకు దండిస్తున్నారు." అని ఆ విద్వాంసునిని వారి బారినుండి విడిపించింది. మరుజన్మలో ఆ వేశ్య బ్రాహ్మణ వనితగా జన్మించింది. కాబట్టి విద్వాంసులను గౌరవించడం వలన మనకు ఉత్తమ జన్మ లభిస్తుంది." అని చెప్పాడు భీష్ముడు. "పితామహా! మానవులు దరిద్రము, వ్యాధులు, దుఃఖము వీటితో బాధ పడుతుంటారు కదా. ఆయా సమయాలలో వారికి శాంతి చేకూర్చే మార్గము ఏది?" అని అడిగాడు. 'ధర్మనందనా! నీవు చెప్పిన దుఃఖములతో బాధలు పడుతున్నవారు భక్తితో, శ్రద్ధతో, బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరులను, వినాయకుడిని, కుమార స్వామిని, అగ్నిదేవుని, వాయుదేవుని, సూర్యచంద్రులను, దేవేంద్రుని, వరుణదేవుని, యమధర్మరాజును, కుబేరుని, కామధేనువును, సప్తసముద్ర ములను, గంగ,యమున మొదలగు మహానదులను, మరుత్తులను, అశ్వినీ దేవతలను, వసువులను, రుద్రులను, దేవతలను, పితృదేవతలను, వాలఖిల్యాది సిద్ధులను, వేదవ్యాస, వాల్మీకి, నారద, అగస్త్య, గౌతమ, కశ్యప, అత్రి, కణ్వ, మొదలగు మహామునులను, రంభ, ఊర్వశి మొదలగు అప్సరసలను, ధర్మము, తపస్సు, సత్యము మొదలగు వానిని, రాత్రింపగళ్లను, నక్షత్రములను, గ్రహములను, అశ్విని మొదలగు నక్షత్రసముదాయములను, మాసములు, ఋతువులు, సంవత్సరములను, వైనతేయులను, సర్పరాజములను, కాశీ గయ ప్రయాగ మొదలగు పుణ్యక్షేత్రములను, నైమిశారణ్య, దండకారణ్య మొదలగు అరణ్యములను, మేరు పర్వతము, హిమవత్పర్వతము, కైలాస పర్వతము మొదలగు పర్వతములను, నాలుగు దిక్కులను ఉండే భూములను, ఆకాశమును, రావి,మర్రి మొదలగు వృక్షరాజములను, బ్రాహ్మణులను, చక్రవర్తులను, తమను పరిపాలించే రాజులను మనసారా ధ్యానించాలి. నమస్కరించాలి. మీరందరూ నన్ను రక్షించండి.

నాకు ఆయురారోగ్య ఐశ్వర్యములు, అభివృద్ధిని, పరమానందమును ప్రసాదించండి అని మనసారా కోరుకోవాలి. తరువాత నారాయణ మహా మంత్రమును భక్తిశ్రద్ధలతో పఠించాలి. ఓం నమోభగవతే వాసుదేవాయ నమః పురుషోత్తమాయ నమః సర్వలోక గురవే, నమః సర్వ లోక పిత్రే, నమః సర్వలోక పితాయ, నమః సర్వలోక పితామహాయ, నమః సర్వలోక ప్రధానాయ నమః సర్వలోకేశ్వరాయ, నమః సర్వలోక విశిష్టాయ, నమః సర్వలోక సుఖప్రదాయ నమః సర్వలోక కర్త్రే, నమః సర్వలోక భర్త్రే, నమః సర్వలోక హర్త్రే నమః సర్వలోక నిధయే, నమః సర్వలోక నిధానాయ, నమః సర్వలోకోద్భవకరాయ, నమో విష్ణవే, ప్రభవిష్ణవే అని పఠించాలి. ఇది నారాయణ మహా జపము. ఈ మహా మంత్రము పఠించిన వారికి సమస్త భయాలు, సమస్త పాపాలు, కష్టాలుతొలగిపోతాయి. శుభం కలుగుతుంది. అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు మహా విష్ణు మహా మంత్రమును ఉపదేశించాడు. తరువాత ధర్మరాజు ఇలా అన్నాడు. "పితామహా! ఈ సమస్తలోకములలో మహనీయమైన దైవము ఎవరు? ఏదేవుని నామమును మానవులు పారాయణము చెయ్యాలి. ఏ దైవమును

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

స్తుతిస్తే మానవునికి సకల శుభములు కలుగుతాయి. జపములలో కెల్లా ఉత్తమమైన జపము ఏది? ఏ దైవమును గురించి జపం చేస్తే మానవులకు ఈ జనన మరణ చక్రము నుండి విముక్తి కలుగుతుంది. దయతో వివరించండి." అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! అఖిల జగములకు ప్రభువు అయిన దేవదేవుడు అనంతుడు. అతనిని పురుషోత్తముడు అని కూడా అంటారు. ఆ పురుషోత్తముని మానవులు వేయి నామములతో స్తుతిస్తారు. ఎవరైతే ఆ పురుషోత్తముని వేయినామములను భక్తితో జపిస్తారో, ధృఢ మైన ధ్యానంతో నిరంతరము నమస్కరిస్తూ స్తుతిస్తారో, ఆ దేవ దేవుడు, ఆది అంతము లేని వాడు, ఎల్లలోకములకుపూజనీయుడు, మూడు లోకములలో కీర్తి వర్ధిల్లినవాడు, సర్వధర్మస్వరూపుడు, కోరిన వరములు ప్రసాదించేవాడు, ఈ లోకములకెల్లా నాధుడు, ముల్లోకములలో ఉన్న సమస్త జీవులను సృ ష్టించేవాడు, అయిన ఆ పురుషోత్తముని భక్తితో కొలిస్తే సమస్త పాపములు తొలగిపోతాయి. ఆ పుండరీకాక్షుని పరమభక్తితో అర్చించడం నాకు ఎంతో ఇష్టం. సర్వధర్మములలో కెల్లా అధిక మైన ధర్మము ఆ పురుషోత్తముని అర్చించుటయే. ఆ మహావిష్ణువు పరమ తేజస్వరూపుడు. అతడే పరమ పదము. పరబ్రహ్మము. మానవులకు మేలు చేసేవాడు. పవిత్రుడు. మంగళముల లో కెల్లా మంగళ కరుడు. సకల దేవతలకు పరమ దైవము. ఈ సమస్త భూత కోటికి మూల పురుషుడు. యుగాంతంలో ఈ సమస్త చరాచరములు అతనిలో లీనవవుతాయి. యుగారంభంలో మరలా అతనినుండి ఆవిర్భవిస్తాయి. ఆయనే విష్ణువు. ఆ విష్ణువు యొక్క వేయినామములు జపిస్తే సమస్త పాపములు, భయములు తొలగిపోతాయి." అని చెప్పాడు భీష్ముడు. విశ్వం, విష్ణువు, వషట్కారుడు, భూతభవ్యభవత్ప్రభువు అను వాటితో మొదలుపెట్టి రథాంగ పాణి యక్షోభ్యుడు, సర్వప్రహరణాయుధుడు అనే నామముల దాకా ఉన్న విష్ణు సహస్రనామములు అన్నీ ధర్మరాజుకు ఉపదేశించాడు భీష్ముడు. "ధర్మనందనా! కీర్తిమంతుడైన వాసుదేవుని సహస్రనామములు ఇవే. నీ హితము కోరి ఈ నామములు నీకు ఉపదేశించాను. ఈ విష్ణు సహస్ర నామములు శ్రద్ధతో ప్రతి దినమూ పఠించిన వారికి ఈ లోకంలో కానీ పరలోకంలో కానీ అశుభములు దరి చేరవు. అత్యంత శుభములను అనుభవిస్తారు. ఈ సహస్రనామములను పారాయణము చేస్తే విప్రుడు వేదాంత విద్యను తెలుసుకుంటాడు. క్షత్రియుడు సమస్త విజయములను పొందుతాడు. వైశ్యుడు అంతులేని ధనమును సంపాదిస్తాడు. శూద్రుడు అంతులేని సుఖములు అనుభవిస్తాడు. ధర్మము, అర్ధము, కామము, మోక్షము ఈ పురుషార్ధములలో ఎవరు దేనిని కోరుకుంటే అది వారికి లభిస్తుంది. ప్రతి దినము ఏకాంతములో కూర్చుని శుచిగా భక్తితో విష్ణుసహస్రనామములు పఠిస్తే వారికి కీర్తి, అంతులేకి ఐశ్వర్యము, వంశాభివృద్ధి, పెంపు, సొంపు కలిగి వర్ధిల్లుతారు. పురుషోత్తముని వేయి నామములు కీర్తించు వారికి భయము అనేది ఉండదు. అమితమైన వీరత్వము, తేజస్సు, కాంతి, బలము, రూపము, గుణము పెంపొందుతాయి.

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

ఈ విష్ణు సహస్రనామములు కేవలం పఠించినంత మాత్రముననే రోగములతో బాధపడేవారికి ఆ రోగములన్నీ తగ్గి ఆరోగ్యవంతులవుతారు. అతని ఆ పాపములన్నీ తొలగిపోతాయి. జనన మరణములు, రోగము ముసలి తనము లేని పరబ్రహ్మ పదమును పొందుతాడు. ప్రతి దినము విష్ణుసహస్రనామములు పఠించే విష్ణు భక్తులకు దుర్మార్గము, కోపము, లుబ్ధత్వము (పిసినారితనము), మత్సరము మొదలగు దుర్గుణములు దగ్గరకు కూడా రావు. సూర్యుడు, చంద్రుడు సంచరించే ఆకాశము, సకల చరాచరములు సంచరించే ఈ భూమి, సమస్త సముద్రములు, నదీనదములు, దేవ, దానవ, గంధర్వ, గరుడ, యక్ష, పన్నగములు, ఇవి అన్నీ విష్ణువు ఆజ్ఞననుసరించి వర్తిస్తూ ఉంటాయి. మానవునిలోని బుద్ధి, ఇంద్రియములు, మనస్సు, బలము, తేజము, ధృతి, ప్రకృతి, అందులోని పదార్ధములు అన్నీ వాసుదేవుని మయము. వేదములు, శాస్త్రములలో చెప్పబడిన ధర్మములన్నిటికీ విష్ణువే ప్రభువు. సాంఖ్యము, యోగము, తంత్రము, శిల్పము, వేదశాస్త్రములు, కర్మలు, అన్ని కూడా వాసుదేవుని వలన ఉద్భవించబడ్డాయి. ఈ భూతముల కెల్లా మహా భూతము విష్ణువు. ఈ మూడులోకములలో ఉన్న భూతములకు ఆత్మ విష్ణువు. విష్ణువు సర్వవ్యాపి. మానవులందరూ సమస్త శుభములు పొందుటకొరకు వ్యాసప్రోక్తమైన ఈ విష్ణుసహస్రనామస్తోత్రమును నిత్యమూ భక్తితో పఠించాలి. వారికి సకల శుభములు కలుగుతాయి. కాబట్టి ఓ ధర్మనందనా! నీవు కూడా విష్ణు సహస్రనామములను భక్తితో పఠించు. నీకు ఆయురారోగ్య ఐశ్వర్యములు కలుగుతాయి." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు చెప్పాడు.

భీష్ముడు బోధించిన విష్ణుసహస్రనామ స్తోత్రము దాని మాహాత్మ్యమును వినిన ధర్మరాజు పరమానందము పొందాడు. కాని ఇంకా సందేహములు ఉండేవి. ఒకరోజు ఆ కార్తవీర్యార్జునుడు పెద్దగా "ముల్లోకములలో నాకు సాటిఅయిన వాడు లేడు." అని గర్వంతో అన్నాడు.. అది విన్న ఒక భూతము ఆకాశము నుండి ఇలా పలికింది. "ఓ మహారాజా! నీకు తెలియకుండా మాట్లాడుతున్నావు. నీకన్నా భూసురులు అధికులు కదా! నీవు ఎలా అధికుడవు అవుతావు." అని ఆక్షేపించింది. దానికి కార్తవీర్యార్జునుడు ఇలా బదులు పలికాడు. "ఆ భూసురులకు రాజులు ఆధారము కదా. ఎందుకంటే భూసురులు రాజులను ఆశ్రయించుకొని జీవిస్తారు కదా! మరి భూసురులు రాజుల కన్నా ఎక్కువ ఎలా అవుతారు? అదీ కాకుండా నాకు అనుగ్రహంవస్తే అందరినీ రక్షిస్తాను. నాకు కోపం వస్తే అందరినీ సర్వనాశనం చేస్తాను." అని అన్నాడు. ఇంక ఏమీ మాట్లాడలేక ఆ భూతము వెళ్ళిపోయింది. ఆ సమయంలో వాయు దేవుడు తనను తాను ఎరిగించుకొని ఇలా అన్నాడు. "ఓ రాజా! నేను వాయు దేవుడను. నీ వాదనకు ప్రతివాదనను వినిపిస్తున్నాను. నీవు ఏదో బ్రాహ్మణులను రక్షిస్తున్నావు అని అన్నావు. కానీ ఆ బ్రాహ్మణుల అనుగ్రహం చేతనే నీవు ప్రజలను రక్షిస్తున్నావు అని తెలుసుకో! కాబట్టి బ్రాహ్మణుల కన్నా అధికులు ముల్లోకములలో లేరు. అహల్యను కోరిన ఇంద్రుడు బ్రాహ్మణుడైన గౌతముని శాపమునకు గురి కాలేదా! బ్రాహ్మణుడైన అగస్త్యుడు సముద్రములను ఆపోసన పట్టలేదా! బ్రాహ్మణుడైన భృగు మహర్షి అగ్నిదేవుని శపించలేదా!"

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

అని అన్నాడు వాయుదేవుడు. ఆ మాటలకు కార్తవీర్యార్జునుడు మారు పలకలేదు. మౌనంగా ఉన్నాడు. మరలా వాయు దేవుడు ఇలా అన్నాడు.

ఓ మహారాజా! నీకు ఒక విషయం చెబుతాను విను. పూర్వము అంగిరస వంశంలో జన్మించిన ఉచథ్యుడు చంద్రుని కుమార్తెను కోరగా, చంద్రుడు తన కూతురిని ఇచ్చి, ఉచథ్యునికి ఇచ్చి వివాహము చేసాడు. ఆ దంపతులు అరణ్యములలో హాయిగా నివసిస్తున్నారు. కాని వరుణుడు ఉచథ్యుని భార్యమీద కోరిక పెంచుకున్నాడు. ఒకరోజు ఉచథ్యుడు స్నానానికి నదికి వెళ్లాడు. ఆ సమయంలో వరుణుడు వచ్చి ఉచథ్యుని భార్యను అపహరించుకొని పోయి తన అంతఃపురంలో ఉంచాడు. ఈ విషయం తెలిసిన నారదుడు వెంటనే పోయి ఉచథ్యునికి ఈ విషయం చెప్పాడు. అప్పుడు ఉచథ్యుడు నారదునితో ఇలా అన్నాడు. "నారదా! వరుణుడు దిక్కులకు అధిపతి. అతనికి పరుల భార్యను తీసుకొని పోవడం తగునా! నీవు పోయి నేను ఇలా అన్నానని వరుణునితో చెప్పు." అని అన్నాడు. నారదుడు సరే అని పోయి ఇదే విషయం వరుణునితో చెప్పాడు. కాని వరుణుడు కామంతో కళ్లు మూసుకొని పోయి ఉన్నాడు. "నారదుడు చెప్పినా సరే ఉచథ్యుని భార్యను విడువను." అని అన్నాడు. నారదుడు అక్కడి నుండి ఉచథ్యుని వద్దకు పోయి ఇలా అన్నాడు. "ఉచథ్యా! నీ మాట ప్రకారము నేను వరుణుని దగ్గరకు పోయి నీవుచెప్పినట్టు చెప్పాను. కనీసం నా మాటకు కూడా గౌరవం ఇవ్వలేదు. నీ భార్యను విడువను అని చెప్పాడు. అంతటితో ఊరుకోలేదు. నన్ను బయటకు నెట్టించాడు." అని అన్నాడు. ఉచథ్యుడికి పట్టరాని కోపం వచ్చింది. సముద్ర జలములన్నిటినీ ఒక్క గుక్కలో పీల్చివేసాడు. భూమి అంతా ఎడారి అయింది. వరుణుడు గడా గడా వణకిపోయాడు. ఉచథ్యుని భార్యను తీసుకొని వచ్చి సవినయంగా ఉచథ్యునికి సమర్పించు కున్నాడు. తను చేసిన తప్పును క్షమించమని వేడుకున్నాడు. దయామయుడైన ఆ బ్రాహ్మణుడు వరుణుని క్షమించాడు. కాబట్టి కార్తవీర్యార్జునా! రాజుల కంటే బ్రాహ్మణులే ఎక్కువ." అని అన్నాడు వాయుదేవుడు. కార్తవీర్యార్జునుడు మారు మాటాడలేదు. మౌనంగా ఉన్నాడు.

వాయుదేవుడు ఇంకా ఇలా అన్నాడు. "ఓ మహారాజా! పూర్వము దేవతలు రాక్షసుల చేతిలో ఓడిపోయి అగస్త్యుని శరణు జొచ్చారు. అప్పుడు అగస్త్యుడు దేవతలకు విజయాన్ని చేకూర్చి పెట్టాడు. మరొక సారి దేవతలను రాక్షసులు బాధిస్తూ ఉండేవాళ్లు. రాక్షసుల బాధలకు తట్టుకోలేక దేవతలు వసిష్ఠుని వద్దకు వెళ్లారు. తమ గోడు చెప్పుకున్నారు. దేవతలకు అపకారం చేస్తున్న రాక్షసుల మీద వసిష్టునికి కోపం వచ్చింది. వసిష్టుని కోపజ్వాలలో రాక్షసులు భస్మం అయిపోయారు. కాబట్టి రాజా! అగస్త్యుడు, వసిష్టుడు దేవతలకన్నా గొప్ప వాళ్లు కారా!" అని అన్నాడు. కార్తవీర్యార్జునుడు బదులుచెప్పలేదు. ఇంకా వాయుదేవుడు ఇలా అన్నాడు. "ఓ మహారాజా! ఒక సారి దేవతలకు రాక్షసులకు భయంకరంగా యుద్ధం జరిగింది. ఆ యుద్ధంలో రాహువు ప్రయోగించిన

అమరనథ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

అస్త్రములతో సూర్యుడు చంద్రుడు మూర్ఛపోయారు. సూర్యచంద్రులు మూర్ఛపోగానే లోకమంతా చీకట్లు కమ్ముకున్నాయి. అప్పుడు రాక్షసులు దేవతల వెంటపడ్డారు. వారిని చితకబాదారు. అప్పుడు దేవత లందరూ అత్రిమహాముని దగ్గరకు వెళ్లారు. "ఓ దయామయా! రాక్షసుల బారినుండి మమ్ములను రక్షించు" అని శరణువేడారు. వెంటనే అత్రి మహా ముని సూర్యుని చంద్రుని మూర్ఛనుండి విముక్తి కలిగించాడు. వారి గాయాలు మాన్పాడు. తన తపోశక్తితో రాక్షసులను నాశనం చేసాడు. మరి ఆ బ్రాహ్మణుడు దేవతలందరి కన్నా గొప్పవాడు కదా! ఓ మహారాజా! ఇంకా చెబుతాను విను. ఒకసారి దేవేంద్రుడు అశ్వినీ దేవతలు సోమపానమునకు అర్హులు కారు అని ఆజ్ఞాపించాడు. అప్పుడు అశ్వినీ దేవతలు భార్గవ వంశము వాడైన చ్యవనుని ఆశ్రయించారు. అశ్వినీ దేవతలకు మేలు చేయడం కోసరం చ్యవనుడు దేవతలతో దేవేంద్రునితో విరోధం కొని తెచ్చుకున్నాడు. ఎలాగైనా చ్యవనుని చంపాలని అనుకున్నాడు దేవేంద్రుడు. తన వజ్రాయుధాన్ని, ఒక కొండను చ్యవనుని మీదికి విసిరాడు. చ్యవనుడు తన తపోశక్తితో ఆ వజ్రాయుధాన్ని, కొండను నుగ్గు నుగ్గు చేసాడు. ఇంద్రుడిని మూర్ఛపోయేట్టు చేసాడు. ఇంద్రుడు కొంచెంసేపటికి మూర్ఛ నుండి తేరుకున్నాడు. ఈ లోపల చ్యవనుడు మదుడు అనే రాక్షసుని సృష్టించి ఇంద్రుని మీదికి ప్రయోగించాడు. ఆ మదుడు దేవతలను, దేవేంద్రుడిని మింగేసాడు. వారు చ్యవనుని కి ప్రణామం చేసి తప్పు ఒప్పుకున్నారు. అశ్వినీ దేవతలకు సోమపానార్హత కల్పించారు. ఓ మహారాజా! ఆ చ్యవనుడు బ్రాహ్మణుడు కాదా! చ్యవనుడు దేవేంద్రుని కన్నా గొప్పవాడు కాదా!" అని అన్నాడు వాయుదేవుడు.

ఇంత చెప్పినా కార్తవీర్యార్జునుడు బ్రాహ్మణుల గొప్పదనాన్ని అంగీకరించ లేదు. మౌనంగా ఉన్నాడు. వాయుదేవుడు మరలా మొదలెట్టాడు. " ఓ మహారాజా! అంతెందుకు. నీ సంగతే తీసుకో. నీ గురువుగారు దత్తాత్రేయుడు. ఆయన బ్రాహ్మణుడు. ఆయన దయ తోనే కదా నీవు ఇంతటి బలపరాక్రమము లను పొందావు. రాజులలో కెల్లా మహారాజుగా వెలుగుతున్నావు. నీవే కాదు. దేవతల దగ్గనుండి మానవుల దాకా సమస్తజీవులందరూ బ్రాహ్మణుల అనుగ్రహము వలననే మనుగడ సాగిస్తున్నారు. కాబట్టి నువ్వు కూడా బ్రాహ్మ ణుల కులము దైవస్వరూపమని నీ మనస్సులో నిలుపుకొని బ్రాహ్మణులను భక్తితో పూజించు. నీకు మేలు కలుగుతుంది." అని అన్నాడు వాయుదేవుడు. అప్పటికి కార్తవీర్యార్జునుని గర్వము అణగిపోయింది. వివేకవంతు డయ్యాడు. లోకంలో బ్రాహ్మణులు గొప్పవారు అని ఒప్పుకున్నాడు. కాబట్టి ధర్మనందనా! బ్రాహ్మణులు సర్వత్రా పూజనీయులు," అని భీష్ముడు ధర్మరాజుతో చెప్పాడు. " ఓ పితామహా! నాకు ఎంత విన్ననూ బ్రాహ్మణుల యొక్క ప్రభావము ఇంకనూ వినవలెనని ఉన్నది. నాకు చెప్పండి." అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! నాకు ఇంద్రియములు, వాక్కు, మనస్సు అన్ని దుర్బలము లయినాయి. నేను అలసిపోయాను. అదీకాకుండా దక్షిణాయనము అయి పోవస్తూ ఉంది. ఉత్తరాయనము రాగానే నేను ఈ దేహమును విడిచి పెట్టవలసిన సమయము ఆసన్నమయినది. నా మరణమునకు ఇంకా

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

ఎన్నోరోజులు లేదు. కాబట్టి శ్రీ కృష్ణుడు నీకు బ్రాహ్మణుల యొక్క ప్రభావమును సవివరంగా చెబుతాడు. ధర్మ నందనా! నాకు కృష్ణతత్త్వము బాగా తెలియును. ఈ భూమి నంతయూ వరాహరూపంలో అవలీలగా తన మూతి మీద ధరించాడు. ఇది ఒకటే కాదు. కృష్ణుడు ఇటువంటి లీలలలు ఎన్నో చేసాడు. ఈ భూమి మీద భూతకోటి ఆవిర్భావము అంతా ఆ కృష్ణలీల కాక మరేమున్నది. తన నాభి కమలం లో నుండి బ్రహ్మను సృష్టించి ఆయన చేత ఈ చరాచర జగత్తును సృ ష్టింప చేసాడు. దానిని బ్రహ్మసృష్టి అన్నారే కాని నిజానికి ఇదంతా ఆ శ్రీమన్నారాయణుని సృష్టి, కాబట్టి కృష్ణలీలలు తెలుసుకోవడం ఎవరి తరము? ఏ సమయంలో అయితే ధర్మమునకు దనుజుల చేతిలో హాని కలుగుతుందో, ఆ సమయంలో తాను పుట్టి ఆ దురాత్ములను నాశనం చేసి ఆ ధర్మాన్ని రక్షిస్తాడు. ధర్మాత్ములను కాపాడుతాడు. కాబట్టి ధర్మనందనా! పరమేశ్వరుడు, దిక్పాలకులు, విశ్వపతి, అన్నీ ఈ శ్రీకృష్ణుడే. కాలము,

దిక్కులు, జగత్తు అన్నీ తానే అయి ఉన్నాడు. కృష్ణుడు యజ్ఞ స్వరూపుడు. ఈ కృష్ణుని, యజ్ఞయాగములలో ఋత్విక్కులు వేదమంత్రములతో స్తుతిస్తారు. ఋగ్వేదములో శ్రీ కృష్ణస్తుతి వింతకాదు. ఎందుకంటే అఖిల వేదములు ఈ శ్రీ కృష్ణుని లీలల నుండి పుట్టినవే కదా! వేదములలో నిరూపితమైనవాడు శ్రీ కృ ష్ణుడు. యాగాగ్ని, యాగము చేసే యజమాని, యజ్ఞములో అర్పించే ఆహుతులు, ఆ యాగము చేసే ఫలము అన్నీ ఆ శ్రీకృష్ణస్వరూపాలే. సూర్యచంద్రులకు, నక్షత్రములకు వెలుగు నిచ్చేది కూడా ఆ శ్రీకృష్ణుడే కదా! పరంజ్యోతిస్వరూపుడు, అజరామరమైన పరమపదము, సత్యము, అమృతము, ఇవి అన్నీ శ్రీకృష్ణ స్వరూపాలే!" అని ఉపదేశించాడు భీష్ముడు.

అప్పుడు ధర్మరాజు శ్రీకృష్ణుని ముందు ప్రణామం చేసి "దేవాది దేవా! శ్రీ కృష్ణా! నాకు బ్రాహ్మణ మహాత్మ్యం ఇంకా ఇంకా వినవలెనని ఉన్నది. దయచేసి చెప్పండి." అని వేడుకున్నాడు. అప్పుడు శ్రీ కృష్ణుడు ఇలా అన్నాడు. "ధర్మనందనా! ఇదివరకు నేను ప్రద్యుమ్నునికి చెప్పిన విషయములు ఈ సందర్భంగా నేను నీకు చెబుతాను. సావధానంగా విను. నాలుగు పురుషార్ధములు అయిన ధర్మ, అర్థ, కామ, మోక్షములను సంపాదించుటకు, దేవతారాధన, పితృదేవతారాధనలు ఆచరించుటకు, ఇహలోకములో లభించే సుఖములు పొందుటకు, బ్రాహ్మణులే మానవులకు ఆధారము. దేవతలకు కూడా ఆయుస్సు, కీర్తి, సందలు కలగడానికి బ్రాహ్మణులే కారణము. బ్రాహ్మణులకు కోపంవస్తే ఎంతటి వారి నైనా భస్మము చెయ్యగలరు. బ్రాహ్మణులు అనుగ్రహిస్తే వారు సిరిసంపదలతో తులతూగుతారు. బ్రాహ్మణులకు శక్తి కొద్దీ దానములు చేసిన వారు ఇహలోకములోనూ, పరలోకములోనూ సుఖములు పొందుతారు. ఈ సందర్భంలో నీకు ఒక ఆశ్చర్యకరమైన కథ ఒకటి చెబుతాను. విను. దుర్వాసుడు అనే మహా ముని ఒకడు ఉన్నాడు. ఆయన ఒక సారి మా ఇంటికి వచ్చాడు. ఆయన వింతమనస్తత్వము కలవాడు. ఒకసారి ప్రసన్నంగా ఉంటాడు. నవ్వుతుంటాడు. మరుక్షణమే కోపం ప్రదర్శిస్తాడు. వెంటనే సుముఖుడవుతాడు. మరుక్షణం విముఖత్వము ప్రదర్శిస్తాడు. ఆహారము తీసుకోమంటే తీసుకోడు. వెంటనే ఆహారం

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

కావాలంటాడు. ఎంతోమందికి చేసిన ఆహార పదార్థాలు తానొక్కడే తింటాడు. ఒకసారి పక్కమీద పడు కుంటాడు. మరుక్షణం నేలమీద పడుకుంటాడు. చెప్పకుండా వెళ్లిపోతాడు. మరలా తనంతట తానే తిరిగి వస్తాడు. ఇలా తిక్క తిక్కగా ప్రవర్తిస్తుంటాడు. అలాంటి దూర్వాసుడు ఒకరోజు తనకు పాయసం కావాలి అని అడిగాడు. నేను వెంటనే పాయసం తయారుచేయించాను. ఆ పాయసాన్ని కొంచెం తిన్నాడు. కొంత పాయసం తన ఒంటికి రుద్దమన్నాడు. సరే అని నేను ఆ పాయసాన్ని ఆయన ఒంటికి రుద్దాను. అపుడు నా పక్కనే రుక్మిణి నిలబడి ఉంది. దుర్వాసుడు కొంచెం పాయసం తీసుకొని తానే స్వయంగా ఆమె ఒంటికి పూసాడు. ఆమెను ఒక రథానికి గుర్రము మాదిరి కట్టాడు. తాను ఆ రథము ఎక్కాడు.

రుక్మిణి రథం లాగుతుంటే తాను వీధిలోకి రథం తోలుకుంటూ వెళ్లాడు. రుక్మిణిని గుర్రాన్ని పొడిచినట్టు కర్రతో పొడుస్తున్నాడు. రథం నడుపుతున్నాడు. దానిని చూచి నాకు కోపం కానీ ఈర్ష్యకానీ పుట్టలేదు. నేను కూడా ఆ రథం వెంట నడిచాను. కాని ఇది చూచిన యాదవులు కోపం పట్టలేకపోయారు. తమలో తాము ఆయనను తిట్టుకుంటూ ఏమీ చెయ్యలేక నా వెంట నడిచారు. రుక్మిణి కొంచెం దూరం రథం లాగి, ఇంక లాగలేక కూలబడి పోయింది. వెంటనే దుర్వాసుడు రథం దిగాడు. రుక్మిణి మీద మట్టిచల్లి దక్షిణ దిక్కుగా పరుగెత్తాడు. నేను కూడా ఆయన వెంట పరుగెత్తాను. ఆయనను అడ్డగించాను. ఆయన కాళ్లు పట్టుకొని తిరిగి రమ్మని వేడుకున్నాను. ఆయన ప్రసన్ను డయ్యాడు. "అయ్యో మిమ్ములను బాధ పెట్టాను కదా! అయినా కృష్ణా! నువ్వు కోపాన్ని జయించావు. నీకు ఒక వరం ఇస్తాను. ఈలోకంలో ఉన్న సమస్తజనులు తమను తాము ఎంతగా ప్రేమిస్తారో అంత కంటే ఎక్కువగా నిన్ను ప్రేమిస్తారు. నీవు అందరిచేతా పూజలందుకుంటావు. సాటిలేని మహిమలతో విరాజిల్లుతావు. కృష్ణా! నేను పాయసం పూయమన్నప్పుడు నా ఒంటినిండా పూసావు కానీ కాలి మీద పూయడం మరిచిపోయావు. అందుకే నీకు కాలికి హాని కలుగుతుంది. కాని నీ పాదములకు కలిగిన హాని మరలా నిన్ను వైకుంఠమునకు తీసుకొని వెళుతుంది. దానిని నీవు ఆపదగా భావించరాదు. కృష్ణా! నీవు నా పట్ల నే కాకుండా బ్రాహ్మణుల అందరి పట్లా భయభక్తులతో ఉండు." అని వరం ఇచ్చాడు. వెంటనే కింద పడిపోయిన రుక్మిణి వద్దకు వెళ్లాడు. "అమ్మా! రుక్మిణీ! నీవు సౌందర్య, సౌభాగ్యములలో అప్రతిమానంగా విరాజిల్లుతావు. శ్రీకృష్ణుని పదహారువేల భార్యలలో అగ్రగణ్యవై, కీర్తి సౌభాగ్యాలతో ప్రకాశిస్తావు." అని వరం ఇచ్చి వెళ్లిపోయాడు. అప్పటినుండి మా శరీరాలు వింత కాంతులతో విరాజిల్లాయి. మా ఇల్లు కూడా సమస్త సంపదలతో విరాజిల్లింది. అప్పటి నుండి నేను బ్రాహ్మణులను పూజిస్తున్నాను. కాబట్టి ధర్మనందనా! నీవు కూడా నిరంతరమూ బ్రాహ్మణులను పూజించు." అని అన్నాడు శ్రీ కృష్ణుడు.

వెంటనే ధర్మరాజు ఇలా అన్నాడు. "శ్రీ కృష్ణా! దుర్వాసుడు ఈశ్వరుని అంశలో జన్మించాడు అని అన్నారు కదా! దాని గురించి వివరించండి." అని అడిగాడు.

"ధర్మనందనా! ఏ మానవుడైతే పరమశివుని మనసులో నిలుపుకొని శతరుద్రాలను పఠిస్తాడో, అతనికి ఈ లోకంలోనూ పరలోకంలోనూ

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

సుఖాలు లభిస్తాయి. శివునికి మహాదేవుడు అనే పేరు కూడా ఉంది. శివునికి మించిన దైవము లేదు. ఆ శివుడు మూడో కన్ను తెరిస్తే వేదవిరుద్ధమైన భావనలు కలవారు నాశనమైపోతారు. ఎందుకంటే ఈశ్వరుని పిలవకుండా అతనికి హవిస్సులు ఇవ్వకుండా చేసిన దక్షయజ్ఞము ఎలా ధ్వంసం అయిందో నీకు తెలుసు కదా! అప్పుడే కదా సూర్యునికి కళ్లు పోయింది. తిరిగి ఆ మహాదేవుని అనుగ్రహంతోనే కదా ఆయనకు తిరిగి కళ్లు వచ్చింది. అంతే కాదు. మిక్కిలి బలవంతులైన త్రిపురాసురులు లోకకంటకులై మూడులోకములను బాధిస్తుంటే, దేవతలు ఆ ముక్కంటి శరణు వేడారు. అప్పుడు ఆ దేవదేవుడు త్రిపురాసురులను సంహరించి ఆ మూడు పురములను ఒకే ఒక్క అస్త్రంతో ధ్వంసం చేసాడు. తరువాత ఆ అస్త్రమును తన తొడమీద పెట్టుకున్నాడు. ఆ అస్త్రము ఒక బ్రాహ్మణ మానవాకారము దాల్చింది. దేవతలు ఆశ్చర్యంతో ఇతడు ఎవరు అని అడిగారు. అప్పుడు పరమేశ్వరుడు అతనికి దుర్వాసుడు అని పేరు పెట్టాడు. అతడే మా ఇంటికి వచ్చిన దుర్వాసుడు." అని చెప్పాడు కృష్ణుడు.

"ఓ శ్రీకృష్ణా! శివుని ముఖ్యమైన నామములను జపిస్తే సమస్త సంపదలు మోక్షము కలుగుతుందంటారు. ఆ నామములు వాటి అర్థములు వివరించండి." అడి అడిగాడు. " ఓ ధర్మనందనా! నిజానికి పరమశివుని భక్తి శ్రద్ధలతో పరిపూర్ణంగా పూజించడం, ఆయన పేర్ల అర్థములను తెలుసుకోవడం నాకే కాదు ఆ బ్రహ్మదేవునికి కూడా సాధ్యము కాదు. అయినా నీవు అడిగావు కాబట్టి నాకు తెలిసినంతవరకూ ఆ పరమేశ్వర నామములు వాటి అర్థములు వివరిస్తాను. అగ్ని, వాయువు,దేవేంద్రుడు, సూర్యుడు, వసువులు, మరుత్తులు, మొదలగు దేవతలందరూ శివస్వరూపాలే. అటువంటి శివుని మహిమల గురించి ప్రీతితో చెప్పడం, దానిని శ్రద్ధతో వినడం, సర్వార్థసాధకము. ఈశ్వర తత్త్వము మహాతత్త్వము. అఖిలము లైన మునులు, ఋషులు ఆ మహాదేవుని మహేశ్వరుడు అని స్తుతిస్తారు. ఆయన హరుడు అనే నామంతో కూడా ప్రకాశిస్తుంటాడు. ఉగ్రత్వము, అఖండమైన ప్రతాపము కలిగిన వాడు కాబట్టి రుద్రుడు అంటారు. దేవతల కందరికీ దేవుడు కాబట్టి మహాదేవుడు అనే పేరుతో పిలువబడతాడు.

అఖిలములైన సత్కర్మలకు శుభద్రములైన ఫలితములను ప్రసాదిస్తాడు కాబట్టి శివుడు అని పిలుస్తారు. సుస్థిరమైన తేజంతో ప్రకాశిస్తాడు కాబట్టి స్థాణువు అని పిలుస్తారు. ఈ చరాచర జీవ రాసులన్నింటిలో తానే అయి ప్రకాశిస్తున్నాడు కాబట్టి ఆయన బహురూపుడు అని పిలువబడుతుంటాడు. ఆయన జటాజూటములు ధూమ్రవర్ణంతో ప్రకాశిస్తుంటాయి కాబట్టి ధూర్జటి అనే పేరుతో పిలుస్తారు. విశ్వేదేవతలందరూ ఆయన నుండి ఉద్భవించారు కాబట్టి ఆయనను విశ్వరూపుడు అని పిలుస్తారు. అనేకమైన కన్నులతో ప్రకాశిస్తుంటాడు కాబట్టి ఆయనను సర్వతశ్చక్షువు అని ప్రసిద్ధికెక్కాడు. ఈ జీవులు అన్నీ పశువులు. ఆయన ఈ జీవులకు పతి. అందువలన ఆయన పశుపతి అనే నామంతో పిలువబడుతున్నాడు. శివుడు ఎప్పుడూ వృషభమును ఎక్కి తిరుగుతాడు కాబట్టి ఆయనను వృషభవాహనుడు అని కూడా అంటారు. మహాశివుడు

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

జీవులను రక్షిస్తాడు. వారి ప్రాణములను లయం చేస్తాడు. శివునికి వేదములలో ఎన్నో పేర్లు ఉన్నాయి. పరమేశ్వరుడిని అన్ని నామములతో స్తుతిస్తే వారికి ఇహలోక, పరలోక సుఖములు కలుగుతాయి. ఈ సందర్భంలో వ్యాసుడు శివుని గూర్చి ఒక స్తోత్రం రచించాడు. శివుడు సర్వజగములకు నిత్య సాక్షి, లోకైక శుభావహ మూర్తి, నిరామయుడు, పంచభూతముల కంటే ముందున్న వాడు. శివుని ముఖంలో నుండి అగ్ని పుట్టింది. శివుని భక్తితో ఆరాధిస్తే, శివుడు అతనికి మోక్షమును ప్రసాదిస్తాడు. ఈ శివస్తోత్రమును ప్రతిరోజూ పఠిస్తే అతనికి సకల శుభములు కలుగుతాయి." అని శ్రీకృష్ణుడు ధర్మరాజుకు మహాశివుని నామముల మహాత్మ్యమును వివరించాడు. తరువాత ధర్మరాజు భీష్ముని ఇలా అడిగాడు. "పితామహా! ధర్మములు పలువిధములు కదా! అందులో ముఖ్యంగా అనుష్టింపతగిన ధర్మము ఏది?" అని అడిగాడు.

"ధర్మనందనా! ధర్మము ఇలా ఉంటుంది అని ధర్మవేత్తలే తెలుపగలరు. కాని కాలానుగుణంగా ధర్మం కూడా మారుతూ ఉంటుంది. ఒక్కోసారి ధర్మము తన స్వరూప స్వభావాలను కోల్పోతుంది. ఒక్కో సారి అధర్మం కూడా ధర్మం లాగానే గోచరిస్తుంది. ధర్మసూక్ష్మములు తెలియని వారు అధర్మమును ధర్మంగా ప్రచారం చేస్తారు. దానివలన సాధారణ మానవులు దుఃఖముల పాలవుతారు. కాబట్టి ధర్మసూక్ష్మములు తెలిసిన పెద్దలు చెప్పిన మాటల వలన, వేద, శాస్త్రముల అధ్యయనము వలన ధర్మము ఇలా ఉంటుంది అని తెలుసుకోగలము. అంతే గాని లోభము, మోహము, మదము, వీటితో కప్పబడిన బుద్ధి ఉన్నవారి వలన ధర్మము గురించి తెలుసుకోకూడదు. అలా తెలుసుకుంటే అధర్మమును ధర్మముగా పొరబడి కష్టాలపాలవుతారు. ఎల్లప్పుడూ వేదాధ్యయనమూ, యజ్ఞయాగములు చేయుటయందు ఆసక్తి, ఆచారవ్యవహారములలో శ్రద్ధ కలవారి వలననే ధర్మసూక్ష్మములు తెలుసుకొనవలెను. ధర్మనందనా! ధర్మసూక్ష్మములను నిర్ధారించుటకు మూడు మార్గములు కలవు. వీటినే పూర్వము మునులు అనుసరించారు. నీవు అనవసరంగా సందేహాలు పెట్టుకోకుండా నా మాటవిను. అహింస, దానగుణము, సత్యము పల్కడం, కోపం లేకుండా ఉండటం ఇవి ఉత్తమ ధర్మములు. కాబట్టి ఈ గుణములు అనుసరించు. ఎల్లప్పుడూ బ్రాహ్మణులను ఆరాధించు. ఇతర విచారములు మనసులోనుండి తొలగించు. ఎల్లప్పుడూ నిర్మల చిత్తంతో ఉండు. అదే ఉత్తమ ధర్మము." అని చెప్పాడు భీష్ముడు. " పితామహా! సాధారణంగా ఎవరు ధర్మమును పాటిస్తారు. ఎవరు ధర్మమును ద్వేషిస్తారు వివరించండి." అని అడిగాడు ధర్మరాజు. "ధర్మనందనా! రజోగుణము, తమోగుణము అధికంగా కలిగిన మానవులు ధర్మమును ద్వేషిస్తారు. అటువంటి వారు నరకానికి పోతారు. ఎల్లప్పుడూ సత్యము పలికేవారు ధర్మాన్ని ఉపాసిస్తారు. అటువంటివారు ఊర్ధ్వలోకములకు అర్హులు. తొలుత బ్రహ్మ నుండి ధర్మముపుట్టింది. సత్త్వగుణ ప్రధానులు మంచి బుద్ధికలవారు ఆ ధర్మమును ఆచరిస్తారు." అని చెప్పాడు భీష్ముడు.

"పితామహా! సాధువులు అనగా ఎవరు! సాధువులు

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

"పితామహా! సాధువులు అనగా ఎవరు! సాధువులు కాని వారు ఎవరు? వివరించండి." అని అడిగాడు ధర్మరాజు. "ధర్మనందనా! సాధువులు కాని వారు ధర్మము అంటే ఏమిటో తమంతట తాము తెలుసుకోలేరు. కనీసం తెలుసుకోడానికి ప్రయత్నం కూడా చెయ్యరు. ఇతరులు ధర్మం గురించి చెప్పినా, బోధించినా వినరు. వారంతట వారు వేదములు శాస్త్రములు చదవరు. వీరిని అసాధులు అంటారు. సాధు జనులు ధర్మమును తమంతట తామే తెలుసుకోడానికి ప్రయత్నం చేస్తారు. వేదములు శాస్త్రములు పురాణములు చదివి తెలుసుకుంటారు. మునుల వలన విని తెలుసుకుంటారు. తెలిసిన వారి బోధనలు విని కూడా తెలుసుకుంటారు. వీరిని సాధులు అంటారు. సాధుజనులు ఎలా ప్రవర్తిస్తారో చెబుతాను విను. సాధుజనులు అతిధులకు పెట్టిగానీ తాము తినరు. పెద్దలకు ప్రదక్షిణ నమస్కారాలు చేస్తారు. ఎల్లప్పుడూ సత్యమునే పలుకుతారు. కపటము వారిలో కానరాదు. ఎవరన్నా తమ శరణు కోరితే వారిని రక్షిస్తారు. తమ భార్యలతోనే తృప్తి చెందుతారు. పరస్త్రీల వంక కన్నెత్తి కూడా చూడరు. గురువుల ఎడల భక్తి శ్రద్ధలతో ఉంటారు. వారి హృదయం ఎల్లప్పుడూ నిర్మలంగా ఉంటుంది. అలాంటిసాధులు ఎల్లప్పుడూ సంతోషంగా ఉంటారు. దుఃఖము అంటే ఏమిటో వారికి తెలియదు. సాధులు ఇంద్రియములను అదుపులో ఉంచుకుంటారు. తెలియకుండా ఏమైనా పాపం చేస్తే వెంటనే ప్రాయశ్చిత్తం చేసుకుంటారు. దానధర్మాలు చేసేటప్పుడు తనకు తప్ప ఇతరులకు తెలియనీయరు. గుప్తంగా చేస్తారు. వారికి భూతదయ అపారంగా ఉంటుంది. సాటి వారిని కానీ, జంతువులను, కానీ, పక్షులను కానీ హింసించరు. ఇవీ సాధుల లక్షణములు." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు వివరించాడు.

" పితామహా! ఈ లోకంలో సాధారణంగా కొంతమందికి, ఏ ప్రయత్నమూ లేకుండానే ధనము వచ్చి పడుతూ ఉంటుంది. కొంతమంది ధర్మాత్ములకు, నీతి మంతులకు, ఎన్ని ప్రయత్నములు చేసినా, ఎన్ని ఉపాయములు అనుసరించినా ధనము సమకూరదు. కొంత మందికి ధనము సమకూరినప్పటికిని ఆ ధనము సుఖాలు అనుభవించడానికి ఉపయోగ పడదు. కొంత మందికి గురువుల వద్ద విద్యనేర్చుకోకపోయినా, అన్ని విద్యలు అబ్బుతాయి. మరి కొంత మందికి ఎంత మంది గురువుల వద్ద విద్య నేర్చుకున్నా, పిసరంత కూడా విద్య అబ్బదు. కొంత మందికి ఎన్ని రోగాలు వచ్చినా, ఎన్ని దెబ్బలు, కత్తిపోట్లు తిన్నా చావరు. కాని కొంత మంది బలవంతులు కూడా చిన్న పుల్ల తగిలినా, చిన్న దెబ్బ తగిలినా చచ్చిపోతారు. ఇటువంటి విపరీతములు జరుగుటకు కారణమేమి? వివరించండి." అని అడిగాడు ధర్మరాజు. "ధర్మనందనా! వీటికన్నింటికీ ఒకటే సమాధానము. పూర్వజన్మకృతము. మనము విత్తనం నాటకుండా మొలకలు మొలవవు కదా. అలాగే పూర్వజన్మలో చేసిన పుణ్య,పాపములు ఈ జన్మలో శుభాశుభములను, సత్ఫలితాలను, దుష్ఫలితాలను ఇస్తాయి. క్రితం జన్మలో చేసిన దానధర్మముల వలన మరుజన్మలో ఎలాంటి ప్రయత్నం లేకుండానే ధనం సమకూరుతుంది. ముందటి జన్మలో తపస్సు చేసినట్టయితే

అమరనద్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

మరుజన్మలో అతనికి అపారమైన సుఖములు కలుగుతాయి. క్రితం జన్మలో మనం గురువులకు, పెద్దలకు చేసిన సేవల ఫలితంగానే ఈ జన్మలో చదవకపోయినా విద్య అబ్బుతుంది. క్రిందటి జన్మలో అహింసను పాటిస్తే ఈ జన్మలో దీర్ఘకాలం బతుకుతాడు.

కాబట్టి సాధు జనులు అహింస, దానములు, ధర్మములు, తపస్సు, పెద్దలను సేవించడం, అతిధులను సత్కరించడం మొదలగు మంచి గుణములు అలవరుచుకోవాలి. అప్పుడే మరుజన్మలో కూడా సుఖ సంతోషాలు అనుభవిస్తారు. ఎల్లప్పుడూ ధర్మాన్ని ఆచరిస్తూ, దానధర్మాలు చేస్తూ, తనకు తెలిసిన ధర్మములను ఇతరులకు బోధిస్తూ, వేళకు స్నానము, సంధ్య, జపము, మితాహారము మొదలగు నియమాలు పాటిస్తూ, మనస్సునే నిర్మలంగా ఉంచుకుంటే, అటువంటి వారు ముక్తిని పొందుతారు. ధర్మనందనా! నీ కంటి వెలుగు వ్యాసుడు. నీకు కృష్ణుని ఆశ్రయము ఉంది. వీటి అండతో నీవు ప్రజలను పాలించు. నీకు విజయం లభిస్తుంది." అని చెప్పాడు భీష్ముడు. ఆ మాటలతో ధర్మరాజు సంతృప్తి చెందాడు. అక్కడే ఉన్న వ్యాసుడు భీష్ముని చూచి "శాంతనవా! నీ ఉపదేశములతో ధర్మతనయుడు విజ్ఞానవంతుడయ్యాడు. ధర్మజుడే కాదు, అతని తమ్ములు, ధృ తరాష్ట్రుడు, కృష్ణుడు, ఇక్కడ ఉన్న సమస్త రాజన్యులు నీ ఉపదేశములను విని ధన్యులయ్యారు. ఇంక ధర్మరాజుకు హస్తినాపురమునకు పోవుటకు అనుజ్ఞ ఇమ్ము. తగిన సమయములో మరలా నీ దగ్గరకు వస్తాడు." అని అన్నాడు వ్యాసుడు. అప్పుడు భీష్ముడు ధర్మరాజును తన గ్గరకు పిలిచి "ధర్మనందనా! వింటివి కదా వ్యాసుని మాటలు. ఆయన మాటల ప్రకారము నీవు, నీసోదరులు నీ పరివారముతో కూడా హస్తినాపురమునకు పోయి జనరంజకంగా రాజ్యపాలన చెయ్యి. నీ బుద్ధి ఎల్లప్పుడూ ధర్మము నందే నిలిచి ఉంటుంది. నీ పూర్వీకుడు యయాతి మహారాజు మాదిరి యజ్ఞములు యాగములు చెయ్యి. రాజధర్మము తప్పకుండా ప్రజలను కన్నబిడ్డలవలె పరిపాలించు. నీ బంధువులను స్నేహితులను ఆదరించు. ప్రస్తుతానికి హస్తినాపురమునకు వెళ్లు. సూర్యుడు మకర రాశిలో ప్రవేశించిన తరువాత నా దగ్గరకు రా! నీతల్లి, నీ తమ్ముళ్లు,నీ పెదతండ్రి ధృతరాష్ట్రుడు, విదురుడు వీరితో సుఖంగా రాజ్యపాలన చెయ్యి." అని ఆశీర్వదించాడు భీష్ముడు. " పితామహా! తమరు చెప్పినట్లే చేసెదను." అని భీష్మునికి నమస్కరించాడు ధర్మరాజు. అక్కడ ఉన్న మునుల ఆశీర్వాదము తీసుకున్నాడు. శ్రీకృష్ణుడు, తన తమ్ములు వెంటరాగా హస్తినాపురమునకు వెళ్లాడు. మంగళవాద్యములు మోగుతూ ఉండగా పుణ్యాంగనలు అక్షతలు పూలు చల్లుతూ ఉండగా హస్తినాపుర నగర ప్రవేశము చేసాడు. ముందు పెద తల్లి గాంధారీదేవిని సందర్శించుకొని ఆమె ఆశీర్వాదము తీసుకున్నాడు. తరువాత తన పెదతండ్రి ధృతరాష్ట్రుని సందర్శించుకున్నాడు. ఆయనము ప్రణామం చేసాడు. తరువాత తన కన్న తల్లి కుంతీదేవికి నమస్కరించి ఆమె ఆశీర్వాదము తీసుకున్నాడు. భార్య ద్రౌపదీదేవిని కలుసుకున్నాడు. యోగక్షేమాలు విచారించాడు. నగర వాసులతో గోష్టి జరిపి వారి కష్టసుఖములు తెలుసుకున్నాడు. బ్రాహ్మణులకు దానధర్మములు చేసాడు. యుద్ధములో

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

భర్తలను, కుమారులను పోగొట్టుకొని నిరాశ్రయులైన వారికి ఆశ్రయం కల్పించాడు. వారిని ధనముతో సంతోషపెట్టాడు. తరువాత కురుసామ్రాజ్యమునకు పట్టాభిషిక్తుడై రాజ్యాధి కారము చేపట్టాడు. తన తమ్ములకు వారి వారికి తగిన పనులు అప్పగించాడు. తాను విశ్రాంతి మందిరము చేరుకున్నాడు. యాభయి దినములు గడిచాయి. సూర్యుడు మకరరాశిలో ప్రవేశించాడు. ఉత్తరాయనము మొదలయింది. వెంటనే ధర్మరాజు తన తమ్ములను,

శ్రీ కృష్ణుని, ధృతరాష్ట్రుని, గాంధారిని, కుంతీ దేవిని, విదురుని, యుయుత్సుని, సంజయుని, కృపాచార్యుని, ధౌమ్యుని మొదలగు పెద్దలను తన వెంట తీసుకొని, నూతన వస్త్రములను, చందనము, అగరు మొదలగు సుగంధ ద్రవ్యములను తీసుకొని భీష్ముడు అంపశయ్య మీద ఉన్న చోటికి వెళ్లాడు. కొంచెం దూరం లోనే రథం దిగాడు. పాదచారియై భీష్ముని వద్దకు వెళ్లాడు. కృష్ణుడు మొదలగు వారు కూడా వారి వారి రథములుదిగి పాదచారులై భీష్ముని వద్దకు వెళ్లారు. అప్పటికే అక్కడికి వ్యాసుడు, నారదుడు, దేవలుడు మొదలగు మహామునులు వచ్చి ఉన్నారు. ధర్మరాజు మొదలగు వారు వారందరికీ నమస్కరించారు. ధర్మరాజు భీష్ముని చూచి ఇలా అన్నాడు. "పితామహా! నేను ధర్మతనయుడను వచ్చాను. నీకు నమస్కరిస్తున్నాను. నా మాటలు వినండి. ఉత్తరాయనం వచ్చింది. అందుకని అగ్ని మొదలగు వస్తువులు తీసుకొని వచ్చాను. శ్రీ కృష్ణుడు, నా తమ్ములు, ధృతరాష్ట్రుడు మొదలగు వారు వచ్చారు. కళ్లు తెరిచి చూడండి." అని ప్రార్థించాడు. భీష్ముడు నెమ్మదిగా కళ్లు తెరిచాడు. అందరినీ చూచాడు. ధర్మరాజు చేతిని తన చేతిలోనికి తీసుకున్నాడు. ఆప్యాయంగా నిమురుతూ "కుమారా! వచ్చావా. ఇప్పుడు మాఘమాసము శుక్లపక్షము నా మనస్సుకు ఎంతో ఆహ్లాదము కలిగించింది." అని అన్నాడు. పిదప ధృతరాష్ట్రుని చూచి "కుమారా! నీకు అన్ని ధర్మాలు తెలుసు. నీవు జరిగిన వాటి గురించి జరగనున్న వాటిని గురించి భయపడనవసరం లేదు.

నీవు సద్భావంతో చూస్తే ఈ పాండు నందనులు కూడా నీ కన్న కుమారుల వంటి వారు కారా! కాబట్టి దయతో పాండవులను పాలించు. వీరి శుశ్రూషలు అందుకొనుము. ధర్మరాజు మీద కరుణ చూపుము. అతనికి కర్తవ్య బోధ చేయుము. రాచకార్యములలో తోడుగా ఉండు. ధృతరాష్ట్ర మహారాజా! నాకు బాగా తెలుసు. ఈ ధర్మతనయుడు నీ పట్లప్రేమ భక్తి కలిగి ఉన్నాడు. ఇతనికి క్రూరత్వము తెలియదు. కాబట్టి వాత్సల్యంతో ధర్మనందనుని చూచుకొనుము. నేను చెప్పేది విను. నీ కుమారులు దుర్యోధనాదులు అవినీతి పరులు, అధర్మపరులు, క్రోధబుద్ధి కలవారు, అతిగా లోభత్వము కలవారు. వారి కోసం నీవు బాధపడవద్దు." అని అన్నాడు. తరువాత శ్రీకృష్ణుని చూచి "కృష్ణా! వాసుదేవా! సమస్త జీవులలో సంచరించేవాడా! దేవతలచేత పూజింపబడేవాడా! శంఖ, చక్ర, గదా, పద్మములు నాలుగు చేతులలో కలిగిన వాడా! త్రివిక్రమా! వరదా! పరమపురుషా! నీకు నమస్కారం చేస్తున్నాను. నా వంక దయతో చూడుము. నేను నీ భక్తుడను. నీవే నాకు బలము. ఆలు,బిడ్డలు లేని వాడిని. కాబట్టి అధిక మైన కరుణతో నన్ను రక్షించు. నాకు అనుజ్ఞ

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

ఇమ్ము. ఓ మాధవా! ఈ పాండవులకు మార్గదర్శకుడివి నీవే! వారిని కరుణతో రక్షించు. నేను కూడా దుర్బుద్ధియైన సుయోధనునితో చాలా సార్లు అన్నాను.... కృష్ణుడు ఎక్కడ ఉంటాడో అక్కడ విజయం ఉంటుంది అని. నేను ఆ మాదిరి చెప్పినా సుయోధనుడు నా మాటలు వినలేదు. తనవారి నందరినీ చంపి తానూ చచ్చాడు.

కృష్ణా! నేను నిన్ను తెలుసుకున్నాను. పూర్వము ఈ జగత్తును రక్షించుటకు నరుడు, నారాయణుడు అనే మునులు జన్మించారు అని, వారు లీలామానుషవిగ్రహాలుగా భూలోకంలో సంచరిస్తున్నారు అనీ, వారు కృష్ణార్జునులు అనీ నారదుడు, వ్యాసుడు నాకు చెప్పగా విన్నాను." అని అన్నాడు. ఆ మాటలు విన్న శ్రీకృష్ణుడు "దేవవ్రతా! ఇందులో నీవు చేసిన తప్పు ఏమీ లేదు. నీవు పుణ్యాత్ముడవు. నీ తండ్రి శంతనుని పట్ల భక్తి శ్రద్ధ కలవాడవు. ఆ కారణం చేతనే కదా మృత్యువు నీ దగ్గర సేవకుని మాదిరి నీ ఆజ్ఞకొరకు వేచి ఉన్నది. నేను నీకు అనుజ్ఞ ఇస్తున్నాను. నీవు ఈ దేహమును విడిచి వసువులలో చేరుము." అని అన్నాడు శ్రీ కృష్ణుడు. ఆ మాటలు విని పరమానందభరితుడయ్యాడు భీష్ముడు. పాండవులను, ధృతరాష్ట్రుని మిగిలిన వారిని ఆదరంతో చూచాడు. "మీ అందరి దగ్గర అనుజ్ఞ తీసుకుంటున్నాను." అని అన్నాడు. అందరినీ కౌగలించుకున్నాడు. "మీరందరూ క్రూరత్వమును వదిలిపెట్టి, సత్యమునే నిత్యమూ పలకండి." అని బోధించాడు. తాను ఇంతకు ముందు రాజులనుండి గెలుచుకున్న ధనమును బ్రాహ్మణులకు దానంగా ఇచ్చాడు. "ధర్మనందనా! బ్రాహ్మణు లందరూ పూజింప తగినవారు. అందులోనూ ఋత్త్విక్కులు, ఆచార్యులు, వృ దులు విశేషించి పూజింప తగినవారు." అని పలికాడు. తరువాత మౌనం వహించాడు. యోగధారణతో జీవాత్మను పరమాత్మతో అనుసంధానం చేసాడు. అన్ని వాయువులను ఏ అడ్డు లేకుండా ఊర్ధ్వముఖంగా ప్రయాణింపచేసాడు. ఒక్కొక్క అవయవము నుండి ప్రాణములను వెనక్కు లాగుకుంటున్నాడు. అక్కడ ఎముకలు మాయమవుతున్నాయి. అది చూచి కృష్ణుడు మొదలగువారు, అక్కడ చేరిన అఖిల జనులు ఆశ్చర్యపోతున్నారు. భీష్ముని గట్టిగా కీర్తిస్తున్నారు.

ఆ సమయంలో భీష్ముని జీవాత్మ మూర్ధమును చీల్చుకొని ఒక మహా ఉల్క మాదిరి ఆకాశంలోకి ఎగిరిపోయింది. కొంచెందూరం పోయి అదృశ్యం అయింది. దేవతలు పూలవాన కురిపించారు. దేవ దుందుభులు మోగాయి. దేవతలు, సిద్ధులు, సాధ్యులు ఆనందంతో భీష్ముని పొగిడారు. ఈ ప్రకారంగా దేవవ్రతుడు (భీష్ముడు) స్వర్గలోకం చేరుకున్నాడు. తరువాత ధర్మరాజాదులు, విదురుడు, యుయుత్సుడు మొదలగు వారు భీష్ముని శరీరానికి దహన సంస్కారానికి ఏర్పాట్లు చేసారు. చందనము, అగరు, మొదలగు కట్టెలతో చితి పేర్చారు. అందరూ గంగాస్నానం చేసారు. వేదములు పఠిస్తుంటే హోమాగ్ని వెలిగించారు. భీష్ముని పార్థివ శరీరాన్ని తల పక్క నకుల సహదేవులు, కాళ్ల పక్క ధృతరాష్ట్రుడు, ధర్మరాజు పట్టుకున్నారు, భీష్ముని శరీరాన్ని బాగుగా అలంకరించిన వాహనము మీద ఉంచారు. నకుల సహదేవులు, ధృతరాష్ట్రుడు, ధర్మరాజు మోస్తూ ఉండగా, భీమార్జునులు చామరములు వీస్తున్నారు. యుయుత్సుడు ఛత్రము పట్టుకున్నాడు. వృద్ధ కౌరవ

మహా భారతము
ఆనుశాసనిక పర్వము
పంచమాశ్వాసము

స్త్రీలు వింజామరలు వీస్తున్నారు. ధౌమ్యుడు పౌరోహిత్యము వహించాడు. ఆ అందరూ భీష్ముని శరీరమును చితిమీద ఉంచారు. నేతిని ఆ చితిమీద పోసారు. చితికి నిప్పంటించారు. ఆ ప్రకారంగా భీష్ముని అంతిమ సంస్కారములు వైభవంగా నిర్వహించారు. తరువాత అందరూ గంగానదిలో స్నానాలు చేసారు. అందరూ భీష్మునికి నువ్వులు నీళ్లు వదిలారు. ఆ సమయంలో భీష్ముని తల్లి అయిన గంగాదేవి దుఃఖిస్తూ గంగాజలములలో నుండి బయటకు వచ్చింది. కుమారుని మరణానికి ఏడుస్తూ ఉంది. "అయ్యో! దేవవ్రతా! ముల్లోకాలలో నీ కంటే పరాక్రమ వంతుడు లేడనుపించుకున్నావు కదా! మీకు తెలుసు కదా! నా కుమారుడు దృ ఢవ్రతశీలుడు. బుద్ధిమంతుడు. క్షత్రియ ధర్మము బాగా తెలిసినవాడు.

అందరి యందు కృపకలిగిన వాడు. మంచి కార్యపరుడు. పితృభక్తిలో తనకు తానే సాటి అనిపించుకున్నాడు. అన్ని విద్యలలో ఆరితేరినవాడు. పెద్దలయందు గౌరవం కలవాడు. తన తమ్ముల కొరకు సకల రాజులను జయించి కాశీరాజ పుత్రికలను తీసుకొని వచ్చిన వీరుడు. తన గురువు పరశురామునే ఎదుర్కొన్నాడు. అలాంటి వాడు ఒక్క శిఖండి చేతిలో ఓడింపబడ్డాడు. శరతల్పగతుడయ్యాడు. ఆఖరుకు ఈ లోకమునే వదిలివెళ్లిపోయాడు. ఇది చూచి కూడా నా గుండెలు బ్రద్దలు కాలేదంటే నా హృదయం వజ్రసమానమై ఉంటుంది కదా!" అని రోదిస్తూ ఉంది గంగాదేవి. అప్పుడు వ్యాసుడు గంగా దేవి దగ్గరకు వచ్చి "అమ్మా! భాగీరథీ! నీ శోకాన్ని విడిచి పెట్టు. నీ కుమారుడు పరమగతి పొందాడు. నీ కుమారుడు వసువు. శాపవశాత్తు మానవుడిగా అవతరించాడు. నీ కుమారుడు అత్యంత ప్రతిభాశాలి. అతడిని గూర్చి శోకించవద్దు. శిఖండి వల్ల నీ కుమారుడు పడిపోలేదు. ఒక్క శిఖండియే కాదు సాక్షాత్తు ఆ దేవేంద్రుడు కూడా నీ కుమారుని జయించలేడు. భీష్ముడు తన ఇష్ట ప్రకారమే అన్ని బాణములను తన శరీరంలో నాటించుకొని శరతల్పగతుడయ్యాడు. అంతేగానీ ఎవరూ అతనిని జయించలేదు. ఇంతకాలమూ మృత్యువును దూరంగా ఉంచాడు. ఉత్తరాయన పుణ్యకాలము రాగానే తనంత తానుగా ఈ శరీరమును వదిలిపెట్టాడు. అటువంటి పుత్రుని కొరకు చింతించ తగదు." అని ఎన్నోవిధాలుగా గంగాదేవిని ఊరడించాడు వ్యాసుడు. తరువాత శ్రీకృష్ణుడు, పాండవులు, ధృతరాష్ట్రుడు మొదలగు వారు గంగాదేవి అనుమతి తీసుకొని అక్కడి నుండి వెళ్లిపోయారు. గంగాదేవి కూడా గంగానదీ జలాలలో కలిసిపోయింది.

మహా భారతము - ఆనుశాసనిక పర్వము

పంచమాధ్యాయము సమాప్తము. - ఆనుశాసనిక పర్వము సంపూర్ణము.

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓంతత్సత్.

అమరనధ్ అమర్